חסידות · ברסלב · ספרי רבי נחמן

ספר המידות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר המידות

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-המידות/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

מהות הספר ומעשיהו 4
הקדמה של דפוס ראשון 4
הקדמה מדפוס שני 4
הקדמה שניה מה ששמעתי מפיו הקדוש 9
אות א 11
אות בית 26
אות גימל 44
אות ד 48
אות ה 55
אות ו' 75
אות ז' 76
אות ח 77
אות ט 82
אות יוד 83
אות כף 88
אות למד 93
אות מם 103
אות נון 124
אות ס 133
אות עין 136
אות פ 143
אות צ 147
אות ק 169
אות ריש 173
אות שין 177
אות תיו 184

מהות הספר ומעשיהו

זה הספר נדפס פעם ראשון במאהלוב בשנת תקע"א
ושנית נדפס בשנת תקפ"א ע"י מוהרנ"ת זצ"ל
בתוספות כמה מעלות טובות כאשר יבואר בהקדמה
ומאז הודפס פעמים רבות גם בשם "הנהגות ישרות"
וכעת מובא לדפוס בארץ ישראל בעיה"ק צפת תובב"א

הקדמה של דפוס ראשון

בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת יִקְרָא מַעֲשֶׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ, בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לְהֵיטִיב אַחֲרִיתוֹ, יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ מַעֲלַת קְדֻשַּׁת כָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתָם, וּלְעֻמַּת זֶה פְּגַם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֶׁל כָּל מִדָּה רָעָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עֹצֶם גְּנוּת חֻרְפָּתָם, שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם לְבַל יִלְכֶד בְּרִשְׁתָּם. פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַ הַמִּדּוֹת וְסִגֻלָּתָם יַעֲלֶה לַשֹּׁמְרִים שִׂיאָם וַאֲחִיזָתָם, אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אַתָּה תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשְׁךָ, אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ לָעַד, לְמַעַן תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וַאֲשׁוּרְךָ לֹא תִמְעָד:

הקדמה מדפוס שני

בְּזֶה הַסֵּפֶר מְבֹאָרִים כָּל הַמִּדּוֹת וְהַנְהָגוֹת עַל סֵדֶר א"ב. וְנֶחֱלָק לִשְׁנֵי חֲלָקִים. וְהֵם מְכֻנִּים אֶצְלֵנוּ בְּשֵׁם א"ב יָשָׁן וְא"ב חָדָשׁ. הַחֵלֶק הָא' הֵם לִקּוּטִים נִפְלָאִים אֲשֶׁר לִקֵּט רַבֵּנוּ הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ בִּימֵי יַלְדוּתוֹ, כָּל אֶשֶׁר הִשִּׂיגָה יַד חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְאָסַף מִכָּל סִפְרֵי קֹדֶשׁ, כָּל אֶשֶׁר מָצָא בָּהֶם, מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ לְמוּסָר וּלְהַנְהָגוֹת וּמִדּוֹת יְשָׁרוֹת, וּכְתָבָם אֶצְלוֹ לְזִכָּרוֹן. הֵן מַה שֶּׁמָּצָא מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַז"ל אֵיזֶה מַעֲלָה שֶׁל מִדָּה טוֹבָה אוֹ לְהֵפֶךְ גְּנוּת מִדָּה רָעָה, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הָיָה מְאֻסָּף עַל־יָד עַל־יָד. וְהֶעְתִּיקָם אֶצְלוֹ עַל סֵדֶר א"ב אֵצֶל כָּל מִדָּה וּמִדָּה, לְמַעַן יִהְיֶה לוֹ לְזִכָּרוֹן לִרְאוֹת בְּעֵינָיו מַעֲלַת כָּל מִדָּה וּמִדָּה וְהִפּוּכָהּ, לְמַעַן לֶכֶת בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים לִשְׁמֹר. וְנוֹסָף לָזֶה הִשִּׂיגָה חָכְמָתוֹ הָרָמָה דְּבָרִים רַבִּים יְקָרִים וְנִפְלָאִים אֲשֶׁר אֵינָם מְבֹאָרִים בְּפֵרוּשׁ בְּדִבְרֵי חָז"ל אַךְ בְּרֹב עֹצֶם הַשָּׂגָתוֹ הֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְהַשִּׂיג חִדּוּשִׁים יְקָרִים בְּעִנְיְנֵי הַמִּדּוֹת מִתּוֹךְ הַפְּסוּקִים וּמִתּוֹךְ דִּבְרֵי רַז"ל, אֲשֶׁר אֵינָם מְבֹאָרִים בְּדִבְרֵיהֶם בְּפֵרוּשׁ, כִּי־אִם בָּרָמָז לְמַשְׂכִּיל כְּמוֹתוֹ. וְהַכֹּל אָסַף וְקִבֵּץ בְּיַחַד עַל סֵדֶר א"ב, וּבִרְבּוֹת הַיָּמִים נִמְצָא אֶצְלוֹ חִבּוּר שָׁלֵם עַל כָּל הַמִּדּוֹת, וְצִוָּה לְהַעְתִּיק הַכֹּל, וּמִפִּיו יִקְרָא אֵלַי, וַאֲנִי כּוֹתֵב עַל הַסֵּפֶר, לְמַעַן לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַזֶּה מִפִּינוּ, לַהֲגוֹת בּוֹ תָּמִיד, לְמַעַן נָחְדַּל מִמִּדּוֹת רָעוֹת. כִּי כָל אֶחָד בִּרְאוֹתוֹ מְסֻדָּר עֹצֶם גְּנוּת מִדָּה רָעָה וְגֹדֶל

הֶפְסֵדָהּ, וְהַפֶּגֶם הַנּוֹרָא הַמַּגִּיעַ עַל־יָדָהּ, יָחוּס עַל נַפְשׁוֹ, וְיֶאֱזֹר מָתְנָיו לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּהּ, וְיִבַקֵּשׁ מִמִּי שֶׁהָרַחֲמִים שֶׁלּוֹ לְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִנִּי שַׁחַת, לְהַצִּילוֹ מֵאוֹתָן הַמִּדּוֹת רָעוֹת אוֹ תַּאֲוֹוֹת רָעוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, וְכֵן לֶהֱפֹךְ בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת:

גַּם מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב, עֲצוֹת נְכוֹנוֹת אֵיךְ לְהִזְהֵר מֵאֵיזֶה מִדָּה, עַל־יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָר מֵהַמִּדָּה הַסְּמוּכָה אֵלֶיהָ, כִּי הֵם שְׁכֵנִים זוֹ לָזוֹ, וְכָל אֶחָד שׁוֹמֶרֶת חֲבֶרְתָּהּ, כַּמְבֹאָר בְּסָמוּךְ בַּהַקְדָּמָה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ. וּמַעֲלַת סֵפֶר זֶה, אֵין מִן הַצָּרֵךְ לְבָאֵר לְכָל בַּעַל אֱמֶת הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת וּמִתְגַּעְגֵּעַ לֶאֱחֹז בְּדַרְכֵי יֹשֶׁר, בְּוַדַּאי יִמְצָא בּוֹ מַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ. אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחַז בּוֹ, אַז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא, כִּי כָל הַסֵּפֶר הַזֶּה מְיֻסָּד עַל פְּסוּקֵי תַּנַ"ךְ וְעַל דִּבְרֵי חֲזַ"ל, כֻּלָּם נְכוֹחִים לְמֵבִין וְיִשָּׁרִים לְמוֹצְאֵי דֵּעַת:

הַחֵלֶק הַב' הוּא גַּם־כֵּן כְּעֵין הַחֵלֶק הָא' ! בְּצַלְמוֹ וְתַבְנִיתוֹ, אֵין * בֵּינֵיהֶם הֶבְדֵּל, כִּי הוּא גַּם־כֵּן בֶּאוּר מַעֲלַת מִדּוֹת טוֹבוֹת, וּגְנוּת מִדּוֹת רָעוֹת, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה.

*

אוּלָם הַהֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם, כִּי הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בַּחֵלֶק הָא' עַל כָּל מִדָּה וּמִדָּה, הֵם דְּבָרִים הַמְבֹאָרִים בַּסְּפָרִים בְּפֵרוּשׁ, אוֹ עַל־כָּל־פָּנִים בְּרָמָז, וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר, הָרוֹצֶה לְהַעֲמִיק עִיּוּנוֹ לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, יוּכַל לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג מֵהֵיכָן הוֹצִיא הָרַב עִנְיָן זֶה, מֵאֵיזֶה פָּסוּק אוֹ מֵאֵיזֶה מַאֲמַר חֲזַ"ל. כִּי כָּל הַדְּבָרִים הַמְבֹאָרִים בָּאָ"ב הַיָּשָׁן, לֹא נִפְלֵאת הִיא וְלֹא רְחוֹקָה הִיא מֵהַמְעַיֵּן, לָבוֹא עַד תְּכוּנָתוֹ, לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, מֵהֵיכָן הָעִנְיָן נוֹבֵעַ. אִם אָמְנָם, לוּלֵא הָרַב אֲשֶׁר הֵאִיר עֵינֵינוּ בִּדְבָרִים אֵלּוּ, לֹא הָיָה בָּא עַל לֵב הַמְעַיֵּן לְהוֹצִיא דְּבָרִים אֵלּוּ מִתּוֹךְ הַסִּפְרֵי־קֹדֶשׁ, אַךְ אַחַר אֲשֶׁר כְּבָר גִּלָּה לְעֵינֵינוּ דְּבָרִים אֵלּוּ, יוּכַל הַמַּשְׂכִּיל אֲשֶׁר לִבּוֹ שָׁלֵם בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ, בְּסִפְרֵי תַּנַ"ךְ וְאַגָּדוֹת רַז"ל וּשְׁאָר מְפָרְשִׁים, לְהָבִין וּלְהַשִּׂיג, מְקוֹר הַדְּבָרִים. אוּלָם הָעִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים בַּחֵלֶק הַב' הֵם עִנְיְנֵי הַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת וְנוֹרָאוֹת, אֲשֶׁר הִשִּׂיג הַמְחַבֵּר זַצַ"ל בִּימֵי גַּדְלוּתוֹ, וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּבְהוּ מִשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי וְנֶעְלְמוּ מֵעֵין כֹּל, כִּי כָּל עִנְיָן וְעִנְיָן יֵשׁ בּוֹ טַעַם נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד וְנִסְתָּךְ עַל אֵיזֶה מִקְרָא אוֹ מַאֲמַר חֲזַ"ל בְּרֶמֶז נִפְלָא נֶעְלָם מְאֹד, כְּדַרְכּוֹ הַנִּפְלָא, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה בְּעֵינָיו, כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה עִנְיָנִים הַמְבֹאָרִים כָּאן בְּלִי שׁוּם טַעַם וּרְאָיָה, וּבְתוֹךְ הַחִבּוּר הַגָּדוֹל שֶׁל דְּרוּשִׁים מְבֹאָר שָׁם עִנְיָן שָׁלֵם וּדְרוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא עַל עִנְיָן זֶה בַּאֲרִיכוּת גָּדוֹל, וְזֶה תִּמְצָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. כְּמוֹ כֵן יִלְמַד סְתוּם מִן הַמְפֹרָשׁ, כִּי גַּם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לֹא בֵּאר הָעִנְיָן בְּפֵרוּשׁ, גַּם שָׁם הִשִּׂיגָה יָדוֹ הַגְּדוֹלָה הַשָּׂגָה שְׁלֵמָה עַל זֶה אַךְ לֹא רָצָה לְבָאֵר כָּל הָעִנְיָן מִטַּעַם הַכְּמוּס אִתּוֹ. כִּי כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כֻּלָּם הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּמִמָּקוֹם קָדוֹשׁ יִתְהַלְּכוּ, מִמְּקוֹר עֶלְיוֹן וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד וְאֵין בָּהֶם דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה בּוֹ דְּרוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא עַל מָה אַדְנֵי הָעִנְיָן הָטְבְּעוּ, טַעֲמוֹ

שֶׁל דָּבָר וְעִנְיָנוֹ וּסְמִיכוּת נִפְלָא וְעָמֹק וְנִסְתָּר מְאֹד בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אוֹ שֶׁבְּעַל־פֶּה, וְלֹא עָלֵינוּ לְהַרְבּוֹת בְּעִצָּם שֶׁבַח דְּבָרִים אֵלּוּ, כִּי כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ. כִּי לֹא נֶעְלָם מֵעֵינֵינוּ שִׁפְלוּת עֶרְכֵּנוּ, וּגְדֻלַּת אֲדוֹנֵנוּ, הָרַב הַקָּדוֹשׁ בּוּצִינָא עִלָּאָה זַצַ"ל, וְעִצָּם הֶעְלֵמוֹ וְהִסְתָּרְתּוֹ מֵעֵינֵי הָעוֹלָם. אִי לָזֹאת עָלֵינוּ לָשׂוּם לְפִינוּ מַחְסוֹם, הַס כִּי לֹא לְהַזְכִּיר לִבְלִי לְסַפֵּר בְּעִצָּם שִׁבְחוֹ הַקָּדוֹשׁ, לֹא דָּבָר וְלֹא חֶצִי דָּבָר וְהַמַּשְׂכִּיל כָּעֵת יִדֹּם, אֵל אֱלֹקִים ה' הוּא יוֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדַע. אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהֶם חֵפֶץ, בְּעֵת אֲשֶׁר תִּצְמַח קֶרֶן יִשְׂרָאֵל אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְכוּ'. "שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" כּוֹנַנְתָּ לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִּכּוֹן. סָמָא דְּמִלְתָא - מִשְׁתּוֹקָא, כָּל חַד לְפוּם דְּמִשַׂעֵר בְּלִבֵּיהּ יָבִין וְיַשְׂכִּיל עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים.

* * *

אוּלָם בָּאנוּ בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְהָעִיר לֵב הַמַּעַיְנִים לְהוֹדִיעָם מַהוּת הַסֵּפֶר וּמַעֲשֵׂהוּ, וְחֵל עָלֵינוּ לְהוֹדִיעַ לְגַלּוֹת אָזְנֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֲשֶׁר כְּבוֹד רַבֵּנוּ אוֹר הַנֶּעְלָם זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, הִזְהִיר מְאֹד לַעֲסֹק בְּזֶה הַסֵּפֶר, וְשֶׁלֹּא יָמוּשׁ מִפִּינוּ כִּי הוּא חַיֵּינוּ. וּכְתָבוֹ בְּעַצְמוֹ בְּכֶרֶךְ קָטָן מְאֹד, וְאָמַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ - כְּדֵי שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לְשֵׁאתוֹ אֶצְלוֹ תָּמִיד, כִּי הַמִּדּוֹת הֵם יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ - וּבָזֶה יִזְכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ לִשְׁמֹר כְּכָל הַכָּתוּב בְּזֶה הַסֵּפֶר, אָז יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכָיו וְאָז יַשְׂכִּיל. כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חֶלְדּוֹ; לְבָרֵחַ מִמִּדּוֹת רָעוֹת וּמִתְאַוּוֹת רָעוֹת, וְלֶאֱחֹז בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת הַמְבֹאָרִים בְּזֶה הַסֵּפֶר.

אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְקַיֵּם כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ. לְעוֹלָם לֹא יִמּוֹט, וְעָנְתָה בּוֹ צִדְקָתוֹ בְּיוֹם מָחָר כִּי יָבוֹא עַל שְׁכָרוֹ, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד – בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. אַשְׁרֵי הַבּוֹחֵר בַּחַיִּים יִשַׁלֵּם ה' פָּעֳלוֹ, אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ לֹא יֵעָשֵׂר וְלֹא יָקוּם חֵילוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ כִּי גָּמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ, וְלֹא יִטֶּה לָאָרֶץ מְנֻלוֹ, טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנּוּ. מָה רַב טוּב הַצָּפוּן לְמוּלוֹ, בְּשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרֵב זָר, נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לוֹ, תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשֵׁנוּ אֶל ה' לָשׂוּם חֶלְקֵנוּ עִמּוֹ לְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלּוֹ, וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לַמְחַכֶּה לוֹ:

דִּבְרֵי הַמַּעְתִּיק הַנֶּאֱנָח וְהַנִּדְכֶּה עַל הִסְתַּלְקוּת פְּאֵר רֹאשֵׁנוּ, גְּאוֹן עֻזֵּנוּ, מַחְמַד עֵינֵינוּ. מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר הַמָּקוֹם יְנַחֵם אוֹתָנוּ;

הַק' נָתָן בֶּן אֲדוֹנִי אָבִי מוֹרֵנוּ נַפְתָּלִי הִירְץ נֵרוֹ יָאִיר, מְנֻעְמְרָאב רַבָּתִי: חֲתַן הָרַב הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם הַצַּדִּיק מוֹרֵנוּ הָרַב דָּוִד צְבִי זַצַ"ל, אַב־בֵּית־דִּין דְּפֹה קְהִלַּת מְאהֶלוֹ?ב.

וְהִנֵּה כְּבָר נִדְפַּס פַּעַם א' זֶה הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ, וְאֵידֵי דַּחֲבִיבָא קַפְצוּ עֲלֵיהוּ זְבִינָא וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם עַד אֶחָד, כִּי רַבּוּ הָעָם הַמִּתְאַוִּים לַסֵּפֶר הַזֶּה. לַאֲשֶׁר בְּכֶרֶךְ קָטָן כָּזֶה כְּלוּלִים כָּל הַמִּדּוֹת וְכַמָּה דְּבָרִים וְעֵצוֹת בְּדְרָכִים יְשָׁרִים לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם נִמְנָע מִמְּךָ

שֶׁלֹּא יְדַבֵּר מִמֶּנּוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַקּוֹרֵא בְּעֵינָיו, וִיסוֹדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ עַל פְּסוּקֵי תַנ"ךְ וְדִבְרֵי רַז"ל בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּשְׁאָר סְפָרִים־קְדֹשִׁים, עַל־כֵּן אָמַרְנוּ לְהַדְפִּיסָם שֵׁנִית, בְּכַמָּה תִּקּוּנִים וְהוֹסָפוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת:

וְזֹאת לְדַעַת, כִּי זֶה הַסֵּפֶר הֶעְתַּקְתִּי אוֹת בְּאוֹת מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, כִּי אֶצְלוֹ זַ"ל הָיוּ כְּתוּבִים עַל דַּפִּין קְטַנִּים כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְיוֹתֵר מִזֶּה אֲפִלּוּ כִּפְלַיִם, וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה רְצוֹנוֹ לְמָסֹר לְהָעוֹלָם לְהַעְתִּיק כָּל דְּבָרָיו שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים אֶצְלוֹ בִּדְרָכִים כְּאֵלֶּה, עַל־כֵּן לֹא רָצָה לְמָסֹר לִי כְּתָבָיו כַּהֲוָיָתָן לְהַעְתִּיקָם, רַק טָרַח בְּעַצְמוֹ וּבִכְבוֹדוֹ וְקָרָא לְפָנַי בְּפִיו הַקָּדוֹשׁ מִלָּה בְּמִלָּה מִתּוֹךְ כְּתָבָיו הַנַּ"ל, וּמִפִּיו יִקְרָא אֵלַי, וַאֲנִי כּוֹתֵב עַל הַסֵּפֶר. וְנִשְׁמַע מִפִּיו שֶׁאָמַר שֶׁעַל אוֹת רְפוּאָה לְבַד, הָיוּ אֶצְלוֹ כַּמָּה וְכַמָּה בּוֹיגִין כְּתוּבִים, כִּמְדֻמֶּה שֶׁאָמַר רֵישׁ בּוֹיגִין, אַךְ לֹא רָצָה לְמָסְרָם לְהָעוֹלָם.

וְגַם אָנֹכִי שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁסִּפֵּר לְפָנַי זְמַן רַב קֹדֶם שֶׁמָּסַר לִי לְהַעְתִּיק זֶה הַסֵּפֶר הָאָ"ב, שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ כְּתָבִים כָּאֵלּוּ עַל כָּל הַמִּדּוֹת וּשְׁאָר עִנְיָנִים, וְהֵם דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה. וְאָז אָמַר לִי שֶׁהִשִּׂיג כָּל הָרְפוּאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בְּתוֹךְ גְּבוּלֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּסֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ, כִּי שְׁמוֹת כָּל הֶעָרִים הַכְּתוּבִים שָׁם אֵצֶל כָּל גְּבוּל וּגְבוּל הֵם צִרּוּפֵי שֵׁמוֹת שֶׁל כָּל הָרְפוּאוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אֵיךְ הֵם נִקְרָאִים בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת. כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה, וַחֲלוּקַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הוּא כְּפִי קוֹמַת אָדָם, הַיְנוּ שֶׁחֵלֶק וּגְבוּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ, וְחֵלֶק וּגְבוּל זֶה הוּא בְּחִינַת יַד יָמִין, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה כָּל הַי"ב גְּבוּלִים שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְחַלְּקָה לִשְׁבָטִים שֶׁכֻּלָּם הֵם כְּפִי חֶלְקֵי קוֹמַת אָדָם כַּמּוּבָא מִזֶּה בַּסְּפָרִים. וְאָמַר שֶׁאֵצֶל כָּל גְּבוּל שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל כְּתוּבִים שָׁם הָרְפוּאוֹת הַשַּׁיָּכִים לְאוֹתוֹ הָאֵבָר, שֶׁמְּכֻוָּן כְּנֶגֶד זֶה הַגְּבוּל כַּנַּ"ל.

כָּל זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ כְּבָר, וְהֵבַנְתִּי מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכָּל זֶה הִשִּׂיג בִּימֵי יַלְדוּתוֹ מַמָּשׁ, אֲבָל לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כִּי־אִם דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה, אֲשֶׁר רָאָה וְהֵכִין וְהִבִּיט וְהָיָה מְפַלֵּס הַדְּבָרִים בְּמֹאזְנֵי שִׂכְלוֹ הַקָּדוֹשׁ, מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְמָסֹר לְהָעוֹלָם, שֶׁהֵם הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁמָּסַר לְהַעְתִּיקָם כַּנַּ"ל, וּמַה שֶּׁצָּרִיכִין לְהַעֲלִים מֵהָעוֹלָם, שֶׁהִטְעִינָם שִׂרְפָּה (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר):

וְהִנֵּה אֶצְלוֹ זַ"ל, הָיוּ כְּתוּבִים כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁבַּסֵּפֶר הַזֶּה, עִם צִיּוּן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהוֹצִיא מֵהֶם הַשְּׁגוֹת אֵלּוּ. אֲבָל כְּשֶׁהֶעְתַּקְתִּים מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, לֹא נָתַן לִי לְהַעְתִּיק כִּי־אִם אֵלּוּ הַדְּבָרִים לְבַד כַּהֲוָיָתָן, וְלֹא הוֹדִיעַ מְקוֹמָם אֵיהֵ. אֲבָל מִכְּתָלֵי דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים הֶבַנְתִּי, שֶׁיְּכוֹל כָּל אָדָם לִמְצֹא אֵיזֶה מַרְאֶה מָקוֹם וְרֶמֶז לְאֵלּוּ הַדְּבָרִים, מֵהֵיכָן הֵם נוֹבְעִים וְיוֹצְאִים; מֵאֵיזֶה מִקְרָא אוֹ מַאֲמַר רַז"ל, וּקְצָתָם הֵם מַאֲמָרִים מְפֹרָשִׁים בְּדִבְרֵי רַז"ל, כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה בְּעֵינָיו. וּכְבָר יָגְעוּ וּמָצְאוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים דְּבָרִים הַרְבֵּה מִסֵּפֶר הַזֶּה, הֵיכָן הֵם רְמוּזִים.

וְכָעֵת, בְּעֵת עָסְקֵנוּ לְהַדְפִּיסוֹ שֵׁנִית, הָעוֹלֶה עַל רוּחִי הָיָה, לִבְלִי לְהַעְתִּיק מֵאֵלּוּ הָרְמָזִים וְהַמְּרָאֵה מְקוֹמוֹת לֹא דָּבָר וְלֹא חֲצִי דָּבָר, מִכַּמָּה טְעָמִים, וְגַם מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצָאנוּ יְדֵי חוֹבוֹתֵינוּ לִמְצֹא רְמָזֵי כָּל הַדְּבָרִים, עַל־כֵּן הָיָה בְּדַעְתִּי לְבִלְתִּי לְהַצִּיג שׁוּם דָּבָר מֵהֶם. אַךְ אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי, כִּי אָטוּ מָאן דְּלָא יָכוֹל לְמֶעְבַּד כֹּלָּא מִצְוָה וְכוּ', וְכָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה, עַל־כֵּן נִמְלַכְתִּי, לְהַצִּיג כַּמָּה רְמָזִים אֵצֶל כַּמָּה דְּבָרִים, אֲשֶׁר כְּבָר מָצְאָה יָדִי וְיַד בְּנֵי־גִילִי לִמְצֹא רֶמֶז הַמְּרָאֵה מָקוֹם, הֵיכָא רְמִיזָא מִלְּתָא דְּנָא בְּאוֹרַיְתָא דִּבכְתָב אוֹ בְּעַל־פֶּה, וּמֵעַט מִזְּעֵר שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ, כַּאֲשֶׁר יִבֹאַר בִּמְקוֹמוֹ. כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה הַכְּתוּבִים כָּאן בְּקִצּוּר, וּבֶאֱמֶת גְּלָה עַל עִנְיָן זֶה תּוֹרָה אֲרֻכָּה בְּבֵאוּר נִפְלָא וְנוֹרָא כְּדַרְכּוֹ הַנִּפְלָא מְאֹד.

וְהַמְעַיֵּן בֶּאֱמֶת, יָבִין מֵאֵלָיו כִּי אַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁמָּצָאנוּ הָרֶמֶז, הוּא רַק רֶמֶז וְאַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא, אֲבָל גּוּף עֶצֶם הָעִנְיָן, בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ הִשִּׂיגוֹ, נֶעְלָם מֵעֵינֵינוּ, כִּי כָּל דְּבָרָיו הֵם דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, שֶׁהִשִּׂיג כָּל דָּבָר וְדָבָר בַּמָּקוֹם שֶׁהִשִּׂיג וּקְרָא אַסְמַכְתָּא בְּעַלְמָא הוּא, כִּי לֵיכָּא מִלְּתָא דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרַיְתָא, וְעַל־כֵּן אִי לָאו דְּדִלָּא חַסְפָּא, וְהֵסִיר מַסְוֶה הָעִוָּרוֹן הַחוֹפֵף עַל עֵינֵינוּ, וְגִלָּה הַשָּׂגוֹת הַלָּלוּ, לֹא אַשְׂכְּחִינַן מַרְגָּנִיתָא, כִּי אֵין בְּכֹחֵנוּ לָדוּן וְלִלְמֹד בְּעַצְמֵנוּ דְּבָרִים כָּאֵלֶּה מִפְּסוּקִים וְדִבְרֵי רַז"ל כִּי־אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת מִלְמַעְלָה, וְהֶחְכָם יָבִין מִדַּעְתּוֹ כָּל זֶה.

גַּם תִּקַּנְתִּי עַצְשָׂו הַסֵּדֶר שֶׁל דְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלֶּה. כִּי סֵפֶר הָאֲ"ב הָרִאשׁוֹן נִדְפַּס שֶׁלֹּא בְּפָנַי וְעִוּוּת הַמַּדְפִּיס, שֶׁהִדְפִּיס הָאֶלֶף־בֵּית הַשֵּׁנִי בִּפְנֵי־עַצְמוֹ. וְחִלְקוֹ לְגִמְרֵי מִן הָרִאשׁוֹן, וְלֹא כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי, כִּי הַאַף אֲמָנָם חֲלוּקִים הֵם בְּכַמָּה חִלּוּקִים, כַּאֲשֶׁר מְבֹאָר לְמַעְלָה, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין לְהַרְחִיקָם זֶה מִזֶּה. כִּי מֵאַחַר שֶׁשְּׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, וּשְׁנֵיהֶם מְדַבְּרִים מִמַּהוּת הַמִּדּוֹת, מַעֲלָתָם וּפְחִיתוּתָם וְכוּ', בְּוַדַּאי רָאוּי לְהַצִּיג בְּיַחַד כָּל הַדְּבָרִים הַמְדַבְּרִים מִמִּדָּה אַחַת, כְּגוֹן אוֹת א' אֱמֶת, טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה שֶׁיִּהְיוּ מְחֻבָּרִים יַחַד כָּל הַדְּבָרִים הַמְדַבְּרִים מִמַּעֲלַת הָאֱמֶת וּגְנוּת הַשֶּׁקֶר, אַף־עַל־פִּי שֶׁהַהַשָּׂגוֹת שֶׁל הָאֲ"ב הַשֵּׁנִי שָׁגְבוּ וְעָצְמוּ מְאֹד מְאֹד מִן הָרִאשׁוֹן כַּנַּ"ל, אַף־עַל־פִּי־כֵן פְּנִימִיּוּת כַּוָּנָתָם אֶחָד, וּשְׁנֵיהֶם לְדָבָר אֶחָד נִתְכַּוָּנוּ, לְגַלּוֹת גְּנוּת הַשֶּׁקֶר וּמַעֲלַת הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁנִּתְחַזֵּק בְּכָל כֹּחֵנוּ לִבְלִי לְדַבֵּר שֶׁקֶר, רַק אֱמֶת בְּשֵׁם ה'. וּבִשְׁבִיל זֶה גִּלָּה לָנוּ כָּל הַתּוֹעֲלִיּוֹת הַמַּגִּיעִים עַל־יְדֵי הָאֱמֶת וּלְהֶפֶךְ, כָּל הַהֶפְסֵידוֹת הַבָּאִים עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר, וּבְאֵיזֶה דֶּרֶךְ זוֹכִין לֶאֱמֶת וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. הֵן כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אִם מְקוֹר חוֹצְבָם מִמָּקוֹם שְׁנוֹבְעִים, הֵמָּה מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה וּגְבוֹהִים זֶה מִזֶּה, כִּי גָּבוֹהַּ עַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וְכוּ', עִם־כָּל־זֶה כֻּלָּם שָׁבִים לְמָקוֹם אֶחָד, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לֶאֱמֶת.

עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לְהַצִּיג הַכֹּל כַּסֵּדֶר, וְכָל הַדְּבָרִים יַחְדָּו יִהְיוּ תָּמִים בְּסֵדֶר אֶחָד עַל־פִּי אָ"ב. רַק נָטִיתִי קְו, בֵּין הַדְּבָרִים שֶׁל הָאָלֶף־בֵּית הָרִאשׁוֹן וּבֵין הַהַשָּׂגוֹת שֶׁל הָאָ"ב הַשֵּׁנִי. וְגַם הִצַּנְתִּי עִגּוּל כָּזֶה אֵצֶל הַתְּחָלַת כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוּא מֵאָ"ב הַשֵּׁנִי, לְמַעַן יֵדַע הַקּוֹרֵא מֵאֵיזֶה מַעְיָן נוֹבְעִים דְּבָרִים אֵלּוּ. כִּי כְּבָר גִּלִּיתִי, שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, שֶׁדְּבָרָיו הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאָ"ב הַשֵּׁנִי גָּבְרוּ וְגָבְהוּ מְאֹד מְאֹד מֵהָרִאשׁוֹנִים, עַל־כֵּן גְּבוּל שַׂמְתִּי בֵּינֵיהֶם לְהַבְחִין וְלֵידַע. וְהַשֵּׁם הַטּוֹב יַנְחֵנוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת, וְנִזְכֶּה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַכְּתוּבִים כָּאן, וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל אֶת כָּל דַּרְכֵי הָעֵצוֹת הַמְבֹאָרִים כָּאן אֲצֶל כָּל מִדָּה וּמִדָּה, אָז נַצְלִיחַ אֶת דַּרְכֵּנוּ וְאָז נַשְׂכִּיל:

גַּם זֹאת לְדַעַת, שֶׁכַּמָּה דְּבָרִים נִמְצְאוּ כְּפוּלִים בְּהָאָ"ב הַשֵּׁנִי. וְהַטַּעַם כִּי דַּע אָחִי שֶׁסִּפֵּר הָאָ"ב הַשֵּׁנִי מָסַר לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל בִּכְתִיבַת יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְאֵצְלוֹ לֹא הָיוּ כְּתוּבִים הַדְּבָרִים עַל סֵדֶר הָאָ"ב רַק כְּפִי סֵדֶר הַהַשָּׂגוֹת, כְּפִי מַה שֶּׁהִשִּׂיג כָּל דָּבָר וְדָבָר בִּמְקוֹמוֹ וּזְמַנּוֹ, וְצִוָּה עָלֵינוּ לְהַעְתִּיק הַדְּבָרִים וּלְסַדְּרָם כָּל דָּבָר וְדָבָר לְמִדָּה הַשַּׁיָּכָה לָזֶה עַל־פִּי סֵדֶר הָאָ"ב, וְגַם פָּקַד עָלֵינוּ בְּפֵרוּשׁ שֶׁכָּל הַשַּׁיָּךְ לְב' אוֹ ג' דְּבָרִים, שֶׁנִּרְשֹׁם אוֹתוֹ ב' אוֹ ג' פְּעָמִים אֵצֶל כָּל מִדָּה וּמִדָּה, וְכֵן עָשִׂינוּ. כְּגוֹן לְמָשָׁל בְּאוֹת ל' לֵימוּד (בְּסִימָן ד): מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ וְכוּ', שֶׁאֲכִילָתוֹ וְכוּ', עַל־יְדֵי זֶה שׁוֹנְאָיו נִדּוֹנִין וְכוּ', זֶה הָעִנְיָן שַׁיָּךְ לְלֵימוּד וְגַם שַׁיָּךְ לִמְרִיבָה וְכֵן לְאוֹת א' אֲכִילָה, עַל־כֵּן נִרְשָׁם בְּכָל אֵלּוּ הַמְקוֹמוֹת, וּמִזֶּה תִּקִּישׁ עַל הַשְּׁאָר. כִּי כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הָיְתָה, כְּדֵי שֶׁיֵּקַל עַל הַמְעַיֵּן הֶחָפֵץ לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לִמְצֹא מְבֻקָּשׁוֹ בְּנָקֵל. שֶׁאִם יִרְצֶה לֵידַע הַסְּגֻלָּה וְהָעִנְיָן שֶׁל אֵיזֶה מִדָּה, שֶׁיּוּכַל בְּנָקֵל לִמְצֹא עַל־פִּי סֵדֶר הָאָ"ב בְּאֵיזֶה עִנְיָן שֶׁיַּעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ כְּגוֹן בַּמֶּשֶׁל הַנַּ"ל. לִפְעָמִים הָאָדָם רוֹצֶה לְחַפֵּשׂ לִמְצֹא עִנְיָן לִימוּד וְלִפְעָמִים יִרְצֶה לִמְצֹא מֵעִנְיָן קְדֻשַּׁת הָאֲכִילָה וְכוּ', וְעַל־כֵּן טוֹב שֶׁיִּהְיֶה נִרְשָׁם בִּשְׁנֵי הַמְקוֹמוֹת כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא מְבֻקָּשׁוֹ בְּנָקֵל בַּמָּקוֹם שֶׁיִּרְצֶה, וְכֵן בִּשְׁאָר הַמִּדּוֹת, וּמֵחֲמַת זֶה הַדְּבָרִים כְּפוּלִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַנְחֵנוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וְכַאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתָם כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתָם, עַד יָשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם כְּיוֹנִים אֶל אֲרֻבּוֹתָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

הקדמה שניה מה ששמעתי מפיו הקדוש

בְּעִנְיַן הַמִּדּוֹת. דַּע הִנֵּה בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה יֵשׁ בָּהּ כַּמָּה וְכַמָּה בְּחִינוֹת וְעִנְיָנִים, וְכָל מִדָּה הִיא בְּחִינַת קוֹמָה שְׁלֵמָה וְעַל־כֵּן כְּשֶׁחָסֵר לְאָדָם בְּחִינָה אַחַת מֵהַמִּדָּה, אַף שֶׁכָּל הַמִּדָּה הִיא שְׁלֵמָה אֲצָלוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֻחֶמֶת הַחִסָּרוֹן אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בְּהַמִּדָּה, אָז נִרְאֶה לוֹ, כְּאִלּוּ כָּל הַמִּדָּה חֲסֵרָה אֲצָלוֹ. כְּמוֹ אֵצֶל הָאָדָם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חִסָּרוֹן בְּאֵבֶר אֶחָד, אָז כָּל גּוּפוֹ מְבֻלְבָּל

וּמַרְגִּישׁ הַחִסָּרוֹן בְּכָל הַגּוּף, כְּמוֹ־כֵן כְּשֶׁחִסֵּר לָאָדָם אֵיזֶה חִסָּרוֹן בְּהַמִּדָּה נִרְאֶה לוֹ, כְּאִלּוּ חָסֵר כָּל הַמִּדָּה.

וְהִנֵּה הַמִּדּוֹת הֵם שְׁכֵנִים אֵלּוּ לְאֵלּוּ, עַל־כֵּן יְכוֹלָה מִדָּה אַחַת לַעֲזוֹר לְמִדָּה אַחֶרֶת שֶׁהִיא שְׁכֵנָה אֶצְלָהּ, וְכֵן בְּאֵבְרֵי הַמִּדָּה יֵשׁ שְׁכֵנִים וְיוּכַל אֵבֶר מִדָּה זוֹ לַעְזוֹר לְאֵבֶר מִדָּה אַחֶרֶת כְּדֶגְמַת שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: אֵבֶר מַחֲזִיק אֵבֶר, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁאוֹכֵל זֶה הָאֵבֶר מֵהַבְּהֵמָה יְתַחַזֵּק אֵבֶר הָאָדָם, כֵּן אֵצֶל הַמִּדּוֹת יוּכַל לְסַיֵּעַ חֵלֶק מִדָּה זוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֵבֶר הַמִּדָּה לְאֵבֶר מִדָּה הַשְּׁכֵנָה אֶצְלָהּ. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְלִזְכּוֹת לְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ עַצְמוֹ תָּמִיד וּלְחַפֵּשׂ בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה אִם הִיא שְׁלֵמָה אֶצְלוֹ, וּכְשֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה חִסָּרוֹן בְּאֵיזֶה מִדָּה אָז יְבַקֵּשׁ לוֹ עֵזֶר וְסִיּוּעַ מֵהַמִּדָּה הַשְּׁכֵנָה: וְזֶהוּ עִנְיַן הַנֶּאֱמָרִים בָּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ. וְהַעִנְיָן: לְמָשָׁל כְּשֶׁחִסֵּר לוֹ עֲנָוָה, וְיֵשׁ מִדָּה אַחֶרֶת הַמְסֻגֶּלֶת לַעֲנָוָה כְּגוֹן בִּטָּחוֹן אָז צָרִיךְ לְסַיֵּעַ לוֹ עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן לָבוֹא לַעֲנָוָה, דְּהַיְנוּ לִפְעָמִים הַבִּטָּחוֹן הוּא בְּקַל לוֹ יוֹתֵר לְהַשִּׂיגוֹ וּלְהַגִּיעוֹ מֵעֲנָוָה, וְאָז יַעֲשֶׂה הַקַּל עַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא לְהַמִּדָּה שֶׁהִיא כְּבֵדָה יוֹתֵר אֶצְלוֹ. וְלִפְעָמִים יֵשׁ לוֹ מִדָּה הָאַחֶרֶת, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּהּ, וּכְשֶׁצָּרִיךְ לְסַיֵּעַ לוֹ מִזּוֹ הַמִּדָּה לְמִדָּה אַחֶרֶת, צָרִיךְ לְהַתְחִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּהּ:

(פֵּרוּשׁ, עַל־פִּי מָשָׁל הַנַּ"ל. הַיְנוּ לְמָשָׁל מִי שֶׁרוֹצֶה לָבוֹא לְעֲנָוָה וְרוֹאֶה שֶׁבִּטָּחוֹן מְסֻגָּל לַעֲנָוָה, וּבֶאֱמֶת כְּבָר יֵשׁ לוֹ מִדַּת הַבִּטָּחוֹן, רַק שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם זֹאת הַמִּדָּה שֶׁל בִּטָּחוֹן, אָזַי כְּשֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לַעֲנָוָה, צָרִיךְ לְהַתְחִיל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם מִדַּת הַבִּטָּחוֹן וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הַמִּדּוֹת. וְהָבֵן):

(אָמַר הַמַּעְתִּיק) שָׁמַעְתִּי אֵיךְ נִתְגַּלְגֵּל הַדָּבָר שֶׁזָּכִינוּ בְּרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּמְסַר לָנוּ הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא סֵפֶר הַמִּדּוֹת הַזֶּה מֵרַבֵּנוּ זַ"ל. כִּי נִתְגַּלְגֵּל הַזְּכוּת הַזֶּה עַל יְדֵי זַכַּאי הוּא הָרַב ר' דֹּב חַיְיִ'לִיס זַ"ל, וּבֶאֱמֶת הָיָה אִישׁ זַכַּאי, לַאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי שֶׁנִּתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ"ל בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי הָרַב הַנַּ"ל הָיָה מְשַׁמֵּשׁ בְּכֶתֶר הָרַבָּנוּת זְמַן הַרְבֵּה בְּעִיר לְאַדִיזְשִׁין בְּרוּסְיָה, וּבַזְּמַן הַזֶּה הָיָה כְּבָר מְקֹרָב לְרַבֵּנוּ זַ"ל וּפִתְאוֹם נִתְלַהֵב לִבּוֹ מְאֹד לַעֲזֹב אֶת הַמִּשְׂרָה שֶׁל הָרַבָּנוּת וְלִתְקוֹעַ אָהֳלוֹ בְּאָהֳלָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּבֶרְסְלֶב. וְתֵכֶף עָשָׂה מַעֲשֶׂה, וְעָשָׂה כְּרוּז בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל עִירוֹ שֶׁהוּא עוֹזֵב אֶת הָרַבָּנוּת וְשָׁם דִּרְכּוֹ עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ לָעִיר בֶּרְסְלֶב, אֲשֶׁר שָׁם מִשְׁכַּן כְּבוֹד רַבֵּנוּ זַ"ל. וְשָׁם מָצָא מַרְגּוֹעַ לְנַפְשׁוֹ שֶׁזָּכָה לִרְאוֹת אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל יוֹם. וְגַם הָיָה דִּרְכּוֹ בְּכָל יוֹם, לֵילֵךְ לְרַבֵּנוּ זַ"ל וּלְסַפֵּר לְפָנָיו סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁנִּמְצָא בְּאֵיזֶה סְפָרִים מִקַּדְמוֹנִים, וְלִפְעָמִים הִגְבִּיהַּ רַבֵּנוּ יָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְאָמַר עַל אֵיזֶה חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע מֵהָרַב הַנַּ"ל, שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהָיָה זֹאת לְהָרַב

הַנַּ"ל לִמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ לֵידַע אֵיזֶה דִּבּוּרֵי תּוֹרָה הֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְרַבֵּנוּ זַ"ל כִּוֵּן בָּזֶה מָה שֶׁכִּוֵּן כִּדְרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ.

וּפַעַם אַחַת, סִפֵּר הָרַב ר' דּ֫וֹב הַנַּ"ל לִפְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, מַעֲשֶׂה מֵרֹאשׁ יְשִׁיבָה אֶחָד, שֶׁהִשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ לְבָחוּר א' מֵהַיְשִׁיבָה, שֶׁהָיָה לַמְּדָן מֻפְלָג וְעָסַק יוֹם וָלַיְלָה בַּתּוֹרָה, וּבַלַּיְלָה הָיָה לוֹמֵד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְהִתְחִיל לָבוֹא אֵלָיו מַגִּיד מִן הַשָּׁמַיִם וְהָיָה לוֹמֵד עִמּוֹ בְּכָל לַיְלָה. אַךְ זֶה הַמַּגִּיד הָיָה מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְלֹא מִן הַקְּדֻשָּׁה (כִּי מִסְּתָמָא נִכְשָׁל בְּאֵיזֶה דָּבָר אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה הָיָה כֹּחַ לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהִתְאַחֵז בּוֹ). וְהָאַבְרֵךְ הַזֶּה לֹא גִּילָה זֹאת לְשׁוּם אָדָם וְלֹא יָדַע שֶׁהַמַּגִּיד הוּא מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא.

פַּעַם אַחַת, הִתְחִיל הַמַּגִּיד הַנַּ"ל לְפַתּוֹת אוֹתוֹ שֶׁיָּבוֹא אֶל אִשְׁתּוֹ בִּימֵי נִדָּתָהּ, וְהוֹכִיחַ לוֹ כִּי מִן הַשָּׁמַיִם הוּא, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְעַבֵּר אִשְׁתּוֹ עִם נְשָׁמַת מָשִׁיחַ. וְהָאַבְרֵךְ הֶאֱמִין לוֹ, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁתִּשְׁמַע אֵלָיו לָזֶה, וְאָמַר לָהּ כִּי בָּא אֵלָיו מַגִּיד מִן הַשָּׁמַיִם וְצִוָּה עָלָיו שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן כִּי מִן הַשָּׁמַיִם הוּא זֶה. אַךְ אִשְׁתּוֹ הָיְתָה יְרֵאת שָׁמַיִם מְאֹד, וְאָמְרָה לוֹ שֶׁתִּשְׁאַל מִקֹּדֶם אֶת אָבִיהָ, וְעָשְׂתָה כֵּן. וַתְּסַפֵּר לְאָבִיהָ זֹאת, וְנִבְהַל מְאֹד אָבִיהָ מִזֶּה, כִּי הָבִין תֵּכֶף שֶׁהַמַּגִּיד הוּא מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא.

וַיִּקְרָא תֵּכֶף לַחֲתָנוֹ, וַיֹּאמֶר אֵלָיו, תֵּדַע שֶׁזֶּה הַמַּגִּיד הוּא מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא. וְהַסִּימָן הוּא, כִּי אֵצֶל מַגִּיד דְּקֻדֻּשָּׁה נִרְשָׁמִים כָּל אָ"ב עַל מִצְחוֹ, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַוָיְ"ה בַּ"ה מְאִירִים עַל מִצְחוֹ. וְאֵצֶל מַגִּיד מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא נִרְשָׁמִים גַּם כֵּן אוֹתִיּוֹת הָאָ"ב עַל מִצְחוֹ, אַךְ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַוָיְ"ה אֵינָם מְאִירִים. וּכְשֶׁיָּבוֹא אֵלֶיךָ הַמַּגִּיד וְתִרְאֶה כִּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַוָיְה אֵינָם מְאִירִים עַל מִצְחוֹ, תֵּדַע שֶׁהוּא מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְתִזָּהֵר מְאֹד לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ. וּבָטַח יִרְצֶה לְהַזִּיקְךָ, עַל כֵּן אֲנִי מוֹסֵר לְךָ שֵׁמוֹת וּקְמִיעוֹת, וְאִז לֹא יוּכַל לְהַזִּיקְךָ.

וַיְהִי בַּלַּיְלָה בָּא אֵלָיו הַמַּגִּיד, וְהָאַבְרֵךְ כְּשֶׁרָאָה שֶׁאֵין מְאִירִים אֶצְלוֹ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַוָיְ"ה בָּרוּךְ הוּא, יָדַע שֶׁהוּא מִן הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְעָשָׂה כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה עָלָיו חוֹתְנוֹ וְנִצּוֹל מִמֶּנּוּ. וְאַדְמוֹ"ר זַצַ"ל כְּשֶׁשָּׁמַע הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת נִתְלַהֵב מְאֹד, וַיֹּאמֶר לְהַר"ר דּ֫וֹב הַנַּ"ל: אֲבָל אֶצְלֵנוּ בָּרוּךְ הַשֵּׁם מְאִירִים כָּל אוֹתִיּוֹת הָאָ"ב! וְתֵכֶף מָסַר אָז לַאֲנָשָׁיו [לְהַעֲתִיק] סֵפֶר הָאָ"ב שֶׁלּוֹ:

אות א

אמת

א.

מִי שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיֵּלֵךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהֵיכָל אֶל הֵיכָל וְיִרְאֶה אֶת הַהֵיכָלוֹת בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלּוֹמַר שֶׁקֶר אֲפִלּוּ בְּטָעוּת:

ב.
מֻתָּר לְשַׁנּוֹת בִּדְבַר הַשָּׁלוֹם:

ג.
כַּת שַׁקְרִים אֵינָם מְקַבְּלִים פְּנֵי הַשְּׁכִינָה:

ד.
שָׂרֵי לְהוּ לְצַדִּיקַיָּא לְסַגּוּאֵי בְּרַמָּאוּתָא עִם רַמַּאי:

ה.
כָּל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ:

ו.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר בָּאִים הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה-זָרָה:

ז.
עַל-יְדֵי אֱמֶת לֹא יָמוּת קֹדֶם זְמַנּוֹ הַקָּצוּב:

ח.
מֵרוּחַ פִּיו שֶׁל הַשַּׁקְרָן נַעֲשָׂה הַיֵּצֶר הָרָע, וּכְשֶׁיְּבוֹא מָשִׁיחַ אָז לֹא יִהְיֶה שֶׁקֶר, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא יִהְיֶה יֵצֶר הָרָע בָּעוֹלָם:

ט.
מִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת, אֲזַי הוּא מַכִּיר בְּאַחֵר אִם אַחֵר הוֹבֵר שֶׁקֶר אִם לָאו:

י.
הַסִּימָן שֶׁל הַשֶּׁקֶר - כְּשֶׁלֹּא יַסְכִּימוּ עָלָיו רַבִּים, וְהוּא מִגּ' שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׂוֹנְאָן:

יא.
עָשִׁיר מְכַחֵשׁ אֵין הַדַּעַת סוֹבְלוֹ וְהוּא נִבְזֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ:

יב.
תִּקּוּן לַפֶּה - שְׂיחָתֵן צְדָקָה:

יג.
עַל-יְדֵי אֱמֶת הָעוֹלָם נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּקוֹת:

יד.
עַל-יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לְשֶׁקֶר:

טו.
מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה שִׁכְרוֹ שִׁיזְכֶּה לֶאֱמֶת:

טז.
הַשַּׁקְרָן שׁוֹנֵא עֲנִיּוּת:

יז.
אָדָם נִכָּר עַל-יְדֵי מִשְׁרָתְיו אִם הוּא אוֹהֵב שֶׁקֶר כִּי זֶה בָּזֶה תְּלוּי. לִפְעָמִים מְשָׁרְתָיו נוֹפְלִים לַעֲבֵרוֹת עַל-יְדֵי שֶׁהוּא שַׁקְרָן, וְלִפְעָמִים הוּא נוֹפֵל לְשֶׁקֶר עַל-יְדֵי מְשָׁרְתָיו שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים:

יח.
כְּשֶׁאֵין אֱמֶת אֵין חֶסֶד. גַּם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִם בְּנֵי-אָדָם:

יט.
הַשֶּׁקֶר מְעַכֵּב אֶת הַיְשׁוּעָה, כִּי הַשֶּׁקֶר מְגַלֶּה עֲוֹונוֹתָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹשִׁיעוּ לוֹ:

כ.
הָאֱמֶת הוּא פּוֹדֶה מִכָּל הַצָּרוֹת:

כא.
טוֹב לָאָדָם שְׁמוּת מְשֻׁיְחֶיהָ וְיִהְיֶה שַׁקְרָן בְּעֵינֵי בְּנֵי-אָדָם:

כב.
כְּשֶׁיֵּשׁ אֱמֶת יֵשׁ שָׁלוֹם:

כג.
מִי שֶׁרָחוֹק מֵאֱמֶת רָחוֹק מִצְּדָקָה:

כד.
עַל-יְדֵי אֱמֶת נִשְׁמָר אוֹת בְּרִית:

כה.
עַל-יְדֵי אֱמֶת יִזְכֶּה לְשֵׁם עוֹלָם:

כו.
אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁרְגִילִין לוֹמַר שֶׁקֶר הַבָּנִים שֶׁלָּהֶם יִהְיוּ מִתְנַגְּדִים, גַּם יִהְיוּ פּוֹגְמִים בַּבְּרִית:

כז.
הַשֶּׁקֶר בָּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ פַּחַד מִבְּנֵי-אָדָם:

כח.
עַל-יְדֵי הַשֶּׁקֶר שׁוֹכְחִין אֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא:

כט.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן הוּא דּוֹבֵר שְׁקָרִים, וְעַל-יְדֵי שְׁקָרִים אֵין יָכוֹל לִבְטֹחַ בֶּאֱמֶת:

ל.
לְפִי הַרְחוּק מֵאֱמֶת כֵּן מַחֲזִיק אֶת הַסּוּר-מֵרָע לְשׁוֹטֶה:

לא.
מִי שֶׁרוֹצֶה לָסוּר מֵרָע וְרוֹאֶה שֶׁאֵין אֱמֶת בָּעוֹלָם, עוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּשׁוֹטֶה:

לב.
מִי שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר שֶׁקֶר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ, גַּם בָּנִים יִהְיוּ לוֹ:

לג.
עַל-יְדֵי דִּבּוּר שָׁוְא בָּא מַכּוֹת בָּנִים:

לד.
מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר לַשָּׁוְא בָּא לְשִׂכְחָה:

לה.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר בָּא לְנאוּף, וּמַחֲזִיק יְדֵי מְרֵעִים שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה:

לו.
עַל-יְדֵי שְׁקָרִים אֵין לוֹ רְפוּאָה אֶפְלוּ בְּהַרְבֵּה רְפוּאוֹת:

לז.
מִי שֶׁדּוֹבֵר כְּזָבִים נוֹפֵל בַּחֲרֶב. גַּם נַעֲשֶׂה שׁוֹטֶה:

לח.
עַל-יְדֵי יִרְאָה יָבֹא לֶאֱמֶת:

לט.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשֶּׁקֶר הוּא מְנַצֵּחַ תָּמִיד:

מ.
מֻתָּר לְשַׁנּוֹת כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ:

מא.
מִי שֶׁאוֹהֵב כְּזָבִים הוּא מְבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק, גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְבַּזֶּה:

מב.
מִי שֶׁדּוֹבֵר כְּזָבִים הוּא אוֹבֵד:

מג.
עַל-יְדֵי אֱמֶת נִצּוֹל מִלְּשׁוֹן-הָרַע, גַּם תְּפִלָּתוֹ נִתְקַבֵּל. גַּם כְּשֶׁדָּנִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, דָּנִים אוֹתוֹ לְפִי זְכֻיּוֹת שֶׁלּוֹ:

מד.
עַל-יְדֵי חֲלוֹמוֹת יֵדַע אָדָם אִם לִבּוֹ אֱמֶת עִם אֱלֹקָיו:

מה.
מִי שֶׁמְּקַיֵּם דִּבּוּרוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת:

מו.
מִי שֶׁאֵין לוֹ גַּאֲוָה נִצּוֹל מִשֶּׁקֶר:

מז.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשְּׁחוֹק שֶׁל הִתּוּל, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת.

מח.
מִי שֶׁהָיָה שַׁקְרָן מִגִּלְגּוּל הֶעָבָר, עַל-יְדֵי-זֶה כְּשֶׁנִּתְגַּלְגֵּל, נַעֲשָׂה אִטֵּר-יָד:

מט.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ וְדוֹבֵר תָּמִיד אֱמֶת, כְּאִלּוּ עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְאֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם:

נ.
הַשֶּׁקֶר אֵינוֹ אֶלָּא בְּפִיו, אֲבָל לֹא בִּכְתָב:

נא.
דִּבְּרוּ תוֹרָה וּנְבִיאִים וַחֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַבַּאי׃

אמת חלק שני

א.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים. גַּם עַל-יְדֵי שֶׁקֶר מְאַלְּמֵן חַס וְשָׁלוֹם, כַּמָּה נָשִׁים׃

ב.
עַל-יְדֵי אֱמֶת נִתְגַּלֶּה יִחוּדוֹ בָּעוֹלָם׃

ג.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שַׁקְרָן, תֵּדַע, שֶׁגַּם הַמַּנְהִיג שֶׁל הָאִישׁ הַזֶּה שַׁקְרָן׃

ד.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר בָּא לִידֵי גִּלּוּי-עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת-דָּמִים׃ וְגַם מַכְשִׁיל אֶת הַכְּשֵׁרִים בְּגִלּוּי-עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת-דָּמִים, וּמַרְאֶה הֶתֵּר מִן הַתּוֹרָה׃

ה.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁנֶּה בְּדִבּוּרוֹ, הוּא יָכוֹל לְהַשְׁפִּיל הַגְּבוֹהִים וּלְהַגְבִּיהַּ הַשְּׁפָלִים׃

ו.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב, אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִטְּבִיעַת מַיִם׃

ז.
הָאֱמֶת מֵבִיא שֹׂבַע׃

ח.
הַשִּׁלְשׁוּל וְהָעֲצִירוּת בָּא עַל-יְדֵי שֶׁקֶר׃

ט.
עַל-יְדֵי אֱמֶת בָּא הַקֵּץ׃

הכנסת אורחים

א.
מִי שֶׁאֵין מַכְנִיס אוֹרְחִים, בָּזֶה מַחֲזִיק יְדֵי מְרֵעִים, שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה׃

ב.
עִיר שֶׁאֵין בָּהּ הַכְנָסַת אוֹרְחִים בָּאִים לִידֵי גִּלּוּי-עֲרָיוֹת, וְעַל-יְדֵי גִּלּוּי-עֲרָיוֹת בָּא עֲלֵיהֶם הֶרְיגָה׃

ג.
הַכְנָסַת אוֹרְחִים מְזַכָּה אֶת הָאִשָּׁה לְבָנִים׃

ד.
הַכְנָסַת אוֹרְחִים כְּהַכְנָסַת שַׁבָּת׃

ה.
הַמְאֹרֵחַ תַּלְמִיד-חָכָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הִקְרִיב תְּמִידִין׃

ו.
גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים מֵהַשְׁכָּמַת בֵּית-הַמִּדְרָשׁ וְהַקְבָּלַת פְּנֵי שְׁכִינָה׃

ז.
כֵּיוָן דְּלָא שְׁכִיחֵי רַבָּנָן גַּבַּיְהוּ כְּכוּתָיִים דָּמוּ׃

הכנסת אורחים חלק שני

א.
עַל-יְדֵי הַכְנָסַת-אוֹרְחִים אֵימָתוֹ מֻטֶלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת׃

ב.
סְגֻלָּה לְהַחֲזִיר לְאִשָּׁה וְסִתָּהּ עַל-יְדֵי הַכְנָסַת-אוֹרְחִים׃

ג.
עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל רָאשֵׁי-הַדּוֹר בְּתִקֻּף וָעֹז, וְעַל-יְדֵי-זֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי כֹּל הַמִּצְוָה שֶׁל הַכְנָסַת-אוֹרְחִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַלּוֹמְדִים זוֹכִים שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתָם׃

אהבה

א.
כְּשֶׁאֵין אַהֲבָה בֵּין בְּנֵי אָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם הוֹלְכֵי רָכִיל, וְעַל-יְדֵי רְכִילוּת בָּאִים לְלֵיצָנוּת, וְעַל-יְדֵי לֵיצָנוּת הֵם דּוֹבְרִים שֶׁקֶר׃

ב.
עַל-יְדֵי שִׂנְאָה בָּא בַּהֲלוּת, וְעַל-יְדֵי שִׂנְאָה בָּא שְׂרֵפָה׃

ג.
עַל-יְדֵי אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִשְׁמָר הַנֶּפֶשׁ מִכָּל פְּגָעִים רָעִים׃

ד.
כְּשֶׁתִּשּׁוּב בִּתְחִלָּה עַל עֲוֹונוֹתֶיךָ תּוּכַל לָבוֹא לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

ה.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִסְירַת-נֶפֶשׁ הַכֹּל אוֹהֲבִין אוֹתוֹ׃

ו.
עַל-יְדֵי אַהֲבָה בָּא הִתְחַזְּקוּת׃

ז.
כְּשֶׁתְּחַזֵּק אֶת הָאָדָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא יֹאהַב אוֹתְךָ׃

ח.
עַל-יְדֵי אֲמִירַת הַלֵּל בְּקוֹל גָּדוֹל זוֹכִים לְאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

ט.
כְּשֶׁתִּהֵא נִזְהָר מִשְּׁנֵאת חִנָּם, אֲזַי כְּשֶׁיִּהְיֶה לְךָ אֵיזֶהוּ מִשְׁפָּט עִם אָלָם שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְפַשֵּׁר עִמְּךָ, עַל-יְדֵי-זֶה יִתְפַּשֵּׁר עִמְּךָ:

י.
מִי שֶׁנִּזְהָר מִשְּׁבוּעַת שֶׁקֶר, בְּוַדַּאי לֹא יַעֲבֹר עַל "לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר":

יא.
הַשּׁוּם מְסֻגָּל לְאַהֲבָה:

יב.
הָעוֹבֵד מֵאַהֲבָה - זְכוּתוֹ מֵגֵן עַד אַלְפַּיִם דּוֹר:

יג.
בְּמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין תְּנַאי אוֹ אֵיזֶה כְּרִיתוּת בְּרִית, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שָׁם הוּא:

אהבה חלק שני

א.
כְּשֶׁהַצָּמָחִים גְּדֵלִים בִּמְלוֹאָם, עַל-יְדֵי-זֶה אַהֲבָה בָּעוֹלָם:

ב.
אַהֲבַת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ נִכָּר בַּזְּבוּבִים וְיִתּוּשִׁים שֶׁבַּבַּיִת. גַּם עַל-יְדֵי אַהֲבָתָם יְכוֹלִין לֵידַע כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרָע אִם כְּבָר נֶחֱלָשׁ אִם לָאו:

ג.
חַכְמֵי הַדּוֹר שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה שֶׁרוֹאִים זֶה עִם זֶה לִפְרָקִים, אֲזַי יֵשׁ כֹּחַ בְּיָדָם לָדוּן אֶת כָּל הָעוֹלָם וְדִינֵיהֶם דִּין, וְאֵין מִי שֶׁיְּשַׁנֶּה וִיבַטֵּל דִּינָם, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אַב-בֵּית-דִּין שֶׁלָּהֶם:

ד.
עַל-יְדֵי שִׂנְאַת-חִנָּם נִכְשָׁל בִּטְרֵפוֹת:

ה.
עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא אוֹהֵב בֵּן אֶחָד יוֹתֵר מִשְּׁאָר בָּנָיו:

אמונה

א.
צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדָרְכֵי אֱמוּנָה וְלֹא בְּדֶרֶךְ מוֹפֵת:

ב.
עַל-יְדֵי עֲנָוָה תִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה:

ג.
בְּרֹאותְךָ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אַל תֹּאמַר מִקְרֶה הוּא, אֶלָּא תַּאֲמִין כִּי זֶה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ד.
יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם מְבִיאִים הֶזֵּק גָּדוֹל לָעוֹלָם. וְהַדָּבָר קָשֶׁה: לָמָּה נִבְרְאוּ? תֵּדַע, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם צַד אֶחָד לְטוֹבָה:

ה.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנְאָה מִדִּבּוּר שֶׁל אֶפִּיקוֹרוֹס, אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ מִדַּבֵּרי אֶפִּיקוֹרְסוּת, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְהַרְהוּרֵי עֲבוֹדָה-זָרָה:

ו.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה הָאָדָם חָבִיב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִשָּׁה לְבַעְלָהּ:

ז.
מִי שֶׁאֵינוֹ מֵכִין אֶת לִבּוֹ, אֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לֶאֱמוּנָה:

ח.
מִי שֶׁנֶּאֱבַד לוֹ אֵיזֶהוּ דָּבָר, בְּיָדוּעַ שֶׁנִּפַּל מֵאֱמוּנָתוֹ:

ט.
מִי שֶׁנֶּאֱבַד אֱמוּנָתוֹ מִמֶּנּוּ יֵלֵךְ עַל קִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, וִיסַפֵּר הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא:

י.
אֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם:

יא.
עַל-יְדֵי הַלִּמּוּד נִשְׁבָּרִים כָּל הַכְּפִירוֹת:

יב.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִתְבָּרֵךְ:

יג.
עַל-יְדֵי רִבּוּי אֲכִילָה נוֹפְלִים מֵאֱמוּנָה:

יד.
כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל בַּשָּׁמַיִם כְּשֶׁהֵם זַכִּים וּבְהִירִים תִּזְכֶּה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים:

טו.
כְּשֶׁנּוֹפֵל אֵיזֶה קֶשְׁיָא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָזַי תִּשְׁתּוֹק, וְעַל-יְדֵי הַשְׁתִּיקָה מַחְשְׁבוֹתֶיךָ בְּעַצְמָם יָשִׁיבוּ לְךָ תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיוֹתֶיךָ:

טז.
כְּשֶׁמְּחָרְפִין אוֹתְךָ וְאַתָּה שׁוֹתֵק, תִּזְכֶּה לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיוֹתֶיךָ וְתִזְכֶּה לְרוּחַ בִּינָה:

יז.
כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מִתְנַגְּדִים לוֹמְדִים וַעֲשִׁירִים גְּדוֹלִים, דַּע, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה מֵחֲמַת שֶׁנִּפַּל כַּמָּה פְּעָמִים מֵאֱמוּנָה:

יח.
אֱמוּנָה חָשׁוּב כִּצְדָקָה׃

יט.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִתְחַכֵּם׃

כ.
מִתְחִלָּה צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר-כָּךְ יִזְכֶּה לְהָבִין אוֹתוֹ בַּשֵּׂכֶל׃

כא.
זוּגָא דְקֻדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא עַל-יְדֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל׃

כב.
הַפָּשַׁע שֶׁל אָדָם מַכְנִיס כְּפִירָה לָאָדָם׃

כג.
כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ יִבְכֶּה׃

כד.
אֱמוּנָה בָּא עַל-יְדֵי שְׁתִיקָה׃

כה.
עַל-יְדֵי קִנְאָה אָדָם נוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ׃

כו.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, בְּיָדוּעַ שֶׁמְּזַלְזֵל בְּדִבְרֵי-תּוֹרָה׃

כז.
מִי שֶׁמְּנַקֶּה בְּכָל עֵת יָדָיו, עַל-יְדֵי-זֶה מְזַכֶּה אֶת לִבּוֹ׃

כח.
כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מֵאֱמוּנָה, יֵדַע שֶׁדַּיָּנִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה׃

כט.
כְּשֶׁנּוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ בָּא לִידֵי קֶרִי, וְלִידֵי הִרְהוּרֵי אִשָּׁה, וְלִידֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה-זָרָה׃

ל.
אֱמוּנָה בָּא עַל-יְדֵי צְדָקָה׃

לא.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה יָכוֹל לְהָבִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

לב.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה יָכוֹל לָבוֹא לְבִטָּחוֹן׃

לג.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יִסְלַח לְךָ עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ׃

לד.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹלֵחַ צַעַר לְאָדָם וּמַכֶּה אוֹתוֹ וְאֵין מַפִּיל אוֹתוֹ לְחֻלְשָׁה, אֵין זֶה כִּי-אִם בִּשְׁבִיל אֱמוּנָה׃

לה.
עַל-יְדֵי שְׁבוּעַת שֶׁקֶר נוֹפֵל מֵאֱמוּנָה:

לו.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה אֵינוֹ מְקַבֵּל מוּסָר:

לז.
מִי שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיק לְסוֹף שֶׁאֵין נֶהֱנֶה מֵהַדָּבָר אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רוֹאֶה:

לח.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, בְּוַדַּאי חֻקּוֹת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶצְלוֹ נִמְאָס:

לט.
מְשִׁיחַ יָבוֹא בְּפֶתַע פִּתְאוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מֻחָמַת שִׂמְחָה יִפְחֲדוּ יִשְׂרָאֵל:

מ.
כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ, אֲזַי כָּל הַשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה יֶחֱלוּ, אֲבָל עַכְשָׁו כְּשֶׁיֵּשׁ עֲלִיָּה לְאֵיזֶה שַׂר, אֲזַי יִשְׂרָאֵל הֵם חוֹלִים:

מא.
לֶעָתִיד לָבוֹא כָּל אֶחָד הַזָּעִיר מֵחֲבֵרוֹ בַּשָּׁנִים יִהְיֶה יוֹתֵר לְמַעְלָה:

מב.
לֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם אֶלָּא בְּשִׁבְיל שֶׁחִלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וּבְטְלוּ קְרִיאַת-שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וּבְטְלוּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית-רַבָּן, וְלֹא הָיָה לָהֶם בּוֹשֶׁת-פָּנִים זֶה מִזֶּה, וְהַשְׁוּוּ קָטָן וְגָדוֹל, גַּם לֹא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה, גַּם בִּזּוּ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים, גַּם פָּסְקוּ מִמֶּנָּה אַנְשֵׁי-אֱמָנָה:

מג.
אֵין יְרוּשָׁלַיִם נִפְדֵּית אֶלָּא בְּצִדְקָה:

מד.
מִלְחָמָה אַתְחַלְתָּא דִּגְאֻלָּה הוּא:

מה.
מִי שֶׁמְּגַדֵּל חֲזִירִים הוּא מְעַכֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה:

מו.
לֹא יִבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם עַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל:

מז.
מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּגָּלוּת מֵאֵמָה לְאֵמָה, הוּא סִימָן שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ:

מח.
כְּשֶׁאֻמּוֹת מְחָרְפִין אוֹתָנוּ בְּיוֹתֵר זֶה סִימָן עַל מָשִׁיחַ:

מט.
אֵין הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ נִבְנֶה עַד שֶׁיִּכְלֶה גַּאֲוָה:

נ.
עַל-יְדֵי אַחְדוּת שֶׁיִּהְיֶה בְּיִשְׂרָאֵל יָבוֹא מָשִׁיחַ:

נא.
מָשִׁיחַ יָבוֹא בִּשְׁנַת בְּרָכָה:

נב.
אֵין מָשִׁיחַ בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף:

נג.
הַמַּשִּׂיא בִּתּוֹ לְתַלְמִיד-חָכָם, וְהַמְהַנֶּהוּ מִנְּכָסָיו, וְהָעוֹשֶׂה פְּרָקְמַטְיָא לְתַלְמִיד-חָכָם, זוֹכֶה לְתְחִיַּת הַמֵּתִים:

נד.
מֵרוּחַ פִּיו שֶׁל הַשַּׁקְרָן נַעֲשָׂה יֵצֶר-הָרָע, וּכְשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ אֲזַי לֹא יִהְיֶה שֶׁקֶר, בִּשְׁבִיל זֶה לֹא יִהְיֶה יֵצֶר-הָרָע בָּעוֹלָם:

נה.
מִי שֶׁהוּא אִישׁ אֱמֶת, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר, אִם אַחֵר דּוֹבֵר אֱמֶת אִם לָאו:

נו.
הַשֶּׁקֶר לֹא יַסְכִּימוּ עָלָיו רַבִּים:

נז.
הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׂוֹנֵא לְזֶה הָאִישׁ, הַמְדַבֵּר אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב:

נח.
עָשִׁיר מְכַחֵשׁ אֵין הַדַּעַת סוֹבְלוֹ, וְגַם הוּא נִבְזֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ:

נט.
תִּקּוּן לַפֶּה - שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה:

ס.
עַל-יְדֵי הָאֱמֶת הָעוֹלָם נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּקוֹת:

סא.
עַל-יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לְשֶׁקֶר:

סב.
מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה שְׂכָרוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמֶת:

סג.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר בְּוַדַּאי תִּשְׁנָא הָעֲנָוִים:

סד.
אָדָם נִכָּר עַל-יְדֵי מִשְׂרָתָיו אִם הוּא אוֹהֵב שֶׁקֶר אִם לָאו:

סה.
כְּשֶׁאֵין אֱמֶת אֵין חֶסֶד:

סו.
כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ שֶׁקֶר, אֲזַי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לְךָ אֵיזֶה יְשׁוּעָה, אֲזַי הַשֶּׁקֶר מְגַלֶּה עֲוֹנוֹתֶיךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹשִׁיעַ לְךָ:

סז.
עַל-יְדֵי אֱמֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא פּוֹדֶה אוֹתְךָ מִכָּל הַצָּרוֹת:

סח.
טוֹב לָאָדָם שֶׁיָּמוּת, מִשֶּׁיִּחְיֶה וְיִהְיֶה שַׁקְרָן בְּעֵינֵי בְּנֵי-אָדָם:

אמונה חלק שני

א.
לִפְעָמִים אָדָם בָּא לְאֵיזֶהוּ מָקוֹם, וְיֵשׁ לוֹ צַעַר בְּזֶה הַמָּקוֹם, יֵדַע שֶׁזֶּה הַמָּקוֹם הָיוּ בּוֹ אֲבוֹתָיו וְנָפַל לָהֶם אֵיזֶה כְּפִירָה, אוֹ בָּנָיו יָבוֹאוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְאֵיזֶהוּ כְּפִירָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא סוֹבֵל עַכְשָׁו צַעַר בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

ב.
עַל-יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לִידֵי כְּפִירָה:

ג.
אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה מוֹפְתִים אֶלָּא לָזֶה שֶׁהוּא מַאֲמִין בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת:

ד.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִתְבַּטְּלִין הַגְּזֵרוֹת שֶׁאֻמּוֹת גּוֹזְרִין עָלֵינוּ:

ה.
דַּע, שֶׁיֵּשׁ לְכָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב כֹּחַ מְיֻחָד לְרַפְּאוֹת אֵיזֶה חוֹלַאַת מְיֻחֶדֶת. וְכָל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁלֹּא שָׁמַר אֱמוּנָתוֹ וּבְרִיתוֹ, וְלֹא שָׁמַר אֶת עַצְמוֹ מִלַּעֲבֹר עַל "אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם". אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהוּא גַּם-כֵּן שׁוֹמֵר הַבְּרִית וּמְקַיֵּם "אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם", אֵין רְפוּאָתוֹ תּוֹלֶה בְּחֶלְקֵי עֲשָׂבִים הַמְיֻחָדִים לְחוֹלַאתּוֹ, אֶלָּא נִתְרַפֵּא בְּכָל מַאֲכָל וּמַשְׁקֶה בִּבְחִינַת "וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ" וְכוּ', וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְרַמֵּי לוֹ עֲשָׂבִים הַמְיֻחָדִים לְרַפְּאוֹתוֹ:

ו.
עִקַּר הַיְשׁוּעָה הַבָּאָה אֵינָהּ אֶלָּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, וּמִדַּת אֱמוּנָה הִיא לְפִי מַנְהִיגֵי הַדּוֹר:

ז.
כְּשֶׁהוֹלֵךְ מֵרַב לְרַב, אָז צָרִיךְ לְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַלִּמּוּד מֵהָרַבֶּה מְלַמְּדִים מַזִּיק לֶאֱמוּנַת הַיִּחוּד. וְכֵן הָרַב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנַת הַיִּחוּד, הוּא יָכוֹל לְהָאִיר לְכָל תַּלְמִיד וְתַלְמִיד לְפִי כֹּחוֹ, וְכָל תַּלְמִיד אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶלָּא מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ וְלֹא יוֹתֵר:

ח.
הַנָּחָמָה בָּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה:

ט.
עַל-יְדֵי מִעוּט אֱמוּנָה נִתְרַבּוּ הַזְּבוּבִים בָּעוֹלָם:

י.
מִי שֶׁשּׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלַּעֲבֹר עַל "לֹא תַחְמֹד", עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מִכַּעַס וּמַנְאָוָה וּמֵחֶסְרוֹן אֱמוּנָה, הַבָּאָה עַל-יְדֵי כַּעַס וְנַאֲוָה:

יא.
עַל-יְדֵי שֶׁאֵין מוֹדִיעִין אֱלֹקוּתוֹ לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה אֻמּוֹת הָעוֹלָם מְסִיתִין וּמַכְרִיחִין אֶת יִשְׂרָאֵל לֵילֵךְ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת:

יב.
עַל-יְדֵי קִלְקוּל אֱמוּנָה נִתְעוֹרְרִין דִּינִים, וְעַל-יְדֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה נִתְעוֹרְרִין דִּינֵי דִּינִים, הַיְנוּ שֶׁדָּנִים אֶת הַדִּינִים שֶׁנִּדּוֹן כְּבָר, אִם נִדּוֹן כָּרָאוּי בְּלִי וַתְּרָנוּת:

יג.
שִׂכּוּל בָּנִים בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, עַל מִי שֶׁמַּפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ מֵאֱמוּנָה:

יד.
אִשָּׁה הַזְּהִירָה בְּחַלָּה בָּנֶיהָ בַּעֲלֵי-אֱמוּנָה:

טו.
עַל-יְדֵי אֱמוּנָה נִתְיַשֵּׁב הַדַּעַת:

טז.
עַל-יְדֵי תּוֹרָה בָּא לֶאֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָה בָּא לְקִדּוּשׁ הַשֵּׁם:

יז.
מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן, יַעֲלֶה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ אֱמוּנַת תְּחִיַּת-הַמֵּתִים:

יח.
קְטַנֵּי אֱמָנָה - קָשֶׁה לָהֶם לְהַשִּׂיג חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא:

אכילה

א.
מַמָּה שֶׁאַתָּה אוֹכֵל תְּשַׂיֵּר, כְּדֵי שֶׁיְּחוּל בִּרְכַּת הַשֵּׁם בִּמְזוֹנוֹתֶיךָ:

ב.
שֶׁלְּחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְטַהֵר לוֹ מִכָּל עֲוֹונוֹתָיו:

ג.
שֶׁלְּחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְזַכֶּה לוֹ לְעֻלְמָא דְּאָתֵי וּמְזַכֶּה לְפַרְנָסָה, וְהוּא רָשׁוּם לְטוֹב לְעֵלָּא וּלְעֵלָּא, וּמְזַכֶּה לֵיהּ לְאִתּוֹסְפָא לֵיהּ כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּשָׁעָה שֶׁאִצְטְרִיךְ לֵיהּ:

ד.
בַּעֲוֹון עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת וְקִלְקוּל הַדִּין וּבִטּוּל תּוֹרָה בַּצֹּרֶת בָּא, וּבְנֵי-אָדָם אוֹכְלִים וְאֵינָם שְׂבֵעִים וְאוֹכְלִים לַחְמָם בַּמִּשְׁקָל:

ה.
כְּשֶׁאוֹכֵל קְצָת, לִבּוֹ נִמְשָׁךְ יוֹתֵר אַחַר אֲכִילָה, מִמִּי שֶׁלֹּא אָכַל כְּלָל וְנִתְיָאֵשׁ מִלֶּאֱכֹל:

ו.
מִפְּנֵי מַה נִּתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה, מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּה שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע:

ז.
מְזַבֵּחַ מֵזִיחַ גְּזֵרוֹת רָעוֹת וּמְכַפֵּר עֲוונוֹת וּמֵזִין וּמְחַבֵּב. וְהַשֻּׁלְחָן דּוֹמֶה לַמִּזְבֵּחַ:

ח.
הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, כְּאִלּוּ בָּא עַל אִשָּׁה זוֹנָה, וְהַמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת יָדַיִם, נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם:

ט.
אֵין שׂוֹתִין מַיִם בִּפְנֵי רַבִּים:

אכילה - חלק שני

א.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צֶלֶם-אֱלֹקִים, עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ דָּבָר מִן הַחַי נִתְעַלֶּה וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ב.
אֲכִילוֹת הַדָּגִים מְעוֹרְרִין תַּאֲוַת הַזִּוּוּג:

ג.
עַל-יְדֵי בִּרְכַּת-הַמָּזוֹן נִתְוַדַּע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם:

ד.
עַל-יְדֵי בִּרְכַּת-הַמָּזוֹן נִתְיַשֵּׁב הַמַּלְכוּת מִן הַמְּרִיבוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת:

ה.
מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ בַּתּוֹרָה בְּמֹחִין זַכִּים, שֶׁאֲכִילָתוֹ כָּל-כָּךְ בְּקֻדֵּשָׁה, שֶׁנִּזּוֹן מִמָּזוֹן שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, עַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹנְאָיו נִדּוֹנִין בְּחֶנֶק. וְסִימָן לַדָּבָר: "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר", "וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל", "וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר". (פֵּרוּשׁ סִימָן זֶה שֶׁמַּעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ: כִּי "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר" נֶאֱמַר בְּמַתַּן-תּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל, מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ בְּמֹחִין זַכִּים. "וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל" נֶאֱמַר בַּמָּן, שֶׁהוּא מָזוֹן שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. "וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר" נֶאֱמַר בְּקֶרְיַעַת יַם-סוּף, שֶׁנִּטְבְּעוּ הַמִּצְרִים בַּיָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת חֶנֶק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְלָמַד בֹּקֶר מִבֹּקֶר, עַל-יְדֵי-זֶה מָצָא הַשָּׂגָה הַנַּ"ל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה):

ו.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ טַעַם בַּאֲכִילָתוֹ, יֵדַע שֶׁנִּסְתַּק מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ז.
אֲכִילַת הַצַּדִּיקִים גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהַקָּרְבָּנוֹת וּמִזְוּוּגָן:

ח.
הַדְּגִים שְׁמֵנִים בִּזְכוּת הַקָּרְבָּנוֹת:

ט.
מִי שֶׁכָּלֶב נִשְׁכּוֹ, בְּיִדּוּעַ שֶׁרַחֲמֵי הַשֵּׁם מְסֻלָּקִין מִמֶּנּוּ: גַּם בְּיִדּוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת:

י.
מִי שֶׁנִּזְהָר מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת הוּא נִצּוֹל מֵחַיּוֹת רָעוֹת:

יא.
מִי שֶׁשּׁוֹנְאָיו נִתְרוֹמְמִים, הוּא נוֹפֵל לְתַאֲוַת אֲכִילָה:

יב.
עַל-יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה הוּא אוֹהֵב בֶּן אֶחָד יוֹתֵר מִשְּׁאָר בָּנָיו:

יג.
לְ'כוּ לַ'חֲמוּ בְ'לַחְמִי וּ'שְׁתוּ רָאשֵׁי-תֵּבוֹת לוּלָב, "בְּיֵין" עִם הָאוֹתִיּוֹת - גִּימַטְרִיָּא רָאשֵׁי-תֵּבוֹת שֶׁל אָ'תְרוֹג הָ'דַס עָ'רְבָה "מָסְכְּתִי" זֶה בְּחִינַת סוּכּוֹת. עַל-יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת ד' מִינִים וְעַל-יְדֵי סֻכָּה - אָדָם זוֹכֶה לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים, וְגַם לְחִיּוּת הַנְּשָׁמָה:
עַל-יְדֵי סֻכָּה זוֹכֶה לְמַלְבּוּשִׁים, בְּחִינַת "בְּשׂוּמִי עָנָן לְבוּשׁוֹ":
עַל-יְדֵי עַרְבֵי נַחַל זוֹכֶה לִשְׁתִיָּה, עַל-יְדֵי הֲדַס זוֹכֶה לְחִיּוּת הַנְּשָׁמָה, וְעַל-יְדֵי לוּלָב אָתְרוֹג זוֹכֶה לַאֲכִילָה, כִּי יֵשׁ בָּהֶם פְּרִי, שֶׁהֵם מִינֵי מַאֲכָל:

יד.
אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בָּא עַל-יְדֵי חֹק וּמִשְׁפָּט:

טו.
מַה כְּשֶׁאָדָם שׁוֹתֶה מַתְחִיל לְזַמֵּר וּלְנַגֵּן וְלֹא כֵן בַּאֲכִילָתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה עַל הַבְּאֵר, וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה עַל הַמָּן:

אלמן

א.
מִי שֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ, יֹאמַר בְּכָל יוֹם פָּרָשַׁת אָשָׁם, עַד שֶׁיִּשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת:

אלמן חלק שני

א.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים: גַּם עַל-יְדֵי שֶׁקֶר מְאַלְּמִין חַס וְשָׁלוֹם כַּמָּה נָשִׁים:

ב.
כְּשֶׁמֵּתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם, אָז כְּאִלּוּ נֶחְסָר לוֹ עֶצֶם מֵעֶצְמָיו. אֲבָל הַצַּדִּיק, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִשְׁתּוֹ מֵתָה, אֵינוֹ נֶחְסָר לוֹ עֶצֶם. וְזֶהוּ: אַלְמָן - אוֹתִיּוֹת: אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה:

ארץ-ישראל - חלק שני

א.
עַל-יְדֵי יְשִׁיבַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַשִּׂיגִין הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הָעוֹלָם:

ב.
לְפִי הַחִדּוּשׁ שֶׁאָדָם מְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, כֵּן נִמְשָׁךְ לוֹ הֶאָרָה מִקְדֻשַּׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל:

ג.
עַל-יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק לְבִיאַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁפָּע פַּרְנָסָה גְּדוֹלָה:

ד.
מִי שֶׁהוּא מְפַרְנֵס אֶת הָרַבִּים, עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ:

ה.
מִי שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר הִשְׁתּוֹקְקוּת אֵצֶל אָבִיו וְאִמּוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶם, וּבָאִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בָּא עִמָּם וּמְצַפִּים וּמִשְׁתּוֹקְקִים אֵלָיו:

ו.
עַל-יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לָעֲנִיֵּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה מָמוֹנוֹ נִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ:

ז.
מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁטַּעַם בֶּאֱמֶת טַעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר, אִם הָיָה אֵצֶל צַדִּיק עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה אִם לָאו. כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת אֵצֶל צַדִּיק אֱמִתִּי עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, אָזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה מִסְתַּכֵּל, נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הָאֲוִיר בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִטַּעַם אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ, הוּא מְחֻיָּב לְהַרְגִּישׁ אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁפּוֹגֵעַ וּמִתְוַעֵד יַחַד עִם זֶה הָאִישׁ, שֶׁהָיָה אֵצֶל צַדִּיק אֱמִתִּי עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, כִּי עַל-יָדוֹ נַעֲשֶׂה הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

אבדה - חלק שני

א.
מִי שֶׁמַּחֲזִיר אֲבֵדָה לְבַעֲלָיו, בַּכֹּחַ הַזֶּה הוּא מְגַיֵּר גֵּרִים:

אות בית

בנים

א.
כָּל הַבּוֹכֶה וּמִתְאַבֵּל עַל אָדָם כָּשֵׁר, זוֹכֶה לְגַדֵּל אֶת בָּנָיו:

ב.
צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַתִּינוֹק, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ:

ג.
אֵין צָרִיךְ לָאָדָם לִדְאוֹג עַל פַּרְנָסַת בָּנָיו, כִּי כְּשֶׁהֵם גְּדֹלִים גְּדֹלָה פַּרְנָסָתָם עִמָּהֶם:

ד.
מִי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת חֲבֵרוֹ מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה, הוֹלֵךְ לִשְׁאוֹל בְּלֹא וְלָד:

ה.
כָּל הַכּוֹפֶה אִשְׁתּוֹ לִדְבַר-מִצְוָה, הֲוֵי לֵהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים:

ו.
אִשָּׁה שֶׁדָּמְיָהּ מְרֻבִּין צַעַר גִּדּוּל בָּנִים שֶׁלָּהּ יוֹתֵר בְּעִצָּבוֹן:

ז.
בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, בַּת תַּלְמִיד-חָכָם לְעַם-הָאָרֶץ זֶרַע אֵין לָהּ:

ח.
הַתַּעֲנִית שֶׁל חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת מְסֻגָּל לְגִדּוּל בָּנִים:

ט.
צְנִיעוּת שֶׁבָּאִשָּׁה מְזַכָּה לָהּ לְבָנִים הֲגוּנִים:

י.
עַל-יְדֵי שִׂמְחַת יוֹם-טוֹב וְעַל-יְדֵי הֲנָחַת תְּפִלִּין כָּרָאוּי, תֵּלֵד אִשְׁתּוֹ בָּנִים זְכָרִים:

יא.
לְפָעָמִים מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, וּכְשֶׁמִּתְפַּלְּלִין עָלָיו שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בָּנִים, הוּא מֵת:

יב.
בַּעֲוֹוֹן נְדָרִים בָּנִים מֵתִים:

יג.
שִׁנּוּי מָקוֹם גּוֹרֵם לְבָנִים:

יד.
בָּנִים גְּדוֹלִים אֵינָם מֵתִים בַּעֲוֹוֹן אֲבוֹתֵיהֶם, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשֵּׁם אֲפִלּוּ גְּדוֹלִים מֵתִים:

טו.
דְּאַכְלָא בִּשְׂרָא וְשַׁתְיָא חַמְרָא, הֲוֵי לֵהּ בָּנִים בְּרִיאִים:

טז.
הַמִּסְתַּכֵּל בַּעֲקֵבָהּ שֶׁל אִשָּׁה וּבְאִשְׁתּוֹ נִדָּה, הֲוֵי לֵהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים:

יז.
הַדָּר עֶשֶׂר שָׁנִים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ בָּנִים, יוֹצִיא, שֶׁמָּא לֹא זָכָה לְהִבָּנוֹת מִמֶּנָּה:

יח.
מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים, יִשָּׂא אִשָּׁה הַהוֹגֶנֶת לוֹ, וִיקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, וִיבַקֵּשׁ מִמִּי שֶׁהַבָּנִים שֶׁלּוֹ:

יט.
כָּל הַמּוֹלִיד בְּדוֹמֶה לוֹ הוּא מוֹלִיד:

כ.
יִשְׁמֹר אָדָם אֶת עַצְמוֹ, מִלְּקוּץ אֵיזֶה אֵילָן בְּלָא זִימְנֵיהּ, כִּי זֶה מַזִּיק לְגִדּוּל בָּנִים:

כא.
כָּל הָרוֹדֵף צְדָקָה, זוֹכֶה לְבָנִים בַּעֲלֵי עֹשֶׁר, בַּעֲלֵי חָכְמָה, בַּעֲלֵי אַגָּדָה:

כב.
מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיֶה לוֹ בָּנִים, יְפַזֵּר מְעוֹתָיו לָעֲנִיִּים, וישַׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ:

כג.
כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לַהֲרֹג אָדָם, כֵּן אָסוּר לְקוּץ אֵילָן מַאֲכָל קֹדֶם זְמַנּוֹ:

כד.
יוֹאָב שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בֵּן כְּמוֹתוֹ נֶאֱמַר בּוֹ מִיתָה, דָּוִד שֶׁהִנִּיחַ בֵּן כְּמוֹתוֹ נֶאֱמַר בּוֹ שְׁכִיבָה:

כה.
בַּת תְּחִלָּה - לֹא שָׁלְטָה בְּהוּ עֵינָא בִּישָׁא:

כו.
כָּל הַמְגַדֵּל יָתוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ כְּאִלּוּ יְלָדוֹ:

כז.
כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ:

כח.
אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הַוָּלָד יִתְפַּלֵּל עַל אִשְׁתּוֹ, שֶׁתֵּלֵד זָכָר:

כט.
מִי שֶׁמְּהַרְהֵר בִּזְנוּת, גַּם אִשְׁתּוֹ בָּאָה לִידֵי הִרְהוּרִים, וּכְשֶׁאִשְׁתּוֹ מְהַרְהֶרֶת, עַל-יְדֵי-זֶה הַקְּלִפּוֹת בָּאִין עָלֶיהָ בַּחֲלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַבָּנִים שֶׁלָּהּ מֵתִים:

ל.
מִי שֶׁמְּזַנֶּה, אִשְׁתּוֹ מְזַנָּה עָלָיו:

לא.
כָּל הַשּׁוֹרֵף תְּבוּאָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן לְיוֹרְשׁוֹ:

לב.
אִשָּׁה שֶׁמְּשַׁכֶּלֶת בָּנֶיהָ בִּשְׁעַת לֵידָה תַּנִּיחַ עַל רֹאשָׁהּ תַּפּוּחַ:

לג.
כָּל הָעוֹשֶׂה דְּבַר-מִצְוָה וְלֹא גָּמְרוֹ, קוֹבֵר אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו:

לד.
הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן הַוְיָן לֵהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, וּמַפְסִיד אֶת הַמָּמוֹן בִּזְמַן קָצָר:

לה.
הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת-חֲסָדִים, זוֹכֶה לְהַרְבֵּה בָּנִים:

לו.
אֵין הַבָּנִים מֵתִים בַּעֲוֹן הָאָבוֹת, אֶלָּא כְּשֶׁאוֹחֲזִים מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם:

לז.
הַתַּשְׁמִישׁ יָפֶה לַוָּלָד, לְלַבְּנוֹ וּלְזָרְזוֹ וְלִהְיוֹת בַּעַל-צוּרָה וּבַעַל-כֹּחַ:

לח.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ גָּלוּת:

לט.
הַיּוֹרֵד לְאֻמָּנוּת חֲבֵרוֹ, כְּאִלּוּ בָּא עַל אֵשֶׁת רֵעֵהוּ:

מ.
כְּשֶׁנִּמְסָר אָדָם בְּיַד שׁוֹנְאָיו, הֲוֵי כְּמוֹ שִׁכּוּל בָּנִים:

מא.
מִי שֶׁבָּא עַל הַכּוּתִית אוֹ זָכָר, אוֹ הִרְהֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, לֹא יִהְיֶה לוֹ בֵּן תַּלְמִיד-חָכָם, וְאִם יִלְמַד בְּנוֹ תּוֹרָה יִהְיֶה שַׁכְחָן:

מב.
בָּנִים הַטּוֹבִים הוּא רִפּוּאָה גְּדוֹלָה לָאָבוֹת:

מג.
עַל-יְדֵי שֶׁקֶר הַבָּנִים מֵתִים:

מד.
כָּל שֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ סָמוּךְ לְוִסְתָּהּ, אֲפִלּוּ הֲוֵי לֵהּ בָּנִים כִּבְנֵי אַהֲרֹן - מֵתִים. וְכָל הַפּוֹרֵשׁ, הַוְיָן לֵהּ בָּנִים זְכָרִים וּרְאוּיִין לְהוֹרָאָה:

מה.
כָּל הַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, הַוְיָן לֵהּ בָּנִים זְכָרִים וּרְאוּיִין לְהוֹרָאָה:

מו.
הַמְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ דֶּרֶךְ צְנִיעוּת, הַוְיָן לֵהּ בָּנִים זְכָרִים:

מז.
יְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִינַק הַוָּלָד מֵאִשָּׁה רָעָה, כִּי חָלָב מְטַמֵּא וְחָלָב מְטַהֵר:

מח.
חַמִּין וְשֶׁמֶן מַבְרִין אֶת הַוָּלָד:

מט.
מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹצֵר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהַטִּיל מַיִם, תְּפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל בָּנָיו נִשְׁמַעַת:

נ.
הַוָּלָד הוֹלֵךְ אַחַר צוּרַת אָב וָאֵם:

נא.
קְשָׁה תַּרְבּוּת רָעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר מִמִּלְחָמוֹת גּוֹג-וּמָגוֹג:

נב.
יַקְדִּים וְיַחְשִׁיךְ לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, עַל-יְדֵי-זֶה יַאֲרִיךְ יְמֵי בָּנָיו:

נג.
אַל יְשַׁנֶּה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבָּנִים:

נד.
עַל-יְדֵי חֲנֻכָּה וְנֵר שַׁבָּת הֲוֵי לֵהּ בָּנִים תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים:

נה.
דְּרָחִים רַבָּנָן הֲוֵי לֵהּ בְּנִין רַבָּנָן, דְּמוֹקִיר רַבָּנָן הֲוֵי לֵהּ חַיְתְנוּתֵיה רַבָּנָן:

נו.
בַּעֲוֹוֹן נְדָרִים גַּם בַּעֲוֹוֹן בִּטּוּל תּוֹרָה גַּם בַּעֲוֹוֹן מְזוּזָה גַּם בַּעֲוֹוֹן צִיצִית גַּם בַּעֲוֹוֹן שִׁנְאַת חִנָּם בָּנִים מֵתִים כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים:

נז.
מִי שֶׁנּוֹתֵן מַעֲשֵׂר מִן מָעוֹתָיו, בָּנָיו נִצּוֹלִים מֵהַחֹלִי הַנִּקְרָא סַמְקָא:

נח.
תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית-רַבָּן נִתְפָּסִין עַל הַדִּוּר:

נט.
עַל-יְדֵי הֲדַסִּים בְּשַׁבָּת זוֹכֶה לְבָנִים תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים:

ס.
אִשָּׁה שֶׁמְּשַׁכֶּלֶת אֶת בָּנֶיהָ, הַסְּגֻלָּה לָזֶה, שֶׁתִּרְחַץ אֶת הַכַּלָּה קֹדֶם הַחֻפָּה:

סא.
לְפִי אֲכִילוֹתָיו שֶׁל אָדָם כֵּן בָּנָיו וּבְנוֹתָיו:

סב.
מִי שֶׁבָּנָיו מֵתִים אַל יְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּחֹל, כִּי-אִם מִשַּׁבָּת לַשַּׁבָּת:

סג.
דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת בְּל"ג בָּעֹמֶר הוּא סְגֻלָּה לְבָנִים: גַּם הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין לִפְנֵי הָעַמּוּד בַּנְּגִינָה הוּא סְגֻלָּה לְבָנִים:

סד.
צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַתִּינוֹק דֶּרֶךְ-אֶרֶץ מִנְּעוּרָיו:

סה.
הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבְּחוֹת, שֶׁאוֹמְרִין קֹדֶם אוֹר הַיּוֹם, הוּא סְגֻלָּה לְבָנִים.
גַּם לְאִשָּׁה שֶׁנֶּחְסַר חֲלָבָהּ.
גַּם לְאִשָּׁה רָעָה שֶׁהִיא כַּעֲסָנִית:

סו.
מִי שֶׁהוּא מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בִּפְנֵי רַבּוֹ וְשׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ כָּל הַסְּפֵקוֹת, אַף-עַל-פִּי שֶׁרַבּוֹ מְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה, שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ בֵּן שֶׁהוּא גָּדוֹל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מֵרַבּוֹ:

סז.
מִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים בְּאַהֲבָה, זוֹכֶה לְזֶרַע שֶׁיַּאֲרִיכוּ יְמֵיהֶם:

סח.
פְּעֻלּוֹת הַשֵּׁם נִמְשָׁכִין אַחַר הַשֵּׁם שֶׁל אָדָם, כִּי שְׁמָא גָּרִים:

סט.
מִי שֶׁמַּגְבִּיהַּ קוֹלוֹ כְּדֵי לְהִתְפָּאֵר בּוֹ, בָּאִים בָּנָיו לְשִׁבְיָה:

ע.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, יְהֵא רָגִיל בְּשֶׁמֶן:

עא.
וְלִפְעָמִים יַעֲקֹר דִּירָה וְיִחְיוּ בָּנָיו:

עב.
עַל-יְדֵי רְדִיפַת שָׁלוֹם מַצִּיל אֶת בָּנָיו מִמִּיתָה וּמִגְּלוּת:

עג.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֵיזֶה דָּבָר, וְהַדָּבָר הוּא אַחַר-כָּךְ מִכְשׁוֹל לִבְנֵי-אָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה הַטּוֹבָה נִפְסָק מִזַּרְעוֹ:

עד.
לִפְעָמִים מַחֲמַת אַהֲבָה גְּדוֹלָה שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אֵינָהּ מוֹלֶדֶת:

עה.
לְרֹב הָעֲקָרוֹת כְּשֶׁהֵם נִפְקָדוֹת, מוֹלִידִים זָכָר:

עו.
עַל-יְדֵי אוֹנָאַת דְּבָרִים הַבָּנִים מֵתִים:

עז.
יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַצַּדִּיק לְקַלֵּל אֶת הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ בָּנִים הֲגוּנִים:

עח.
מִי שֶׁהַצַּדִּיק נַעֲשָׂה אַכְסַנְיָה אֶצְלוֹ, נִתְבָּרֵךְ בְּבָנִים:

עט.
מִי שֶׁמִּשְׁתּוֹקֵק לְעָשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה וְאֵין זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְבָנִים, וּגְדֻלָּתוֹ מוֹרִישׁ לְבָנָיו, וּבָנָיו יִזְכּוּ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה הַזֹּאת:

פ.
מִי שֶׁמְּקַפֵּחַ פַּרְנָסָה, לְסוֹף שֶׁבָּנָיו מֵתִים:

פא.
מַאגְנִיט סְגֻלָּה לְבָנִים:

פב.
בָּנָיו שֶׁל אָדָם מֵתִים, כְּשֶׁעוֹסֵק בִּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה אוֹ בִּכְשָׁפִים אוֹ שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם:

פג.
כְּשֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה רוֹחֲצִים יְדֵיהֶם וְנוֹתְנִים צְדָקָה קֹדֶם הַתַּשְׁמִישׁ, בָּזֶה הֵם מְסִירִים אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה מֵהַיְלָדִים שֶׁהֵם מוֹלִידִים:

פד.
יֵשׁ אִשָּׁה שֶׁמְּגַדֶּלֶת נְקֵבוֹת, וְאֵינָהּ מְגַדֶּלֶת זְכָרִים:

פה.
אֲמִירַת פָּרָשַׁת צִיצִית בְּמִסִּירוּת-נֶפֶשׁ וּבְיִרְאָה גְּדוֹלָה גַּם הַלְּבָשַׁת עֲרוּמִים, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְבָנִים זְכָרִים:

פו.
שָׁנָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בְּרָכָה, סִימָן שֶׁגַּם יִשְׂרָאֵל יִפְרוּ וְיִרְבּוּ:

פז.
אִשָּׁה שֶׁעוֹסֶקֶת בִּכְשָׁפִים, בָּנֶיהָ מֵתִים וְנַעֲשֵׂית אַלְמָנָה:

פח.
מֵינֶקֶת שֶׁנֶּחְסַר חֶלְבָהּ - הַסְּגֻלָּה לָזֶה שֶׁיִּתְאַבֵּל בַּעְלָהּ עַל יְרוּשָׁלַיִם:

פט.
מַכּוֹת בָּנִים בָּא עַל-יְדֵי שְׁוְא, גַּם הַמָּקוֹם גּוֹרֵם:

צ.
מִי שֶׁמְּשַׁמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה, יִזְכֶּה שֶׁתֵּלֵד אִשְׁתּוֹ זְכָרִים:

צא.
גַּם עַל-יְדֵי הַזָּהָרוֹת נָרוֹת:

צב.
שָׁנָה שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה גְּשָׁמִים, סִימָן שֶׁנּוֹלָדִים בְּזֶה הַשָּׁנָה הַרְבֵּה זְכָרִים:

צג.
אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ שֶׁהֵם מְקַלְקְלִים אֶת עַצְמָם, אֵין מְגַדְּלִין אֶת בְּנֵיהֶם:

צד.
סְגֻלָּה לְגִדּוּל בָּנִים: תִּזָּרֵע אֵיזֶה מִין תְּבוּאָה, וּכְשֶׁתִּקָּצֵר אוֹתָהּ, תִּתֵּן אוֹתָהּ לַעֲנִיִּים, וְאַתָּה לֹא תֶּהֱנֶה מִמֶּנָּה:

צה.
מִי שֶׁמַּטִּיל אֵימָה יְתֵרָה עַל דּוֹרוֹ, אֵין מִתְקַיְּמִין לוֹ בָּנִים חַכְמֵי לֵב:

צו.
מִי שֶׁאֵין לוֹ רַחֲמָנוּת עַל בָּנָיו, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּשֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה:

צז.
כְּשֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר עַל לְמוּדוֹ וְשׂוֹכֵחַ, עַל-יְדֵי-זֶה הַבָּנִים מֵתִים:

צח.
עַל-יְדֵי זְנוּת אֵין מְגַדְּלִים בָּנִים:

צט.
שֵׁם "אֱלוֹק" שְׁמִירָה לְבָנִים:

ק.
מִי שֶׁמְּשִׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה פַּרְנָסָה לְדוֹרְשֵׁי הַשֵּׁם, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בָּנָיו לְתַרְבּוּת רָעָה:

קא.
עַל-יְדֵי אֱמוּנַת צַדִּיקִים הַבָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים:

קב.
כְּשֶׁזָּכָר בָּא לָעוֹלָם חֶסֶד בָּא לָעוֹלָם:

קג.
מִי שֶׁמְּצַעֵר אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לְגַדֵּל זְכָרִים:

קד.
מִי שֶׁרוֹדֵף שָׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִרְאוֹת בָּנִים לְבָנָיו:

קה.
קִלְקוּל הַדֶּלֶת אוֹ הַחַלּוֹן זֶה סִימָן חַס וְשָׁלוֹם לְחֻלְשַׁת בָּנִים:

קו.
הַמַּחֲלֹקֶת זֶה סִימָן רַע לְבָנִים, וְשָׁלוֹם זֶה סִימָן טוֹב לְבָנִים:

קז.
הַבָּנִים שׁוֹטִים כְּשֶׁאָבִיו כַּעֲסָן:

קח.
עַל-יְדֵי כִּבּוּד אָב תִּזָּכֶה לְבָנִים זְכָרִים:

בנים חלק שני

א.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים, יִקְרָא בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. גַּם עַל-יְדֵי הַקְּרִיאָה נִצּוֹל מֵעֲלִילוֹת שֶׁל גְּזֵלָה:

ב.
סְגֻלָּה לְבָנִים, לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ:

ג.
מַטַּע הַכֶּרֶם מַזִּיק לְגִדּוּל וְלָדוֹת:

ד.
הִשְׁתַּדְּלוּת בְּפִדְיוֹן-שְׁבוּיִים מְסֻגָּל לְהוֹלָדָה:

ה.
אֲמִירַת הַמַּעֲמָדוֹת טוֹב לְבָנִים:

ו.
אִשָּׁה שֶׁבָּנֶיהָ מֵתִים בַּחֹלִי הַנִּקְרָא "סַמְקָא", הַיְנוּ "זְדוּשִׁין", תִּרְחַץ אוֹתָם בְּשֶׁמֶן, וְהַשֶּׁמֶן הַזֶּה תְּדַלּוֹק אוֹתוֹ אַחַר-כָּךְ בִּטְבִילַת מִצְוָה:

ז.
מִי שֶׁקָּמִים עָלָיו רַבִּים וְחוֹלְקִים עָלָיו עַל אֱמוּנָתוֹ וְהוּא עוֹמֵד כְּנֶגְדָּם וְטוֹעֵן כְּנֶגְדָּם דְּבָרִים הַנִּתְקַבְּלִים, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְבָנִים רַבִּים, וְהָעוֹלָם נִתְמַלֵּא מִזַּרְעוֹ:

ח.
הֵא הַנַּעֲשֶׂה מִכֶּסֶף, מְסֻגָּל לְפִרְיָה וּרְבִיָּה:

ט.
לְפָעָמִים בִּנְיַן הַבַּיִת גּוֹרֵם לְאִשָּׁה שֶׁלֹּא תֵּלֵד, כְּשֶׁהָעֲצִים שֶׁבַּבִּנְיָן אֵינָם מֻנָּחִים כַּסֵּדֶר הַנִּתָּן לָהֶם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְאָז הַבַּיִת נִקְרָא הֶרוֹס אֲפִלּוּ בְּבִנְיָנוֹ, וְהֶהָרוֹס הַזֶּה בָּא וּמַזִּיק לְאִשָּׁה וְאֵינָהּ מוֹלֶדֶת:

י.
צָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר מוֹהֵל צַדִּיק וִירֵא-שָׁמַיִם, כִּי כְּשֶׁהַמּוֹהֵל אֵינוֹ טוֹב, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה מוֹלִיד, חַס וְשָׁלוֹם, הַנִּמּוֹל עַל-יָדוֹ. גַּם עַל-יְדֵי שֶׁהַמּוֹהֵל אֵינוֹ טוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא הַתִּינוֹק, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי חֹלִי נוֹפֵל:

יא.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כְּאִלּוּ לֹא מֵת:

יב.
הַחֶלֶב שֶׁל צַדֶּקֶת הוּא טוֹב לַתִּינוֹק לִירֶא-שָׁמַיִם וְגַם נוֹתֶנֶת לוֹ מֶמְשָׁלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה:

יג.
שִׂכּוּל בָּנִים בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, עַל מִי שֶׁמַּפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ מֵאֱמוּנָה:

יד.
כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם מַלְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹלָדִים בְּיִשְׂרָאֵל בַּעֲלֵי הוֹרָאָה:

טו.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ גַּם אֶת הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁמְּזַוֵּג, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לֹא הוּא וְלֹא הָעֵת וְהַזְּמַן חַם בְּיוֹתֵר וְלֹא קַר בְּיוֹתֵר, עַל-יְדֵי-זֶה בָּנָיו הַנּוֹלָדִים יִהְיוּ חֲכָמִים גְּדוֹלִים:

טז.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּיִצְרוֹ, בָּנָיו אֵינָם יוֹצְאִים לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מָמוֹנוֹ נִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי נִסָּיוֹן:

יז.
אֲפִלּוּ אִשָּׁה צַדֶּקֶת כְּשֶׁהִיא אֵינָהּ מְיֻחֶסֶת, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹלֶדֶת בָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים:

יח.
בִּזְמַן שֶׁהַדָּגָן רַב בָּעוֹלָם, זֶה סִימָן לְלֵדַת זְכָרִים, וּבִזְמַן שֶׁהַיַּיִן רַב בָּעוֹלָם, זֶה סִימָן לְלֵדַת נְקֵבוֹת:

יט.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בֵּן זָכָר, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהָבִיא מַתָּנוֹת לְתַלְמִידֵי-חֲכָמִים, וְיֹאמַר פָּרָשָׁה שֶׁל בְּכוּרִים, וְגַם יִלְמַד גְּמָרָא הַרְבֵּה וִימַעֵט בְּלִמּוּד הַגָּדָה, כִּי לִמּוּד הַגָּדָה הוּא מְסֻגָּל לְבָנוֹת:

כ.
עַל-יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים, עַד שֶׁיֵּדַע לְהוֹרוֹת הוֹרָאוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה גּוֹרֵם פְּקִידָה לְכַמָּה עֲקָרוֹת:

כא.
לִפְעָמִים עַל-יְדֵי תְּפִיסָה נָצוֹל מִכְּלָיוֹן בָּנִים:

כב.
עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה לְבָנִים:

כג.
סְגֻלָּה לְמַקְשָׁה לֵילֵד, שֶׁתִּתְלֶה עַל צַוָּארָה מַפְתֵּחַ שֶׁל הַבַּיִת-עַלְמִין. גַּם הַמַּפְתֵּחַ הַזֶּה מְסֻגָּל לַעֲקָרָה:

כד.
הַבָּנִים מֵתִים, חַס וְשָׁלוֹם, עַל-יְדֵי רְאִיַּת קֶרִי:

כה.
יֵשׁ עֲצִים הַמּוֹנְעִים הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל בָּנִים כְּשֶׁעוֹשִׂין מִטָּה, וְיֵשׁ עֵצִים הַגּוֹרְמִין הַהוֹלָדָה וְהַגִּדּוּל בָּנִים:

כו.
מִי שֶׁבָּנָיו מֵתִים כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים, תַּעֲשֶׂה לוֹ אִמּוֹ כְּתוֹנֶת, וְהוּא יֵלֵךְ בּוֹ תָּמִיד עַד שֶׁיַּגְדִּיל:

כז.
כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל פָּרִים וְרַבִּים, אֲזַי הָאֻמּוֹת מְחַדְּשִׁין עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת:

כח.
הַסְּגוּפִים מוֹעִילִים לְהוֹלָדָה:

כט.
הַקּוֹצִים מְסֻגָּלִים לְהוֹלָדָה:

ל.
מִי שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, בְּיָדוּעַ שֶׁכֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁלּוֹ טוֹב וְיָפֶה:

בית

א.
בַּיִת שֶׁאֵין דָּרִים בּוֹ יִזְהֵר מִלְּהִכָּנֵס בְּתוֹכוֹ, כִּי הוּא מְקוֹם שֵׁדִים:

ב.
מָאן דְּבִישׁ לֵיהּ בְּמָתָא וְזֵה יֵלֵךְ לְמָתָא אַחֲרִיתָא:

ג.
כְּשֶׁהַבַּיִת מְזֻמָּן לִבְרָכָה, אֲזַי כְּשֶׁהַצַּדִּיק בָּא לַבַּיִת הַזֶּה גַּם הַבְּרָכָה בָּאָה:

ד.
יֵשׁ מָקוֹם מְזֻמָּן לְטוֹבָה וְהוּא-הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ה.
לְעִנְיַן טוֹבוֹת וְרָעוֹת הַבָּאוֹת לָאָדָם קָרוֹב לְדֶרֶךְ הַטֶּבַע, הַכֹּל לְפִי הַזְּמַן וּלְפִי הַמָּקוֹם:

ו.
דְּפָרַע קִנְאָה מַחֲרִיב בֵּיתוֹ:

ז.
מָקוֹם שֶׁאָדָם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אֵינוֹ מִתְאַוֶּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ:

ח.
אִם עַם-הָאָרֶץ חָסִיד, אַל תְּדוּר בִּשְׁכוּנָתוֹ:

ט.
כָּל בַּיִת שֶׁנִּשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי-תוֹרָה בַּלַּיְלָה, שׁוּב אֵינוֹ נֶחֱרָב:

י.
עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַעֲלוֹת וּמוֹרָדוֹת מַזְקִינִין בַּחֲצִי יְמֵיהֶם:

יא.
אִם נִשְׁפַּךְ בַּבַּיִת יַיִן כַּמַּיִם אֵיכָא בְּרָכָה:

יב.
אַל תִּכָּנֵס לְבַיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צְלָמִים:

יג.
מִי שֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס לְבַיִת לָדוּר בְּתוֹכוֹ, יֹאמַר הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְאַחַר-כָּךְ יִכָּנֵס לָדוּר בְּתוֹכוֹ:

יד.
מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע, אֵינוֹ אָדָם:

טו.
יֵשׁ מָקוֹם שֶׁגּוֹרֵם לַעֲבֹר עֲבֵרוֹת:

טז.
כַּעַס וּזְנוּת שֶׁל אִשָּׁה מַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת:

יז.
כְּשֶׁנֶּחֱרַב אַסְקֻפַּת הַבַּיִת אוֹ פְּתָחֶיהָ הוּא סִימָן רָע לַבַּיִת:

בית חלק שני

א.
לְדוּר בַּעֲלִיָּה הוּא טוֹב יוֹתֵר לַעֲבוֹדוֹת הַבּוֹרֵא מִלְּדוּר בְּבַיִת תַּחְתּוֹן.

ב.
לִפְעָמִים בִּנְיַן הַבַּיִת גּוֹרֵם לְאִשָּׁה שֶׁלֹּא תֵּלֵד, כְּשֶׁהָעֲצִים שֶׁבַּבִּנְיָן אֵינָם מֻנָּחִים כַּסֵּדֶר הַנִּתָּן לָהֶם מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאָז הַבַּיִת נִקְרָא הָרוּס אֲפִלּוּ בְּבִנְיָנוֹ, וְהֶהָרוּס הַזֶּה בָּא וּמַזִּיק לְאִשָּׁה וְאֵינָהּ מוֹלֶדֶת:

ג.
בְּפֶתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר, אִם תָּמוּ זְכוּת אֲבוֹתָיו אוֹ אִם חָלָה זְכוּת אֲבוֹתָיו:

ד.
צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּבִנְיַן הַבַּיִת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבִנְיָנוֹ עֵץ מֵאִילָנֵי הָעוֹשִׁין פֵּרוֹת:

ה.
הָעֵצִים שֶׁבַּבִּנְיָן, זָכָה אָדָם הֵם בִּבְחִינַת שְׂרָפִים עוֹמְדִים, וְעוֹמֵד הַבִּנְיָן זְמַן רַב, לֹא זָכָה - הַשְּׂרָפִים נִשְׂרָפִים, וְזֶהוּ הַשְּׂרֵפוֹת דִּשְׂכִיחֵי:

ו.
כְּשֶׁאָדָם בּוֹנֶה חוֹמָה וְנוֹפֵל כִּפְּתוֹ, יֵדַע שֶׁזֶּה סִימָן רַע חַס וְשָׁלוֹם לְזַרְעוֹ:

ז.
אֵין אָדָם נֶהֱנֶה אֶלָּא כְּשֶׁדָּר בַּמָּקוֹם שֶׁדָּרוּ אֲבוֹתָיו:

ח.
סְגֻלָּה כְּשֶׁנִּכְנָס לְבֵית חָדָשׁ לָגוּר, יַכְנִיס לְשָׁם חֶרֶב אוֹ סַכִּין אוֹ שְׂאָר כְּלֵי-זַיִן. וְסִימָן לַדָּבָר: בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת - כְּלֵי חָמָס מְכֵרוֹתֵיהֶם, חַרְבוֹתֵיהֶם, מְגוּרוֹתֵיהֶם:

ט.
הַכִּפָּה שֶׁל בַּיִת הוּא סִימָן לַחֲבוּרָה אוֹ מִשְׁפָּחָה מַה שֶּׁיִּקָּרֶה לָהֶם:

בושה

א.
מִי שֶׁמְּבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, נִתְאַלֵּם וְשׂוֹכֵחַ:

ב.
מֻתָּר לְבַיֵּשׁ אֶת הָרַבָּנִים שֶׁשּׁוֹכְרִין אֶת הָרַבָּנוּת, וְרָאוּי לְבַזּוֹתָן וּלְהָקֵל בִּכְבוֹדָן, וְאֵין עוֹמְדִין בִּפְנֵיהֶם, וְאֵין קוֹרִין אוֹתָן רַבִּי, וְהַטַּלִּית שֶׁעָלָיו כְּמַרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹר:

ג.
טוֹב לְבַטֵּל תּוֹרָה מִלְּבַיֵּשׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל:

ד.
הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד-חָכָם אוֹ חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי תַּלְמִיד-חָכָם הֲוֵי אֶפִּיקוֹרֶס, גַּם נִקְרָא מְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה:

ה.
כְּתוֹנֶת שֶׁל צַדִּיקִים מְכַפֶּרֶת עַל שְׁפִיכוּת-דָּמִים:

ו.
כְּשֶׁבְּנֵי-אָדָם מְחָרְפִין אוֹתְךָ, תִּתְעַנֶּה וְתִבְכֶּה:

ז.
כְּשֶׁבּוּשָׁה בָּא עָלֶיךָ, אֵין זוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל שֶׁתַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הָעֲוונוֹת, שֶׁאַתָּה דֹּשׁ בָּעָקֵב:

ח.
גַּם בּוּשָׁה בָּא, כְּשֶׁאַתָּה מְשַׂמֵּחַ בְּצָרַת חֲבֵרְךָ:

ט.
תְּצַיֵּר לְפָנֶיךָ אוֹתִיּוֹת אֱמוּנָה, וּבָזֶה לֹא יָבוֹא עָלֶיךָ שׁוּם בּוּשָׁה:

י.
מִי שֶׁנִּצְרָךְ לְלְווֹת עַל הַמַּשְׁכּוֹן, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַמְמֻשְׁכָּנִים הָיוּ נִבְזִים בְּעֵינָיו בְּגִלְגּוּל אַחֵר:

יא.
כְּשֶׁבָּא עַל אָדָם אֵיזֶה בּוּשָׁה, יְצַפֶּה לִישׁוּעָה:

יב.
מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְבַּיֵּשׁ, יְצַיֵּר דְּמוּת שֶׁל אִמּוֹ:

יג.
עַל-יְדֵי צְדָקָה לְשֵׁם שָׁמַיִם תָּבֹא לְמַדַּת בּוּשָׁה:

יד.
כְּשֶׁבָּא עַל אָדָם אֵיזֶה בּוּשָׁה, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן:

טו.
מִי שֶׁכּוֹרֶה בּוֹר, סוֹף שֶׁבָּא לִידֵי אֵיזֶה בְּזָיוֹן, וְלִפְעָמִים הַדָּבָר גּוֹרֵם שֶׁנַּעֲשֶׂה שִׂיחָה בְּפִי בְּנֵי-אָדָם:

טז.
עַל-יְדֵי בִּטָּחוֹן לֹא יָבוֹא עָלָיו בּוּשָׁה:

יז.
מִי שֶׁגּוֹזֵל אֶת הֶעָנִי, בּוּשָׁה בָּא עָלָיו:

יח.
כְּשֶׁאָדָם מְחָרֵף וּמְבַיֵּשׁ אוֹתְךָ, וְהוּא אֵינוֹ אוֹיֵב לְךָ, תִּשָּׂא וְתִסְבֹּל אֶת הַבּוּשָׁה, כִּי זֶה מִן הַשָּׁמַיִם בְּוַדַּאי שֶׁיְחָרֵף אוֹתְךָ. וּבְזֶה הַבִּזָּיוֹן תִּהְיֶה נִסְתָּר וְנֶחְבָּא מִן הַשָּׂטָן, שֶׁהוּא שׂוֹנֵא אוֹתְךָ וְהוּא מַגְדִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עָלֶיךָ וּמְקַטְרֵג עָלֶיךָ, וְעַל-יְדֵי זֹאת הַבּוּשָׁה שֶׁתִּסְבֹּל מִמִּי שֶׁאֵינוֹ אוֹיֵב לְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יַגְדִּיל עָלֶיךָ הַשּׂוֹנֵא הַשָּׂטָן:

יט.
עַל-יְדֵי חֲנָפָה תִּהְיֶה בָּזוּי בֵּין הָאֻמּוֹת, וְהָאֻמּוֹת יְקַלְלוּ אוֹתְךָ וַיַּקְצִיפוּ עָלֶיךָ:

כ.
כְּשֶׁאֶחָד מְבַזֶּה אוֹתְךָ אוֹ שׂוֹחֵק מִמְּךָ, בְּיָדוּעַ שֶׁאַתָּה בַּיִּשְׁתְּ אֶת אֲבוֹתָיו:

כא.
כְּשֶׁהַכֹּל מְבַזִּין אוֹתְךָ וְעוֹשִׂין לְךָ צַעַר, תִּדֹּם וְלֹא תֵצֵא מִפֶּתַח בֵּיתְךָ:

כב.
כְּשֶׁמְּבַיְּשִׁין אוֹתְךָ, תִּתֵּן צְדָקָה:

כג.
עַל-יְדֵי צְדָקָה תִּזָּכֶה לְמִדַּת בּוּשָׁה:

כד.
בִּזָּיוֹן הַמֶּלֶךְ, הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא נִפְרָע אֲפִלּוּ אֲמָה, שֶׁבִּזָּה מֶלֶךְ אַחֵר שֶׁלֹּא מֵאֲמָתָהּ:

כה.
הַחוֹטֵא יִתְבַּיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַבָּא בִּפְנֵי אֲבוֹתָיו:

כו.
הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד-חָכָם, אֵין לוֹ רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ:

כז.
נָכוֹן כַּאֲשֶׁר יִשְׁמַע מֵרֵעֵהוּ דְּבַר כָּזָב אַל יִקְפֹּץ וִיבַיְּשֵׁהוּ, אֶלָּא יִרְמֹז לוֹ בִּתְנוּעָה, כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר כִּי לֹא כֵן הוּא:

כח.
מִצְוָה לְפַרְסֵם אֶת הָרְשָׁעִים:

כט.
הַמִּתְבַּיֵּשׁ לֹא בְּמְהֵרָה הוּא חוֹטֵא:

ל.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בּוּשָׁה, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר-סִינַי:

לא.
נֹחַ לוֹ לָאָדָם שֶׁיַּפִּיל עַצְמוֹ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים:

לב.
כְּשֶׁחֲבֵרְךָ מְבַיֶּשְׁךָ, תּוֹדֶה לִדְבָרָיו:

לג.
הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים, כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים וְיוֹרֵד לְגֵיהִנֹּם וְאֵינוֹ עוֹלֶה:

לד.
נֹחַ לוֹ לְאָדָם שֶׁיָּבוֹא עַל סְפֵּק אֵשֶׁת אִישׁ וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים: וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:

לה.
אַל תְּבַיֵּשׁ עִם שֶׁאִתְּךָ בְּתוֹרָה וּמִצְווֹת, אֲבָל לְבַעַל-עֲבֵירָה מֻתָּר לְבַיְּשׁוֹ וּלְהוֹנוֹ בְּדְבָרִים:

לו.
כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעָלוּ חוּץ מִשַּׁעֲרֵי אוֹנָאָה:

לז.
הַכֹּל נִפְרָע בְּיַד שָׁלִיחַ חוּץ מֵאוֹנָאָה, וְאֵין הַפְּרִגּוֹד נִנְעָל בְּפָנָיו:

בגדים

א.
בְּגָדֵי אָדָם מְרַמְּזִים עַל מִדּוֹתָיו שֶׁל אָדָם:

ב.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ יְחֵף, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא חוֹטֵא:

ג.
עַל־יְדֵי עַזּוּת־מֶצַח נֶעֱנָשׁ בִּבְגָדִים גַּם עַל־יְדֵי שְׁבוּעוֹת:

ד.
מִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר לְהִסְתַּכֵּל בְּעֶרְוַת אָבִיו, לְסוֹף שֶׁיֵּלְכוּ בָּנָיו "עָרוֹם וְיָחֵף":

ה.
מִי שֶׁאוֹכֵל קֹדֶם הַתְּפִלָּה הוּא נֶעֱנָשׁ בִּבְגָדִים:

ו.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נֶעֱנָשׁ בִּבְגָדִים:

ז.
מִי שֶׁמְּסִית אֶת חֲבֵרוֹ מִדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה לְדֶרֶךְ הָרָעָה, עַל־יְדֵי זֶה אֵין לוֹ בַּמֶּה לִלְבֹּשׁ:

ח.
מִי שֶׁהוּא עֶרֶב בְּעַד עַכּוּ"ם, הוּא נֶעֱנָשׁ בִּבְגָדִים:

ט.
לְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְהֵא נִפְרָע מֵאוֹתָם הַמְּלַבְּשִׁים מַלְבּוּשׁ עַכּוּ"ם:

י.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּבְגָדִים קְרוּעִים מֵחֲמַת עֲנִיּוּת, תַּקָּנָתוֹ – הַבְּכִיָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יא.
כָּל הַמְבַזֶּה בְּגָדִים, לְסוֹף אֵינוֹ נֶהֱנֶה מֵהֶם:

יב.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַלְבּוּשׁ לְעָנִי, עַל־יְדֵי זֶה הוּא נִצּוֹל מִבִּזְיוֹנוֹת:

יג.
מִי שֶׁהוּא נִזְהָר מִלְּבַיֵּשׁ שׁוּם אָדָם, זוֹכֶה לְמַלְבּוּשִׁים:

בגדים חלק שני

א.
עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, וְדוֹחֶה הַרְבֵּה חֹשֶׁךְ וְצָרוֹת מִן הָעוֹלָם. גַּם זוֹכֶה לִבְגָדִים נָאִים:

ב.
הָרְגִיל בְּקַלָּלָה, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּגָדִים עַל שַׁבָּת:

ג.
מִי שֶׁמְּמַיֵּפֶה תָּמִיד אֶת רַגְלָיו בִּלְבוּשִׁין נָאִים, לְמָשָׁל בְּמִנְעָלִים יָפִים בְּיוֹתֵר אוֹ בְּמִכְנָסַיִם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לִגְנֵבוֹת הַדַּעַת:

ד.
הַמְזַלְזֵל בְּמִצְוַת צִיצִית, אֵינוֹ זוֹכֶה לִקְבוּרָה:

ה.
הָעוֹשֶׂה בְּגָדִים לַחֲבֵרוֹ, יָכוֹל לְשַׁנּוֹת רְצוֹן חֲבֵרוֹ לְכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, הֵן בְּגַשְׁמִי הֵן בְּרוּחָנִי:

ו.
כְּשֶׁאָדָם לוֹבֵשׁ לְבוּשׁ שֶׁל אָבִיו, עַל־יְדֵי זֶה בָּנָקֵל לוֹ לֵילֵךְ בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל אָבִיו:

ז.
לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ – רָאשֵׁי־תֵבוֹת לוּלְב; בְּיַיִן עִם הָאוֹתִיּוֹת – גִּימַטְרִיָּא רָאשֵׁי־תֵבוֹת שֶׁל אֶתְרוֹג הֲדַס עֲרָבָה; "מְסַכְתִּי" זוֹ בְּחִינַת סֻכּוֹת. עַל־יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים וְעַל־יְדֵי סֻכָּה – אָדָם זוֹכֶה לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים וְגַם לְחִיּוּת הַנְּשָׁמָה; עַל־יְדֵי סֻכָּה זוֹכֶה לְמַלְבּוּשִׁים, בְּחִינַת "בְּשׂוּמִי עָנָן לְבוּשׁוֹ עַל־יְדֵי עֲרְבֵי נַחַל זוֹכֶה לִשְׁתִיָּה, עַל־יְדֵי הֲדַס זוֹכֶה לְחִיּוּת הַנְּשָׁמָה וְעַל־יְדֵי לוּלָב אֶתְרוֹג זוֹכֶה לַאֲכִילָה, כִּי יֵשׁ בָּהֶם פְּרִי, שֶׁהֵם מִינֵי מַאֲכָל:

בטחון

א.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן, אֵין לוֹ שׁוּם פַּחַד:

ב.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן בָּא שָׁלוֹם:

ג.
בִּטָּחוֹן בָּא עַל־יְדֵי יִרְאַת־שָׁמַיִם:

ד.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה יָבֹא לְבִטָּחוֹן׃

ה.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן, הוּא דּוֹבֵר שְׁקָרִים׃

ו.
עַל־יְדֵי שְׁקָרִים אֵינוֹ יָכוֹל לִבְטֹחַ בֶּאֱמֶת׃

ז.
מִי שֶׁבָּטוּחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִכָּל צָרוֹת וּבִפְרָט מֵהָרִיגָה׃

ח.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן אֵין אָדָם צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ גַּם אֵין אָדָם מַכְלִימוֹ׃

ט.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן אָדָם נִצּוֹל מִדְּאָגָה׃

י.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן יִזְכֶּה לֵידַע שְׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ׃

יא.
מִי שֶׁאֵין לוֹ מִדַּת הַבִּטָּחוֹן, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ שׁוּם אָדָם גַּם יִזָּהֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב׃

יב.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן, לֹא יִתְקַצְּרוּ יָמָיו׃

יג.
מִי שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן, יָקוּם קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר וְיֹאמַר בַּקָּשׁוֹת בְּקוֹל רָם׃

יד.
עַל־יְדֵי שְׁתִיקָה יִזְכֶּה לְבִטָּחוֹן׃

טו.
עַל־יְדֵי זְהִירָה מִלִּתֵּן תְּקִיעַת־כַּף יִזְכֶּה לְמִדַּת הַבִּטָּחוֹן. גַּם עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַבֵּר עִם רְשָׁעִים׃

טז.
עַל־יְדֵי חֲנָפָה נֶאֱבָד הַבִּטָּחוֹן׃

יז.
מֵי הַיַּרְדֵּן הֵם סְגֻלָּה לְבִטָּחוֹן׃

יח.
עַל־יְדֵי הַבִּטָּחוֹן הָאָדָם נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

יט.
מִי שֶׁבּוֹטֵחַ בָּעַכּוּ"ם, דִּילֵיהּ דִּילְהוֹן׃

בטחון חלק שני

א.
כְּשֶׁעוֹשֶׂה אָדָם אֵיזֶהוּ דָּבָר בֶּאֱמוּנָה וְנִכְשָׁל בְּאֵיזֶה מִכְשׁוֹל, יִבְטַח שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַצִּילוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִזְמִין לוֹ זֹאת הַמִּכְשׁוֹל כְּדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לְבָנָיו בְּזֹאת הַמִּכְשׁוֹל, שֶׁיִּנָּצְלוּ מִמֶּנּוּ:

ב.
מִי שֶׁנִּשְׁמָר מֵהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְבַטָּחוֹן עַד שֶׁאֵינוֹ דּוֹאֵג מַה יֹּאכַל לְמָחָר, וְהוּא בְּמַדְרֵגַת "בָּרוּךְ ד' יוֹם יוֹם", וְעַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא הִבִּיט אָוֶן וְלֹא רָאָה עָמָל בּוֹ, וְכָל הַנּוֹגֵעַ בּוֹ כְּאִלּוּ נוֹגֵעַ בְּבַת־עֵינוֹ:

בשורה

א.
מִי שֶׁהוּא רָגִיל לוֹמַר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת, הוּא נִתְלַבֵּשׁ מִבְּחִינַת אֱלֹהוּת:

ב.
אַל תְּבַשֵּׂר בְּשׂוֹרָה רָעָה, כִּי מֵחֲמַת בְּשׂוֹרָה רָעָה מֵתוּ כַּמָּה נְפָשׁוֹת:

ג.
הָעוֹשֶׂה מִצְוָה כְּמַאֲמָרָהּ אֵין מְבַשְּׂרִין אוֹתוֹ בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל:

ד.
הַמְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת, נוֹפֵל לְמִחְיַן דְּקַטְנוּת:

בשורה חלק שני

א.
מִי שֶׁהוּא רָגִיל לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יִכְאֲבוּ לוֹ רַגְלָיו:
בְּרָכָה - חֵלֶק שֵׁנִי

א.
הַמִּתְבָּרֵךְ צָרִיךְ לִתֵּן לְהַמְבָרֵךְ אֵיזֶה מַתָּנָה:

ב.
אַל תְּהִי בִּרְכַּת גּוֹי קַלָּה בְּעֵינֶיךָ:

ג.
מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַבְּרָכוֹת מְסוּרִים בְּיָדוֹ:
בְּכִיָּה - חֵלֶק שֵׁנִי

א.
מִי שֶׁאֵין יָכוֹל לִבְכּוֹת, יִסְתַּכֵּל עַל הָרָקִיעַ, כִּי הוּא גָּרַם בְּכִיָּה לַמַּיִם:

ב.
הַבְּכִיָּה מְבַטֵּל הִרְהוּרֵי זְנוּת:

ג.
סְגֻלָּה לְחֹלִי הַצַּוָּאר, שֶׁיִּבְכֶּה עַל חֻרְבַּן הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ:

אות גימל

גאוה

א.
אֵין מָשִׁיחַ בָּא, עַד שֶׁיִּכְלֶה גַּאֲוָה מִן הָעוֹלָם:

ב.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִידֵי תַּאֲוַת מִשְׁכַּב־זָכוֹר גַּם בָּא לִידֵי כַּעַס, גַּם לִפְעָמִים אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת מֵחֲמַת שֶׁהִיא מְקַשָּׁטֶת וְהִיא בַּעֲלַת־גַּאֲוָה:

ג.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא רָעָב לָעוֹלָם:

ד.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִשְׁכְרוּת וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ה.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא לִפַּחַד:

ו.
סְגֻלָּה לְבַטֵּל גַּאֲוָה, לִתֵּן צְדָקָה:

ז.
מִי שֶׁנּוֹהֵג רַבָּנוּת בְּעַל־כָּרְחָם בְּגַאֲוָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְעוֹרֵר עָלָיו שׂוֹנְאִים:

ח.
מִי שֶׁלִּבּוֹ רָם עָלָיו, יֵדַע שֶׁהַשָּׂעָה מַצְלַחַת עָלָיו:

ט.
מִי שֶׁמּוֹשִׁיעַ לַעֲנִיִּים, יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ בְּהִסְתַּכְּלוּת עַל בַּעֲלֵי־גַּאֲוָה לְהַשְׁפִּיל אוֹתָם:

י.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּשּׁוּק וְנוֹפֵל, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא גַּדְלָן:

יא.
סְגֻלָּה לְבַטֵּל גַּאֲוָה, שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף בְּצָרָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

יב.
עָנִי שֶׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אוֹתוֹ תֵּדַע שֶׁהֶעָנִי הוּא בַּעַל־גַּאֲוָה:

יג.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ:

יד.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נִסְגָּר הַלֵּב וְעֵינֵי הָאָדָם מִלְּהַבִּיט בִּפְלָאוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְיִרְאָה מִלְּפָנָיו:

טו.
אֵין לְהִתְגָּאוֹת בְּהַשָּׂגוֹת גְּדוֹלוֹת אוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי הַכֹּל עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וְהוּא אֵצֶל הַצַּדִּיק כְּעֵט אֵצֶל סוֹפֵר:

טז.
אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מֵבִיא לְגַאֲוָה:

יז.
תִּקּוּן לְגַאֲוָה שֶׁיִּתְעַנֶּה:

יח.
סְגֻלָּה לְגַאֲוָה שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם:

יט.
מַבְהִילִין אֶת הָאָדָם בַּחֲלוֹמוֹת, כְּדֵי לְהָסִיר מִמֶּנּוּ גַּאֲוָה שֶׁקּוֹעֵ, שֶׁהוּא מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר בָּהּ:

כ.
כָּל הַמִּתְיַהֵר חָכְמָתוֹ וּנְבוּאָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת:

כא.
דַּל גֵּאֶה אֵין הַדַּעַת סוֹבְלוֹ. גַּם הוּא בְּעַצְמוֹ מִתְחָרֵט לְאַחַר זְמַן וְנִבְזֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ:

כב.
אִי אֶפְשָׁר לְגֵאֶה לְהַשְׂפִּיל דַּעְתּוֹ וּבָא לִידֵי שִׂכְחָה:

כג.
יָהִיר - בַּעַל־מוּם הוּא:

כד.
לְפִי צֹרֶךְ הָעִנְיָן יֵשׁ הֶתֵּר בַּדָּבָר לַעֲשׂוֹת דָּבָר, הַנִּרְאֶה כְּאִלּוּ מִתְגָּאֶה:

כה.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת, לְסוֹף נִכְשָׁל בְּאֵשֶׁת־אִישׁ; וְהוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה; וּכְאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר; וּכְאִלּוּ בָּא עַל עֲרָיוֹת כֻּלָּם; וּכְאִלּוּ בָּנָה בָּמָה; וּמִתְמַעֵט מַחֲשַׁבְתּוֹ וְאֵינֶנּוּ; וְרָאוּי לְגַדְּעוֹ כַּאֲשֵׁרָה; גַּם אֵין עָפָרוֹ נִנְעָרֶת; וּשְׁכִינָה מְיַלֶּלֶת עָלָיו:

כו.
הַכּוֹבֵשׁ שֶׁל צַדִּיק סְגֻלָּה לְהָסִיר הַגַּאֲוָה:

כז.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה יְהֵיֶה לְךָ כֹּחַ לְשַׁבֵּר אֶת עַצְמְךָ מִגַּאֲוָה, וְתִמְשֹׁל עַל מִדַּת גַּאֲוָה:

כח.
בַּעַל־גַּאֲוָה מַחְשְׁבוֹתָיו אֵין מַצְלִיחִין:

כט.
כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן לְךָ עֲבֵרָה בְּלִי דַּעַת בְּוַדַּאי יֵשׁ לְךָ גַּאֲוָה, וּבָזֶה מַרְאִין לְךָ, שֶׁעֲדַיִן אֵין אַתָּה צַדִּיק:

ל.
כְּשֶׁבָּא לְךָ אֵיזֶה גַּדְלוּת, תִּדְאַג מִפֶּרְעָנֻיּוֹת:

לא.
עָנִי שֶׁהוּא שְׂפַל־רוּחַ, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן צְדָקָה, הוּא טוֹב מֵעָשִׁיר בַּעַל־גַּאֲוָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה:

לב.
כְּשֶׁנּוֹפֵל לְךָ גַּדְלוּת, תְּצַיֵּר לְפָנֶיךָ דְּמוּת אָבִיךָ:

לג.
גַּאֲוָה הוּא סִימָן עַל שֶׁבָּר, חַס וְשָׁלוֹם:

לד.
גַּאֲוָה בָּא עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא תִּקַּנְתָּ חַטָּאוֹת נְעוּרִים:

לה.
מִי שֶׁיֵּינוֹ מַחְמִיץ, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא בַּעַל־גַּאֲוָה:

לו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּאֲוָה, מְדוֹרוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם:

לז.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּאֲוָה, אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ רוּחַ קְמָעָא עוֹכַרְתּוֹ; וְאֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת; וְאֵין לוֹ רְפוּאָה; וּבָא לִידֵי עֲנִיּוּת שֶׁל תּוֹרָה; וְאִשְׁתּוֹ מְבַזָּת אוֹתוֹ:

לח.
מִי שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמַלְבּוּשׁ שֶׁל תַּלְמִיד־חָכָם וְהוּא אֵינוֹ תַּלְמִיד־חָכָם, אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמִחְצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

לט.
גַּאֲוָה מְעַכֶּבֶת אֶת מָשִׁיחַ וּמַטְרִיד אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

מ.
הַפָּסוּק "אִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאוֹ", וְהַפָּסוּק "כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן", הֵם מְסֻגָּלִים לְשַׁבֵּר אֶת הַגַּאֲוָה:

גניבה וגזילה

א.
מִי שֶׁנִּפְתָּה לִבּוֹ לִגְזֹל וְכֵיוָן שֶׁהִתְּיִר לְעַצְמוֹ גְּזֵלַת חֲבֵרוֹ, הֲרֵי הוּא מוּכָן לְכָל חֵטְא וְעָוֹן, וְאֵין תַּקָּנָה לַהֲסִירוֹ מִדְּרָכוֹ הָרָעָה:

ב.
בַּעֲוֹון הַגֶּזֶל הַגּוּבַאי עוֹלֶה וְרָעָב הַוָּה וּבְנֵי־אָדָם אוֹכְלִין בְּשַׂר־בְּנֵיהֶם:

ג.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְהַנֶּה אֶת אֲחֵרִים מִמָּמוֹנוֹ, עַל־יְדֵי זֶה גַּזְלָנִים בָּאִים עָלָיו:

ד.
הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ שְׁוֵה פְּרוּטָה, כְּאִלּוּ נוֹטֵל נִשְׁמָתוֹ וְנִשְׁמַת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו וַאֲפִלּוּ גֵּרָמָא:

ה.
מִי שֶׁלֹּא חָס עַל מָמוֹן חֲבֵרוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא גַּנָּב:

ו.
אוֹנַאַת מָמוֹן מֻתָּר לְהַנְאוֹת אֶת עַכּוּ"ם:

ז.
מִי שֶׁקּוֹפֵץ יָדוֹ מִצְּדָקָה, גַּזְלָנִים בָּאִים עָלָיו:

ח.
מִי שֶׁשָּׂם בְּטָחוֹנוֹ עַל הַגּוּיִים, לְסוֹף לוֹקְחִין מִשָּׁלוֹ בְּעַל־כָּרְחוֹ:

ט.
עַל־יְדֵי הַדַּיָּנִים וְהַמְלַמְּדִים שֶׁאֵינָם טוֹבִים גַּם שׁוֹחֲטִים, עַל־יְדֵי זֶה הַשּׁוֹנְאִים אוֹכְלִים פַּרְנָסָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

י.
מִי שֶׁמְּעָרֵב מַשְׁקָיו בְּמַיִם, גַּנָּבִים בָּאִים עָלָיו:

יא.
מִי שֶׁנּוֹטֵל חֵלֶק מִגְּנֵיבָה, לְסוֹף שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַדָּבָר:

יב.
עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גַּנָּבִים, בְּיָדוּעַ שֶׁהָרַב אוֹהֵב שׁוֹחַד:

יג.
עַל־יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים בָּאִים גַּנָּבִים:

יד.
מֻתָּר לִגְנֹב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת, כְּדֵי לְהַצִּיל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל:

טו.
מִי שֶׁמְּבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, לְסוֹף שֶׁמַּקִּים עֵדוּת שֶׁקֶר, כְּדֵי שֶׁיִּגְזֹל מָמוֹן:

טז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטָחוֹן מִנְּעוּרָיו, הוּא נִצּוֹל מִגַּזְלָנִים:

יז.
עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת דִּבְרֵי שְׁטוּת, הַגַּנָּבִים בָּאִים:

יח.
עַל־יְדֵי שֶׁקֶר גַּנָּבִים בָּאִים:

גניבה וגזילה - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי גְּנֵיבוֹת דַּעַת בָּא, חַס וְשָׁלוֹם, חוֹלִי הָרֵאָה וְחָזֶה:

ב.
עַל־יְדֵי גְּנֵיבוֹת דַּעַת בָּא לִידֵי הִרְהוּרֵי זְנוּת עִם גּוֹיָה:

ג.
עַל־יְדֵי גְּנֵבָה מַפְסִיד אֶת הַדַּעַת:

ד.
הַגְּנֵבָה מַזִּיק לָעֵינַיִם:

ה.
עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּקוּן־חֲצוֹת נִצּוֹל מִגַּנָּבִים:

ו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר גִּדּוּל בָּנִים, יִקְרָא בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: גַּם עַל־יְדֵי הַקְּרִיאָה נִצּוֹל מֵעֲלִילוֹת שֶׁל גְּזֵילָה:

אות ד

דעת

א.
פְּעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא עַל הָאָדָם דְּבָרִים, כְּדֵי שֶׁיָּבִין מֵהַדְּבָרִים רַחֲמָנוּתוֹ וֶאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ:

ב.
מִי שֶׁמֹּחוֹ מְבֻלְבָּל, יִהְיֶה רָגִיל בִּתְפִלַּת חֲבַקּוּק הַנָּבִיא:

ג.
גַּם לִמּוּד שַׁ"ךְ [שִׁפְתֵי־כֹהֵן] סְגֻלָּה לָזֶה. גַּם אֲכִילַת חִטִּים:

ד.
מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם מוֹלִידִין טֶבַע בָּאָדָם לְפִי טִבְעָם:

ה.
טַעַם דָּגָן מֵבִיא דַּעַת לָאָדָם:

ו.
חֲמָרָא וְרֵיחָנִי פָּקְחִין:

ז.
עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת אֵין הַדַּעַת מְיֻשֶּׁבֶת:

ח.
אָדָם מִצְטַעֵר מִדָּבָר הַנִּרְאֶה לָעֵינַיִם, יוֹתֵר מֵהַצַּעַר שֶׁמִּצַּעֵר מֵהַיְדִיעָה:

ט.
הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת־חֲסָדִים, זוֹכֶה לַהֲבָנָה:

י.
עַל־יְדֵי פֵּת שַׁחֲרִית נִתְחַכֵּם:

יא.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁרֶה נְבוּאָתוֹ עַל נָבִיא שֶׁל שְׁלִיחוּת בְּהֶפְסֵק, אֲפִלּוּ אֵינוֹ חָכָם:

יב.
הַחֲכָמִים יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג בְּחָכְמָה דְּבָרִים הַרְבֵּה שֶׁאֵין בְּשֵׂכֶל הַטֶּבַע לְהַשִּׂיג:

יג.
הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים:

יד.
כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּאֵיזֶה דָּבָר, יִפְתַּח סֵפֶר יָבִין אֵיךְ לְהִתְנַהֵג:

טו.
שֶׁמֶן־זַיִת מְפַקֵּחַ הַלֵּב:

טז.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת, נַעֲשֶׂה מַשְׂכִּיל:

יז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, זוֹכֶה אַחַר־כָּךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּדַעַת גָּדוֹל:

יח.
עַל־יְדֵי יִרְאָה תְּזֻכֶּה לְדַעַת:

יט.
עַל־יְדֵי הַכָּרַת צַדִּיקִים תְּזֻכֶּה לְבִינָה וְדַעַת:

כ.
מִי שֶׁהוּא הַצְנַע־לֶכֶת מַחְשְׁבוֹתָיו צְלוּלִים:

כא.
מַה שֶּׁרָאָה עַיִן, יוֹתֵר נָקֵל לְהָבִין אוֹתוֹ הַדָּבָר:

כב.
מִי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִבַּשּׁוּלֵי עַכּוּ"ם וּמִנָּסֶךְ, זוֹכֶה לְחָכְמָה וּמֵבִין בְּכָל סֵפֶר:

כג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּאֲוָה, לֹא יִזְכֶּה לְהָבִין מֶמְשֶׁלֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַכֹּל:

כד.
כְּשֶׁאֵין אַתָּה עוֹשֶׂה חֶסֶד, עַל־יְדֵי זֶה אֵין לְךָ דַּעַת:

כה.
כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה שׁוּם חֶזֶק, יְדִיעַ לֶהֱוֵי לְךָ שֶׁפָּגַמְתָּ בַּדַּעַת:

כו.
מִי שֶׁנִּתְגַּלָּה לוֹ אֵיזֶהוּ שֵׂכֶל, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּתְרוֹמֵם בִּמְהֵרָה אֵיזֶהוּ הִתְרוֹמְמוּת:

כז.
כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל לֵב, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לִבּוֹ לָדַעַת תַּאֲוָתוֹ וּרְצוֹנוֹ:

כח.
מִי שֶׁלֹּא תִּקֵּן עַוְונוֹתָיו, אֵינוֹ יָכוֹל לֵידַע אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

כט.
עַל־יְדֵי אֱמֶת תִּזְכֶּה לָדַעַת דֶּרֶךְ הַשֵּׁם:

ל.
גַּם עַל־יְדֵי הַכְנָסַת־אוֹרְחִים:

לא.
כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת עִם צַדִּיקִים, תִּזְכֶּה לָדַעַת, שֶׁכָּל הַדְּרָכִים הֵן תְּפִלָּה הֵן אֲכִילָה הֵן שְׁאָר תַּעֲנוּגִים, כֻּלָּם הֵם דֶּרֶךְ הַשֵּׁם:

לב.
עַל־יְדֵי רִנָּה שֶׁל שִׂמְחָה תִּהְיֶה בַּר־דַּעַת:

לג.
מִי שֶׁמְּשַׁלְּמִין לוֹ רָעָה תַּחַת טוֹבָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עָלָיו וְנוֹתֵן לוֹ שֵׂכֶל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא:

לד.
לְפִי הַגְּדֻלַּת מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל אָדָם כֵּן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַעֲמִיק מַחְשְׁבוֹתָיו שֶׁל אָדָם, הַיְנוּ שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מֹחַ גָּדוֹל:

דעת - חלק שני

א.
דַּע, כִּי לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּלְכָל נִבְרָא יֵשׁ לוֹ קוֹמָה מְיֻחֶדֶת וּבְנָיָן מְיֻחָד. לְמָשָׁל מִין הָאַרְיֵה – קוֹמָתוֹ נִבְדֶּלֶת מִמִּין הַצֹּאן הֵן בְּכֹחוֹ וְהֵן בְּבִנְיַן אֵיבָרָיו, וְהֵן בְּקוֹלוֹ וְכֵן בְּמִין הָאַרְיֵה בְּעַצְמוֹ יֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְכֵן בְּכָל הַנִּבְרָאִים. וְהַהֶבְדֵּלִים הֵן כֻּלָּם רְמוּזִים בְּתָמוּנַת הָאוֹתִיּוֹת וּבְצֵרוּפֵיהֶם. וְהַזּוֹכֶה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה, יוּכַל לְהָבִין רְמִיזוֹת כָּל הַהֶבְדֵּלִים שֶׁבֵּין כָּל הַנִּבְרָאִים וְגַם יֵדַע הִתְאַחֲדוּתָם, הַיְנוּ רֹאשִׁיתָם וְתַכְלִיתָם כִּי בְּרֵאשִׁית וּבְתַכְלִית הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל:

ב.
דַּע, לְפִי גֹּדֶל יְדִיעַת טִבְעֵי הָעוֹלָם כֵּן נִמְסָר וְנִשְׁתַּעְבֵּד הָעוֹלָם תַּחְתָּיו. וּלְפִיכָךְ הָיוּ נִכְנָעִים הָאֲרָיוֹת תַּחַת דָּנִיֵּאל, כִּי דָּנִיֵּאל הָיָה חָכָם גָּדוֹל, וְכָל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ, וְהָיָה יוֹדֵעַ טֶבַע הָאַרְיֵה. וְהַטֶּבַע מִתְנַהֵג בִּידִיעַת הַתּוֹרָה, וְהִיא תַּחַת יַד הַיְדִיעָה. (אָמַר הַמַּעְתִּיק: שָׁמַעְתִּי

מִפִּי מו"ר מוֹהֲרַנַ"ת זַצַ"ל, שֶׁזֶּה הָאַ"ב שַׁיָּךְ לָאוֹת א' הַקָּדוּם לוֹ, לְמַה שֶׁמְּבֹאָר שָׁם: "וְהַזּוֹכֶה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה – יוֹכַל לְהָבִין רְמִיזוֹת כָּל הַהֶבְדֵּלִים וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת כָּל טִבְעֵי הָעוֹלָם", וְעַל זֶה סוֹבֵב הוֹלֵךְ סִימָן ב': "דַּע, לְפִי גֹּדֶל טִבְעֵי הָעוֹלָם", הַיְנוּ כְּפִי שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה; כִּי כְּפִי גֹּדֶל הֶבָנָתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וּבְצֵרוּפֵיהֶם וְכוּ' כְּמוֹ כֵן גְּדוֹלָה יְדִיעָתוֹ בְּטִבְעֵי הָעוֹלָם. וְהֶבֵן. וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי הֲלָכוֹת "יוֹרֶה־דֵּעָה" הִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ה' אוֹת כ"ג אוֹ אוֹת כ"ד הַמַּתְחִיל: "וּלְבָאֵר הָעִנְיָן יוֹתֵר" מִשָּׁם עַד גְּמַר הַהֲלָכָה, עַיֵּן שָׁם בֵּאוּר נִפְלָא בָּזֶה, וְיִנָּעֵם לְךָ לָעַד. וְהָאֱמֶת, שִׁמְי שָׁמַבִּיט בְּעַיִן טוֹבָה, בְּעַיִן אֱמִתִּי, בְּלֵב יָשָׁר, אֵין קְשֶׁה לוֹ כְּלָל; אַדְרַבָּא, רוֹאֶה מִזֶּה נִפְלְאוֹת גְּדֻלַּת הַשֵּׁם וְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים. וּלְהַמִּתְנַגְּדִים הַדּוֹבְרִים עַל צַדִּיק עָתָק, הַמַּבִּיטִים מֵעֵקֶרָא בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּרָע עַיִן לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עֲלִילָה, לֹא יַסְפִּיק שׂוּם בֵּאוּר. כִּי אַחַר כָּל הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֱלֶה יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ תּוֹאֲנָה וַעֲלִילָה, לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק וְתַלְמִידוֹ הַנַּ"ל, זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ, עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יָכֹלְתִּי לְהִתְאַפֵּק מִלְּהַצִּיג מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי מְעַט בָּזֶה, וְקַשְׁטָא קָאֵי, וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר וֶאֱמֶת ה' לָעוֹלָם, וְיַצִּילֵנוּ מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם; כַּאֲשֶׁר עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, כֵּן אַל יַעַזְבֵנוּ לָנֶצַח, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן):

ג.
עַל־יְדֵי הַהַשָּׂגָה שֶׁהָאָדָם מַשִּׂיג, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מַכְרִיחַ אֶת מַלְאֲכֵי מָרוֹם, שֶׁיִּגָּלְמוּ בְּגֹלֶם וְלֵילֵךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ:

ד.
כְּשֶׁבָּא לָאָדָם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהוּא מְבַטֵּל אוֹתָם בְּמַחֲשָׁבָת אֱמוּנָתוֹ, אָזַי נַעֲשֶׂה מֵהִרְהוּרָיו בְּחִינַת טַל שֶׁל בְּרָכָה. גַּם עַל־יְדֵי זֶה הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ נִתְקַיֵּם וְאֵין נִתְבַּלְבֵּל לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּתְיַגֵּעַ הַמֹּחַ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּשׁוֹטֵט בְּאֵיזֶה עִיּוּן עָמֹק, אָזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבוֹת הַנּוֹתְנִים נִיחָא לְמֹחוֹ:

ה.
עַל־יְדֵי מְפָרְנְסֵי עֲנִיִּים נִצּוֹלִין הֶמּוֹן־עַם מִן הַמַּגֵּפָה בִּזְכוּתָם, גַּם בִּזְכוּתָם מֹחִין דְּגַדְלוּת קוֹדְמִין לְמֹחִין דְּקַטְנוּת:

ו.
אֲפִלּוּ בְּהוֹלְלוּת וְסִכְלוּת יֵשׁ חָכְמָה:

ז.
הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִבַּר־דַּעַת שֶׁבְּקִרְבָּשָׁה מְסֻגָּל לִירְאָה:

ח.
עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת נִתְקַלְקֵל הַיִּרְאָה: גַּם עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת מָמְשַׁלְתּוֹ נוֹפֶלֶת:

ט.
חֲכְמֵי הַדּוֹר הֵם כַּנְפֵי הַדּוֹר, לְפִי חָכְמָתָם כֵּן הִתְקָרְבוּת הַדּוֹר וְהַשָּׂגָתָם אוֹ לְהֵפֶךְ, הַיְנוּ הִתְרַחֲקוּתָם, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְלָעָתִיד לֹא יִצְטָרְכוּ לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ עַל־יְדֵי חָכְמוֹת, כִּי יִקֵּיַם בָּנוּ: "וְלֹא יְכַנֵּף עוֹד מוֹרֶיךָ" וְכוּ':

י.
מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַעֲמִיק וּלְעַיֵּן בְּשִׂכְלוֹ בְּאֵיזֶה עִנְיָן, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת שִׂכְלוֹ לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ. וְסִימָן לַדָּבָר: "אֶשָּׂא דַעִי לְמֵרָחוֹק" "וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק":

יא.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה נִתְיַשֵּׁב הַדַּעַת:

יב.
עַל־יְדֵי גֵּרִים נִתְוַסֵּף הַדַּעַת בָּעוֹלָם:

יג.
אֲפִלּוּ הַנְּבִיאִים אֵינָם יוֹדְעִים אֶלָּא מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְגַלֶּה לָהֶם:

יד.
מִי שֶׁהוּא גִּבּוֹר, אֵין בּוֹ כְּלֹ־כָּךְ דַּעַת:

טו.
הַפְּסִיעָה גַסָּה מְבַלְבֶּלֶת אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מִלְּעַיֵּן:

טז.
עַל־יְדֵי גְּנֵבָה מַפְסִיד אֶת הַדַּעַת:

יז.
כְּשֶׁעוֹבְיוּת שֶׁל זֶה בָּא לְתוֹךְ מַחֲשֶׁבֶת חֲבֵרוֹ וְעוֹבְיוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל זֶה, מִזֶּה נַעֲשֶׂה תִּקְרַת הָעוֹלָם:

דרך

א.
מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲבֹר עַל הַיָּם, יוֹלִיךְ עִמּוֹ אֵיזֶה צִפּוֹר וְאֵיזֶה דַּג הַיָּם, וְזֶה סְגֻלָּה לַעֲבֹר אֶת הַיָּם בְּשָׁלוֹם.
["צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים"]:

ב.
וּמִי שֶׁמְּשַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה, כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הַחֻפָּה, אֵינוֹ נִזּוֹק בַּדֶּרֶךְ:

ג.
בְּשָׁעָה שֶׁבַּעֲלֵי־עֲגָלָה מַטְרִיחִין אֶת עַצְמָן בַּעֲגָלָה וּבְסוּסִים תִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ ["אֱלֹהֵי בָּרֶכֶב וְאֱלֹהֵי בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר"]:

ד.
סְגֻלָּה לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ עַל הַיָּם, יִשָּׂא עִמּוֹ סִיד וְיִנָּצֵל׃

ה.
מִי שֶׁמֵּכִין פַּרְנָסָה לַצְּדִיקִים, מֻבְטָח שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ הַשֵּׁם הֵן בַּדֶּרֶךְ הֵן בַּיָּם׃

ו.
מִי שֶׁרוֹכֵב עַל סוּס, יוֹלִיךְ עִמּוֹ "הוֹשַׁעְנוֹת" ["כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה"]׃

ז.
כְּשֶׁתִּרְצֶה לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ, תְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמְךָ קֹדֶם בְּמִדַּת הַבִּטָּחוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה לֹא יִגַּף רַגְלֶךָ׃

ח.
כְּשֶׁתֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, תִּתֵּן קֹדֶם לִצְדָקָה׃

ט.
כָּל הַדְּרָכִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּהֶן הַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהֵם רְצוֹן הַשֵּׁם. אֲבָל אֵין לְךָ אָדָם שֶׁיָּבִין אֶת דַּרְכּוֹ אֶלָּא מִי שֶׁהוּא עָנִיו. ["מֵה' מִצְעֲדֵי גָבֶר. וְאָדָם מַה. יָבִין דַּרְכּוֹ"]׃

י.
כְּשֶׁתִּשָּׁא אֶצְלְךָ אֲבָנִים הַנִּמְצָאִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה, תִּנָּצֵל מֵחַיּוֹת רָעוֹת. ["כִּי עִם אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתֶךָ. וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה לָךְ"]׃

יא.
תְּפִלָּה שֶׁל יוֹנָה הַנָּבִיא הִיא סְגֻלָּה לוֹמַר עַל הַיָּם׃

יב.
עַל־יְדֵי לְוָיָה הָאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל הֶזֵּק בַּדֶּרֶךְ׃

יג.
מִי שֶׁאֵין לוֹ לְוָיָה, יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה׃

יד.
הָאָדָם קוֹנֶה מָקוֹם הִלּוּכוֹ׃

דרך - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים גּוֹרְמִין, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְמִין מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת שֶׁלּוֹמְדִים בֶּאֱמוּנָה׃

ב.
גַּם גּוֹרְמִין שֶׁנִּתְתַּקְּנִים הַדְּרָכִים מִמַּכְשׁוֹלוֹת׃

ג.
סַכָּנַת הַדְּרָכִים בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְסִימָן לַדָּבָר: "אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ" וְכוּ'׃

ד.
עַל־יְדֵי נְסִיעַת הַדְּרָכִים הָאָדָם נַעֲשֶׂה מֵבִין׃

ה.
בְּלַיְלָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ פַּחַד בִּשְׁעַת שֵׁנָה, אַל תֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ בַּיּוֹם:

ו.
הַדְּרָכִים מְבִיאִים אֶת הָאָדָם לְלָשׁוֹן הָרַע, עֲבוֹדָה זָרָה, וְגִלּוּי־עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת־דָּמִים. וְאֵלּוּ הָעֲבֵרוֹת מַפְסִידִין אֶת הַפְּרָנָסָה:

ז.
הַפְּסִיעָה גַּסָּה מְבַלְבֶּלֶת אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מִלְּעַיֵּן:

דין

א.
כָּל דַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת, דִּינָיו אֵינָם בְּטֵלִים, וְנִתְקַיֵּם אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן בַּעֲלֵי הַדִּינִים:

ב.
עַל־יְדֵי שֶׁהַדִּין־תּוֹרָה הוֹלֵךְ וְנִתְמַעֵט, עַל־יְדֵי זֶה הַפְּרָנָסָה נִתְמַעֶטֶת, וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ג.
עַל־יְדֵי הַעֲמָדַת דַּיָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים בָּאִים הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ד.
עַל־יְדֵי חִתּוּן עִם תַּלְמִיד־חָכָם עַל־יְדֵי זֶה נִתְמַנִּים דַּיָּנִים כְּשֵׁרִים:

ה.
עַל־יְדֵי דַּיָּנִים כְּשֵׁרִים הַתּוֹרָה חֲבִיבָה בָּעוֹלָם:

ו.
עַל־יְדֵי הַבִּזְיוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּין אֶת הַדַּיָּנִים, הַתְּבוּאָה נִשְׁתַּלַּח בָּהּ מְאֵרָה:

ז.
עַל־יְדֵי הַבִּזְיוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּין דַּיָּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה הַיֹּקֶר הָוֶה בָּעוֹלָם:

ח.
כְּשֶׁאֵיזֶהוּ רָשָׁע נִתְגַּדֵּל, אֲזַי קָשֶׁה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶהוּ סְבָרָא בַּפּוֹסְקִים. גַּם דִּבְרֵי הַדַּיָּנִים אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאָזְנֵי הַבַּעֲלֵי־דִינִים:

ט.
הִתְחַדְּשׁוּת הַמִּסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת הוּא עַל־יְדֵי הַדַּיָּנִים:

אות ה

המתקת דין

א.
בְּשָׁעָה שֶׁמְּשַׁגְּרִין עַל הָאָדָם אֶת הַיִּסּוּרִין, מַשְׁבִּיעִין עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יֵלְכוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא יֵצְאוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְשָׁעָה פְּלוֹנִי וְעַל־יְדֵי סַם פְּלוֹנִי. אֲבָל "תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה וּצְדָקָה" מְבַטְּלִין הַשְּׁבוּעָה:

ב.
חֲלִישׁוּת הַדַּעַת הֵינוּ עַצְבוּת, עַל־יְדֵי זֶה בָּא רֹעַ מַזָּל, וְעַל־יְדֵי רֹעַ מַזָּל מִדַּת הַדִּין שׁוֹלֶטֶת:

ג.
חֹשֶׁן תִּקּוּן לְדִינִים:

ד.
כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם צַעַר, יִתֵּן צְדָקָה, וְהַצְּדָקָה הֲוֵי כְּמוֹ שֶׁנּוֹתֵן שָׂכָר לָדוּן, וְעַל־יְדֵי זֶה הַדִּינִים נִמְתָּקִים, כִּי הַנּוֹטֵל שָׂכָר לָדוּן דִּינָיו בְּטֵלִים:

ה.
עַד הֵיכָן תַּכְלִית הַיִּסּוּרִין:

ו.
כֹּל שֶׁעָבְרוּ עָלָיו אַרְבָּעִים יוֹם בְּלֹא יִסּוּרִין, קִבֵּל עוֹלָמוֹ וּפֻרְעָנִיּוּת מְזֻמָּנֶת לוֹ:

ז.
הַמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד:

ח.
שִׁלְשָׁה דְּבָרִים מַזְכִּירִין עֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם: קִיר נָטוּי וְעִיּוּן תְּפִלָּה וּמוֹסֵר דִּין עַל חֲבֵרוֹ:

ט.
אַרְבָּעָה דְּבָרִים מְקָרְעִין גְּזַר־דִּינוֹ שֶׁל אָדָם: צְדָקָה, צְעָקָה, שִׁנּוּי־הַשֵּׁם, שִׁנּוּי־מַעֲשֶׂה:

י.
צְעָקָה מוֹעִיל לְיַחִיד דַּוְקָא קֹדֶם גְּזַר־דִּין:

יא.
גְּזַר־דִּין שֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ שְׁבוּעָה אֲפִלּוּ לְצַבּוּר אֵינוֹ מִתְקָרֵעַ:

יב.
עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית שֶׁבִּשְׁנֵי רְעָבוֹן נִצּוֹל מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה:

יג.
כְּשֶׁנִּגְזָר עַל אָדָם אֵיזֶהוּ דִּין, נִגְזָר הַדִּין עָלָיו דַּוְקָא בְּמָקוֹם מְסֻיָּם, וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַצִּיל עַצְמוֹ בְּשִׁנּוּי מָקוֹם:

יד.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּאֵב עֵינַיִם אוֹ כְּאֵב מֵעַיִם, בְּיָדוּעַ שֶׁדִּינִין שׁוֹרִין עָלָיו:

טו.
צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ לָרַבִּים, וְרַבִּים יְבַקְּשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים:

טז.
כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶהוּ דִּין עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹדִיעַ לַצַּדִּיקִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹעֵס עָלָיו:

יז.
כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם, שֶׁדִּינִין שׁוֹרִין עָלָיו, יְסַפֵּר מִשּׁוֹנָאָיו וְיַצְדִּיק אוֹתָם:

יח.
עַל־יְדֵי הַעֲמָדַת דַּיָּנִים כְּשֵׁרִים נִתְבַּטֵּל הַצָּרוֹת:

יט.
מִי שֶׁנָּדַר, וְלֹא שִׁלֵּם נִדְרוֹ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא עָלָיו יִסּוּרִין. וּכְשֶׁשּׁוֹתֵק נֶחְשָׁב לוֹ, כְּאִלּוּ שִׁלֵּם נֶדֶר:

כ.
הַמְקַבֵּל יִסּוּרִים בְּאַהֲבָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב קָרְבָּן:

כא.
כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ וְנוֹפֵל, סִימָן שֶׁנִּפְקָד לְמַעְלָה לְאֵיזֶה כִּשָּׁלוֹן:

כב.
עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה נִתְבַּטֵּל הַצָּרוֹת וִישׁוּעָה בָּאָה:

כג.
כְּשֶׁגּוֹזְרִין אֵיזֶה גְּזֵר דִּין עַל הָאָדָם, קֹדֶם שֶׁיּוֹדְעִין מִזֶּה בְּנֵי־אָדָם הוּא בְּנָקֵל לְהִתְהַפֵּךְ:

כד.
מִי שֶׁנּוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ, יֵדַע שֶׁדִּנִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה:

כה.
מִי שֶׁדִּינִין שׁוֹרִין עָלָיו, יִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׁמַיִם:

כו.
מִי שֶׁמּוֹרֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב לָרְשָׁעִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצְדִּיק אוֹתוֹ בַּדִּין:

כז.
עַל־יְדֵי אֱמֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד, שֶׁאֵינוֹ מְלַבֵּשׁ בְּדִין:

כח.
מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְתִּיר פָּנָיו מִמְּךָ, הוּא מֵחֲמַת כְּפִירוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּךָ:

כט.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן נִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד:

ל.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה תּוֹכַל לְדַבֵּר וּלְהַנְהִיג אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְרָצוֹנְךָ:

לא.
עַל־יְדֵי צְדָקָה מְהַפֵּךְ הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין לְמִדַּת חֶסֶד:

לב.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, בְּיִדּוּעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא סִלֵּק חַסְדּוֹ מִמֶּנּוּ:

לג.
כְּשֶׁדִּינִים שׁוֹרִין וְהַחֶסֶד יָקַר וְאֵינוֹ בַּנִּמְצָא, תֵּדַע שֶׁבְּכֵיָה מוֹעִיל לָזֶה. (שְׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּשָׁעַת כְּתִיבָתִי זֹאת לְפָנָיו, שֶׁרָמַז דָּבָר זֶה הוּא בַּפָּסוּק "מַה יָּקַר חַסְדְּךָ אֱלֹקִים", פֵּרוּשׁ – מַה יָּקַר חַסְדְּךָ – הֵינוּ כְּשֶׁהַחֶסֶד יָקַר וְאֵינוֹ בְּנִמְצָא, דְּהַיְנוּ שֶׁדִּינִין שׁוֹרִין חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי הַפְּעֻלָּה לָזֶה – וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן ־ רָאשֵׁי־תֵבוֹת בֶּכִי, כִּי בְּכִיָּה מוֹעִיל לָזֶה כַּנַּ"ל):

לד.
עַל־יְדֵי דַּעַת נִמְשָׁךְ חֶסֶד:

לה.
עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְאָדָם הָגוּן, תִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ חֶסֶד גַּם לְאוֹהֲבֶיךָ:

לו.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל תּוֹכָחָה, יְסוּרִין בָּאִין עָלָיו:

לז.
לְהַמְתָּקַת הַדִּינִין תֹּאמַר קַפִּיטֶל ל"ט לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן:

לח.
מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְעוֹשֶׂה הֲכָנָה גְּדוֹלָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁאַחַר־כָּךְ אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה יְסוּרִין בְּדַלִּין מִמֶּנּוּ.

לט.
לְהַמְתָּקַת הַדִּינִין, תַּגִּיד מִשְׁנָיוֹת "זְרָעִים":

מ.
לְפָעְמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְכַלֶּה הַצָּרוֹת עַל הָאָב, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לִבְנוֹ:

מא.
עַל־יְדֵי נֶדֶר נִתְעַכֵּב הַחֵימָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

מב.
לְהַמְתָּקַת הַדִּינִין תֹּאמַר קַפִּיטֶל ע"ז:

מג.
מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בַּלַּיְלָה לְמִדַּת אֱמוּנָה, נִמְתָּק מֵעָלָיו הַדִּין:

מד.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נִסְתַּלֵּק הַחֶסֶד לְמַעְלָה:

מה.
עַל־יְדֵי תִּקּוּן חֲצוֹת נִמְתָּק הַדִּין:

מו.
כְּשֶׁתִּהְיֶה נֵעוֹר כָּל הַלַּיְלָה, בָּזֶה אַתָּה נִצּוֹל מִדִּינִים:

מז.
עַל־יְדֵי הַצָּרוֹת שֶׁבָּאִין עַל אָדָם, יָכוֹל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֶת עֲוֹונוֹתָיו:

מח.
עַל־יְדֵי שֶׁבָּא אֶל הַצַּדִּיק, בִּיאָתוֹ בְּעַצְמָהּ יְכוֹלָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים:

מט.
גַּם הַמַּעוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לַצַּדִּיק, הַנְּתִינָה בְּעַצְמָהּ מַמְתִּיק הַדִּין:

נ.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת חוֹשְׁבִים עָלָיו לְמַעְלָה לְרָע לוֹ:

נא.
עַל־יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה יְשׁוּבוּ הַמְקַטְרְגִים אָחוֹר:

נב.
כְּשֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹפֵל לִפְעָמִים, נִגְזַר עָלָיו לָמוּת, וְעַכְשָׁו נִתְבַּטֵּל עַל־יְדֵי הַנְּפִילָה:

נג.
עַל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת, שֶׁאֻמּוֹת גּוֹזְרִין עַל יִשְׂרָאֵל, יֹאמְרוּ קַפִּיטָל ס"ב:

נד.
עַל־יְדֵי יְשִׁיבָה בַּמְּקֻוֶה תַּחַת הַמַּיִם, עַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַחֲזִיק בְּעַצְמוֹ הָרוּחַ וְהַנְּפִישָׁה [וְהַנְּשִׁימָה], נִמְתָּק הַדִּין:

נה.
לִפְעָמִים הַיַּיִן מְעוֹרֵר דִּין:

נו.
הַנּוֹתֵן פִּתּוֹ לְמִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה יִסּוּרִין בָּאִין עָלָיו:

נז.
מִי שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה, לְסוֹף גּוֹלֶה:

נח.
בַּת דִּינָא בָּטֵל דִּינָא:

נט.
הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, מֵשִׂים שָׁלוֹם בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה וּבְפָמַלְיָא שֶׁל מַטָּה:

ס.
הַקּוֹרֵא פָּסוּק בִּזְמַנּוֹ, מֵבִיא טוֹבָה לְעוֹלָם:

סא.
יֵשׁ עִתִּים וּמְקוֹמוֹת מְזֻמָּנִים לְטוֹבָה וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

סב.
לִפְעָמִים מִתְעַכֵּב הַדִּין עַל־יְדֵי רֹאשׁ הַדּוֹר וְלִפְעָמִים עַל־יְדֵי הַדּוֹר׃

סג.
עַל־יְדֵי הַשּׁוֹנְאִים יָכוֹל לֵידַע הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה׃

סד.
כְּשֶׁאָדָם מְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ צַעֲרוֹ, צָרִיךְ הַשּׁוֹמֵעַ לְהַחְכִּים בִּשְׁעַת הַשְׁמִיעָה, שֶׁלֹּא יָבוֹא עָלָיו הַצַּעַר הַזֶּה׃

סה.
הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם׃

סו.
צָרִיךְ לִתֵּן מָמוֹן עַל פִּדְיוֹן׃

סז.
כָּל זְמַן שֶׁתּוֹכַל לְהִנָּצֵל עַל־יְדֵי מָמוֹן, אַל תִּשַּׂמֵּשׁ בִּתְפִלּוֹת׃

סח.
כְּשֶׁיֵּשׁ פְּלֶגְתָּא לְמַעְלָה בְּאֵיזֶה דָּבָר, הֵם סוֹמְכִין אֶת עַצְמָן עַל הַצַּדִּיק שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה׃

סט.
בְּשָׁעָה שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם לְמַעְלָה, דָּנִין שְׁמוֹ, וְלִפְעָמִים הַשְּׁלוּחִים מַחֲלִיפִין בְּשֵׁם אַחֵר, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא הַמָּוֶת אוֹ הַצָּרָה עַל אָדָם אַחֵר׃

ע.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נֶעֱנָשׁ׃

עא.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה אוֹ צַעַר בְּבֵיתוֹ, יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וִיבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים אוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ׃

עב.
כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין שֵׁאֵחַד מְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין הַשּׁוֹמְעִין לְלַמֵּד בְּפִיהֶם זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל וּצְרִיכִין לִטְרֹחַ כְּדֵי לִמְצֹא זְכוּת׃

עג.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה, שֶׁמְּקַנְּאִין לִכְבוֹדוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מֵשִׁיב חֲרוֹן אַפּוֹ׃

עד.
עִקַּר הַפִּדְיוֹן אוֹ הַתְּפִלָּה אֵינוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם׃

עה.
אֵין הַכֹּל כְּשֵׁרִין לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹן׃

עו.
מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְתִּיק דִּינִים, אַל יִשְׁתֶּה יַיִן כָּל הַיּוֹם׃

עז.
בְּעָנְוָה מְרַצִּין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

עח.
כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין יִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת:

עט.
בִּנְיַן הַבַּיִת שֶׁל אֲבָנִים הוּא סַכָּנַת מִיתָה:

פ.
הַצְּדָקָה מַמְתִּיק הַדִּין:

פא.
הַמִּקְוֶה מַמְתִּיק הַדִּין:

פב.
אַחַר הַגְּזַר־דִּין צָרִיךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַתְּפִלָּה בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת:

פג.
עַל־יְדֵי פִּתְיחַת סֵפֶר תּוֹרָה נִמְתָּק הַדִּין וְנִתְיַשֵּׁב עַל מְקוֹמוֹ:

פד.
עַל־יְדֵי הַשְׁתִּיקָה נִמְתָּק הַדִּין:

פה.
הַצּוֹם וְשַׂק הֵם סְגֻלָּה לְבַטֵּל גְּזֵרָה:

פו.
לְהַמְתִּיק הַדִּין תֹּאמַר הַפָּרָשָׁה שֶׁל י"א יְרִיעוֹת עִזִּים (שְׁמוֹת כ"ו,ל"ו), וּקְטֹרֶת (שְׁמוֹת ל') וְי"א בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרַךְ מֹשֶׁה אֶת הַשְּׁבָטִים (דְּבָרִים ל"ג) וּמֶרְכָּבָה שֶׁל יְחֶזְקֵאל (יְחֶזְקֵאל א'):

פז.
וּפָרָשַׁת נְדָרִים (בְּמִדְבַּר ל') וּמִשְׁנָיוֹת שֶׁל מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת:

פח.
עַל־יְדֵי הַכְנָעָה מְבַטֵּל הַדִּין:

פט.
עַל־יְדֵי שִׁיר־הַשִּׁירִים נִמְתָּק הַדִּינִים:

צ.
מִי שֶׁאָפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹסֵק, יִסּוּרִין בָּאִין עָלָיו:

צא.
מַסֶּכֶת אָהֲלוֹת מְסֻגָּל לְהַמְתִּיק הַדִּין:

צב.
מִי שֶׁמְּגַדֵּל כֶּלֶב, מְעוֹרֵר דִּין:

צג.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַפִּיל אֶת הָרָשָׁע לְאֵיזֶהוּ צָרָה כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ אֵצֶל הַצַּדִּיק וִיבַקֵּשׁ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלָיו:

צד.
הַמְתָּקַת הַדִּינִים הוּא עַל־יְדֵי הַגּוֹרָל כְּמוֹ לַעֲזָאזֵל. (פֵּרוּשׁ דָּבָר זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּשָׁעַת כְּתִיבָתִי לְפָנָיו, שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי מַטְבְּעוֹת וַיַּפִּיל עֲלֵיהֶם גּוֹרָל, גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל. וְהַמַּטְבֵּעַ שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגּוֹרָל לַה' יִתֵּן אוֹתָהּ לִצְדָקָה, וְהַשְּׁנִיָּה שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יַשְׁלִיךְ אוֹתָהּ לְאַבּוּד, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּק דִּינִים):

צה.
לִפְעָמִים צַדִּיק הַדּוֹר בְּכַעֲסוֹ, שֶׁיִּכְעֹס עָלֶיךָ מַמְתִּיק דִּינִים:

צו.
כְּשֶׁקֶם מֶלֶךְ חָדָשׁ בָּאֱמוּנוֹת אוֹ שַׂר חָדָשׁ, אָזַי הַדִּין נִתְעוֹרֵר:

צז.
עַל־יְדֵי קַשְׁיוּת עֹרֶף כְּנֶגֶד הַתְּשׁוּבָה, מֵבִיא עַל עַצְמוֹ שֶׁבֶר גָּדוֹל בְּאֵין מַרְפֵּא:

צח.
לֹא טוֹב לִשְׁנֵי בְּנֵי־אָדָם שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶן שָׁוִים, שֶׁיְּדוּרוּ בְּדִירָה אַחַת:

צט.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת מְעוֹרֵר הַדִּין:

ק.
עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה נִמְתָּק הַדִּין:

קא.
צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ צַעֲרוֹ לָרַבִּים:

קב.
כְּשֶׁנִּתָּן רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית, אֵין מַבְחִין בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּתְחִיל מֵהַצַּדִּיק:

קג.
שִׁנּוּי מָקוֹם קוֹרֵעַ גְּזַר־דִּין:

קד.
עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת מַמְתִּיק הַדִּין:

קה.
לִפְעָמִים אָדָם מֵת מֵחֲמַת פַּחַד אוֹ מִיתָה אַחֶרֶת פִּתְאוֹמִית, תַּאֲמִין שֶׁזֶּה הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁלּוֹ:

קו.
עַל־יְדֵי הַשִּׁפְלוּת יוּכַל לְבַטֵּל גְּזַר־דִּין:

קז.
עַל־יְדֵי שִׁמּוּשׁ צַדִּיקִים נִמְתָּק הַדִּין:

קח.
בִּזְכוּת בְּקוּר־חוֹלִים אֵין מֵת מִתּוֹךְ יְסוּרִין:

קט.
כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ מִדַּת־הַדִּין שֶׁל מַעְלָה עַל הָאָדָם, אַף־עַל־פִּי שֶׁעֲדַיִן אֵינָם שׁוֹלְטִין עָלָיו, יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ אֶת מִדַּת־הַדִּין עַל־יְדֵי הַזְּבוּבִים שֶׁבַּבַּיִת:

המתקת דין - חלק שני

א.
מִי שֶׁעוֹסֵק לְהַמְתִּיק דִּינִים, עַל־יְדֵי זֶה בְּנָקֵל לוֹ לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם בְּלִי מוֹנֵעַ: גַּם עֵינָיו אֵינָם כֵּהוֹת:

ב.
עַל־יְדֵי הַצָּרוֹת נַעֲשׂוּ עֲטָרוֹת:

ג.
מִי שֶׁמְּקַבֵּל יִסּוּרִים בִּשְׂבִיל לְהָקֵל יִסּוּרִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ:

ד.
פָּרָשִׁיּוֹת הַמּוֹעֲדִים הַכְּתוּבִים בְּפָרָשַׁה פִּינְחָס מְסֻגָּלִים בִּקְרִיאָתָם לְבַטֵּל דִּינִים, וּמְסֻגָּלִים לִזְכוֹת בְּדִינֵי עַכּוּ"ם:

ה.
עַל־יְדֵי צְדָקָה מַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא, הַיְנוּ יוֹם הַדִּין שֶׁל עָתִיד לָבוֹא:

ו.
מִי שֶׁיּוֹדֵעַ, כְּשֶׁרוֹאֶה, אֵיזֶהוּ דִּין עַל יִשְׂרָאֵל, לַהֲפֹךְ אֶת הַדִּין עַל אֶחָד מֵאֻמּוֹת בִּבְחִינַת "וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּךָ", עַל־יְדֵי זֶה כָּל הַנִּבְרָאִים מַחֲזִירִים כֹּחָם וְנִכְלָלִים בּוֹ בְּזֶה הָאִישׁ, כְּדֵי לְחַדֵּשׁ כֹּחַם: גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִפְתָּח הַשַּׁעַר שֶׁל מֵינֵי מְשָׁלִים בָּעוֹלָם:

ז.
אֵלּוּ גּוֹמְלֵי־חֲסָדִים הָעוֹשִׂים חֶסֶד, וְלִפְעָמִים גּוֹרְמִים עִם הַחֶסֶד לְרָעָה וְעוֹשִׂים עַצְמָן כְּאִלּוּ אֵינָם רוֹאִים הָרָעָה, הַצּוֹמַחַת מֵחַסְדָּם, וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאַזְהָרָה שֶׁהַזְהִיר לַכֹּהֲנִים בְּחִינַת חֶסֶד "שֶׁלֹּא יַפְסִיעוּ פְּסִיעָה גַסָּה", עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרְמִים שֶׁהַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ בְּמָתִינוּת.
וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁמְּדַקְדְּקִים בְּחַסְדָּם, שֶׁלֹּא יַצְמִיחַ רָעָה, עַל־יְדֵי זֶה הַדִּין בְּמָתִינוּת:

ח.
מִי שֶׁבּוֹעֵט בְּיִסּוּרִין, כְּאִלּוּ אוֹמֵר לָאֵל: סוּר מִמֶּנּוּ:

ט.
כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד עַד שֶׁנִּתְיַגֵּעַ, בָּזֶה מַמְתִּיק דִּינִים וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים: גַּם עַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר רַחֲמִים אֵצֶל אָבִיו בַּקֶּבֶר:

י.
לְפַיֵּס מִדַּת הַדִּין אֵינוֹ בְּיָדַיִם רֵיקָנִיּוֹת:

יא.
מִי שֶׁכָּלֶב נְשָׁכוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁרַחֲמֵי הַשֵּׁם מְסַלְקִים מִמֶּנּוּ: גַּם בְּיָדוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים:

יב.
לִפְעָמִים מַסְתִּירִין אֶת הָאָדָם מִמִּדַּת־הַדִּין, בְּזֶה שֶׁהַצַּדִּיק מַגְבִּיהַּ וּמִתְפָּאֵר אֶת עַצְמוֹ עַל זֶה הָאָדָם וּמַשְׁפִּיל אֶת זֶה הָאָדָם:

התבודדות

א.
מִי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד אֶת עַצְמוֹ וּבוֹדֵל אֶת עַצְמוֹ מִבְּנֵי־אָדָם, מִזְדַּקְּקִין עָלָיו מִלְמַעְלָה:

ב.
עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וּמַפְנֶה לִבּוֹ לְבַטָּלָה בָּא לְכַעַס:

התבודדות - חלק שני

א.
הַשִּׂיחָה שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, הַשִּׂיחָה הַזֹּאת נַעֲשֵׂית אַחַר־כָּךְ גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה לְבָנָיו:

הרהורים

א.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה יִנָּצֵל מֵהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ב.
כְּשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל וְנוֹפֵל לְךָ הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה תְּכַוֵּן בְּשֵׁם "אֱלֹקֵינוּ":

ג.
מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בָּאִים עַל־יְדֵי וִדּוּי, שֶׁמִּתְוַדִּים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד־חָכָם:

ד.
מִי שֶׁמְּסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁאֵרְעוּ לַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין לוֹ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת:

ה.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, יָדִין אֶת כָּל בְּנֵי־אָדָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד:

ו.
עַל־יְדֵי דִּמְעָה נִמְאָסִים כָּל הַתַּאֲוֹוֹת:

ז.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בַּצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה אֵין לִבּוֹ נָכוֹן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ח.
הַחֲגוֹרָה שֶׁחָגוּר בָּהּ אֵיזֶה צַדִּיק - כְּשֶׁתַּחְגֹּר בּוֹ הוּא סְגֻלָּה לְבַטֵּל הִרְהוּרִים:

ט.
עַל־יְדֵי שֶׁקֶר נִתְחַלֵּל הַבְּרִית קֹדֶשׁ:

י.
מִי שֶׁמְּקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ וְעוֹלֶה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הִתְפָּאֲרוּת, כְּשֶׁיִּשְׁבֹּר הַהִתְפָּאֲרוּת, יַשִּׁיג וְיִקְנֶה הַתּוֹרָה:

יא.
הַצְּעָקָה מְבַטֵּל אֶת הַפְּנִיּוֹת:

יב.
עַל־יְדֵי לִמּוּד אַרְבַּע "שֻׁלְחָן־עָרוּךְ" יִתְבַּטֵּל הַפְּנִיּוֹת:

יג.
כְּשֶׁתַּחֲשֹׁב אֵיזֶה תּוֹרָה שֶׁחִדַּשְׁתָּ, הוּא סְגֻלָּה לְבַטֵּל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת:

יד.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, יְדַבֵּר לְעַצְמוֹ דִּבְרֵי בִּזְיוֹנוֹת:

טו.
אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה מַטְרִידוֹת אֶת הַמַּחֲשָׁבָה:

טז.
עַל־יְדֵי כַּעַס בָּא הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

יז.
כְּשֶׁמְּבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, בָּא לְהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

יח.
מִי שֶׁיּוֹשֵׁב בֵּין אַנְשֵׁי נאוּף אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ נאוּף, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לְהִרְהוּרִים רָעִים:

יט.
אֵין הַיֵּצֶר הָרַע תָּאֵב אֶלָּא לְדָבָר שֶׁהוּא אָסוּר לוֹ:

כ.
הַתַּאֲוֹת – מְלֻבָּשׁ בָּהֶם חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

כא.
עַל־יְדֵי מְחִילַת עֲוֹונוֹת תִּזְכֶּה לְבַר־לֵבָב:

כב.
עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת יִתְבַּטֵּל מִמְּךָ הַתַּאֲוֹת:

כג.
עַל־יְדֵי עֵינַיִם הַלֵּב מִתְאַוֶּה:

כד.
עַל־יְדֵי תַּאֲוֹת הַלֵּב אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִדָּבֵק בְּךָ מְאוּמָה:

כה.
לְהִרְהוּרֵי זְנוּת סְגֻלָּה שֶׁיִּשְׁתֶּה סַם הַמְשַׁלֵּשׁ:

כו.
הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּכַוָּנַת הַלֵּב הִיא פּוֹתַחַת כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל מַעְלָה:

כז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, אַל יִשָּׂא אֶצְלוֹ שׁוּם זָהָב:

כח.
עַל־יְדֵי שִׁכְרוּת בָּא הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

כט.
עַל־יְדֵי אַהֲבַת נָשִׁים הַכָּבוֹד נִטָּל מִמְּךָ. גַּם אִשְׁתְּךָ אֵינָהּ קוֹלֶטֶת הַזֶּרַע וּמַפָּלֶת, וּבִשְׁעַת הַלֵּדָה הַתִּינוֹק מֵת:

ל.
עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בָּאִים הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה. גַּם בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַחֲלֹקֶת יִהְיֶה בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה:

לא.
כְּשֶׁבָּאִים לָאָדָם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, יִגְבְּיהַּ קוֹלוֹ כְּאִלּוּ הוּא בּוֹכֶה, וּבָזֶה יָסוּרוּ מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת:

לב.
עַל־יְדֵי שְׁבוּעוֹת וּקְלָלוֹת בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת:

לג.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן לֹא יָבוֹאוּ לְךָ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת:

לד.
חֲרִיקַת הַשִּׁנַּיִם הוּא סְגֻלָּה לְבַטֵּל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת:

לה.
לְפִי הַמָּקוֹם שֶׁבַּתְּפִלָּה כֵּן הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה מַלְבִּישִׁים אֶת עַצְמָם בִּפְנִימִיּוֹת וּבָאִים לָאָדָם כְּדֵי לְתַקְּנָם:

לו.
מַסֶּכֶת יָדַיִם הִיא סְגֻלָּה לְבַטֵּל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת:

לז.
מִי שְׁתְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַשְּׂכִינָה, לֹא יָבוֹא לוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת:

לח.
עַל־יְדֵי שָׁלוֹם נִתְרוֹמֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ:

לט.
כְּשֶׁאִישׁ אוֹ אִשָּׁה חוֹשְׁבִים בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ בְּאֵיזֶה גּוֹי אוֹ בְּגוֹיָה, וְהַמַּחֲשָׁבָה הִיא בְּאַהֲבָה לְאֵיזֶה גּוֹי אוֹ גּוֹיָה, אֲזַי הַוָּלָד הַנּוֹלָד מִזֶּה הַתַּשְׁמִישׁ נִשְׁתַּמֵּד:

מ.
הַצִּיצִית הֵם גֶּדֶר לָעֶרְוָה:

מא.
עַל־יְדֵי בְּקִיאוּר־חוֹלִים נִצּוֹל מֵעֵצֶר הָרָע:

מב.
אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמַה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת:

מג.
בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא נָשָׂא אִשָּׁה, כָּל יָמָיו בְּהִרְהוּרֵי עֲבֵרָה:

מד.
מִי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה, וְאַחַר־כָּךְ מְהַרְהֵר בָּהּ לַעֲשׂוֹת עוֹד, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ עַל הַהִרְהוּר.

מה.
לִדְחוֹת אֶת הַיֵּצֶר הָרָע יֹאמַר: רַחֲמָנָא נִגְעַר בֵּיהּ בַּשָּׂטָן:

מו.
הַחֶמְדָּה וְהַמַּחֲשָׁבָה רָעָה הָעוֹלָה עַל הַלֵּב פִּתְאוֹם, שֶׁאֵין בִּרְשׁוּת הָאָדָם לְהִמָּנַע מִמֶּנָּהּ, אֵין נֶעֱנָשִׁין עָלֶיהָ, אֶלָּא כַּאֲשֶׁר יְהַרְהֵר וְחוֹזֵר וּמְהַרְהֵר:

מז.
רֹב מִדּוֹת הָרָעוֹת טוֹב לְהָקִיז דָּם:

מח.
עַל־יְדֵי אֲכִילַת דָּגִים נִתְרַבֶּה הַתַּאֲוָה:

מט.
מִי שֶׁאוֹכֵל בִּזְכוּת אָבוֹת, נוֹפְלִים לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

נ.
עַל־יְדֵי מִשְׁכַּב־זָכוֹר בָּא לִידֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

נא.
הַמְהַרְהֵר בְּכוּתִיּוּת, בָּא לִידֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

נב.
הַמִּסְתַּכֵּל בָּעֶרְוָה, קַשְׁתּוֹ נִנְעֶרֶת:

נג.
הַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה:

נד.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵגֵן עָלָיו, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הִרְהוּר וְאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא בְּלֹא חֵטְא, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַיֵּעַ לוֹ:

נה.
בִּזְמַן שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת־חֲסָדִים, יִצְרָם מָסוּר בְּיָדָם:

נו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶנְאָה מִדָּבָר אֶפִּיקוֹרְסוּת, לְסוֹף שֶׁיְּכַפּוּ אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה:

נז.
כְּשֶׁיִּמְנַע עַצְמוֹ מֵעֲבֵרוֹת וְיִבַּקֵּשׁ כַּפָּרָה, זֶה יִגְרֹם שֶׁאֶפְלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה לֹא יֶחֱטָא:

נח.
הַבָּא עַל הַכּוּתִית, הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַזֶּהֲמָא, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁבָּא עַל אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד וָלָד, הַוָּלָד יִהְיֶה מוּמָר:

נט.
אַבְנֵט - תִּקּוּן עַל הִרְהוּרִים:

ס.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִרְהוּרֵי נָשִׁים, בִּטּוּלָם – עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא יִגְנֹב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת:

סא.
גַּם עַל־יְדֵי צְדָקָה:

הרהורים - חלק שני

א.
כְּשֶׁבָּא לָאָדָם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוּא מְבַטֵּל אוֹתָם בְּמַחֲשָׁבָת אֱמוּנָתוֹ, אֲזַי נַעֲשֶׂה מֵהִרְהוּרָיו בְּחִינַת טַל שֶׁל בְּרָכָה. גַּם עַל־יְדֵי זֶה הַמֹּחַ שֶׁלּוֹ נִתְקַיֵּם וְאֵין נִתְבַּלְבֵּל לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּתְיַגֵּעַ הַמֹּחַ עַל־יְדֵי שֶׁמְּשׁוֹטֵט בְּאֵיזֶה עִיּוּן עָמֹק, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְמִין לוֹ מַחֲשָׁבוֹת הַנּוֹתְנִים נַיְחָא לְמֹחוֹ:

ב.
מִי שֶׁנִּשְׁמָר מֵהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, זוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְבִטָּחוֹן עַד שֶׁאֵינוֹ דּוֹאֵג מַה יֹּאכַל לָמָחָר, וְהוּא בְּמַדְרֵגַה "בָּרוּךְ ד' יוֹם יוֹם", וְעַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא הִבִּיט אָוֶן וְלֹא רָאָה עָמָל בּוֹ, וְכָל הַנּוֹגֵעַ בּוֹ כְּאִלּוּ נוֹגֵעַ בְּבַת־עֵינוֹ:

ג.
לְהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה יַעֲלֶה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ וְיִקַּבֵּל עַל עַצְמוֹ, שֶׁיַּעֲסֹק בִּגְמִילוּת־חֲסָדִים וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל מֵהִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ד.
עַל־יְדֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה נְשִׁימָתוֹ מִתְקַצֶּרֶת, וְאֵינוֹ נֶהֱנֶה מִבְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת ["וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ" "אַף אֵין יֵשׁ רוּחַ בָּהֶם" עַיֵּן בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן הָרִאשׁוֹן]:

ה.
כְּשֶׁבָּאִין הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יֵדַע שֶׁדְּנִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה:

ו.
לְמוּד הַפּוֹסְקִים מְבַטְּלִים הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ז.
עַל־יְדֵי הַעֲמָדַת דַּיָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים בָּא הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ח.
כְּשֶׁבָּאִין לְאָדָם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יֵדַע שֶׁיְּבוֹא לִידֵי אֵיזֶהוּ חוֹלַאַת אוֹ לִידֵי אֵיזֶהוּ עֲלִילָה מֵהַשָּׂר:

ט.
עַל־יְדֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה לְסוֹף נִצְרָךְ לִידֵי הִשְׁתַּמְּשׁוּת בַּשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים:

י.
עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂר נִתְבַּטְּלִים הִרְהוּרֵי זְנוּת:

יא.
לִפְעָמִים עוֹלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם, וְחוֹשֵׁב בְּאֵיזֶהוּ חוֹלַאַת, וְזֶה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר אֶת עַצְמוֹ לְתַקֵּן הַמַּחֲשָׁבָה רָעָה, שֶׁהַחוֹלַאַת הַזֹּאת בָּאָה עַל־יָדוֹ:

יב.
הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהִרְהוּרֵי זְנוּת וּשְׁפִיכוּת־דָּמִים וְלָשׁוֹן־הָרָע, הֵם בָּאִים עַל מִי שֶׁרָגִיל בְּנִדָּרִים, אֲבָל נִתְבַּטְּלִים עַל־יְדֵי הַמַּנְהִיג שֶׁבָּעִיר, הַמְסַדֵּר הַגְּבִיּוֹת וְהַמִּסִּים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ שֶׁיּוּכַל לִסְבֹּל [עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא]:

יג.
כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא לַשּׁוּק וּמִתְיָרֵא, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הִרְהוּר עַל־יְדֵי הָרְאִיָּה שֶׁיִּרְאֶה נָשִׁים יָפוֹת, יֹאמַר הַפָּסוּק: "הֵן אָרְאֶלְם צָעֲקוּ חֻצָה" וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מֵרְאוֹת:

יד.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, יֵדַע שֶׁיַּד אֻמּוֹת הָעוֹלָם יִשְׁלֹט בּוֹ:

טו.
בְּעִיר שֶׁיֵּשׁ שָׁם יְרִידִים וְיוֹמָא דְּשׁוּקָא גְּדוֹלִים, שָׁם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה בְּיוֹתֵר: וְהַסְּגֻלָּה לָזֶה שֶׁיַּעֲסֹק בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא בַּתּוֹרָה, וְלֹא יָבוֹאוּ לוֹ הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

טז.
כְּשֶׁמְּבַטֵּל הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, עַל־יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ עֲוֹנוֹתָיו:

יז.
הִסְתַּכְּלוּת לְמִזְרָח מְבַטֵּל הִרְהוּרֵי זְנוּת:

יח.
הַבְּכִיָּה מְבַטֵּל הִרְהוּרֵי זְנוּת:

יט.
בְּטוּל הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, עַל־יְדֵי הִתְלַהֲבוּת:

כ.
עַל־יְדֵי גְּנֵיבוּת דַּעַת בָּא לִידֵי הִרְהוּרֵי זְנוּת עִם גּוֹיָה:

כא.
מִי שֶׁבָּא לוֹ הִרְהוּרֵי זְנוּת עִם בַּת אֵל נֵכָר, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶהוּ נְפִילָה. אוֹ חוֹלַאַת יָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו:

כב.
עַל־יְדֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה שׁוֹנְאִים בָּאִים וְנִתְרוֹמְמִים עַל אָדָם:

כג.
לְבַטֵּל הִרְהוּרֵי זְנוּת, יְצַיֵּר דְּמוּת אָבִיו. עֵצָה עַל הִרְהוּרִים, לִכְעֹס עַל אֵיזֶה דָּבָר, וְרֶמֶז: "רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ". [שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זַ"ל בְּפֵרוּשׁ, שֶׁהַכַּוָּנָה לִרְגֹּז וְלִכְעֹס עַל עַצְמוֹ. וְזֶה מֻרָּמָז בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זַ"ל: לְעוֹלָם יַרְגִּיז אָדָם יִצְרוֹ טוֹב עַל יִצְרוֹ הָרַע שֶׁנֶּאֱמַר; "רִגְזוּ" וְכוּ', הַיְנוּ לִרְגֹּז וְלִכְעֹס עַל עַצְמוֹ, אֲבָל חֲלִילָה לִכְעֹס מִמָּשׁ, כִּי עָוֹן הַכַּעַס חָמוּר מְאֹד כַּיָּדוּעַ] גַּם סְגֻלָּה לְנַתֵּק מִמְּקוֹמוֹ וְלֵילֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר: גַּם טוֹב לְקַפֵּץ מִמְּקוֹמוֹ:

התנשאות

א.
מִי שֶׁמַּטִּיל אֵימָה יְתֵרָה עַל הַצִּבּוּר שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵינוֹ רוֹאֶה בֵּן תַּלְמִיד־חָכָם:

ב.
הַמַּתְחִיל בִּדְבַר מִצְוָה וְאֵינוֹ גּוֹמְרָהּ, מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ:

ג.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִפְרָע מִשּׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, מְמַנֶּה לָהֶם פַּרְנָסִים שֶׁאֵינָם טוֹבִים:

ד.
מְנַשְּׂאִין אֶת בֶּן צַדִּיק, כְּשֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר, כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר:

ה.
עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה מִתְנַשְּׂא:

ו.
אֵין אָדָם עוֹלֶה לְגֻדְלָּה אֶלָּא־אִם־כֵּן מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו:

ז.
כְּשֶׁמְּנַשְּׂאִין אֶת אָדָם חָשׁוּב, אֵין מוֹרִידִין אוֹתוֹ:

ח.
עַל־יְדֵי חָכְמָה וְשִׂפְלוּת וּמְעֹרָב בֵּין הַבְּרִיּוֹת, דִּבּוּרוֹ נִתְקָבָּל לְמַעְלָה:

ט.
כְּשֶׁרוֹצִים לְנַשֵּׂא אֵיזֶה צַדִּיק וּלְפָרְסֵם אוֹתוֹ, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ מַחֲלֹקֶת בֵּין הָרְשָׁעִים:

י.
כְּשֶׁאָחָד מְבַזֶּה אוֹתְךָ, וְאַתָּה מְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה, עַל־יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְכָבוֹד וְהִתְנַשְּׂאוּת בְּשִׂמְחָה:

יא.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל תּוֹכָחָה, עַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ נִתְגַּדֵּל:

יב.
הִתְנַשְּׂאוּת בָּא לְמִי שֶׁמְּחַזֵּר תָּמִיד עַל לְמוּדוֹ:

יג.
הִתְנַשְּׂאוּת בָּא עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה:

יד.
מִי שֶׁה' אֶלֹקָיו עִמּוֹ יִהְיֶה לוֹ עֲלִיָּה:

טו.
עַל־יְדֵי שִׁנּוּי הַשֵּׁם נִשְׁתַּנֶּה מַזָּלוֹ:

טז.
עַל־יְדֵי הַנְּסִיעָה שֶׁנּוֹסְעִים מִכְּפָר לִכְפָר וּמֵעִיר לְעִיר, דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים:

יז.
מִי שֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל, זוֹכֶה לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה:

יח.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְנַשְּׂאוּת וְיָרֵא שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לָמוּת מֵחֲמַת שֶׁהִגִּיעַ עֵת שֶׁל חֲבֵרוֹ לְקַבֵּל אֶת הִתְנַשְּׂאוּת הַזֹּאת, יָנוּס מֵהַהִתְנַשְּׂאוּת הַזֹּאת, אוֹ לַעֲשׂוֹת תַּחְבּוּלָה שֶׁיָּנוּס חֲבֵרוֹ מֵעִיר הַזֹּאת:

יט.
כְּשֶׁבְּנֵי־אָדָם בָּאִים אֵצֶל אֶחָד וְאוֹמְרִים לוֹ: לַמְּדֵנוּ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּתְנַשֵּׂא:

כ.
אֵין אָדָם נַעֲשֶׂה מְפֻרְסָם אֶלָּא־אִם־כֵּן הַקְּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹפִיעַ עָלָיו מִלְמַעְלָה:

כא.
הַהִתְנַשְּׂאוּת בָּא עַל־יְדֵי הַבִּטָּחוֹן שֶׁבְּשָׁעַת צָרָה:

כב.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל, בְּוַדַּאי יָרוּם בִּמְהֵרָה:

כג.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִתְרוֹמֵם, אֲזַי הָעוֹלָם תְּמֵהִים עָלָיו:

כד.
מִי שֶׁשּׁוֹנֵא גֵּזֶל, עוֹלֶה לְגָדְלָה:

כה.
עַל־יְדֵי חָכְמָה אוֹ הַצְלָחָה נַעֲשֶׂה מְפֻרְסָם:

כו.
אָדָם שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם נוֹתְנִין לוֹ מַתָּנוֹת, יֵדַע שֶׁהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁלּוֹ נְכוֹנָה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

כז.
עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים נִתְרוֹמֵם:

כח.
כְּשֶׁנִּתְנַשֵּׂא אָדָם, הֲוֵי כְּאִלּוּ הַיּוֹם נוֹלָד:

כט.
עַל־יְדֵי זְכִירַת שְׁמוֹת עֲבוֹדָה זָרָה אֵינוֹ מִתְנַשֵּׂא:

ל.
עַל־יְדֵי לְמוּד אַגָּדָה בַּלַּיְלָה מִתְנַשֵּׂא:

לא.
הִתְנַשְּׂאוּת בָּא עַל־יְדֵי שְׁטוּתְנָאִים שֶׁקֶר:

לב.
עַל־יְדֵי אַהֲבַת צַדִּיקִים מִתְנַשֵּׂא:

לג.
עַל־יְדֵי עַבְדוּת בַּדַּעַת, לֹא כְּמִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה, בְּוַדַּאי יִתְנַשֵּׂא:

לד.
הִתְנַשְּׂאוּת בָּא עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים:

לה.
גַּם עַל־יְדֵי הַכְנָעָה:

לו.
עַל־יְדֵי קִדּוּשׁ־הַשֵּׁם הָאָדָם נִתְרוֹמֵם:

לז.
הִתְנַשְּׂאוּת בָּא עַל־יְדֵי רַחֲמָנוּת:

לח.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה הוּא מוֹשֵׁל עַל בַּעֲלֵי־נַאֲוָה:

לט.
מִי שֶׁמַּעֲמִיד דַּיָּן שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, לְסוֹף שֶׁיִּפֹּל בְּיַד שׁוֹפְטֵי אֱמוֹת:

מ.
עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹכֶה לְהִתְנַשְּׂאוּת:

מא.
עַל־יְדֵי בִּנְיָן שֶׁבּוֹנֶה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, זוֹכֶה לְהִתְנַשְּׂאוּת:

מב.
עַל־יְדֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה זוֹכֶה לְהִתְנַשְּׂאוּת:

מג.
לְאוֹ בְּכָל עֵת יְכוֹל אָדָם לְהַנְהִיג נְשִׂיאוּתוֹ, כִּי לִפְעָמִים בָּא עֵת, שֶׁאֵין לָעֵת הַזֹּאת חַיּוּת כִּי־אִם מִנָּשִׂיא אַחֵר:

מד.
מִי שֶׁנִּשָּׂא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, תִּנָּהֵג בּוֹ כָּבוֹד וְתֵלֵךְ אֶצְלוֹ:

מה.
הִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל הָאָדָם הִיא טוֹבַת הַשָּׂעָה:

התנשאות - חלק שני

א.
מִי שֶׁנִּכְנַס בִּתְחוּמוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, גְּדֵלָתוֹ נִתְמַעֵט:

ב.
אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן גְּדֻלָּה לְאָדָם, עַד שֶׁבּוֹדְקוֹ בְּדָבָר קָטָן:

ג.
עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת נִתְקַלְקֵל הַיִּרְאָה. גַּם עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת מָמְשַׁלְתּוֹ נוֹפֶלֶת:

ד.
עַל־יְדֵי זְרִיזוּת זוֹכֶה לִהְיוֹת רוֹעֶה נֶאֱמָן. וְסִימָן לַדָּבָר: "לֵךְ אֶל נְמָלָה עָצֵל" וּכְתִיב: "מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל":

ה.
כְּשֶׁנּוֹתְנִין מָמוֹן לְהַשָּׂר בִּשְׁבִיל אֵיזֶהוּ הִתְמַנּוּת, שֶׁיַּעֲבִיר אֶת חֲבֵרוֹ וִימַנֶּה אוֹתוֹ, זֶהוּ כְּמוֹ כְּשׁוּף:

ו.
הָרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה וְהָרְהוּרֵי זְנוּת וּשְׁפִיכוּת־דָּמִים וְלָשׁוֹן הָרָע, הֵם בָּאִים עַל מִי שֶׁרָגִיל בְּנָדָרִים, אֲבָל נִתְבַּטְּלִים עַל־יְדֵי הַמַּנְהִיג שֶׁבָּעִיר, הַמְסַדֵּר הַגְּבִיּוֹת וְהַמִּסִּים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ, שֶׁיּוּכַל לְסַבֵּל:

ז.
כְּשֶׁאֵיזֶה רָשָׁע נִתְגַּדֵּל, אֲזַי קָשֶׁה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶהוּ סְבָרָא בַּפּוֹסְקִים. גַּם דִּבְרֵי הַדַּיָּנִים אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאָזְנֵי הַבַּעֲלֵי־דִּינִים:

ח.
אָדָם כְּשֵׁר צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ, כְּשֶׁרוֹאֶה מֶמְשֶׁלֶת הָרְשָׁע:

ט.
מִי שֶׁנּוֹטֵל שְׂרָרָה לְעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה בְּתוֹ נַעֲשֵׂית זוֹנָה:

י.
מִי שֶׁמַּנִּיחַ צָרְכֵי צִבּוּר וְעוֹסֵק בְּצָרְכֵי עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ לוֹקֵחַ שׁוֹחַד:

יא.
עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים זוֹכֶה לְהִתְנַשְּׂאוּת:

יב.
עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל רָאשֵׁי הַדּוֹר בְּתֹקֶף וָעֹז, וְעַל־יְדֵי זֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי כָּל הַמְּצָוָה שֶׁל הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וְעַל־יְדֵי זֶה הַלּוֹמְדִים זוֹכִים שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתָם:

הצלחה

א.
כָּל הַמּוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כָּרָאוּי, אֵינוֹ מַפְסִיד כְּלוּם:

ב.
תִּתְחַבֵּר לְמַצְלִיחַ וְתַצְלִיחַ:

ג.
אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן:

ד.
הַצְלָחָה סִיָּעְתָּא דִשְׁמַיָּא הִיא:

ה.
מִי שֶׁנִּפְסְקָה לוֹ הַהַצְלָחָה וְאֵינוֹ מַצְלִיחַ, לֹא בִּמְהֵרָה יַצְלִיחַ:

ו.
תֵּכֶף לְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים בָּרְכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם:

ז.
עֵסֶק הַתּוֹרָה הִיא סְגֻלָּה לְהַצְלָחָה:

ח.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׂיֵּר פַּת עַל שֻׁלְחָנוֹ, אֵינוֹ רוֹאֶה סִימַן בְּרָכָה לְעוֹלָם:

ט.
כְּיָוֹן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר אֶלָּא צַד אֶחָד הַטּוֹב וְלֹא הַהֵפֶךְ, אֵין זֶה נְחוּשׁ:

י.
בַּיִת, תִּינוֹק וְאִשָּׁה הֵם סִימָן לְהַצְלָחָה:

יא.
מִי שֶׁמְּגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ מַצְלִיחַ:

יב.
מִי שֶׁהַשָּׂעָה מַצְלַחַת לוֹ, לִבּוֹ רָם עָלָיו גַּם אֵימָתוֹ מֻטֶּלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת:

יג.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים מַצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו:

יד.
מִי שֶׁאוֹמֵר תָּמִיד אֱמֶת, הוּא מַצְלִיחַ:

טו.
עַל־יְדֵי וִדּוּי תַּצְלִיחַ:

טז.
הַצְלָחָה בָּא, לְמִי שֶׁמַּאֲכִיל תַּלְמִיד־חָכָם עַל שֻׁלְחָנוֹ:

יז.
כְּשֶׁאֵין לְךָ אֱמֶת, אֲזַי נִטָּל מִמְּךָ הַהַצְלָחָה וְנִתָּן לָאֱמוּת:

יח.
לְהַצְלָחָה תִּשְׁמַע כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר יְחוּד ד', הַיְנוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

יט.
עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים בָּא הַצְלָחָה:

הצלחה - חלק שני

א.
מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי זֶה הוּא מַצְלִיחַ:

ב.
צָרִיךְ לְכַבֵּד לָזֶה שֶׁהַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ:

ג.
מִי שֶׁהוּא מַצְלָח, הִזְמַן בְּיָדוֹ:

הריון

א.
עַל־יְדֵי שְׁקָרִים אִשָּׁה יֵשׁ לָהּ צַעַר בַּהֵרָיוֹן:

ב.
סְגֻלָּה לְהֵרָיוֹן שֶׁתִּשָּׂא אֶצְלָהּ עֵץ קָטָן מִגֵּג שֶׁעַל קֶבֶר הַצַּדִּיק אוֹ מַגְנִיט וְלִתֵּן צְדָקָה:

ג.
דָּגִים קְטַנִּים מַפְרִין וּמַרְבִּין:

ד.
עֲבָרוֹת וּמֵינִיקוֹת לֹא יֹאכְלוּ שׁוּמִים וּבְצָלִים:

ה.
אִשָּׁה שֶׁשְּׁנוֹאִין מַעֲשֵׂי רְשָׁעִים בְּעֵינֶיהָ, עַל־יְדֵי זֶה נִפְקֶדֶת:

ו.
הַמְקַבֵּל גְּלוּת עַל עַצְמוֹ, הוּא סְגֻלָּה לְהֵרָיוֹן:

ז.
אֲכִילַת בְּשַׂר בְּהֵמָה דַּקָּה וּשְׁתִיַּת שֶׁמֶן־זַיִת הוּא סְגֻלָּה לְהֵרָיוֹן:

הריון - חלק שני

א.
אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְעַבֵּר, תַּבִּיט עַל הַסַּכִּין שֶׁל מִילָה אַחַר הַמִּילָה:

הוראה

א.
הַמּוֹרֶה הוֹרָאוֹת שֶׁהוּא נִכְנָע לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמְרוֹ, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בִּדְבַר הוֹרָאָה:

ב.
מָקוֹם הַהוֹרָאָה הִיא מוֹעֶלֶת לְיִרְאָה:

ג.
כְּשֶׁאָדָם טָרֵפָה בְּבֵיתוֹ עַל־יְדֵי תַּעֲרֹבֶת אִסּוּר בְּהֶתֵּר, וְאֵין בַּהֶתֵּר לְבַטֵּל אֶת הָאִסּוּר, זֶה מַרְאִין לוֹ, שֶׁפָּגַם בְּאֱזֵהוּ יִחוּד וְזִוּוּג עֶלְיוֹן, כִּי הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג הוּא בְּחִינַת בִּטּוּל הָאִסּוּר בְּהֶתֵּר בִּבְחִינַת: "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת" [עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא]:

ד.
כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁלוֹם מַלְכוּת, עַל־יְדֵי זֶה נוֹלָדִים בְּיִשְׂרָאֵל בָּנִים בַּעֲלֵי הָוֹרָאָה:

ה.
מִי שֶׁמַּחְמִיר לַאֲחֵרִים וּמֵקֵל לְעַצְמוֹ וְאוֹמֵר עַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע שֶׁשָּׁמַע, עַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לְרְאוֹת בְּיִפְיֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי הַקְּלִפָּה שֶׁל אֱדוֹם שֶׁהוּא יִרְאָה רָעָה, מַחְשִׁיךְ מְאוֹר עֵינָיו מִלְּהִסְתַּכֵּל בְּיִפְיֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ:

ו.
עַל־יְדֵי נְאוּף נוֹפֵל לְתְפִיסָה אוֹ לְחֹלִי כְּאֵב רַגְלַיִם. גַּם תַּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה נוֹפֵל לָזֶה. גַּם מַזִּיקִין שׁוֹלְטִין עָלָיו:

אות ו׳

ודוי דברים - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים גּוֹרְמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְמִין מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, שֶׁלּוֹמְדִין בֶּאֱמוּנָה:

ב.
גַּם גּוֹרְמִים, שֶׁנִּתְתַּקְנִים הַדְּרָכִים מִמִּכְשׁוֹלוֹת:

ג.
עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים זוֹכִים לְהִתְנַשְּׂאוּת:

ד.
מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְוַדֶּה עַל עֲוֹנוֹתָיו, מוֹרָא בָּא עָלָיו:

וַתְּרָן - חֵלֶק שֵׁנִי

א.
מִי שֶׁהוּא וַתְּרָן, אֵין עֲוֹנוֹתָיו יְכוֹלִין לְהַכְרִיעַ זְכֻיּוֹתָיו:

אות ז'

זיפן

א.
עַל־יְדֵי זִיּוּף בָּא לְעָנְשׁ בֵּית הָאָסוּרִים:

ב.
עַל־יְדֵי זִיּוּף הוּא מִתְחַבֵּר עִם הַמִּתְנַגְּדִים:

זכות אבות

א.
עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה מַזְכִּירִין זְכוּת אָבוֹת:

זכות אבות - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי מֻפְלָגֵי וַחֲרִיפֵי הַדּוֹר מְאִירִין אֶת הַיִּרְאָה, וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה מִתְנוֹצֵץ זְכוּת אָבוֹת, וְעַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאָבוֹת נִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם:

ב.
בְּפֶתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר, אִם תַּמּוּ זְכוּת אֲבוֹתָיו אוֹ אִם חָלָה זְכוּת אֲבוֹתָיו:

ג.
הַגּוֹמֵל חֶסֶד, אֵין צָרִיךְ לִזְכוּת אָבוֹת:

זכירה

א.
מִי שֶׁמְּבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, נַעֲשָׂה שַׁכְחָן:

ב.
עַל־יְדֵי דְּאָגָה בָּא שִׁכְחָה:

ג.
עַל־יְדֵי לִמּוּד בְּפֶה מָלֵא בָּא זְכִירָה:

ד.
עַל־יְדֵי צַעַר בָּא שִׁכְחָה:

ה.
כְּשֶׁתִּצְטַיֵּר לְפָנֶיךָ צוּרַת אָבִיךָ וְאִמְּךָ, תָּבוֹא לִזְכִירָה:

ו.
עַל־יְדֵי מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת הָאָדָם נִתָּר מִמִּדַּת שִׁכְחָה וְנִקְשָׁר בְּמִדַּת זְכִירָה:

ז.
עַל־יְדֵי נְאוּף מְאַבֵּד הַזִּכָּרוֹן:

ח.
עַל־יְדֵי כְּזָבִים בָּא שִׂכְחָה׃

ט.
מִי שֶׁאֵין לוֹ זִכָּרוֹן, יַחֲזִיר אֶת בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה׃

י.
מִי שֶׁאֵין לוֹ זִכָּרוֹן, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא תִּקֵּן חַטָּאוֹת נְעוּרִים׃

יא.
מִי שֶׁהוּא שַׂכְחָן יִתֵּן צְדָקָה׃

יב.
מִי שֶׁאֵין לוֹ זִכָּרוֹן, יְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה׃

יג.
עַל־יְדֵי שִׁפְלוּת תִּזְכֶּה לְזִכָּרוֹן׃

יד.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת בָּא שִׂכְחָה׃

טו.
הַמַּצִּיעַ תַּלְמוּדוֹ בְּצִנְעָה, אֵינוֹ מְשַׁכֵּחַ׃

זקנים - חלק שני

א.
זְקֵנִים מַעֲמִידִים אֶת יִשְׂרָאֵל וַעֲצָתָם טוֹבָה לָנוּ׃

ב.
לְפִי הַזְּקֵנִים שֶׁבַּדּוֹר כֵּן הַפַּרְנָסָה׃

ג.
אִם הַזְּקֵנִים אֵינָם חֲכָמִים, סִימָן לַדָּבָר, שֶׁעִקַּר חֻשִּׁיבוּתָם הוּא אֵצֶל נָשִׁים הַיְלָדוֹת׃

זריזות - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי זְרִיזוּת זוֹכֶה לִהְיוֹת רוֹעֶה נֶאֱמָן, וְסִימָן לַדָּבָר: "לֵךְ אֶל נְמָלָה עָצֵל", וּכְתִיב: "מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל"׃

אות ח

חלום

א.
לְחָלוֹם רָע תֹּאמַר בַּבֹּקֶר: הַחֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבֵּרוּ׃

ב.
לְחֲלוֹם טוֹב תֹּאמַר בַּלְשׁוֹן תְּמִיהָה: וְכִי חֲלוֹמוֹת שָׁוְא יְדַבְּרוּ וְהָא כְּתִיב: "בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר בּוֹ":

ג.
הַצָּנוּעַ בְּבֵית־הַכִּסֵּא חֲלוֹמוֹתָיו מְיֻשָּׁבִין עָלָיו:

ד.
עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר רָע עַל אֵיזֶה צַדִּיק מֵת מַרְאִין לוֹ חֲלוֹמוֹת מְבֹהָלִין:

ה.
מִי שֶׁרוֹאֶה חֲלוֹמוֹת מְבֹהָלִין, זֶה סִימָן לְבֵן אוֹ תַּלְמִיד שֶׁיַּקְדִּימַ שֶׁיִּשְׁתַּכֵּחַ תַּבְשִׁילוֹ בָּרַבִּים:

חלום - חלק שני

א.
מִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּתְקַיְּמוּ חֲלוֹמוֹתָיו יִכְתֹּב אוֹתָם בְּפִנְקָסוֹ וְאֶת הַיּוֹם וְאֶת הַשָּׁעָה וְאֶת הַמָּקוֹם:

חן

א.
עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה לְחֵן:

ב.
עַל־יְדֵי שִׁפְלוּת זוֹכֶה לְחֵן: ["לַעֲנָוִים יִתֶּן חֵן". מִשְׁלֵי ג']:

ג.
לְחֵן יַכְנִיס אוֹרְחִים:

ד.
גַּם יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִמַּאֲכָלֵי אִסּוּר, וְיִשְׁמֹר אֶת פִּיו מִדִּבּוּר אָסוּר:

ה.
מִי שֶׁמְּפַזֵּר מְעוֹתָיו בִּשְׁבִיל לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ רַב לִלְמֹד מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי זֶה יִמְצָא חֵן:

ו.
כְּשֶׁתַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתֶיךָ תִּמְצָא חֵן:

ז.
עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה תִּשָּׂא חֵן ["מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא". משלי כ"ח]:

ח.
שֶׁמֶן־זַיִת מְסֻגָּל לְחֵן:

ט.
סְגֻלָּה לְחֵן תִּכְתֹּב עַל קְלָף: כֶּסֶף וְזָהָב חֶסֶד וֶאֱמֶת אַלּוּף:

י.
עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה מִתַּלְמִיד־חָכָם תִּזְכֶּה לְחֵן:

יא.
דִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים בְּנִיחוּתָא נִתְקַבְּלִים אֵצֶל בְּנֵי־אָדָם:

יב.
יֵשׁ דָּגִים שֶׁהֵם מְסֻגָּלִים לְחֵן:

יג.
עֵסֶק הַתּוֹרָה בַּדֶּרֶךְ נוֹתֶנֶת חֵן:

חן - חלק שני

א.
כְּשֶׁאָדָם בָּא לְעִיר לָדוּר, יִשְׁלַח בָּשָׂר לַעֲנֵיֵי הָעִיר, וְעַל־יְדֵי זֶה יִשָּׂא חֵן בְּעֵינֵי שָׂרֵי הָעִיר:

חנפה

א.
עַל־יְדֵי הַחֲנֻפָּה בָּא לִידֵי נִבּוּל־פֶּה, וְהוּא הַדִּין לְהֶפֶךְ: ["כֻּלּוֹ חָנֻף וּמֵרַע וְכָל פֶּה דִּבֵּר נְבָלָה". יְשַׁעְיָה ט']:

ב.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה נַעֲשֶׂה אִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה וּבָנָיו יְתוֹמִים וְאֵין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם:

ג.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא פַּחַד:

ד.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּשּׁוּק וְנוֹפֵל, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲנֻפָּה:

ה.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא כְּאֵב־לֵב:

ו.
מִי שֶׁבִּטְחוֹנוֹ עַל אֲחֵרִים, בָּא לִידֵי חֲנֻפָּה:

ז.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵחֲנֻפָּה, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לוֹ יְשׁוּעָה:

ח.
מֻתָּר לְהַחֲנִיף לָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם־הַזֶּה:

ט.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה נִתְעוֹרֵר הַדִּין [וְחַנְפֵי לֵב יְשִׂימוּ אָף]:

י.
גַּם תְּפִלָּתוֹ אֵינָהּ נִשְׁמַעַת וּמָאוּס בְּעֵינֵי כֹּל:

חנפה - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לִידֵי כְּפִירָה:

חקירה

א.
עַל־יְדֵי הַחֲקִירוֹת בְּעוֹלַם הַתּוֹהוּ, הַיְנוּ מַה לְּמַעְלָה מַה לְּמַטָּה וְכוּ', עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם קְלָלָה, וְהַשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵחֲקִירוֹת הָאֵלּוּ גּוֹרֵם בְּרָכָה:

ב.
עַל־יְדֵי הַחֲקִירָה בְּמַה לְּמַעְלָה וּמַה לְּמַטָּה וְכוּ', עַל־יְדֵי זֶה מְזוֹנוֹתָיו בִּיגִיעָה רַבָּה:

ג.
הַמַּעֲמִיק בְּעִיּוּנוֹ בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, נִסְתַּלֵּק קוֹדֶם זְמַנּוֹ:

חדושין דאוריתא - חלק שני

א.
לְפִי הַחִדּוּשׁ שֶׁאָדָם מְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, כֵּן נִמְשָׁךְ לוֹ הָאָרָה מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל:

ב.
עַל־יְדֵי אַסְמַכְתּוֹת נִשְׁפָּע פַּרְנָסָה גְּדוֹלָה לָעוֹלָם. וְזֶה כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים, שֶׁלֹּא מָצִינוּ לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה, וְטָרְחוּ חֲזַ"ל לְמָצֹא לָהֶם אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא:

ג.
עַל־יְדֵי חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא נִתְגַּלֶּה הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר לִבְנֵי־אָדָם:

ד.
כְּשֶׁאֶחָד מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִתְפָּס בִּתְפִיסָה, עַל־יְדֵי זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ נִסְתַּמּוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה מֵחַכְמֵי הַדּוֹר, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַתְּפִיסָה:

ה.
עַל־יְדֵי חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא נִתּוֹסֵף גֵּרִים:

ו.
כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהַשִּׂיג אֱיזֶהוּ הַשָּׂגָה בַּתּוֹרָה, אֲזַי נִתְעוֹרֵר עָלָיו קִטְרוּג גָּדוֹל, וְאָז הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וְצָרִיךְ לְהִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּקִלְסְתֵּר פָּנִים שֶׁל אַבְרָהָם וְאָז נִצּוֹל מֵהַקִּטְרוּג:

ז.
מְחַדְּשֵׁי אוֹרַיְתָא צְרִיכִים לִלְמֹד קוֹדֶם הַחִדּוּשׁ פּוֹסְקִים וְגַם אַחַר־כָּךְ. וְהַלִּמּוּד פּוֹסְקִים הוּא הַשְׁמִירָה שֶׁל הַחִדּוּשִׁין, שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן זָר. גַּם כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן כְּמוֹ בְּחִדּוּשִׁין:

ח.
הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְהַצְּדָקָה, כָּל אֶחָד מְעוֹרֵר אֶת חֲבֵרוֹ:

ט.
לְפִי הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כֵּן נִתְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

י.
לָאו כָּל הַחִדּוּשִׁין שֶׁאָדָם מְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה מֻתָּר לוֹ לִכְתֹּב, כִּי יֵשׁ שֶׁלֹּא נִתַּן לִכְתֹּב אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּתְנוּ לִדְרֹשׁ. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ לִכְתֹּב וְאֵיזֶהוּ לֹא, הוּא יוֹדֵעַ וּמַכִּיר יְהוּדִי אֶחָד בֵּין אֲלָפִים מִן הָאֻמּוֹת: [עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא]:

יא.
צָרִיךְ אָדָם לִשְׁמֹר מִלּוֹמַר דִּבְרֵי תוֹרָה בְּעֵת וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינָם נִשְׁמָעִים, וַאֲפִלּוּ בְּעֵת וּבְמָקוֹם שֶׁנִּשְׁמָעִים, צָרִיךְ לִשְׁקֹל אוֹתָם כַּמָּה יֹאמַר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת "כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל". כִּי עַל־יְדֵי זֶה מֵבִיא חוֹלַאַת שֶׁקּוֹרִין "גֶּישְׁוִוילִיכְץ", כִּי הַחוֹלַאַת הַזֹּאת בָּא עַל־יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת הַמַּיִם שֶׁבַּדָּם, וְזֶה "לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה":

יב.
עַל־יְדֵי חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא זוֹכֶה לְטַלִּית נָאֶה:

יג.
הַצַּדִּיק מִתְיַגֵּעַ אֶל אֱיזֶהוּ חֵפֶץ אוֹ עַל אֱיזֶהוּ דָּבָר תּוֹרָה לְהַשִּׂיגָהּ, וְאַחַר־כָּךְ בָּא זֶה הַדָּבָר לְאָדָם פָּחוּת בְּלִי יְגִיעָה וְעָמָל, וְכָל זֶה כִּי כְּבָר הַפֶּתַח פָּתוּחַ:

יד.
כְּשֶׁאֵיזֶהוּ רָשָׁע נִתְגַּדֵּל, אֲזַי קָשֶׁה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶהוּ סְבָרָא בַּפּוֹסְקִים: גַּם דִּבְרֵי הַדַּיָּנִים אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאָזְנֵי הַבַּעֲלֵי־דִינִים:

טו.
כְּשֶׁמְּגַלֶּה אֵיזֶהוּ טַעַם מִטַּעֲמֵי הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ:

טז.
קְטַנֵּי אֱמָנָה קָשֶׁה לָהֶם לְהַשִּׂיג חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא:

חתון - חלק שני

א.
מִי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִמְצֹא זִוּוּגוֹ יֹאמַר בְּכַוָּנָה שִׁירַת הַיָּם:

ב.
קִדּוּשׁ לְבָנָה סְגֻלָּה שֶׁיִּמְצָא אָדָם אֶת זִוּוּגוֹ. וְסִימָן לַדָּבָר: "לְבָנָה" – בְּתוּלָה נִשֵּׂאת לַיּוֹם הָרְבִיעִי:

ג.
עַל־יְדֵי חִתּוּן עִם תַּלְמִיד־חָכָם בָּאָה טוֹבוֹת וּבְרָכוֹת לָאָדָם:

ד.
עַל־יְדֵי חִתּוּן עִם תַּלְמִיד־חָכָם נִצּוֹל מֵעֹנֶשׁ הַבָּא עַל־יְדֵי שֶׁיָּעַץ עֲצוֹת רָעוֹת עַל חֲבֵרוֹ:

ה.
עַל־יְדֵי חִתּוּן עִם תַּלְמִיד־חָכָם עַל־יְדֵי זֶה נִתְמַנִּים דַּיָּנִים כְּשֵׁרִים:

ו.
מִי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לִמְצֹא זִווּגוֹ, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִקְרוֹת בְּקָרְבָּנוֹת הַנְּשִׂיאִים:

ז.
הַשִּׁדּוּךְ שֶׁדּוֹבְרִים אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ נִגְמָר הַשִּׁדּוּךְ בְּעַצְמוֹ, גַּם זֶה מִן הַשָּׁמַיִם, וְהַשִּׁדּוּךְ לְחוּד עוֹשֶׂה רֹשֶׁם בּוֹ וּבָהּ:

ח.
הַכִּסּוּי שֶׁמְּכַסִּין פְּנֵי הַכַּלָּה קֹדֶם הַחֻפָּה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ הַהוֹלָדָה:

ט.
עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת זִווּגוֹ הַנִּכְרָז בַּשָּׁמַיִם:

י.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלְּלוֹן וְגַם לְדוּר שְׁנֵי זוּגוֹת בְּבַיִת אֶחָד, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַתְּנוּתָא כֹּהֲנִים וּבְנֵי־אָדָם חֲשׁוּבִים גְּדוֹלִים:

יא.
כְּשֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה אַחַר מִיתַת אִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה, אִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה מִצְטַעֶרֶת בַּקֶּבֶר:

אות ט

טבע - חלק שני

א.
בְּרִיאוּת הַגּוּף וְחַיָּיו וְטִבְעוֹ שֶׁל אָדָם, הַכֹּל הוֹלֵךְ לְפִי טֶבַע וְחַיֵּי וּבְרִיאוּת אָבִיו וְאִמּוֹ:

ב.
מִי שֶׁשַּׁעֲרוֹתָיו מְרֻבִּין שֶׁלֹּא עַל־פִּי הַטֶּבַע, זֶה עָלוּל לִנְזָקִים הַרְבֵּה וְלִפְגָעִים רָעִים מֵהַסִּטְרָא־אַחֲרָא: סְגֻלָּתוֹ שֶׁיִּקָּרֵא הַפָּרָשָׁה שֶׁקּוֹרִין בְּיוֹם־כִּפּוּר:

טלטול - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי הַטִּלְטוּל זוֹכִין לְשֵׁם טוֹב:

ב.
עַל־פִּי רֹב הַיְרֵאִים פַּרְנָסָתָם בָּא עַל־יְדֵי טִלְטוּלִים:

ג.
לְפָעָמִים הַצַּדִּיק בָּא לְטִלְטוּלִים, כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא לָעוֹלָם הַבָּא וְיִזְכֹּר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה יָבוֹאוּ טוֹבוֹת לְאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת:

ד.
לָאו בְּכָל מָקוֹם אָדָם זוֹכֶה לְסַגֵּל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. בִּשְׁבִיל זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִים, שֶׁיֵּצֵא זֶה הָאָדָם מִמָּקוֹם הַזֶּה לְמָקוֹם אַחֵר:

ה.
לִפְעָמִים נִתְחַיֵּב אָדָם אֵיזֶהוּ גָּלוּת וְנִתְחַלֵּף לוֹ עַל אֵיזֶהוּ חוֹלַאַת׃

טהרה - חלק שני

א.
אִשָּׁה כְּשֶׁרָה מְטַהֶרֶת הַבַּיִת מִצָּרַעַת׃

אות יוד

ישועה

א.
אֵין עוֹשִׁין נֵס אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְסִירַת־נֶפֶשׁ עַל קִדֻּשַּׁת־הַשֵּׁם׃

ב.
הַשָּׂמֵחַ בְּיִסּוּרִין, מֵבִיא יְשׁוּעָה׃

ג.
עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת בָּא יְשׁוּעָה׃

ד.
עַל־יְדֵי נִסָּיוֹן עוֹשִׁין לוֹ נֵס׃

ה.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בָּא יְשׁוּעָה׃

ו.
עַל־יְדֵי צְנִיעוּת שֶׁל אָדָם מַחֲזִירִין לוֹ כָּל הַטּוֹבוֹת, שֶׁנִּטַּל אָדָם אַחַר בְּתִפְלּוֹתָיו׃

ז.
אֵין עוֹשִׁין נֵס לְנוֹאֵף׃

ח.
אַל תִּסְמֹךְ עַל הַנֵּס, כָּל זְמַן שֶׁאֶפְשָׁר לְךָ לְהִנָּצֵל בְּמָמוֹן אוֹ בְּדָבָר אַחֵר׃

ט.
קֹדֶם שֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נֵס לָאָדָם, הָאָדָם הַזֶּה נוֹפֵל לְרָעָה, וְהַכֹּל לְפִי גֹּדֶל הַנֵּס׃

י.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַזְכִּיר שֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ טוֹבוֹת׃

יא.
מִי שֶׁצָּרִיךְ לְאֵיזֶה יְשׁוּעָה, יְשַׂמַּח אֶת הַצַּדִּיק׃

יב.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן הָאָדָם נִפְלָט מִצָּרוֹתָיו׃

יג.
עַל־יְדֵי צְדָקָה תִּזְכֶּה, שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לִישׁוּעַת אָדָם׃

יד.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן תִּזְכֶּה לְהָבִין, שֶׁיְּשׁוּעָתְךָ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלֹא מֵאָדָם:

טו.
גַּם עַל־יְדֵי אֱמֶת תִּזְכֶּה לָזֶה:

טז.
כְּשֶׁאָדָם בָּא לְאֵיזֶה נִסָּיוֹן, יֵדַע כְּשֶׁיַּעֲמוֹד בָּזֶה הַנִּסָּיוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ נֵס:

יז.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן יִזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בְּחֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יח.
עַל־יְדֵי לְמוּד בַּעֲמִידָה מֵפֵר עֲצַת הָאֻמּוֹת:

יט.
עַל־יְדֵי תַּעֲנִית הָאָדָם נִצּוֹל מִמִּיתָה:

כ.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן יֵעָשֶׂה לְךָ חֶסֶד:

כא.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה בָּא יְשׁוּעָה:

כב.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, יִזְכֶּה לִשְׂמֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ:

כג.
הַנֵּס בָּא עַל־יְדֵי אֱמֶת:

כד.
הַנֵּס בָּא עַל־יְדֵי יִרְאָה:

כה.
מִי שֶׁמּוֹדִיעַ דֶּרֶךְ ה' לָרַבִּים, עַל־יְדֵי זֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בֵּין הַגּוֹיִים. הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹשִׁיעַ לוֹ:

כו.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל כָּל הַיּוֹם, עַל־יְדֵי זֶה מְקַבֵּל יְשׁוּעָה:

כז.
כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל דּוֹבְרֵי אֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁפָּע לָהֶם הַחֶסֶד מִן הַשָּׁמַיִם:

כח.
עַל־יְדֵי הַנִּגּוּנִים שֶׁאַתָּה מְשׁוֹרֵר, אַתָּה מְעוֹרֵר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיְּסַתֵּכֵּל בָּאֻמָּה הַזּוֹ, שֶׁאַתָּה מְשׁוֹרֵר אֶת הַנִּגּוּן שֶׁלָּהּ לָמָּה הִיא מְשַׁעְבֶּדֶת בְּךָ: [וַיִּקְרָא ד' בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם". לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן כ"ז]:

יראה

א.
מִי שֶׁאֵינוֹ חָכָם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, יָכוֹל לָבוֹא לְיִרְאָה:

ב.
מִי שֶׁמְּקֹרָב אֶל הַזְּקֵן וְסוֹבֵל כַּעֲסוֹ, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיִרְאָה:

ג.
כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן לְיָדוֹ אֵיזֶה גְּמִילוּת־חֶסֶד, וְאֵינוֹ גּוֹמֵל, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִיִּרְאָתוֹ:

ד.
מִי שֶׁמְּמַעֵט בְּשִׂיחָה, יִזְכֶּה לְיִרְאָה:

ה.
מִי שֶׁמְּדַבֵּר וּמֵסִית אֶת חֲבֵרוֹ לְיִרְאַת־שָׁמַיִם, כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁמּוֹצִיא מִפִּיו, בְּשָׁעָה שֶׁמְּדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ סֵפֶר ["אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב בַּסֵּפֶר"]:

ו.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין:

ז.
בְּכִיָּה עַל מִיתַת אָדָם כָּשֵׁר הִיא חֲשׁוּבָה כְּמוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם:

ח.
יִרְאַת ד' תּוֹסִיף לְאָדָם יוֹתֵר מִמַּה שֶׁמַּזְלוֹ מְחַיֵּב וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ט.
עַל־יְדֵי שִׁמּוּשׁ צַדִּיקִים יָבוֹא לְיִרְאַת־שָׁמַיִם וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

י.
הַבּוּשָׁה מֵבִיא לִידֵי יִרְאַת־חֵטְא:

יא.
זְכוּת הַיִּרְאָה עַד אֶלֶף דּוֹר:

יב.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ בֵּן אוֹ תַּלְמִיד, זֶה נִקְרָא לֹא יְרֵא־אֱלֹקִים:

יג.
הַכִּסּוּי שֶׁל הָרֹאשׁ מֵבִיא לִידֵי יִרְאָה:

יד.
אָדָם שֶׁהֲמוֹן עַם מִתְבָּרְכִין בּוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם:

טו.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם, יָכוֹל לְשַׁבֵּר אֶת לֵב הַמִּתְגָּאִין:

טז.
וּמַמְשִׁיךְ אֶת הַשִּׁכִּינָה בָּעוֹלָם:

יז.
וּבָא לִידֵי הַכְנָעָה:

יח.
גַּם הַמֵּסִית לֹא יָכוֹל לְהָסִית אוֹתוֹ:

יט.
מִי שֶׁדָּבוּק תָּמִיד בְּיִרְאַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ נִסִּים:

כ.
מִי שֶׁמְּקַשֵּׁר תָּמִיד בְּיִרְאַת־הַשֵּׁם, וְאֵינָהּ שְׁכוּחַ מִמֶּנּוּ, מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוונוֹתָיו:

כא.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם, בְּוַדַּאי יִשְׁמַע לְקוֹל הַצַּדִּיקִים:

כב.
גַּם יָבוֹא לְמַדַּת הַבִּטָּחוֹן:

כג.
עַל־יְדֵי יִרְאָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן שָׁלוֹם:

כד.
מִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָה, אֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּת?וֹרַת ד':

כה.
עַל־יְדֵי יִרְאָה יָבֹא לֶאֱמֶת:

כו.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה אֵינוֹ נוֹפֵל מִגְּדֻלָּתוֹ וְהוֹלֵךְ וְגָדוֹל:

כז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָכְמַת אֱלֹקִים בְּלִבּוֹ, הֲעֹם יִירְאוּ מִלְּפָנָיו ["וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹקִים בְּקִרְבּוֹ"]:

כח.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, כְּשֶׁבָּא פַּחַד לָעוֹלָם הוּא לֹא יִפְחַד, אֲבָל גַּם יִשְׂמַח:

כט.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, בְּוַדַּאי יַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי הַצַּדִּיק:

ל.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה אֵין יִרְאָה:

לא.
לְיִרְאָה תֵּלֵךְ לַמִּקְוֶה:

לב.
עַל־יְדֵי קְרֻשַּׁת הַשֵּׁם תָּבוֹא לְיִרְאָה:

לג.
הַפְּשָׁעִים מְסִירִין אֶת הַיִּרְאָה מִנֶּגֶד עֵינָיו ["נְאֻם פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין פַּחַד אֱלֹקִים לְנֶגֶד עֵינָיו"]:

לד.
מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹתֵן אֶל לִבּוֹ יוֹם הַמִּיתָה, עַל־יְדֵי זֶה אֵין לוֹ יִרְאָה:

לה.
כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מִיִּרְאָתוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁדָּנִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה:

לו.
עַל־יְדֵי מַתָּנָה שֶׁנּוֹתְנִין לַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְיִרְאָה:

לז.
גַּם שַׁ"י [שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשֶׂר] טְבִילוֹת מְסֻגָּלִין לְיִרְאָה ["יִבְילוּ שַׁי לַמּוֹרָא"]:

לח.
הַחֵשֶׁק שֶׁחוֹשֵׁק הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוָה הוּא סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ יִרְאָה:

יראה - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַחֶסֶד נִצּוֹל מֵאֵשׁ וְזוֹכֶה לְפַרְנָסָה:

ב.
מָקוֹם הַהוֹרָאָה הִיא מוֹעֶלֶת לְיִרְאָה:

ג.
עַל־יְדֵי לְמוּד "שֻׁלְחָן־עָרוּךְ" בָּאִים לְיִרְאָה:

ד.
עַל־יְדֵי מֻפְלָגֵי וַחֲרִיפֵי הַדּוֹר מְאִירִין אֶת הַיִּרְאָה, וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה מִתְנוֹצֵץ זְכוּת אָבוֹת, וְעַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאָבוֹת נִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם:

ה.
יֵשׁ כֹּחַ בְּיַד הַיָּחִיד לִפְרֹק עֹל שָׁמַיִם, וְאֵין בְּיַד הָרַבִּים לִפְרֹק עֹל שָׁמַיִם:

ו.
הַקּוֹל הַיּוֹצֵא מִבַּר־דַּעַת שֶׁבְּקִרְבָּשָׁה מְסֻגָּל לְיִרְאָה:

ז.
עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת נִתְקַלְקֵל הַיִּרְאָה, גַּם עַל־יְדֵי בִּלְבּוּל הַדַּעַת מֻמְשַׁלְתּוֹ נוֹפֶלֶת:

ח.
הָרִבִּית מַפְסִיד הַיִּרְאָה:

ט.
אֵלּוּ הַמְקֻרָבִים לְיִרְאֵי־הַשֵּׁם, גַּם הֵם זוֹכִים לְיִרְאָה וּלְדַעַת:

יחוס - חלק שני

א.
אֵין כֹּחַ הַקְּלָלָה חָל עַל מְיֻחָס:

ב.
אֲפִלּוּ אִשָּׁה צַדֶּקֶת כְּשֶׁהִיא אֵינָהּ מְיֻחֶסֶת, עַל־יְדֵי זֶה מוֹלֶדֶת בָּנִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים:

ג.
קָשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַעֲבִיר וּלְבַטֵּל גְּדוֹלֵי הַיִּחוּס:

אות כף

כבוד

א.
כְּשֶׁרוֹצִין לִדְחוֹת אֵיזֶה אָדָם מֵעֲבוֹדַת אֱלֹקוּת, נוֹתְנִים לוֹ כָּבוֹד כְּדֵי לְטוֹרְדוֹ:

ב.
מִי שֶׁדּוֹבֵר עַל צַדִּיק לְסוֹף שֶׁנִּתְבַּזֶּה בְּעֵינֵי כֹּל:

ג.
מִי שֶׁמְּבַזֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁשְּׁמוֹ אֵינוֹ שָׁכוּחַ מִפִּי הַבְּרִיּוֹת, וּבְנֵי אָדָם יִקְרְאוּ אֶת בְּנֵיהֶם בִּשְׁמוֹ:

ד.
תִּקּוּן חֲצוֹת הוּא סְגֻלָּה לְכָבוֹד ["עוּרָה כְבוֹדִי" וְכוּ'. כִּי מִזֶּה הַפָּסוּק לַמְּדוּ רַז"ל שֶׁדָּוִד הָיָה קָם בַּחֲצוֹת]:

ה.
מִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִתְרוֹמֵם עַל יָדוֹ לְמַעְלָה, הוּא נַעֲשֶׂה מְפֻרְסָם:

ו.
מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בְּכָבוֹד שֶׁל צַדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְחַלְשָׁה:

ז.
חִבּוּק הַסֵּפֶר תּוֹרָה מְסֻגָּל לְכָבוֹד. ["תְּכַבְּדֶךָּ כִּי תְחַבְּקֶנָּה"]:

ח.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה בָּא כָּבוֹד ["וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה"]:

ט.
לִפְעָמִים יֵשׁ לָאָדָם כָּבוֹד וּגְדֻלָּה בִּשְׁבִיל זְכוּת שֶׁל אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ:

י.
מִי שֶׁאוֹמֵר לֹא חָטָאתִי, הוּא מְבֻזֶּה בְּעֵינֵי כֹּל:

יא.
רֹב הַבְּזָיוֹנוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם בִּשְׁבִיל חַטֹּאוֹת נְעוּרִים:

יב.
צְמָאוֹן הַמַּפְלֶגֶת הוּא סִימָן לִירִידַת הַכָּבוֹד:

יג.
מִי שֶׁמַּצִּיל סֵפֶר־תּוֹרָה מִשּׁוּם דָּבָר הַמְאַבֵּד אוֹתוֹ זוֹכֶה לְכָבוֹד:

יד.
אִישׁ נִכְבָּד דְּבָרָיו קַיָּמִים:

טו.
כְּשֶׁאַתָּה נוֹתֵן כָּבוֹד לְאָדָם, תִּתֵּן כָּבוֹד גַּם לְמְשַׁמְּשׁוֹ:

טז.
כְּשֶׁנִּחְטָטִים הַמֵּתִים, בְּיָדוּעַ שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהָבִיא אֵיזֶה בְּזָיוֹן עַל הַחַיִּים, וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר:

יז.
מִי שֶׁעוֹבֵר עַל צַוּוּי שֶׁל הַצַּדִּיק, הוּא נוֹפֵל מֵחֲשִׁיבָתוֹ:

יח.
עַל־יְדֵי רְדִיפַת הַכָּבוֹד בָּא לִידֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

יט.
אָדָם שֶׁהוּא בַּחֲשִׁיבוּת אֵין צָרִיךְ לְבַזּוֹתוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא רָשָׁע:

כ.
צָרִיךְ לִתֵּן כָּבוֹד לַמַּלְכוּת, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה:

כא.
עַל־יְדֵי כָּבוֹד שֶׁמְּכַבְּדִין אֶת הַתּוֹרָה, אָדָם נִצּוֹל מִשּׁוֹנְאָיו:

כב.
כָּבוֹד הַנֵּס לָבוֹא בְּהַצְנֵעַ:

כג.
מִי שֶׁהוּא מְבֻזֶּה, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אוֹהֵב כְּזָבִים:

כד.
הַבְּגָדִים שֶׁל הָאָדָם מְכַבְּדִין אֶת הָאָדָם:

כה.
הַכָּבוֹד תּוֹלֶה בַּנֶּפֶשׁ:

כו.
הַכָּבוֹד תּוֹלֶה בִּרְצוֹן הַלֵּב:

כז.
כְּשֶׁאַתָּה נִרְדָּף, תִּזָּכֶה לְכָבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה:

כח.
עַל־יְדֵי בִּקּוּר־חוֹלִים הַכֹּל מִתְכַּבְּדִין בּוֹ:

כט.
מִתְכַּבֵּד בִּקְלוֹן חֲבֵרוֹ, לֹא יִזְכֶּה לְסֵפֶר, שֶׁיִּקָּרֵא עַל שְׁמוֹ:

כבוד - חלק שני

א.
בְּנֵי אָדָם הַמְכַבְּדִין זֶה אֶת זֶה בְּיָדוּעַ שֶׁהֵם מְהֻגָּנִין, וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ב.
כָּל הַכָּבוֹד שֶׁל כָּל הַמַּלְכֻיּוֹת נִכְלָלִים בְּאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת, וְעַל־יְדֵי מַעֲשֵׂה מְנוֹרָה וְקִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ וּקְטֹרֶת וּשְׁמִירָה מִן מַאֲכָלִים טְמֵאִים, כָּל הָאַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת מַחֲזִירִים אֶת הַכָּבוֹד שֶׁבְּתוֹכָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ג.
בָּזֶה שֶׁיּוֹצְאִין לִקְרַאת אָדָם חָשׁוּב, נִתְעוֹרְרִין עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם: גַּם עַל־יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים גַּם־כֵּן:

ד.
צָרִיךְ לְכַבֵּד לָזֶה שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ:

כעס

א.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס, שׂוֹנְאָיו אֵינָם שׁוֹלְטִים עָלָיו:

ב.
גַּם יִשְׁכֹּן בְּבֵיתוֹ, לֹא יָדוּרוּ אֲחֵרִים בִּמְקוֹמוֹ:

ג.
עַל־יְדֵי הַכַּעַס נִתְבַּזֶּה:

ד.
לֹא תִּרְתַּח וְלֹא תֶחֱטָא:

ה.
כָּל הַכּוֹעֵס חָכְמָתוֹ וּנְבוּאָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת, וַאֲפִלּוּ פּוֹסְקִין לוֹ גְּדֻלָּה מִן הַשָּׁמַיִם, מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ:

ו.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב לְמִי שֶׁאֵינוֹ כּוֹעֵס וּלְמִי שֶׁאֵינוֹ מַעֲמִיד עַל מִדּוֹתָיו:

ז.
הָרַתְחָן חַיָּיו אֵינָם חַיִּים:

ח.
גַּם כָּל מִינֵי גֵּיהִנֹּם שׁוֹלְטֶת בּוֹ:

ט.
וְתַחְתּוֹנִיּוּת שׁוֹלֶטֶת בּוֹ:

י.
שְׂכִינָה אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּנֶגְדּוֹ:

יא.
וּמְשַׁכֵּחַ תַּלְמוּדוֹ:

יב.
וּמוֹסִיף טִפְּשׁוּת:

יג.
וּבְיָדוּעַ שֶׁעֲוֹונוֹתָיו מְרֻבִּים מִזְכֻּיּוֹתָיו:

יד.
כַּעַס אַחַר אֻכִּילָה מַזִּיק מְאֹד:

טו.
כַּעַס שֶׁל אִשָּׁה מַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת:

טז.
עַל־יְדֵי כַּעַס בְּשָׂרוֹ נִכְחָשׁ:

יז.
סְגֻלָּה לְכַעַס שֶׁיֹּאכַל פַּת שַׁחֲרִית:

יח.
אָדָם שֶׁאֵין מִתְלוֹנֵן עַל הַבְּרִיּוֹת, יֵהֵא יָקָר בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת:

יט.
עַל־יְדֵי שֶׁקֶר בָּא כַּעַס:

כ.
מִי שֶׁהוּא כַּעֲסָן, יִדֹּר נֶדֶר וִישַׁלֵּם תֵּכֶף, עַל־יְדֵי זֶה יְבַטֵּל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס: [לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן הָרִאשׁוֹן סִימָן נ"ז]:

כא.
מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בִּפְנֵי שַׁקְרָן בָּא לִידֵי כַּעַס:

כב.
עַל־יְדֵי קִנְאָה בָּא לְכַעַס:

כג.
עַל־יְדֵי כַּעַס מְגֻרָה עַל עַצְמוֹ דִּינִים:

כד.
עַל־יְדֵי כַּעַס מוֹלִיד בָּנִים שׁוֹטִים. ["כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל"]:

כה.
עַל־יְדֵי כַּעַס נִתְקַצְּרוּ יָמָיו.

כו.
סְגֻלָּה לְכַעַס – שֶׁתַּשְׁפִּיל גֵּאִים:

כז.
כְּשֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ כַּעַס, עַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל בְּהִסְתַּכְּלוּתְךָ לְהַכְנִיעַ בַּעֲלֵי־גַּאֲוָה:

כח.
מִי שֶׁהוּא כַּעֲסָן, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אוֹהֵב כָּבוֹד, וַאֲפִלּוּ כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁעוֹשֶׂה, אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בִּשְׁבִיל כָּבוֹד:

כט.
הַכּוֹעֵס עַל עָנְיֵי מְכֻבָּד, כְּאִלּוּ הִקְנִיט אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ל.
גַּם נִתְאַלֵּם:

לא.
וְנַעֲשֶׂה מְצֹרָע:

לב.
מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֶת מִדַּת הַכַּעַס, יִזְכֶּה לְשֵׁם טוֹב:

לג.
לִפְעָמִים בָּא כַּעַס עַל־יְדֵי מַשָּׂא כְּבֵידָה:

לד.
עַל־יְדֵי כַּעַס בָּא עַצְבוּת:

לה.
כַּעַס בָּא עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁאֵינוֹ כָּרָאוּי:

לו.
עַל־יְדֵי הַקְּפָדָה אֵין שָׁלוֹם:

לז.
עַל־יְדֵי אֲכִילָה נִסְתַּלֵּק הַכַּעַס:

לח.
תִּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מִכַּעַס, בְּיוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה לְךָ יְשׁוּעָה:

לט.
עַל־יְדֵי צְדָקָה נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס:

מ.
עַל־יְדֵי הַכַּעַס אִשָּׁה מְקַשָּׁת לֵילֵד:

מא.
הַכַּעַס מַפְחִיד אֶת הָאָדָם:

מב.
הַכַּעַס מַזִּיק לְהָרְאוּת:

כשוף

א.
בָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל־יְדֵי הַלְחָשִׁים שֶׁל שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה אוֹ עַל־יְדֵי כְּשׁוּף, הֵם יִהְיוּ נוֹאָפִים:

ב.
וְכָל הָעוֹסֵק בִּשְׁמוֹת הַטֻּמְאָה הוּא נִזּוֹק בְּכָל דָּבָר:

ג.
אֵין הַכְּשׁוּף מַזִּיק אֶלָּא לְבַעֲלֵי־נַאֲוָה:

אות למד

לימוד

א.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה תַּעֲנוּג לָאָב וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק וְאַהֲבָה לִלְמֹד:

ב.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְהַחֲיוֹת אֵיזֶה דָּבָר בַּאֲמִירַת תּוֹרָתְךָ, אַל תִּדְרֹשׁ מֵעִנְיָנִים רָעִים, אֶלָּא תִּדְרֹשׁ פְּסוּקִים וְעִנְיָנִים שֶׁל טוֹב:

ג.
כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר חִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא, עַל־יְדֵי זֶה מְשַׂמֵּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ד.
כְּשֶׁהָרָשָׁע אוֹמֵר תּוֹרָה תֵּדַע שֶׁהוּא מַכְשִׁיל אוֹתָם הַשּׁוֹמְעִים תּוֹרָתוֹ:

ה.
מִי שֶׁהוּא מְבַטֵּל אֶת חֲבֵרוֹ מֵהַלִּמּוּד בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא סָר מִדֶּרֶךְ ה':

ו.
לִמּוּד הַתּוֹרָה אֲפִלּוּ מִתְנַמְנֵם הוּא טוֹב:

ז.
עַל־יְדֵי קַבָּלַת הַיִּסּוּרִין בְּאַהֲבָה אֵינוֹ מְשַׁכֵּחַ תַּלְמוּדוֹ:

ח.
כָּל מַה שֶׁלִּמַּד אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהָיָה נִמְנָע אֶצְלוֹ לַעֲמֹד עַל אֲמִתַּת כַּוָּנַת הַלִּמּוּד בִּשְׁלֵמוּת, יִזְכֶּה לְהָבִין עַל אֲמִתָּתָהּ בָּעוֹלָם הַבָּא:

ט.
עַל־יְדֵי קִימָה בִּפְנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים זוֹכִין לְתוֹרָה:

י.
כָּל יְדִיעָה בְּמִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, הֵן מִצְווֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ הֵן מִצְווֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְקוֹנוֹ, הַיְדִיעָה הַזֹּאת בְּעַצְמָהּ הִיא הַצָּלָחַת הַנֶּפֶשׁ:

יא.
הַסֵּפֶר שֶׁנִּכְתַּב בִּדְיוֹ שֶׁל שֶׁמֶן־זַיִת הוּא מְסֻגָּל לְלִמּוּד:

יב.
יִרְאָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְסֻגָּל לְלִמּוּד:

יג.
הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ:

יד.
מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיֶחְכַּם - יַרְבֶּה בִּישִׁיבָה וּימַעֵט בִּסְחוֹרָה וְיבַקֵּשׁ רַחֲמִים, כִּי הָא בְּלֹא הָא לֹא סַגִּי:

טו.
הַדִּבּוּר בְּקוֹל רָם מֵבִיא הֶרְגֵּשׁ וּתְנוּעָה לְכָל הָאֵיבָרִים:

טז.
הַלּוֹמֵד בְּקוֹל רָם מַאֲרִיךְ יָמִים וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ:

יז.
מִי שֶׁאֵין בּוֹ גַּסּוּת תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ:

יח.
גַּם מִי שֶׁמְּלַמֵּד לַאֲחֵרִים:

יט.
הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרַב, מִסְתַּיֵּעַ מִלְּתָא טְפֵי:

כ.
גָּדוֹל תַּלְמוּד תּוֹרָה מֵהַקְרָבַת תְּמִידִין:

כא.
הָאוֹמֵר: שְׁמוּעָה זוֹ נָאָה וְזוֹ אֵינָהּ נָאָה מְאַבֵּד הוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה:

כב.
מִיגְמַר בְּעַתִּיקָא קְשֶׁה מֵחָדְתָּא:

כג.
הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִתַּלְמוּדוֹ גּוֹרֵם גָּלוּת לְבָנָיו וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ:

כד.
תַּלְמִיד־חָכָם שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ נִקְרָא תּוֹעֵבָה:

כה.
תַּלְמִיד־חָכָם – בְּנֵי עִירוֹ מְצֻוִּין לַעֲשׂוֹת מִלַּאכְתּוֹ:

כו.
בִּשְׁבִיל בִּטּוּל תּוֹרָה נַעֲשָׂה כְּבָיְכוֹל מָךְ:

כז.
גָּדוֹל תַּלְמוּד תּוֹרָה מֵהַצָּלַת נְפָשׁוֹת וּמִבְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וּמִכִּבּוּד אָב וָאֵם:

כח.
עַל־יְדֵי קְדֻשָּׁה זוֹכֶה לְבִינָה:

כט.
שְׁלֹשָׁה הַקְּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בּוֹכֶה עֲלֵיהֶן בְּכָל יוֹם, וְאֶחָד מֵהֶן, עַל מִי שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹסֵק:

ל.
עַל־יְדֵי בִּינָה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה:

לא.
אָסוּר לְלַמֵּד אֶת הָרִשָׁע דִּבַר פֶּלֶא:

לב.
גָּדוֹל יָכוֹל לִלְמֹד מֵרִשָׁע, אֲבָל קָטָן לֹא:

לג.
הֶרְגֵּל הַלִּמּוּד הוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה עַל קִיּוּם כָּל הַמִּצְוֹות:

לד.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה שָׂרוּי בְּלֹא טוֹבָה:

לה.
אֵינוֹ דּוֹמֶה הַלּוֹמֵד מִפִּי עַצְמוֹ לַלּוֹמֵד מִפִּי הָרַב:

לו.
לֹא נִיחָא לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּהְיוּ דָּנִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְכַף חוֹב:

לז.
מִי שֶׁאוֹהֵב ת"ח הַתּוֹרָה מְחַזֶּרֶת עָלָיו וְעַל זַרְעוֹ:

לח.
יִלְמֹד אָדָם אֲפִלּוּ בְּלֹא הֲבָנָה:

לט.
תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל לִרְאוֹת פֶּה הָרַב בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד:

מ.
תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל לִלְמֹד אֵצֶל נְהָרוֹת:

מא.
הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה כְּאִלּוּ עוֹסֵק בַּעֲבוֹדָה:

מב.
הָעוֹסֵק בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה, כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו:

מג.
הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, נוֹפֵל לְגֵיהִנֹּם וַהֲוֵי כְּזוֹרֵק אֶבֶן לְמַרְקוּלִיס:

מד.
הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ נִתְּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל הַפִּלְפּוּל לֹא נִתַּן אֶלָּא לְמֹשֶׁה בִּלְבָד, וְהוּא בְּטוֹבַת עַיִן נָתַן לְכָל יִשְׂרָאֵל:

מה.
כְּשֶׁעוֹשֶׂה אָדָם אֶת עַצְמוֹ הֶפְקֵר לְלַמֵּד תּוֹרָתוֹ לַכֹּל, הַתּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה. ["וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל נְדָרִים נ"ה. עַיֵּן פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם]:

מו.
אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא לְמִי שֶׁמַּעֲמִיד אֶת עַצְמוֹ עָרוֹם עָלֶיהָ, וּבְמִי שֶׁמֵּמִית אֶת עַצְמוֹ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ. [סוּכָּה כ"א ע"ב]:

מז.
הַלִּמּוּד קוֹדֶם לְיִרְאַת חֵטְא, וְיִרְאַת חֵטְא קוֹדֶם לְעִיּוּן:

מח.
עַל־יְדֵי פַּת שַׁחֲרִית תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ וְזוֹכֶה לִלְמֹד וּלְלַמֵּד:

מט.
תּוֹרָה צְרִיכָה דַּוְקָא לִהְיוֹת בְּדִבּוּר, כִּי הַלִּמּוּד שֶׁהוּא בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד נִשְׁתַּכַּח, וְאֵין בָּא לִידֵי מַעֲשֶׂה:

נ.
הַלּוֹמֵד וְאֵינוֹ חוֹזֵר, דּוֹמֶה לְזוֹרֵעַ וְאֵינוֹ קוֹצֵר:

נא.
הַחוֹזֵר תַּלְמוּדוֹ הַתּוֹרָה מְבַקֶּשֶׁת מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה וּסְתָרֶיהָ:

נב.
מִי שֶׁאֵין לוֹ עֵת קָבוּעַ לִלְמֹד, הוּא בָּא לְהִרְהוּרֵי זְנוּת:

נג.
מִי שֶׁאֵין חוֹזֵר תַּלְמוּדוֹ, קָשֶׁה לוֹ לְגַדֵּל בָּנִים:

נד.
הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, מֵשִׂים שָׁלוֹם בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה, וּמֵגֵן עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּכְאִלּוּ בָּנָה פַּלְטְרִין שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה וּמְקָרֵב אֶת הַגְּאֻלָּה:

נה.
הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ עֲשָׂאוֹ, וּכְאִלּוּ עֲשָׂאָהּ לְדִבְרֵי תּוֹרָה, וּכְאִלּוּ עֲשָׂאוֹ לְעַצְמוֹ:

נו.
הַמַּשְׁחִיר פָּנָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַבְהִיק פָּנָיו לָעוֹלָם הַבָּא:

נז.
הַמַּרְעִיב עַצְמוֹ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׂבִּיעוֹ לָעוֹלָם הַבָּא:

נח.
הַקּוֹרֵא בְּסִפְרֵי מִינִין, נִקְרָא אֶפִּיקוֹרֶס:

נט.
הַקּוֹרֵא פָּסוּק בִּזְמַנּוֹ, מֵבִיא טוֹבָה לָעוֹלָם:

ס.
כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי פְּסוּקִים, מֵאֶחָד אַתָּה יָכוֹל לִדְרֹשׁ זְכוּת וְטוֹב וּמֵאֶחָד אַתָּה יָכוֹל לִדְרֹשׁ לְהֵפֶךְ, תִּדְרֹשׁ הַפָּסוּק שֶׁהוּא לִזְכוּת וּלְטוֹב:

סא.
מִי שֶׁאֵין לוֹ הֶבְנָה בְּלִמּוּדוֹ, יִשְׁבֹּת אֵצֶל צַדִּיק, גַּם עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִלְמֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ. אוֹ יִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה תַּעֲנוּג לַצַּדִּיק אוֹ יִלְמֹד בְּשִׂמְחָה אוֹ יְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּשִׂמְחָה אוֹ יְקַבֵּל הַצַּדִּיק בְּשִׂמְחָה:

סב.
עַל־יְדֵי לִמּוּד בְּעִיּוּן יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל:

סג.
מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד מֵחֲמַת מְנִיעוֹת, יִפְרֹשׁ מִמַּשְׂכֵּית הַמְשַׂכֵּר:

סד.
עַל־יְדֵי בִּטּוּל תּוֹרָה יָבוֹא לְבִטּוּל תְּפִלָּה וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

סה.
מִי שֶׁאֵין יָכוֹל לִלְמֹד כִּי אֵין לוֹ פְּנַאי וְלוֹמֵד בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ־חֹדֶשׁ, בָּזֶה הוּא מַעֲצִיר אֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה:

סו.
כְּשֶׁאֵין מֵבִין אֶת לִמּוּדוֹ, בְּיִדּוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו:

סז.
בָּנָקֵל לְהָבִין אֵיזֶהוּ עִנְיָן כְּשֶׁהוּא בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ, דְּהַיְנוּ בְּהַר אוֹ מָקוֹם אַחֵר:

סח.
הִתְעוֹרְרוּת בַּבֹּקֶר לִלְמֹד מְסֻגָּל לְחוּשׁ הַשְׁמִיעָה:

סט.
עַל־יְדֵי לִמּוּד תִּינוֹקוֹת בֵּית־רַבָּן נִתְרַבֶּה שָׁלוֹם. ["וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם"]:

ע.
צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁיִּזְכֶּה לְתַלְמִידִים הֲגוּנִים:

עא.
עַל־יְדֵי דְּרוּשֵׁי הַתּוֹרָה לְטוֹבָה יָכוֹל לְהָבִיא יְשׁוּעָה:

עב.
עַל־יְדֵי רַחַב־לֵב יָכוֹל לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר:

עג.
מִי שֶׁאֵין לוֹ חַשְׁקוּת לִלְמֹד, אַל יְדַבֵּר עַל שׁוּם אָדָם שׁוּם דָּבָר רָע:

עד.
אַל תִּלְמֹד אֶלָּא אֵצֶל יְרֵא־שָׁמַיִם:

עה.
עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה תִּזְכֶּה לְשָׁלוֹם. ["שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ"]:

עו.
כְּשֶׁתֹּאמַר תּוֹרָה לְפִי מַדְרֵגָתְךָ וְלֹא לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתְךָ, עַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְקַיֵּם צַוּוּיֶךָ:

עז.
עַל־יְדֵי הַכְּפִירוֹת אֵין לָאָדָם חַשְׁקוּת לִלְמֹד:

עח.
עַל־יְדֵי צְדָקָה לִשְׁמָהּ תִּזְכֶּה לְתוֹרָה לִשְׁמָהּ:

עט.
עַל־יְדֵי קִימַת חֻצוֹת יִזְכֶּה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה וְלִדְרֹשׁ אוֹתָהּ:

פ.
מִי שֶׁפָּסַק מִדִּבְרֵי תוֹרָה לִדְבָרִים בְּטֵלִים, תִּקּוּנוֹ שֶׁיָּקוּם חֻצוֹת:

פא.
מִי שֶׁשּׁוֹנֵא אֶת הַשֶּׁקֶר כְּמוֹ תּוֹעֵבָה, יִהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק לִלְמֹד. ["שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי"]:

פב.
הַסֵּפֶר שֶׁאָדָם רָשָׁע לָמַד מִמֶּנּוּ, אַל תִּלְמֹד מִמֶּנּוּ, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם יַרְשִׁיעוּ אוֹתָךְ:

פג.
כְּשֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ תּוֹרָה אוֹ מוּסָר מֵאֶחָד וְלֹא נִתְכַּבֵּד בְּלִבְּךָ, יָדוּעַ שֶׁהוּא אֱוִיל:

פד.
הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ הוֹצָאוֹת עָלֶיהָ, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה שָׁכוּחַ מִפִּיךָ:

פה.
מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר תַּאֲוֹת לִבּוֹ, עַל־יְדֵי זֶה תִּמְצָא אוֹתוֹ בְּכָל פָּסוּק מִפְּסוּקֵי הַתּוֹרָה לְגָנַאי:

פו.
מִי שֶׁפּוֹרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַתּוֹרָה נִתְחַבֵּר לַשָּׂטָן:

פז.
שְׁנֵי תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים הַמְכַבְּדִין זֶה לָזֶה בַּהֲלָכָה לִשְׁמָהּ וּבַעֲנָוָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצְלִיחַ לָהֶם, וְעוֹלִים לִגְדֻלָּה, וְזוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּיָמִין, וְזוֹכִין לִדְבָרִים שֶׁנִּתְּנִין בִּימִינָהּ שֶׁל תּוֹרָה:

פח.
תַּלְמִיד־חָכָם נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ, הִדָּבֵק בּוֹ, שֶׁסּוֹפְךָ לֵהָנוֹת מִתַּלְמוּדוֹ:

פט.
אָסוּר לִלְמֹד מִן הַמַּמְשִׁיךְ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְהַלּוֹמֵד מִמֶּנּוּ חַיָּב מִיתָה:

צ.
תּוֹרָה בְּלֹא מְצָווֹת הוּא כְּמוֹ הֶדֶס, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ וְאֵין בּוֹ טַעַם:

צא.
בְּמִי אַתָּה מוֹצֵא סִדְרֵי תוֹרָה, בְּמִי שֶׁמַּשְׁכִּים וּמַעֲרִיב עֲלֵיהֶם בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ וּמַשְׁחִיר אֶת פָּנָיו עֲלֵיהֶם כָּעוֹרֵב וּמֵשִׂים עַצְמוֹ אַכְזָרִי עַל בָּנָיו כָּעוֹרֵב: [עֲרוּבִין כב]:

צב.
אֵין מִן הַכֹּל זוֹכֶה אָדָם לִלְמֹד, בִּשְׁבִיל זֶה הוֹלְכִים לְמֶרְחַקִּים לִלְמֹד:

לימוד - חלק שני

א.
יֵשׁ יִסּוּרִים הַבָּאִים עַל הָאָדָם וְנִקְבָּע לָהֶם זְמַן לְפִי חִיּוּב סִדּוּר הַכּוֹכָבִים, הַמְחַיְּבִים כָּל אֵלּוּ הַיִּסּוּרִים, אֶבָל עַל־יְדֵי הָרְצוֹן וְהַתַּאֲוָה שֶׁנִּתְעוֹרֵר אֵצֶל הַתַּלְמִידִים בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעַ עִתָּם הַקָּבוּעַ לָהֶם לֵילֵךְ אֵצֶל הָרַב לִלְמֹד, עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִים הַיִּסּוּרִים קֹדֶם הַזְּמַן הַקָּצוּב לָהֶם:

ב.
הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשֶׂר וְהַשַּׁבָּת הֵם נוֹתְנִים חַיִּים גַּשְׁמִיִּים גַּם־כֵּן:

ג.
עַל־יְדֵי לִמּוּד "שֻׁלְחָן עָרוּךְ" בָּאִים לִירְאָה:

ד.
מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ בַּתּוֹרָה בְּמֹחִין זַכִּים, שֶׁאֲכִילָתוֹ כָּל־כָּךְ בְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁנִּזּוֹן מִמָּזוֹן שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי זֶה שׁוֹנְאָיו נִדּוֹנִין בְּחֶנֶק. וְסִימָן לַדָּבָר: "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר"; "וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל"; "וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר":

ה.
עַל־יְדֵי מֻפְלָגֵי וַחֲרִיפֵי הַדּוֹר מְאִירִין אֶת הַיִּרְאָה, וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה מִתְנוֹצֵץ זְכוּת אָבוֹת, וְעַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאָבוֹת נִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם:

ו.
לִמּוּד הַפּוֹסְקִים מְבַטְּלִין הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ז.
כְּשֶׁהוֹלֵךְ מֵרַב לְרַב, אָז צָרִיךְ לְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַלִּמּוּד מֵהַרְבֵּה מְלַמְּדִים מַזִּיק לֶאֱמוּנַת הַיִּחוּד. וְכֵן הָרַב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנַת הַיִּחוּד, הוּא יָכוֹל לְהָאִיר לְכָל תַּלְמִיד וְתַלְמִיד כְּפִי כֹּחוֹ, וְכָל תַּלְמִיד אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶלָּא מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ וְלֹא יוֹתֵר:

ח.
הָרַב הַמְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו בְּזֶה הַדֶּרֶךְ, הֵינוּ שֶׁלֹּא יַשְׁמִיעַ אוֹתָם אֶלָּא לְכָל אֶחָד יַשְׁמִיעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לוֹ, לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁמְּגַלִּין פָּנִים הַנָּאִים וְהַמְשֻׁבָּחִים שֶׁבַּתּוֹרָה:

ט.
כְּשֶׁהַתַּלְמִיד שׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מֵהָרַב וְנִתְבַּטֵּל רְצוֹנוֹ כְּנֶגֶד רְצוֹן הָרַב, בָּזֶה יֵדַע שֶׁשָּׁמַע, כִּי כְּשֶׁלֹּא נִתְבַּטֵּל רְצוֹנוֹ אַף־עַל־פִּי שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ: גַּם כְּשֶׁנִּתְבַּטֵּל הַרְגָּשׁוֹתָיו בִּשְׁעַת הַשְׁמִיעָה, יֵדַע גַּם־כֵּן שֶׁשּׁוֹמֵעַ:

י.
בְּשָׁעָה שֶׁהַתַּלְמִיד בָּא לִשְׁמֹעַ תּוֹרָה מִפִּי הָרַב, אָז גַּם הָרָע שֶׁל הַתַּלְמִיד, הֵינוּ הַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ עַל־יְדֵי הָרָע שֶׁלּוֹ, בָּאִים גַּם־כֵּן לִשְׁמֹעַ וְלִינֹק, אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁכָּל תַּלְמִיד אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶלָּא הַשַּׁיָּךְ לְנִשְׁמָתוֹ כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה בּוֹרְחִים הַקְּלִפּוֹת וְאֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁמֹעַ. אֲבָל יֵשׁ קְלִפָּה דַּקָּה שֶׁהִיא קְרוֹבָה לַקְּדֻשָּׁה, וְהִיא אֵינָהּ בּוֹרַחַת אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, אָז הִיא גַּם־כֵּן בּוֹרַחַת. וְסִימָן לַדָּבָר: "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶת חוֹתְנוֹ", לְמָאן דְּאָמַר יִתְרוֹ קֹדֶם מַתַּן־תּוֹרָה בָּא וְהָלַךְ לוֹ:

יא.
הַמּוֹצִיא דִּבְרֵי־תוֹרָה בְּפִיו נִצּוֹל מִדִּין סְקִילָה:

יב.
לָאו בְּכָל מָקוֹם אָדָם זוֹכֶה לְסַגֵּל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּשְׁבִיל זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַבֵּב סִבּוּבִים, שֶׁיֵּצֵא זֶה הָאָדָם מִמָּקוֹם הַזֶּה לְמָקוֹם אַחֵר:

יג.
כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד עַד שֶׁנִּתְיַגֵּעַ, בָּזֶה מַמְתִּיק דִּינִים וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים, גַּם עַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר רַחֲמִים אֵצֶל אָבִיו בַּקֶּבֶר:

יד.
עַל־יְדֵי תּוֹרָה בָּא לֶאֱמוּנָה, וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה בָּא לְקִדּוּשׁ־הַשֵּׁם:

טו.
זַכֵּי הָרְאוּת יְכוֹלִין לְהַכִּיר אֶת הָאָדָם, מִי רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁמַּכִּירִין אֶת תֹּאַר פְּנֵי הָרַב, כִּי עַל־יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁלָּמַד מֵרַבּוֹ, נַעֲשָׂה פְּנֵי הַתַּלְמִיד כְּתֹאַר פְּנֵי הָרַב, כִּי הַהֲלָכָה הִיא חָכְמָתוֹ הַמֵּאִיר תֹּאַר פָּנָיו חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו, וּכְשֶׁמְּקַבֵּל הַהֲלָכָה מְקַבֵּל חֵלֶק מִתֹּאַר פָּנָיו, וּלְפִי רִבּוּי הַהֲלָכוֹת נִתְרַבֶּה חֶלְקֵי תֹּאַר פָּנָיו:

טז.
עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל רָאשֵׁי הַדּוֹר בְּתֹקֶף וָעֹז, וְעַל־יְדֵי זֶה נֶחְשָׁב בְּעֵינֵי כָּל הַמְּצָוֶה שֶׁל הַכְנָסַת־אוֹרְחִים, וְעַל־יְדֵי זֶה הַלּוֹמְדִים זוֹכִים שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתָם:

יז.
מִי שֶׁמַּחְמִיר לְאַחֵרִים וּמֵקֵיל לְעַצְמוֹ וְאוֹמֵר עַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע שֶׁשָּׁמַע, עַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּיִפְיֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי הַקְּלִפָּה שֶׁל אֱדוֹם שֶׁהִיא יִרְאָה רָעָה, מַחְשִׁיךְ מְאוֹר עֵינָיו מִלְּהִסְתַּכֵּל בְּיִפְיֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ:

לשון הרע

א.
הַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר לַשֵּׂר שֶׁל גֵּיהִנֹּם: אֲנִי עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאַתָּה עָלָיו מִלְמַטָּה. וְתַקְּנָתוֹ – יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְיַשְׁפִּיל דַּעְתּוֹ גַּם עַל־יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי לָשׁוֹן הָרָע. [עֲרָכִין ט"ז]:

ב.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע מַגְדִּיל עֲוֹונוֹתָיו כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת [שָׁם]:

ג.
מִלְּתָא דְּמִתְאַמְרָה בְּאַפֵּי מָרָא אוֹ בְּאַפֵּי תְּלָתָא, לֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם לְשׁוֹן בִּישָׁא:

ד.
הַאי לְשׁוֹנָא בִּישָׁא, אַף־עַל־גַּב דְּלַקְבּוּלֵי לָא מִיבָּעֵי, לְמֵימַשׁ מִיבָּעֵי:

ה.
מִי שֶׁדּוֹבֵר רָע עַל יִשְׂרָאֵל, לְסוֹף שֶׁיֵּחָלֶה עַל פִּיו:

ו.
כְּשֶׁאֵין אַהֲבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל נַעֲשִׂים הוֹלְכֵי רָכִיל, וְעַל־יְדֵי הוֹלְכֵי רָכִיל נַעֲשִׂים לֵצִים:

ז.
בְּנֵי־אָדָם שֶׁאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, מַתִּיר לוֹמַר זֶה לָזֶה מֵאֵיזֶה דָּבָר שֶׁשָּׁמַע מֵאֵיזֶה אָדָם, גַּם חֲבֵרוֹ מַתִּיר לְקַבֵּל דְּבָרָיו וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם לְשׁוֹן בִּישָׁא:

ח.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע אֵין לָאָדָם חֵשֶׁק לִלְמֹד: גַּם מְבַזֶּה אֶת הַצַּדִּיק:

ט.
מִלָּשׁוֹן הָרָע נִצּוֹל עַל־יְדֵי אֱמֶת:

י.
כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלָּשׁוֹן הָרָע, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יַחֲרֹשׁ רָעָה עַל חֲבֵרוֹ:

יא.
מִי שֶׁאֵין מְקַבֵּל לָשׁוֹן הָרָע עַל צַדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִמָּנוֹת עִם הַצַּדִּיקִים:

יב.
גַּסּוּת מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר בִּגְנוּת בְּנֵי־אָדָם:

יג.
לָשׁוֹן הָרָע אֵין אוֹמְרוֹ, עַד שֶׁכּוֹפֵר בָּעִקָּר וְחוֹטֵא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

יד.
מֻתָּר לוֹמַר לָשׁוֹן הָרָע עַל בַּעַל הַמַּחֲלוֹקֶת:

טו.
מוֹצִיא שֵׁם רָע עַל חֲבֵרוֹ, אֵין לוֹ מְחִילָה עוֹלָמִית:

טז.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע אֵין מְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה:

יז.
הַמְסַפֵּר בְּלָשׁוֹן הָרָע וְהַמְקַבְּלוֹ, רָאוּי לְהַשְׁלִיכוֹ לַכְּלָבִים:

יח.
תִּקּוּן לְלָשׁוֹן הָרָע אֲמִירַת הַקְּטֹרֶת:

יט.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נֶעֱנָשִׁים בָּאִים עָלָיו וּמַגְדִּיל עֲוונוֹת עַד לַשָּׁמַיִם וְרָאוּי לְסָקְלוֹ בָּאָבֶן. [שָׁם בְּעָרְכִין]:

לשון הרע - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נִתְפָּס בִּתְפִיסָה:

ליצנות

א.
עַל־יְדֵי לֵיצָנוּת יִהְיֶה לוֹ נוֹשִׁים הַרְבֵּה וְהֵם יִמְשְׁלוּ בּוֹ. גַּם נִכְשָׁל בְּנַאוּף, גַּם אִשְׁתּוֹ מוֹשֶׁלֶת בּוֹ:

ב.
עַל־יְדֵי לֵיצָנוּת הוֹלֵךְ וְנוֹפֵל. גַּם בָּא לְמַדַּת שֶׁקֶר, וְנָע וְנָד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם:

ג.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה בָּא לֵיצָנוּת:

ד.
עַל־יְדֵי לֵיצָנוּת בָּאוּ יִסּוּרִים:

ה.
עַל־יְדֵי לֵיצָנוּת אֵין לוֹ חָכְמָה. ["בִּקֵּשׁ לֵץ חָכְמָה וְאָיִן". מִשְׁלֵי י"ד]:

ו.
הַלֵּיצָנוּת הִיא מְתַעֶבֶת אֶת הָאָדָם עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְעַל הַבְּרִיּוֹת:

ז.
עַל־יְדֵי לֵיצָנוּת בָּא שְׂרֵפָה:

ח.
הַלּוֹעֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים, נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת:

ט.
כָּל לֵיצָנוּתָא אֶסִירָא חוּץ מִלֵּיצָנוּתָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה:

י.
קָשֶׁה לֵיצָנוּת, שֶׁתְּחִלָּתוֹ יִסּוּרִין וְסוֹפוֹ כְּלָיָה:

יא.
הַמִּתְלוֹצֵץ מְזוֹנוֹתָיו מִתְמַעֲטִין וְנוֹפֵל בְּגֵיהִנֹּם וּמֵבִיא כְּלָיָה לָעוֹלָם:

אות מם

מריבה

א.
אֵין תְּקוּמָה בְּמַלְחָמָה עַל־יְדֵי הַעֲבָרַת הַשְּׁבוּעָה:

ב.
מִי שֶׁרוֹדֵף אֶת חֲבֵרוֹ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא עָלָיו רָעָה, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁכַּח אֶת חֲבֵרוֹ מִלְּרָדּוֹף אוֹתוֹ:

ג.
עַל־יְדֵי קְרִיאַת הַלֵּל יוֹשִׁיעַ לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאוֹיְבֶיךָ. ["מְהֻלָּל אֶקָּרֵא ה' וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ". תְּהִלִּים י"ח]:

ד.
עַל־יְדֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה אָדָם נִצּוֹל מִשּׂוֹנְאָיו:

ה.
קֹדֶם הַמִּלְחָמָה צָרִיךְ תְּפִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ:

ו.
בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם נוֹפֵל מֵאֱמוּנָתוֹ, הוּא מַמְשִׁיךְ עָלָיו מִתְנַגֵּד גָּדוֹל וְעָשִׁיר:

ז.
כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל שׂוֹנְאָיו, יִתְפַּלֵּל בַּבֹּקֶר:

ח.
הִסְתַּכְּלוּת בְּכָל פַּעַם עַל הַשָּׁמַיִם זֶהוּ מְבַטֵּל שִׂנְאַת הָאוֹיְבִים:

ט.
כְּשֶׁשּׂוֹכֵחַ אֶת הָעֲנִיִּים אֵין מְנַצֵּחַ:

י.
עָנִי שֶׁהָרָשָׁע רוֹדֵף אוֹתוֹ, תֵּדַע שֶׁהוּא בַּעַל־גַּאֲוָה:

יא.
מִי שֶׁהוּא נַצְחָן, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹכֵחַ אוֹתוֹ וּמַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ:

יב.
כְּשֶׁאָדָם מֵצֵר, אוֹיְבָיו נִתְרוֹמְמִים:

יג.
מִי שֶׁהוּא נַצְחָן, בָּא לִידֵי שִׂכְחָה:

יד.
מְרִיבָה בָּא לָאָדָם כְּשֶׁבָּא לָאָדָם אֵיזֶהוּ מִצְוָה וְהוּא מְשַׁלְּחָהּ וְאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ:

טו.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם הַצַּדִּיקִים, בְּיָדוּעַ שֶׁמַּחְשְׁבוֹתָיו רָעִים:

טז.
לִפְעָמִים הַמָּקוֹם גּוֹרֵם מְרִיבָה לָאָדָם:

יז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוֹנְאִים יַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה יְצַיְּלֵהוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִשּׂוֹנְאָיו:

יח.
כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שׂוֹנְאִים, וְהוּא מְחַפֵּשׂ בְּכָל מִינֵי חִפּוּשׂ לִמְצֹא לָהֶם אַהֲבָה, עַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ כְּאֶפֶס וּכְאַיִן:

יט.
כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אוֹיְבִים, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב אֵיךְ לִנְקֹם בָּהֶם אֶלָּא, הוּא דָּבוּק בְּשִׁמְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ לִנְקֹם מֵהֶם:

כ.
הַנּוֹאָפִים לָרֹב הֵם בַּעֲלֵי מְרִיבָה לַצַּדִּיקִים:

כא.
כְּשֶׁיֵּשׁ הַכְנָעָה, עַל־יְדֵי זֶה אֵין מוֹרָא בְּמִלְחָמָה. כְּאִלּוּ הוּא יוֹשֵׁב בְּמָצוֹר:

כב.
מִי שֶׁהוּא נַצְחָן, בָּא עָלָיו חוֹלָאִים לְאֵין מַרְפֵּא:

כג.
שְׁנַיִם שֶׁמְּרִיבִים וְהוֹלְכִים לָדוּן לִפְנֵי הַשַּׁר שֶׁל עַכּוּ"ם, עַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכָּה שֶׁאֵין לָהּ רְפוּאָה:

כד.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַזֵּק לֵב הָרְשָׁעִים כְּנֶגֶד הַצַּדִּיקִים בִּמְרִיבָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם מַפָּלָה:

כה.
מִי שֶׁנּוֹתֵן כָּבוֹד לְזָקֵן הוּא נִצּוֹל מִמַּלְחָמָה:

כו.
מִי שֶׁמַּגִּיד רִיבוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רוֹאֶה נְקָמָתוֹ בְּשׂוֹנְאָיו:

כז.
עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בָּא דַּלּוּת:

כח.
מִי שֶׁחוֹלֵק עִם שְׁכֵנָיו, לְסוֹף שֶׁיִּהְיֶה לַעַג לְאוֹיְבָיו:

כט.
מִי שֶׁשּׂוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְשׁוֹתֵק נִקְרָא חָסִיד, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׂוֹמֵר אֶת נַפְשׁוֹ. ["שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי" וְאָמְרוּ רַז"ל שֶׁאֲנִי שׂוֹמֵעַ חֶרְפָּתִי וְשׁוֹתֵק]:

ל.
הַתְּפִלָּה בְּהִתְלַהֲבוּת עַד שֶׁהַהִתְלַהֲבוּת בָּא לוֹ בַּפָּנִים, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים וְנִתְלַהֲטִים שׂוֹנְאָיו:

לא.
מִי שֶׁהוּא טוֹב וְיָשָׁר מְנַעְוֵרָיו, עַל־יְדֵי זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה מַחֲלֹקֶת, יִתְנַדְּבוּ לִבָּם הַרְבֵּה בְּנֵי־אָדָם וְיִתְחַבְּרוּ אֵלָיו לַעֲזוֹר לוֹ. ["עַמְּךָ נְדִבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם מִשְׁחָר" תְּהִלִּים ק"י]:

לב.
מִי שֶׁמֵּסִית וּמוֹנֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ מִדֶּרֶךְ הַטּוֹב, אֵינוֹ יָכוֹל לָקוּם נֶגֶד אוֹיְבָיו בִּשְׁעַת מִרְיבָה וּמִלְחָמָה:

לג.
עַל־יְדֵי וִדּוּי יִתְבַּטֵּל מֵעָלֶיךָ מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֶיךָ:

לד.
הַבַּעַל־מַחֲלֹקֶת בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אוֹהֵב פֶּשַׁע. ["אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה" מִשְׁלֵי י"ז]:

לה.
מִי שֶׁהוּא עָצוּר בְּמִלִּין, לֹא יוּכַל אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם. ["עְצֹר בְּמִילִּין מִי יוּכָל" אִיּוֹב ד']:

לו.
כְּשֶׁמִּתְנַגְּדִים חוֹלְקִים עַל חֲסִידִים וְרוֹצִים לְבַטֵּל אוֹתָם מִמְּלֶאכֶת־שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים וְנִבְזִים בְּעֵינֵי עַצְמָן:

לז.
לְנַצֵּחוֹן תֹּאמַר קַפִּיטֶל "עַל הַשְּׁמִינִית":

לח.
מִי שֶׁמְּבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ מוֹסֵר אוֹתוֹ בְּיַד שׂוֹנְאָיו. ["אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל" וכו']:

לט.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוֹנְאִים יֹאמַר כָּל הַיּוֹם תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְאַל יַפְסִיק פִּיו מִתְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, עַל־יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאוֹיְבָיו יֵבוֹשׁוּ: [מְזִמּוֹר ע"א רוֹב הַמִּזְמוֹר מְדַבֵּר מִזֶּה. "אֶלֹקַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע" וְכוּ'. "יִמָּלֵא פִּי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ' "פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ" וְכוּ' וּבַסּוֹף "גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ כִי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי"]:

מ.
מִי שֶׁהוּא נִרְדָּף, יִזְכֶּה לְבָנִים וּבְנֵי בָנִים:

מא.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוֹנְאִים, יְבַקֵּשׁ רַבִּים, שֶׁיְּבַקְּשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים, וְיִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם מִן הַשׂוֹנְאִים:

מב.
כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ שׂוֹנְאִים לְמַטָּה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לְךָ שׂוֹנְאִים לְמַעְלָה:

מג.
עַל־יְדֵי לְמוּד, הַשׂוֹנְאִים יָשׁוּבוּ אָחוֹר:

מד.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן לֹא יוּכְלוּ הַשׂוֹנְאִים לְהָרַע לְךָ:

מה.
עַל־יְדֵי הַכְנָעָה יִפְּלוּ הַשׂוֹנְאִים בַּמְּצוּדָה, שֶׁהֲכִינוּ לְךָ. ["רֶשֶׁת הֵכִינוּ לְפָעָמַי. כָּפַף נַפְשִׁי. כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶלָה". תְּהִלִּים נז]:

מו.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל כָּל הַיּוֹם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא בּוּשָׁה עַל אוֹיְבָיו:

מז.
מִי שֶׁהֲרַע לְשׂוֹנָאוֹ שֶׁל צַדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְנִצַּחַ תָּמִיד:

מח.
כְּשֶׁבְּנֵי־אָדָם דּוֹבְרִים עָלֶיךָ, תִּלְמֹד בְּכָל לַיְלָה אַגָּדָה:

מט.
שְׁנֵי צַדִּיקִים אֵינָם יְכוֹלִים לָדוּר בְּעִיר אַחַת, עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אֱמֶת:

נ.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן אוֹיְבָיו לֹא יִשְׂמְחוּ בְּצָרָתוֹ:

נא.
מִי שֶׁאֵין מְבַיְּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ, לֹא יִשְׂמְחוּ אוֹיְבָיו עָלָיו:

נב.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה שׂוֹנְאִים, בְּיָדוּעַ שֶׁהַשִּׂנְאָה שֶׁלֹּא כַּדִּין, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּצְאוּ כֻּלָּם יְדֵי חוֹבָתוֹ כְּנֶגְדּוֹ:

נג.
כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שׂוֹנְאִים, וְאַחַר־כָּךְ קָם עָלָיו אִישׁ אֶחָד מֵרֵעָיו וַאֲנָשָׁיו גַּם הוּא לַחֲלֹק עָלָיו, הוּא סִימָן שֶׁהַבַּעֲלֵי־מַחֲלֹקֶת שֶׁלּוֹ יִהְיוּ נִכְשָׁלִים וְנוֹפְלִים:

נד.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, אֵינוֹ יָרֵא מֵאוֹיְבִים:

נה.
עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּשַׁוְעָה אוֹיְבָיו אֵינָם שְׂמֵחִים עָלָיו:

נו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׂוֹנְאִים, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יִפֹּל בְּיָדָם אִם לָאו, יִסְתַּכֵּל אִם נוֹפֵל מִמַּדְרֵגַת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה נִמְסָר בְּיָדָם:

נז.
לְמַחֲלֹקֶת יִלְמֹד מַסֶּכֶת סָכָּה ["תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשׁוֹנוֹת"]:

נח.
מַחֲלֹקֶת בָּא עַל־יְדֵי חֲבוּרַת רְשָׁעִים:

נט.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת גַּם הָאוֹהֲבִים יַחֲלְקוּ עָלֶיךָ:

ס.
אֵין מְרִיבָה מְצוּיָה בְּבֵיתוֹ אֶלָּא עַד שֶׁתִּכָּלֶה תְּבוּאָה מִבֵּיתוֹ:

סא.
לִפְעָמִים כְּשֶׁהַרְבֵּה צַדִּיקִים חוֹלְקִים עַל צַדִּיק אֶחָד גַּם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְכִּים עִמָּהֶם אַף שֶׁהָאֱמֶת עִם הַצַּדִּיק הָאֶחָד, וְהַצַּדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אֶת רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִמָּהֶם:

סב.
הַקּוֹרֵא לַחֲבֵרוֹ רָשָׁע, רַשַׁאי לֵירֵד לְתוֹךְ אֱמָנוּתוֹ וּלְמַעֵט מְזוֹנוֹתָיו עַד שְׁלִישׁ:

סג.
אִם אֵין לָאָדָם חֲבֵרִים וְאוֹהֲבִים, נֹחַ לוֹ שֶׁיָּמוּת:

סד.
כָּל הַדְּבָרִים נִבְרָאִים בִּבְחִינַת זָכָר וּנְקֵבָה. אֲפִלּוּ מְלָכִים; יֵשׁ מֶלֶךְ בְּחִינַת זָכָר וְיֵשׁ מֶלֶךְ בְּחִינַת נְקֵבָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַרְחִיקָן זֶה מִזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחֲרִיבוּ אֶת הָעוֹלָם:

סה.
בַּעַל־מְרִיבָה – אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא לַמְדָן, אַל תְּכַבֵּד אוֹתוֹ:

סו.
בִּמְקוֹם מְרִיבָה שָׁם הַשָּׂטָן:

סז.
מִי שֶׁמְּקַיֵּם קְרִיאַת־שְׁמַע שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, אֵינוֹ נִמְסָר בְּיַד שׂוֹנְאָיו:

סח.
עַל־יְדֵי תּוֹרָה וּגְמִילוּת־חֲסָדִים אוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו:

סט.
עַל־יְדֵי רְדִיפָה הַנִּרְדָּף נִכְשָׁר לְקָרְבָּן לִפְנֵי אֱלֹקִים:

ע.
לְעוֹלָם תְּצַדֵּד לְהַצִּיל אֶת הַנִּרְדָּפִים:

עא.
אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בִּשְׁבִיל מִי שֶׁבּוֹלֵם אֶת פִּיו בִּשְׁעַת מְרִיבָה:

עב.
מִי שֶׁשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִתַּלְמוּדוֹ, עַל־יְדֵי זֶה קָמִים עָלָיו בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת:

עג.
עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת שֶׁחוֹלְקִין עַל הַצַּדִּיק, נִתְעוֹרְרִים מִלְחָמוֹת:

עד.
כְּשֶׁדּוֹבְרִים עַל הָאָדָם, אָזַי יֵשׁ כֹּחַ בַּיֵּצֶר הָרָע לְהַגְבִּיר אֶת עַצְמוֹ עַל זֶה הָאָדָם שֶׁדּוֹבְרִים עָלָיו, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל זֶה:

עה.
מִי שֶׁקָּשֶׁה לְקַבֵּל פִּיּוּס, הוּא מֵעָלְמָא דְּנוּקְבָא:

עו.
לְמְרִיבָה, הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ וּלְמֹד תּוֹרָה. אוֹ כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לְךָ לָדוּן אוֹתָם, תִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַפִּילֵם, וְאַל תִּמְסֹר אוֹתָם לַשָּׁר:

עז.
כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה עַל חֲבֵרוֹ וְדוֹמֵם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ דִּין:

עח.
אַל תָּרִיב עִם אָדָם שֶׁהוּא תַּקִּיף מִמְּךָ, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא מֵכֶּה אוֹתְךָ לְדָבָר בִּלְתִּי הָגוּן. אַבָל אִם יֵשׁ לוֹ אֵימַת שַׂר, תֵּלֵךְ עִמּוֹ אֶל הַשַּׂר וְאַל תַּעֲשֶׂה הַדָּבָר בִּלְתִּי הָגוּן:

עט.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נוֹפְלִים בַּמִּלְחָמָה:

פ.
מִי שֶׁאֵין אוֹמֵר לָשׁוֹן הָרָע, הוּא מְנַצֵּחַ:

פא.
שָׂנָה וּפֵרֵשׁ, עַל־יְדֵי זֶה אוֹיְבָיו רוֹדְפִין אוֹתוֹ:

פב.
כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם שׁוֹפַעַת דָּם בְּלֹא עֵת נִדָּתָהּ, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵיזֶה שִׂנְאָה נִתְעוֹרֵר עָלָיו:

פג.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ מַחֲלֹקֶת עִם אֶחָד וְיָכוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ עִם מָמוֹן, יַצִּיל אֶת עַצְמוֹ וְאַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִדְקָתוֹ:

פד.
בְּכָל בַּעֲלֵי מַחֲלֹקֶת נִתְגַּלְגְּלִים שָׁם נִיצוֹצִין מִנִּשְׁמַת דָּתָן וַאֲבִירָם:

פה.
הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל, תֵּדַע שֶׁגַּם לְמַעְלָה יֵשׁ שְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁגַּם הֵם חוֹלְקִים גַּם־כֵּן, וְאֵין לָהֶם מַכְרִיעַ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ:

פו.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְשׁוֹתֵק, עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ רַבּוֹת רָעוֹת שֶׁהָיוּ רְאוּיִין לָבוֹא עָלָיו:

פז.
דַּיְתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹטָה תָּמִיד אַחַר הָרֹב, אֲבָל אִם הָרֹב הֵם רְשָׁעִים אֵין דַּיְתוֹ נוֹטָה אַחֲרֵיהֶם. וְיִשַׁעְיָה ח'. "לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר" כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל סַנְהֶדְרִין כ"ו):

פח.
אֵין מְלַמְּדִין זְכוּת עַל הַמֵּסִית [כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל עַל פָּסוּק "כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת" בְּרֵאשִׁית ג']:

פט.
כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים, וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֲנָשִׁים הַמְצַדְּדִים לוֹ, כְּשֶׁגּוֹזְרִים מִיתָה לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם, עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמַּחֲלֹקֶת, מַתְחִילִין מִן הַקָּטָן שֶׁבָּהֶם וְלֹא מִן הָאִישׁ שֶׁהוּא עִקַּר בַּמַּחֲלֹקֶת"

צ.
לִפְעָמִים נִגְזָר עַל הָאָדָם, שֶׁיִּכְלֶה זַרְעוֹ. וּכְשֶׁנִּמְסָר בְּיַד שׂוֹנְאָיו, עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַגְּזֵרָה שֶׁל כְּלָיַת זַרְעוֹ:

צא.
מִי שֶׁמַּרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא מִמֶּנּוּ זַרְעוֹ, שֶׁיְּצַעֲרוּ לְזַרְעוֹ שֶׁל הַמַּרְחִיק:

צב.
מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת בְּרְשָׁעִים וְלֹא מִחָה, כְּאִלּוּ הוּא עוֹשֶׂה הָרָע:

צג.
הַמַּחֲזִיק בַּמַּחֲלֹקֶת, עוֹבֵר בְּלָאו וְרָאוּי לְהִצְטָרַע:

צד.
הַחוֹלֵק עַל מַלְכוּת בֵּית־דָּוִד, רָאוּי לְהַכִּישׁוֹ נָחָשׁ:

צה.
עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה יָכוֹל לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה:

צו.
צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק נֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים וּלְהַעֲרִיךְ עִמָּהֶם מִלְחָמָה בְּתַחְבּוּלָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו:

צז.
לְמַחֲלֹקֶת סְגֻלָּה לוֹמַר: "וַיִּקְרָא אָסָא אֶל ה'" עַד "אֱנוֹשׁ" בְּדִבְרֵי־הַיָּמִים־ב' י"ד:

צח.
מִי שֶׁאֵין בִּטְחוֹנוֹ בֶּאֱלֹקָיו, עַל־יְדֵי זֶה בָּאִים מִלְחָמוֹת וּמְרִיבוֹת:

צט.
עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה נוֹפֵל פַּחַד עַל הָאֻמּוֹת, שֶׁלֹּא יִלָּחֲמוּ עִם יִשְׂרָאֵל:

ק.
לְמַחֲלֹקֶת תֹּאמַר: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ" עַד "כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ" (דִּבְרֵי הַיָּמִים־ב' כ') מַה שֶּׁאָמַר יְהוֹשָׁפָט:

קא.
בְּשָׁעַת מִלְחָמָה צָרִיךְ לְהָכִין כְּלֵי מִלְחָמָה כַּנָּהוּג, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁבִּרְצוֹנוֹ, וְאֵין לִסְמוֹךְ עַל הַנֵּס:

קב.
הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ, אוֹיְבָיו נוֹפְלִים תַּחְתָּיו:

קג.
אֵין לְהִתְפַּלֵּל עַל שׁוּם אָדָם שֶׁיָּמוּת אֶפִלּוּ עַל מִין, כִּי יוֹתֵר טוֹב לַהֲרֹג אוֹתָם בִּידֵי אָדָם וְלֹא בִּידֵי שָׁמַיִם:

קד.
אַל תִּתְגָּרֶה בְּרָשָׁע; כָּל שֶׁכֵּן בְּרָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ:

קה.
מֻתָּר שֶׁלֹּא לְהוֹדוֹת עַל הָאֱמֶת וְלַחֲלֹק עָלָיו, כְּדֵי דְּלָא לִטְעֵי כֻּלֵּי עַלְמָא בַּתְרֵיהּ:

קו.
בַּעֲוֹון שִׂנְאַת־חִנָּם מְרִיבָה רַבָּה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ:

קז.
חֻרָב וּבְזָה רַבָּה בָּא בַּעֲוֹון עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת וְקִלְקוּל הַדִּין וּבִטּוּל תּוֹרָה:

קח.
אִשָּׁה נִדָּה דְּפָסְקָה בֵּין תְּרֵי, אִם סוֹף נִדָּה הִיא, עוֹשֶׂה מְרִיבָה בֵּינֵיהֶם:

קט.
הַנִּרְדָּף שֶׁמְּפַיֵּס אֶת הָרוֹדֵף, עַל־יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר דִּין עַל הָרוֹדֵף:

קי.
הַמְפַרְנֵס אֶת שׁוֹנְאָיו, עַל־יְדֵי זֶה נִדּוֹן הַשּׁוֹנֵא בְּדִין שְׂרֵפָה:

מריבה - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי שֶׁדּוֹבְרִים עַל הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּבֵּר הַפִּילוֹסוֹפְיָא בָּעוֹלָם וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ב.
יֵשׁ מְפָרְסָמִים שֶׁעִקַּר הַפִּרְסוּם שֶׁלָּהֶם נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת:

ג.
עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נוֹפֵל לְתַאֲוַת נאוף:

ד.
מִי שֶׁקָּמִים עָלָיו רַבִּים וְחוֹלְקִים עָלָיו עַל אֱמוּנָתוֹ, וְהוּא עוֹמֵד כְּנֶגְדָּם וְטוֹעֵן כְּנֶגְדָּם דְּבָרִים הַנִּתְקַבְּלִים, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָנִים רַבִּים וְהָעוֹלָם נִתְמַלֵּא מִזַּרְעוֹ:

ה.
מִי שֶׁנּוֹתֵן עֵינָיו שִׂכְלוֹ תָּמִיד לַחְקֹר אֶת רָאשֵׁי־הַדּוֹר וּמַעְיַן בָּהֶם בְּעֵינָא בִּישָׁא, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְרָעָב שֶׁלֶּעָתִיד, הַיְנוּ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם, וְזֶה: "רָעָב" עַיִן בְּתוֹךְ רַב:

ו.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בְּסִבָּה קַלָּה הוּא מַכְנִיעַ אֶת אוֹיְבָיו, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִסִּבּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל אוֹיְבָיו:

ז.
עַל־יְדֵי בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן נִתְוַדַּע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. גַּם עַל־יְדֵי בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן נִתְיַשֵּׁב הַמַּלְכוּת מִן הַמְּרִיבוֹת וְהַמִּלְחָמוֹת:

ח.
מִי שֶׁלִּמּוּדוֹ בַּתּוֹרָה בְּמֹחִין זַכִּים, שֶׁאֲכִילָתוֹ כָּל־כָּךְ בִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנִּזּוֹן מִמָּזוֹן שֶׁהַמַּלְאָכִים נִזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי זֶה שׁוֹנְאָיו נִדּוֹנִין בְּחֶנֶק. וְסִימָן לַדָּבָר: "וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר"; "וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל"; "וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר":

ט.
הַצַּעַר וְהַקְּנְטוּר שֶׁיֵּשׁ עַל הֶחָכָם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לִידֵי שִׂכְחָה:

י.
עַל־יְדֵי הַמְּרִיבָה גּוֹרְמִים, שֶׁהַתַּלְמִידִים הַקְּטַנִּים נִתְפַּרְסָמִים קֹדֶם זְמַנָּם, וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפָּלַת נְפָלִים, שֶׁהַוָּלָד יוֹצֵא לָאֲוִיר הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם עֲנִיּוּת וְלִפְעָמִים גּוֹרֵם מִיתוֹת חַס וְשָׁלוֹם:

יא.
לִפְעָמִים אֵין שְׁלוֹם בַּיִת לָאָדָם וְכָל בְּנֵי־בֵיתוֹ בִּקְטָטָה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ שֵׁדִים בַּבַּיִת הַגּוֹרְמִין כָּל זֶה, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּאִים יִסּוּרִים עַל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ:

יב.
לִפְעָמִים מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם גּוֹרֵם לוֹ מְרִיבוֹת, כְּמוֹ שֶׁאֵין שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בִּמְקוֹם הַטִּנֹּפֶת:

יג.
עַל־יְדֵי הַצַּעַר וְהָעַצְבוּת בָּא מְרִיבָה בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בָּא שָׁלוֹם בָּעוֹלָם:

יד.
הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הִיא עַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם:

טו.
הַמַּשָּׂא־וּמַתָּן אוֹ הַמְּלָאכָה שֶׁאָדָם מְיַגֵּעַ בּוֹ בְּיוֹם תַּעֲנִיתוֹ, זֶה הַדָּבָר מַצִּיל אוֹתוֹ מִשּׁוֹנְאִים וּמֵרוֹצְחִים:

טז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים, קָשֶׁה לוֹ לְכַוֵּן דַּעְתֵּיהּ בַּתְּפִלָּה:

יז.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ לְאִישׁ וּמְיַפֶּה אֶת הָאִשָּׁה בִּפְנֵי הַבַּעַל, וְהוֹלֵךְ אֶל הָאִשָּׁה וּמְגַנֶּה אֶת בַּעְלָהּ בְּעֵינֶיהָ, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה טָרוּד בְּמָזוֹנוֹתָיו:

יח.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה אֵיזֶה צַדִּיק, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיָדוֹ לְקָרֵב בְּנֵי־אָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ, אָז מַעֲמִיד עָלָיו שׁוֹנְאִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב בְּנֵי־אָדָם, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁאֵין לוֹ שׁוֹנְאִים אֵין יָכוֹל לְקָרֵב, כְּמוֹ בְּעֵת בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ יֵשְׁבוּ בְּשַׁלְוָה, וְאָז אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים:

יט.
עַל־יְדֵי הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה שׁוֹנְאִים בָּאִים וְנִתְרוֹמְמִים עַל אָדָם:

כ.
מִי שֶׁשּׁוֹנְאָיו נִתְרוֹמְמִים, הוּא נוֹפֵל לְתַאֲוַת אֲכִילָה:

כא.
כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ חִכּוּךְ בְּגוּפוֹ, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים, וְלִפְעָמִים שֶׁעַל־יְדֵי מַכּוֹת וְחַבּוּרוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּגוּפוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִשּׁוֹנְאִים, כִּי זֶה נִתְחַלֵּף בָּזֶה:

כב.
יֵשׁ שְׁנֵי צַדִּיקִים, שֶׁאֶחָד דִּבּוּרָיו הֵם בַּחֲרִישָׁה, וְהַשֵּׁנִי דְּבָרָיו בְּקִצִּירָה, אוֹ אֶחָד דְּבָרָיו הֲקָמַת הַבְּרִית לְזִווּג, וְהַשֵּׁנִי דְּבָרָיו הֵם הַמַּמְשִׁיכִים אֶת הַזֶּרַע וּמְהַוִּים אֶת הַוָּלָד בְּבֶטֶן אִמּוֹ וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ.
בְּכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים הָאֵלּוּ, אַל יִתְעָרֵב זָר בְּתוֹךְ דִּבּוּרָם, שֶׁמְּדַבְּרִים זֶה עַל זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל אֶת הַמְכָוָן:

כג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים יַזִּיר מִן הַיַּיִן, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ לָהֶם:

כד.
סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מִשּׁוֹנְאִים, הֵן שׁוֹנְאִים שֶׁל מַחֲלֹקֶת הֵן שׁוֹנְאִים שֶׁבַּדֶּרֶךְ שֶׁמִּתְיָרֵא מֵהֶם, לוֹמַר כָּל הַטְּעָמִים שֶׁבַּתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ פַּשְׁטָא מָנַח זַרְקָא וְכוּ':

ממון

א.
הַמִּתְלוֹצֵץ – מְזוֹנוֹתָיו מִתְמַעֲטִין:

ב.
לְשׁוֹן חֲכָמִים מֵבִיא עֹשֶׁר:

ג.
אֵין הָעֹשֶׁר מִתְקַיֵּם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְרַחֲמִים עַל הַבְּרִיּוֹת:

ד.
הָעוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן שֶׁל נְאוּף, יִזְכֶּה לְעֹשֶׁר גָּדוֹל בֵּין הַשּׁוֹנְאִים שֶׁלּוֹ:

ה.
גְּדוֹלָה מְלָאכָה שֶׁהִזְהִיר עָלֶיהָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה מְלָאכָה:

ו.
כְּגוֹן אָנוּ לוֹוִין וְאוֹכְלִין:

ז.
הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְעַשֵּׁר, יַעֲסֹק בִּבְהֵמָה דַּקָּה וּבְחוֹרְשִׁין:

ח.
אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה יִהְיֶה פְּחוֹת מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִלְבַּשׁ וְיִתְכַּסֶּה כַּמָּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וִיכַבֵּד אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו יוֹתֵר מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ:

ט.
קָשָׁה עֲנִיּוּת בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר מֵהֲמִשִּׁים מַכּוֹת:

י.
אֵין אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מֵתָה אֶלָּא־אִם־כֵּן מְבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ מָמוֹן וְאֵין לוֹ:

יא.
הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לָאֻמּוֹת לִגְזֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים תַּנַ"ךְ׃

יב.
הַיַּיִן מֵבִיא עֲנִיּוּת׃

יג.
כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה לְסוֹף מִתְעַשֵּׁר׃

יד.
הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מְטַמְּאִין אוֹתוֹ בְּטֻמְאַת קֶרִי׃

טו.
כְּשֶׁבָּא לָאָדָם אֵיזֶה הֶבְנָה חֲדָשָׁה, בְּיִדּוּעַ שֶׁכְּרוּךְ בַּעֲקֵבוֹ מָמוֹן רַב׃

טז.
מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפַל בְּיַד גּוֹי מִיַּד טְהֵר׃

יז.
מִי שֶׁבָּנָיו וּבְנוֹתָיו מֻטָּלִין בָּרָעָב, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִדִּין שְׁרֵפָה שֶׁבְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית־דִּין׃

יח.
מִי שֶׁפּוֹרֵץ גְּדֵר שֶׁל רַבָּנָן, נַעֲשָׂה עָנִי׃

יט.
מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה, זוֹכֶה לְדִירָה נָאָה׃

כ.
קְשָׁיִם מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם־סוּף וְיוֹתֵר מִן הַגְּאֻלָּה וְכִכְפָלַיִם כַּיּוֹלֵדָה. [פְּסָחִים קי"ח]׃

כא.
כֵּיוָן שֶׁנִּתְמַנָּה אָדָם פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר נִתְעַשֵּׁר׃

כב.
קְטֹרֶת מְעַשֶּׁרֶת׃

כג.
אַל יִדְאַג אָדָם לוֹמַר, פְּלוֹנִי יְקַפֵּח פַּרְנָסָתִי, כִּי עַל־כָּרְחָם יוֹשִׁיבוּךָ בִּמְקוֹמְךָ וּבְשִׁמְךָ יִקָּרְאוּךָ׃

כד.
עַל ד' דְּבָרִים נִכְסֵי בַּעֲלֵי־בָתִּים יוֹרְדִים לְטִמְיוֹן׃ עַל עוֹשְׁקֵי שְׂכַר שָׂכִיר וְכוֹבְשֵׁי שְׂכַר שָׂכִיר וְעַל שֶׁפּוֹרְקִין עֹל מֵעַל צַוָּארֵיהֶן וְנוֹתְנִין עַל חַבְרֵיהֶן וְעַל גַּסּוּת־הָרוּחַ׃

כה.
שִׁנּוּי הַמָּקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם טוֹבִים לְפַרְנָסָה׃

כו.
אֵין הַגִּשָּׁמִים נֶעֱצָרִין אֶלָּא עַל בִּטּוּל תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת וּמְסַפְּרֵי לָשׁוֹן הָרָע וְעַזֵּי פָּנִים וּבִטּוּל תּוֹרָה וַעֲוֹוֹן גָּזֵל׃

כז.
הַתְּקוּן לְמָטָר יַרְבֶּה בִּתְפִלָּה׃

כח.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה נִתְרַבֶּה פַּרְנָסָה׃

כט.
כְּשֶׁיֵּשׁ שֹׂבַע בָּעוֹלָם, אָזַי הַחֻלְשׁוֹת נִתְמַעֲטִים׃

ל.
אֵין הַגִּשָּׁמִים נֶעֱצָרִין אֶלָּא עַל פּוֹסְקֵי צְדָקָה בָּרַבִּים וְאֵינָם נוֹתְנִים׃

לא.
מְאִיסוּתָא דְּבֵיתָא מֵבִיא לִידֵי עֲנִיּוּת׃

לב.
שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מְבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי עֲנִיּוּת׃ הַמַּשְׁתִּין בִּפְנֵי מִטָּתוֹ עָרוֹם וְהַמְזַלְזֵל בִּנְטִילַת־יָדַיִם וּמִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מְקַלַּלְתּוֹ בְּפָנָיו׃

לג.
הַמַּעֲשֵׂר מְסֻגָּל לַעֲשִׁירוּת דַּוְקָא בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל׃

לד.
כְּבוֹד הַתּוֹרָה וּכְבוֹד שַׁבָּת מְסֻגָּל לַעֲשִׁירוּת׃

לה.
כַּזַּיִת מָרוֹר שֶׁאוֹכְלִין בְּפֶסַח מְסֻגָּל לְפַרְנָסָה. ["וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ" יִהְיוּ מְזוֹנוֹתַי מְרוּרִין כַּזַּיִת]׃

לו.
לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה מְסֻגָּל לְפַרְנָסָה׃

לז.
בַּת־כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל אוֹ בַּת־תַּלְמִיד־חָכָם לְעַם־הָאָרֶץ, מְבִיאָתוֹ לִידֵי עֲנִיּוּת׃

לח.
לְהִשְׁתַּתֵּף עִם מִי שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ טוֹב לְהַצְלָחָה׃

לט.
מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּאֲכִילָתוֹ וּבִשְׁתִיָּתוֹ וּשְׁאָר הַתַּעֲנוּגִים, זוֹכֶה לְפַרְנֵס אֶת עַמִּים רַבִּים׃

מ.
מִי שֶׁשּׂוֹנֵא מָמוֹן זוֹכֶה לַאֲרִיכַת־יָמִים׃

מא.
מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אַחַר אוֹצָרוֹת הוּא מְקֻרָב מִיָּתְתוֹ׃

מב.
מִי שֶׁלֹּא תִּקֵּן חַטָּאוֹת נְעוּרִים נַעֲשָׂה רָשׁ׃

מג.
מִי שֶׁמְּיַגֵּעַ אֶת עַצְמוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה אַחַר פַּרְנָסָה, וְאֵינוֹ מוֹצֵא אֶת פַּרְנָסָתוֹ, תַּקָּנָתוֹ שֶׁיַּחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה׃

מד.
מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר אֵיזֶה כְּלִי שֶׁלֹּא בְּמַתְכַּוֵּן, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא חוֹטֵא׃

מה.
מִי שֶׁלָּהוּט אַחַר עֲבוֹדַת אֲדָמָה בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ תוֹעֶלֶת׃

מו.
בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה תְּבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלֶיךָ׃

מז.
הַשִּׂמְחָה תְּמִידִית מְסֻגָּל לְהַצְלָחָה׃

מח.
דֶּרֶךְ־אֶרֶץ צָרִיךְ חִזּוּק׃

מט.
הַמְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעֲרוֹ, כּוֹפְלִים לוֹ פַּרְנָסָתוֹ; גַּם כַּפַּרְנָסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לוֹ כַּצִּפּוֹר. [בְּרָכוֹת ס"ג]׃

נ.
בַּעֲוֹן בִּטּוּל תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת הַשָּׂכָר אָבֵד, וּבְנֵי אָדָם רָצִים אַחַר פַּרְנָסָתָם, וְאֵינָם מַגִּיעִים׃

נא.
מָטָר בִּשְׁבִיל יָחִיד וּפַרְנָסָה בִּשְׁבִיל רַבִּים. וְיָחִיד דְּאָלִים זְכוּתֵהּ כָּרַבִּים דְּמִי׃

נב.
עַל־יְדֵי קִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן בָּא מָטָר וְנִשְׁמַע תְּפִלָּתוֹ׃

נג.
הַמְקַיֵּם סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁל אָבִיו בְּבֵיתוֹ זוֹכֶה לְעֹשֶׁר׃

נד.
מָטָר בִּזְכוּת אָדָם אֶחָד וְשָׂדֶה אַחַת וְעֵשֶׂב אֶחָד וּבִזְכוּת הָאָרֶץ וְחֶסֶד וְיִסּוּרִין׃

נה.
הַגְּשָׁמִים נֶעֱצָרִין בִּשְׁבִיל עֲבוֹדָה זָרָה וּבִשְׁבִיל נְאוּף וּבִשְׁבִיל צַדִּיק שֶׁלֹּא נִסְפַּד כַּהֲלָכָה וּבִשְׁבִיל מְקַפְּחֵי פַּרְנָסַת אֲחֵרִים׃

נו.
עַל־יְדֵי עֲנִיּוּת נִצּוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם:

נז.
עַל־יְדֵי שִׁמּוּשׁ שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים בָּא עֲנִיּוּת וּמִיתָה, וַאֲפִלּוּ עַל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לִמְחוֹת וְאֵינוֹ מוֹחֶה:

נח.
כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעֲקַת לְגִימָא עַל חֲבֵירוֹ וְדוֹמֵם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ דִּין:

נט.
כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין יַעֲשֶׂה מֵהֶם צְדָקָה:

ס.
דְּאָגָה וְטִרְדָּא עַל מְזוֹנוֹתָיו מַכְחִישִׁין כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם:

סא.
עַל־יְדֵי נְאוּף בָּא עֲנִיּוּת:

סב.
לִפְעָמִים כְּשֶׁאֵין לַצַּדִּיק מַזָּל עַל פַּרְנָסָה, אָז מְקִימִים עָלָיו אֵיזֶהוּ מִתְנַגְּדִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נוֹתְנִים לוֹ פַּרְנָסָתָם הָרָאוּי לָהֶם:

סג.
הָעוֹסֵק בְּבִנְיָן מִתְמַסְכֵּן:

סד.
הַצְּנִיעוּת מְסֻגָּל לַעֲשִׁירוּת:

סה.
מְשֻׁרְבּוּ הַצָּרֵי־עַיִן, רַבּוּ הַמְקַפְּחִים פַּרְנָסָתָם שֶׁל אָדָם:

סו.
מְזוֹנוֹת שֶׁל אָדָם נִתְמַעֵט כְּשֶׁאֵין דָּן אֶת הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

סז.
גַּם כְּשֶׁמְּעָרֵב מַיִם בְּמַשְׁקָיו:

סח.
גַּם כְּשֶׁאָדָם שׂוֹמֵעַ לַעֲצַת הַמֹּסִית:

סט.
גַּם כְּשֶׁעָבַר עֲבֵרָה לְהַכְעִיס נַעֲשָׂה עָנִי, וְהָעוֹלָם אֵין מַאֲמִינִים לוֹ שֶׁהוּא עָנִי:

ע.
מִי שֶׁעוֹסֵק בִּשְׂמוֹת הַטֻּמְאָה וּבִכְשָׁפִים נַעֲשָׂה עָנִי:

עא.
הַחֹלָאַת שֶׁל כְּחִישַׁת הַבָּשָׂר הַנִּקְרָא דַּאר הַבָּא עַל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת, הוּא סִימָן לְדַלּוּת:

עב.
כְּשֶׁאֵיזֶה בּוּשָׁה בָּאָה עַל הָאָדָם הוּא סִימָן לְדַלּוּת:

עג.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹנֵא מָמוֹן, מְלַמְּדִין אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה הַדֶּרֶךְ שֶׁיֵּלֵךְ בָּהּ:

עד.
לִפְעָמִים מִיתַּת כָּרֵת נִתְחַלֵּף עַל עֲנִיּוּת:

עה.
עָנִי הוּא מְבֻלְבָּל כְּשִׁכּוֹר:

עו.
עַל־יְדֵי אוֹנָאָה נַעֲשָׂה עָנִי:

עז.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו בְּמְהִירוּת בְּלִי יִשּׁוּב־הַדַּעַת נַעֲשָׂה בַּעַל־חוֹב:

עח.
מִי שֶׁמְּקַפֵּחַ פַּרְנָסָה לְאֶחָד כְּאִלּוּ הָרָגוֹ:

עט.
לְעוֹלָם יַחֲזִיק אָדָם בְּנַחֲלַת אֲבוֹתָיו, וְאַל יִמְכֹּר וְאַל יַחֲלִיף אוֹתָם:

פ.
מִי שֶׁהוּא תָּאֵב לְמָמוֹן הוּא נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ:

פא.
עַל־יְדֵי כְּפִירָה בָּא דַּלּוּת:

פב.
מִי שֶׁהוּא עָנִי, יִשְׁתַּדֵּל לְסַפֵּק מָזוֹן לְדוֹרְשֵׁי הַשֵּׁם:

פג.
אֱמוּנָה הוּא טוֹב לְפַרְנָסָה:

פד.
כְּאֵב עֵינַיִם הוּא סִימָן לַעֲנִיּוּת:

פה.
עַל־יְדֵי הַכְנָעָה בַּהֲמוֹתָיו שֶׁל אָדָם נִתְרַבֶּה:

פו.
עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְפַרְנָסָה:

פז.
מִי שֶׁנּוֹתֵן מָמוֹן לְמְכַשְּׁפִים, עַל־יְדֵי זֶה תּוֹלִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ בְּבֵית שֶׁל נָכְרִים:

פח.
דִּבּוּרָיו שֶׁל הַצַּדִּיק מְבִיאִין פַּרְנָסָה:

פט.
הָעַצְבוּת מַפְסִיד הַפַּרְנָסָה:

צ.
עַל־יְדֵי צְדָקָה יִהְיֶה לְךָ הַרְחָבָה:

צא.
הַרְבֵּה שֵׁנָה מֵבִיא אֶת הָאָדָם לִידֵי עֲנִיּוּת. ["אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרֵשׁ". מִשְׁלֵי כ]:

צב.
הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְצְדָקָה זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת:

צג.
אוֹקִירוּ לִנְשַׁיכוּ כִּי הֵיכָא דְּתִיתְעַתְּרוּ:

צד.
אֵין הַבְּרָכָה מָצוּי בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל כְּבוֹד אִשְׁתּוֹ:

צה.
הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית נְכָסָיו מִתְמוֹטְטִין וְאֵינָן עוֹלִין:

צו.
עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין זֶמֶר שֶׁל שְׂחוֹק בָּא זוֹל:

צז.
מִי שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל עַל פַּרְנָסָה, בְּוַדַּאי יִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ:

צח.
אֵין לָאָדָם לִמְכֹּר מִקְחוֹ הָרִאשׁוֹן:

צט.
מִי שֶׁיּוֹרֵד לְפַרְנָסַת חֲבֵרוֹ נִקְרָא רָשָׁע:

ק.
לֹא יָבוֹא שׁוּם אֶחָד לְהַזִּיק אֶת חֲבֵרוֹ אִם לֹא מִגַּאֲוַת לִבּוֹ:

קא.
נְשִׁירָה קָשָׁה לַעֲנִיּוּתָא:

קב.
עָשִׁיר הוּא בְּחִינַת זָכָר, וְעָנִי הוּא בְּחִינַת נוּקְבָא:

קג.
כְּאֵב עֵינַיִם סִימָן לְהֶזֵּק:

קד.
לְכָל הַדְּבָרִים הֵן חָכְמָה אוֹ עֹשֶׁר אוֹ בָּנִים, צָרִיךְ עֵסֶק בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וִיבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיַּצְלִיחַ בִּדְבַר הָעֵסֶק:

ממון - חלק שני

א.
שָׁנָה שֶׁהִיא שְׁנַת מַשְׁא־וּמַתָּן הוּא סִימָן טוֹב לִבְרִיאוּת הַגּוּף:

ב.
מִי שֶׁלְּהוּט אַחַר עֲבוֹדוֹת אֲדָמָה בָּא לִידֵי אֶחָד מִשָּׁלֹשׁ: אוֹ לִידֵי שְׁפִיכוּת־דָּמִים אוֹ לִידֵי צָרַעַת אוֹ לִידֵי שִׁכְרוּת:

ג.
עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַחֶסֶד נִצּוֹל מֵאֵשׁ וְזוֹכֶה לְפַרְנָסָה:

ד.
עַל־יְדֵי שֶׁהַדִּין־תּוֹרָה הוֹלֵךְ וְנִתְמַעֵט, עַל־יְדֵי זֶה הַפַּרְנָסָה נִתְמַעֶטֶת וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ה.
עַל־יְדֵי אַסְמַכְתּוֹת נִשְׁפָּע פַּרְנָסָה גְּדוֹלָה לָעוֹלָם. וְזֶה כִּי יֵשׁ כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁלֹּא מָצִינוּ לוֹ מְקֹרָא מִן הַתּוֹרָה, וְטָרְחוּ חֲזַ"ל לְמְצֹא לָהֶם אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא:

ו.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְפָּאֵר בִּכְשֵׁרִים שֶׁבְּאֻמּוֹת כְּנֶגֶד הַשָּׂטָן, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִתֵּן פַּרְנָסָה לְיִשְׂרָאֵל בְּלִי קִטְרוּג:

ז.
עַל־יְדֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק לִקְבוּרַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁפָּע פַּרְנָסָה גְּדוֹלָה:

ח.
לִסְעֻדַּת מִצְוָה יַטְרִיחַ אָדָם אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בִּבְקִיעוֹת עֵצִים, וִיכַוֵּן בִּבְקִיעַת עֵצִים שֶׁהוּא בּוֹקֵעַ וּמַפְרִיד הָרַע מֵהַטּוֹב שֶׁבְּעֵץ־הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְפַרְנָסָה:

ט.
עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל:

י.
מִי שֶׁמְּקַיֵּם "יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ" עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב:

יא.
גָּדוֹל הַנֶּהֱנֶה מִיגִיעַ כַּפּוֹ, שֶׁהוּא מַכִּיר בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם מַה שֶּׁאֵין הַמַּלְאָכִים יוֹדְעִים:

יב.
לְפִי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּמַּלְאָכִים, הֵיְנוּ לִפְעָמִים יוֹשְׁבִים, לִפְעָמִים עוֹמְדִים, לִפְעָמִים נָשִׂים, לִפְעָמִים אֲנָשִׁים, וְכֵן שְׁאָר הַשִּׁנּוּיִים, כֵּן הַשֶּׁפַע הַבָּאָה מִן הַשָּׂמַיִם נִשְׁתַּנֶּה, לִפְעָמִים אֵשׁ, לִפְעָמִים מַיִם, לִפְעָמִים אֲבָנִים, וְכֵן שְׁאָר הַשְׁפָּעוֹת, וְכָל אֵלּוּ הַשִּׁנּוּיִים נַעֲשִׂים בָּעוֹלָם וּבָאָדָם. גַּם נִשְׁתַּנֶּה רְצוֹנוֹ לְפִי הַשִּׁנּוּיִים, לִפְעָמִים רוֹצֶה כָּךְ וְלִפְעָמִים רוֹצֶה רָצוֹן אַחֵר:

יג.
הַפַּרְנָסָה לְפִי הַזִּוּוּג:

יד.
לְפִי הַזְּקֵנִים שֶׁבַּדּוֹר כֵּן הַפַּרְנָסָה:

טו.
הָרִבִּית מַפְסִיד הַיִּרְאָה:

טז.
הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית, אֵינוֹ מוֹצֵא מִי שֶׁיְּלַמֵּד עָלָיו זְכוּת:

יז.
מִי שֶׁשּׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלַּעֲבֹר עַל "לֹא תַחְמֹד", עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִכַּעַס וּמִגַּאֲוָה וּמֵחֶסְרוֹן אֱמוּנָה הַבָּאָה עַל־יְדֵי כַּעַס וְגַאֲוָה.

יח.
עַל־יְדֵי מַשָּׂא־וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה נִתְבַּטְּלִים הַקְּלָלוֹת:

יט.
מִי שֶׁצָּרִיךְ לְלִוּוֹת מֵאֲחֵרִים הוּא דּוֹמֶה לִבְהֵמָה:

כ.
מִי שֶׁהוּא סַרְסוּר, כְּשֶׁרוֹצֶה לְסַרְסֵר שֶׁיִּקְנֶה אָדָם גָּדוֹל אֵיזֶהוּ דָּבָר מֵאָדָם פָּחוּת, וְרוֹאֶה שֶׁאֵין דְּבָרָיו נִכְנָסִין בְּאָזְנֵי אָדָם הַפָּחוּת שֶׁיִּמְכֹּר אֶת הַדָּבָר לָאָדָם הַגָּדוֹל, אָז יִתְפַּלֵּל הַסַּרְסוּר שֶׁיִּכְנֹס דְּבָרָיו בְּאָזְנֵי הַפָּחוּת וְיִמְכֹּר לָאָדָם הֶחְשׁוּב:

כא.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּיִצְרוֹ בָּנָיו אֵינָם יוֹצְאִים לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מָמוֹנוֹ נִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי נִסָּיוֹן:

כב.
הַדְּרָכִים מְבִיאִין אֶת הָאָדָם לְלָשׁוֹן הָרַע וַעֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי־עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת־דָּמִים, וְאֵלּוּ עֲבֵרוֹת מַפְסִידִין אֶת הַפַּרְנָסָה:

כג.
עַל־יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לְעַנְיֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה מָמוֹנוֹ נִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ:

כד.
הַשְׁרָפוֹת בָּא לָעוֹלָם בִּשְׁבִיל מְעוֹת עֲבוֹדָה זָרָה לְכַלּוֹת אוֹתָם:

כה.
כְּשֶׁקָּם מֶלֶךְ חָדָשׁ אוֹ שַׂר חָדָשׁ אָז נִתְחַדֵּשׁ וְנִשְׁתַּנָּה הַפַּרְנָסָה:

כו.
מִי שֶׁעָסְקוּ וּמַשָּׂאוּ־וּמַתָּנוּ עִם הָאֻמּוֹת בְּעֵת חַגָּם אוֹ אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּעֵת חַגָּם, אֶלָּא שֶׁפַּרְנָסָתוֹ שֶׁמַּעֲמִיד דְּבָרִים לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, עַל־יְדֵי זֶה אִשְׁתּוֹ שׁוֹפַעַת דָּם תֵּכֶף סָמוּךְ לִטְבִילָתָהּ:

כז.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, הַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ לְאִישׁ וּמְיַפֶּה אֶת הָאִשָּׁה בִּפְנֵי הַבַּעַל, וְהוֹלֵךְ אֶל הָאִשָּׁה וּמְגַנֶּה אֶת בַּעֲלָהּ בְּעֵינֶיהָ, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה פֵּרוּד בֵּינֵיהֶם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה טָרוּד בִּמְזוֹנוֹתָיו:

כח.
מִי שֶׁסְּחוֹרוֹתָיו וְנַחֲלוֹתָיו מְפֻזָּרִים וְאֵינָם בְּמָקוֹם אֶחָד, לִפְעָמִים נִצּוֹל עַל־יְדֵי זֶה מִקְּרִיעָה עַל מֵתוֹ:

כט.
הַסּוֹחֵר הַגָּדוֹל שֶׁבָּעִיר הוּא הַנֵּר שֶׁבָּעִיר:

מפלת

א.
עַל־יְדֵי פַּחַד הָאִשָּׁה מַפֶּלֶת:

ב.
סְגֻלָּה לְמַפֶּלֶת נְפָלִים שֶׁתִּשְׁתֶּא אֶצְלָהּ מַגְנֵט, גַּם תִּשְׁתֶּא אֶצְלָהּ חֲתִיכַת עֵץ מִקֶּבֶר הַצַּדִּיק. גַּם יִתֵּן צְדָקָה:

ג.
אִשָּׁה שֶׁהִיא מַפֶּלֶת, תִּשְׁתֶּא אֶצְלָהּ מֵי טַל:

ד.
סְגֻלָּה לְמַפֶּלֶת שֶׁתִּמְכֹּר עִיבּוּרָהּ:

ה.
בַּעֲוֹן שִׂנְאַת־חִנָּם הָאִשָּׁה מַפֶּלֶת נְפָלִים:

ו.
עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁלָּהּ הִיא מַפֶּלֶת:

חֵלֶק שֵׁנִי

א.
אִשָּׁה הַמַּפֶּלֶת נְפָלִים, לֹא תֵלֵךְ בְּקִשּׁוּטֵי זָהָב:

ב.
הַטְּחִינָה וְהַלִּישָׁה שֶׁל קֶמַח שֶׁל הַמַּצּוֹת שֶׁל פֶּסַח הוּא סְגֻלָּה לְאִשָּׁה שֶׁמַּפֶּלֶת נְפָלִים:

מסור

א.
מִי שֶׁאוֹמֵר מְסִירוּת עַל חֲבֵרוֹ לְסוֹף שֶׁיִּהְיֶה מְטֻלְטָל, וְשׂוֹנְאִים קָמִים עָלָיו, וְרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁרָצָה לִרְאוֹת עַל חֲבֵרוֹ, וְכָל הַנִּסְמָכִין עָלָיו נוֹפְלִים, וּמִשְׁפַּחַת הַנִּרְדָּף לוֹקְחִין גְּדֻלָּתוֹ:

ב.
מִי שֶׁמּוֹסֵר אֶת הַצַּדִּיק, יוֹרֵד מִנְּכָסָיו׃

ג.
מֵתֵר לַהֲרֹג אֶת הַמָּסוּר׃

ד.
אָסוּר לִמְסֹר אֶפִלּוּ אֶת הָרָשָׁע לַהֲרִיגָה׃

משקה

א.
עַל־יְדֵי גְּנֵבָה הַמַּשְׁקוֹת מִתְקַלְקְלִין׃

ב.
גַּם עַל־יְדֵי גַּאֲוָה׃

משיח - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, וְדוֹחֶה הַרְבֵּה חֹשֶׁךְ וְצָרוֹת מִן הָעוֹלָם׃ גַּם זוֹכֶה לִבְגָדִים נָאִים׃

ב.
עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה הָרוּחַ שֶׁל מָשִׁיחַ מְנַשֶּׁבֶת עַל גְּזֵרוֹת הַמַּלְכֻיּוֹת וּמְבַטְּלָן׃

ג.
עָתִיד דּוֹר אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ זַכַּאי׃

ד.
עַל־יְדֵי אֱמֶת בָּא הַקֵּץ׃

ה.
עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה׃

מוהל

א.
צָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר מוֹהֵל צַדִּיק וְיִרְאַ־שָׁמַיִם, כִּי כְּשֶׁהַמּוֹהֵל אֵינוֹ טוֹב, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה מוֹלִיד חַס וְשָׁלוֹם הַנִּמּוֹל עַל־יָדוֹ. גַּם עַל־יְדֵי שֶׁהַמּוֹהֵל אֵינוֹ טוֹב, עַל־יְדֵי זֶה בָּא הַתִּינוֹק חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי חֹלִי נוֹפֵל.

ב.
אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְעַבֵּר תַּבִּיט עַל הַסַּכִּין שֶׁל מִילָה אַחַר הַמִּילָה׃

ג.
הַמּוֹהֵל נוֹתֵן הֶבְנָה לַנִּמּוֹל בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה׃

ד.
מְצַוַּת מִילָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ שֶׁיֵּשׁ לְבִגְדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל׃

ה.
מִי שֶׁנּוֹלַד מָהוּל בְּיָדוּעַ שֶׁכֹּחַ הַמְּדָמֶּה שֶׁלּוֹ טוֹב וְיָפֶה׃

ו.
מִי שֶׁגּוֹמֵל חֶסֶד, שֵׁם אֲשֶׁר יִקָּרֵא יִתְקַיֵּם, בִּשְׁבִיל זֶה קֹדֶם שֶׁיִּקָּרֵא שֵׁם לַתִּינוֹק יִגְמֹל חֶסֶד, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקַיֵּם הַשֵּׁם׃

מפרסם

א.
יֵשׁ מְפָרְסָמִים שֶׁעִקַּר הַפִּרְסוּם שֶׁלָּהֶם נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת׃

ב.
הַנְּסָיוֹן הוּא בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל וּלְפַרְסֵם אֶת הָאָדָם׃

ג.
עַל־יְדֵי הַמְּרִיבָה גּוֹרְמִים שֶׁהַתַּלְמִידִים הַקְּטַנִּים נִתְפַּרְסְמִים קֹדֶם זְמַנָּם. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַפָּלַת נְפָלִים, שֶׁהַוָּלָד יוֹצֵא לַאֲוִיר עוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם עֲנִיּוּת וְלִפְעָמִים גּוֹרֵם מִיתוֹת חַס וְשָׁלוֹם׃

אות נון

נאוף

א.
מִי שֶׁמְּהַרְהֵר בְּבַת אַל נָכָר, עַל־יְדֵי זֶה בָּנָיו לֹא יִהְיוּ לוֹמְדִים׃

ב.
מַזָּל שֶׁל אִשָּׁה כְּפִי מַזַּל הָאִישׁ׃

ג.
הַזִּוּוּג שֶׁהוּא בְּבֵית נָאֶה, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ צוּרָה יָפָה וּמְתֻקָּנֶת לִבְנֵיהֶם׃

ד.
הַבָּא עַל הַגְּוִיָּה כְּאִלּוּ נִתְחַתֵּן עִמָּהֶם׃

ה.
הַבְּשָׂמִים מַכְנִיסִין תַּאֲוָה לָאָדָם׃

ו.
בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל וּבַת תַּלְמִיד־חָכָם לְעַם־הָאָרֶץ אֵין זִוּוּגָם עוֹלֶה יָפֶה: אוֹ אַלְמָנָה, אוֹ גְּרוּשָׁה, אוֹ זֶרַע אֵין לָהּ, אוֹ קוֹבָרָהּ, אוֹ קוֹבֵרְתּוֹ, אוֹ מְבִיאָתוֹ לִידֵי עֲנִיּוּת וְלִידֵי גָּלוּת׃

ז.
זָקֵן מְנָאָף אֵין הַדַּעַת סוֹבַלְתּוֹ, וְאַחַר־כָּךְ הוּא נִבְזֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ:

ח.
שִׁבְעָה כִּמְנַדְּדִין וְאֶחָד מֵהֶם מִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה:

ט.
תַּאֲוַת נאוּף אֵינוֹ נִרְחָק מִן הָאָדָם אֶלָּא עַל־יְדֵי הַרְחָקַת רְאוּת הָעַיִן וְהַמַּחֲשָׁבָה:

י.
לֹא תִּכָּנֵס עִם פִּתּוּיֶיךָ בְּטוֹעֶן וְנִטְעָן, כִּי אֲרִיכַת הַרְגָּשַׁת הַחוֹשֵׁב אֲפִלּוּ לִבְחִינַת הַשּׂוֹלֵל תִּפְעַל הַגְבָּרַת הַחֵפֶץ וְתִתְהַפֵּךְ הָרְצוֹן אֵלָיו:

יא.
עַל־יְדֵי הַיַּיִן רוֹב נְאוּף:

יב.
מִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה אֵינוֹ אָדָם, וּכְאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וּמְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת:

יג.
מִי שֶׁמְּחַסֵּר עוֹנַת אִשְׁתּוֹ וְיֵשׁ לָהּ צַעַר מִזֶּה הוּא נֶעֱנָשׁ בְּמִיתָה.

יד.
לִפְעָמִים עַל־יְדֵי שִׁדּוּכִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים זֶה לָזֶה, אֶחָד מֵהֶם מֵת:

טו.
מִי שֶׁנּוֹשֵׂא אִשָּׁה רִשְׁעָה גְּרוּשָׁה קוֹבַרְתּוֹ:

טז.
נְאוּף שֶׁל אִשָּׁה מַחֲרִיב אֶת הַבַּיִת:

יז.
כָּל הַמְזַנֶּה, עַל־יְדֵי זֶה אִשְׁתּוֹ רוֹאָה בַּחֲלוֹם טֻמְאוֹת הַנִּקְרָא מָארִין:

יח.
כָּל הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּאִלּוּ יְלָדָהּ:

יט.
עַל־יְדֵי זוּוּג שֶׁאֵינוֹ בְּקְדֻשָּׁה בָּא שְׂרֵפָה:

כ.
כָּל הַבָּא דְּבַר עֲבֵרָה לְיָדוֹ וְאֵינוֹ עוֹשְׂאָהּ עוֹשִׂים לוֹ נֵס:

כא.
הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ, כְּאִלּוּ חוֹרְשׁוֹ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וְזוֹרְעוֹ מֶלַח, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ הוּא מֵעִיד עַל כָּל הַשְּׁבָטִים וְאֵינוֹ מֵעִיד עָלָיו [קִדּוּשִׁין ע']:

כב.
הַמֵּפֵר בְּרִית כְּאִלּוּ הֵפֵר כָּל הַמִּצְווֹת:

כג.
הַמִּכְנָסַיִם מְכַפְּרִים עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת:

כד.
עַל־יְדֵי נְאוּף נוֹפְלִים הַצַּדִּיקִים:

כה.
עַל־יְדֵי שֶׁמְּקוֹנְנִן עַל מִיתַת הַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה מְשַׁבֵּר אֶת עַצְמוֹ מֵאַהֲבַת נָשִׁים: ["וַיְקוֹנֵן דָּוִד" וְכוּ' "נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךְ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים"]:

כו.
עַל־יְדֵי הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה בּוֹרֵא קְלִפּוֹת הַמִּתְלַבְּשִׁים בִּבְנֵי־אָדָם מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עָלָיו וְעוֹשִׂין לוֹ יִסּוּרִין:

כז.
הַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ סוֹף שֶׁבָּא לִידֵי שְׁפִיכוּת־דָּמִים:

כח.
מִי שֶׁהוּא מְבַעֵר נוֹאֲפִים, בָּזֶה הוּא מְתַקֵּן חַטַּאת אֲבוֹתָיו:

כט.
מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁמֹר אוֹת בְּרִית יֹאמַר תָּמִיד אֱמֶת, גַּם יַעֲשֶׂה חֶסֶד עִם מִי שֶׁלֹּא יְצַפֶּה לְתַשְׁלוּם גְּמוּלוֹ:

ל.
לְפָנֵם הַבְּרִית יְהֶיֶה רוֹדֵף שָׁלוֹם:

לא.
עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת בָּא לִידֵי פְּגַם הַבְּרִית:

לב.
הִרְהוּרֵי נְאוּף בָּאִים מֵחֲמַת שְׁבִירַת כְּלִי שֶׁל חֶסֶד, וּלְפִי רֹב הַנִּיצוֹצוֹת הֵן רוֹב הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁל נְאוּף:

לג.
מִי שֶׁעוֹבֵר עַל מִשְׁכַּב־זָכוֹר, עַל־יְדֵי זֶה נִתְפָּס בִּתְפִיסָה:

לד.
כֶּסֶף חַי מְסֻגָּל לִגְבוּרַת אֲנָשִׁים:

לה.
מִי שֶׁמְּזַוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ בִּשְׁעַת שִׁנְאָה, זֶרַע הַנּוֹלָד הֵן מְשַׁמְּרִין אֶת עַצְמָן:

לו.
עַל־יְדֵי נְאוּף בָּאִים לַגְּלוּת תַּחַת יַד שָׂרִים לֵצִים, וְנַעֲשָׂה בַּעַל־חוֹב:

לז.
בִּזְכוּת שֶׁהַנְּקֵבוֹת נִזְהָרִים מִנְּאוּף יָבֹא מָשִׁיחַ, גַּם לֹא יִצְטָרֵךְ אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים נִתְגַּדֵּל:

לח.
נְאוּף בָּא עַל־יְדֵי הִתְעַסְּקוּת בִּשְׂמוֹת הַטֻּמְאָה וּבְכִשָּׁפִים:

לט.
הַבָּא עַל הַכּוּתִיוֹת מַכְנִיס כָּל הַשֶּׁפַע לַסִּטְרָא אַחֲרָא:

מ.
עַל־יְדֵי נְאוּף בָּא שִׁכְחָה:

מא.
תִּקּוּן לְהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְהַחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה:

מב.
מִי שֶׁהוּא נוֹטֵר בְּרִית, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ זְכוּת:

מג.
עַל־יְדֵי מְעוּט בָּא הִרְהוּרֵי נְאוּף:

מד.
בַּעֲוֹן כִּשּׁוּף וְנְאוּף הַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק:

מה.
בְּנֵי נוֹאֲפִים יִהְיוּ נִצְרָכִים לְכִשּׁוּף:

מו.
בָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל־יְדֵי עֵסֶק הַכִּשּׁוּף יִהְיוּ נוֹאֲפִים:

מז.
הַנּוֹאֲפִים לָרֹב הֵם מִתְנַגְּדִים לַצַּדִּיקִים:

מח.
הַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה כְּאִלּוּ הֵבִיא בָּנָיו קָרְבָּן לַעֲבוֹדָה זָרָה גַּם נִדּוֹן בְּסִקִילָה:

מט.
עַל־יְדֵי נְאוּף מְאַבֵּד אֶת הַזִּכָּרוֹן:

נ.
עַל־יְדֵי נְאוּף הַבּוּשָׁה נִסְתַּלֵּק:

נא.
עַל־יְדֵי אֲכִילָה גַּסָּה בָּא לְנְאוּף:

נב.
כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אַחַר־כָּךְ הוּא מְצַעֵר מֵחֲמַת הַנִּיצוֹץ שֶׁבּוֹ, אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם בַּבְּרִית אֵין מְצַעֵר אַחַר־כָּךְ, כִּי כְּבָר הָלַךְ מִמֶּנּוּ הַנִּיצוֹץ:

נג.
מִי שֶׁאֵינוֹ מֵפֵר בְּרִית, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ זְכִירָה:

נד.
הִרְהוּרֵי נְאוּף בָּאִים עַל־יְדֵי שְׁבוּעַת שָׁקֶר:

נה.
מִי שֶׁהוּא עָרֵב בְּעַד רָשָׁע נַעֲשָׂה נוֹאֵף:

נו.
מִי שֶׁמַּשְׁחִית דַּרְכּוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נִכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס:

נז.
עַל־יְדֵי גִּלּוּי עֲרָיוֹת בָּא הֲרִיגָה:

נאוף - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי נְאוּף נוֹפֵל לְתִפְיסָה אוֹ לְחֹלִי כְּאֵב רַגְלַיִם: גַּם תַּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה נוֹפֵל לְזֶה: גַּם מַזִּיקִין שׁוֹלְטִין עָלָיו:

ב.
עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת נוֹפֵל לְתַאֲוַת נְאוּף:

ג.
עַל־יְדֵי תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה בְּיָמִים שֶׁאָסוּרִין בְּתַשְׁמִישׁ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לִתְפִיסָה:

ד.
עַל־יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף בָּא עֲצִירוּת, וְעַל־יְדֵי עֲצִירוּת בָּא צָרַעַת:

ה.
עַל־יְדֵי טוֹבוֹת שֶׁעוֹשֶׂה עִם בְּנֵי־אָדָם נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת נְאוּף וְכֵן לְהֵפֶךְ:

ו.
שׁוֹמֵר הַבְּרִית הוּא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת:

ז.
כָּל הַשּׁוֹמֵר הַבְּרִית זוֹכֶה לְהָבִין הַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן הַגְּנוּזִים בַּתּוֹרָה:

ח.
אָסוּר לְלַמֵּד זְכוּת עַל זֶה שֶׁעָבַר עַל מִשְׁכַּב זָכוֹר:

ט.
הַפַּרְנָסָה לְפִי הַזִּוּוּג:

י.
אִישׁ בָּטֵל שֶׁאֵין עוֹסֵק בְּשׁוּם עֵסֶק, עַל־יְדֵי זֶה תַּאֲוָתוֹ מְרֻבָּה בְּמִשְׁגָּל וּמְדַבֵּר דִּבְרֵי טִנּוּף תָּמִיד:

יא.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית מֻתָּר לוֹ לִשְׁמֹחַ כְּשֶׁרוֹאֶה מַפֶּלֶת שׁוֹנְאָיו:

יב.
סַכָּנַת הַדְּרָכִים בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. וְסִימָן לַדָּבָר: "אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ" וְכוּ':

יג.
אִשָּׁה שֶׁנִּתְבַּעֵת לִזְנוּת, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא נִבְעֲלָה, הַתְּבִיעָה לְחוּד עוֹשָׂה בָּהּ רֹשֶׁם:

יד.
מִי שֶׁעוֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בָּרָע, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִבִּזָּיוֹנוֹת:

טו.
עַל־יְדֵי זְנוּת בָּא רְצִיחָה:

טז.
עַל־יְדֵי זְנוּת עִם הָאֻמּוֹת בָּא שְׁמָד:

יז.
מִי שֶׁנּוֹטֵל שְׂרָרָה לְעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה בְּתוֹ נַעֲשֵׂית זוֹנָה חַס וְשָׁלוֹם:

יח.
הַבַּעֲלֵי חֶשְׁבּוֹנוֹת עַל־פִּי רֹב הֵם בַּעֲלֵי תַּאֲוַת נְאוּף:

יט.
מִי שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים זוֹכֶה שֶׁזַּרְעוֹ יְחַבְּרוּ פְּרוּשִׁים עַל הַתּוֹרָה:

נדה

א.
אִשָּׁה שֶׁהִיא מְרֻבָּה בְּדָמִים הִיא דַּבְּרָנִית; וְאַל תִּתְיַפֶּה בְּעֵינֵי בְּנֵי אָדָם, גַּם תִּרְחַץ אֶת עַצְמָהּ בְּמֵי מַעְיָנוֹת, גַּם אַל תְּיַגַּע אֶת עַצְמָהּ הַרְבֵּה, גַּם בַּעֲלָהּ יְזַהֵר בִּנְטִילַת־יָדַיִם, גַּם אַל תִּכְעַס, גַּם אַחַר הַטְּבִילָה תִּתֵּן צְדָקָה. גַּם בַּעְלָהּ יִלְמֹד מַסֶּכֶת נִדָּה וְאַחַר־כָּךְ יֹאמַר שִׁיר שֶׁל יוֹם. גַּם תִּרְחַץ אֶת עַצְמוֹ בִּדְבָרִים הָעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמְּצוּדָה מִן הַנָּהָר, גַּם תִּשְׁתֶּה חֶלֶב עֵז, גַּם תִּרְחַץ בְּנוֹצַת עֵזִים, גַּם תְּעַשֵּׁן אֶת עַצְמָהּ בִּלְבוֹנָה:

ב.
אִשָּׁה שֶׁשּׁוֹפַעַת דָּם תִּכְתֹּב אוֹתִיּוֹת "לֹא אֶחָד" וְתִשְׁאָא עָלֶיהָ. ["מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד". מִשְׁלֵי]:

ג.
אִשָּׁה שֶׁהִיא פְּרוּצָה, עַל־יְדֵי זֶה אֵין לָהּ וֶסֶת וּמַרְבָּה בְּדָמִים:

ד.
נִדָּה שֶׁרָאֲתָה דָּם דֶּרֶךְ מִקְרֶה, הוּא מַחֲמַת חֵטְא הָאִישׁ:

נדה - חלק שני

א.
אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת תִּתְעַנֶּה:

ב.
סְגֻלָּה לְהַחֲזִיר לְאִשָּׁה וְסָתָהּ עַל־יְדֵי הַכְנָסַת־אוֹרְחִים:

ג.
מִי שֶׁעָסְקוּ וּמַשָּׁאוּ־וּמַתָּנוּ עִם הָאֻמּוֹת בְּעֵת חַגָּם אוֹ אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּעֵת חַגָּם, אֶלָּא שֶׁפִּרְנָסָתוֹ שֶׁמַּעֲמִיד דְּבָרִים לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶם, עַל־יְדֵי זֶה אִשְׁתּוֹ שׁוֹפַעַת דָּם תֵּכֶף סָמוּךְ לְטָבִילָתָהּ:

נפילה

א.
לִפְעָמִים אָדָם נוֹפֵל מִמַּדְרֵיגָתוֹ לְעֵת זִקְנָתוֹ:

ב.
עַל־יְדֵי גְּבִיַּת מַס נוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵיגָתוֹ:

ג.
עַל־יְדֵי קִנְאָה נוֹפֵל מִמַּדְרֵיגָתוֹ:

ד.
עַל־יְדֵי קִנְאָה אֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד, לִפְעָמִים מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת וְלוֹמֵד בְּהַתְמָדָה, וְלִפְעָמִים הַתְּפִלָּה וְהַלִּמּוּד עָלָיו כְּמַשָּׂא:

ה.
מִי שֶׁנִּמְעָד בְּדִבּוּרוֹ, וּבְוַדַּאי הָרְגִילוּת שֶׁל לְשׁוֹנוֹ הָיָה צָרִיךְ לְדַבֵּר כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, אֲבָל מִי שֶׁנִּמְעָד בִּרְגִילוּת לְשׁוֹנוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁפִּרְנָסָתוֹ נִתְמַעֵט וְהוּא צָרִיךְ לְחֶסֶד גָּדוֹל וִישׁוּעָה שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פַּרְנָסָה:

ו.
עַל־יְדֵי הַשְׁבּוּעָה נִכֶּרֶת [נִכְרַת] הַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁל אָדָם:

ז.
כְּשֶׁאָדָם מַחֲלִיק וְנוֹפֵל, זֶה עַל־יְדֵי שֶׁהִתְחַזֵּק לַעֲבֹר עֲבֵרָה:

ח.
כְּשֶׁאַתָּה מַתְחִיל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה וְהַהַתְחָלָה הִיא בְּכָל לֵבָב, תַּצְלִיחַ בְּזוֹ הַמִּצְוָה וְלֹא יֵאָרַע לְךָ שׁוּם הֶזֵּק:

ט.
מִי שֶׁנּוֹפֵל מִיִּרְאָתוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּרְאָתוֹ לֹא הָיְתָה טְהוֹרָה:

י.
אָדָם נוֹפֵל מֵחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן:

יא.
כְּשֶׁתִּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מִגְּזֵלוֹת וּמִשְׁבוּעוֹת וּמִשֶּׁקֶר, לֹא תִּפֹּל מִמַּדְרֵיגָתְךָ:

יב.
כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן שֶׁיֵּשׁ שָׁם רְשָׁעִים, לִפְעָמִים הֵם מַשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לְמַטָּה. וְהַסְּגֻלָּה לָזֶה שֶׁיַּגְבִּיהַּ יָדָיו לְמַעְלָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה:

יג.
מִי שֶׁלִּבּוֹ נוֹפֵל מֵהַהִתְלַהֲבוּת, הוּא מֵחֲמַת שֶׁשּׁוֹנֵא אֶת הַצַּדִּיק:

יד.
הַצַּדִּיק שֶׁמַּנְהִיג בֶּאֱמֶת אֶת הָעוֹלָם לֹא יִפֹּל מֵחֲשִׁיבָתוֹ:

טו.
מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַכָּבוֹד וְהַכָּבוֹד רוֹדֵף אַחֲרָיו, בְּוַודַּאי לֹא יֵרֵד וְלֹא יִפֹּל מִכְּבוֹדוֹ:

טז.
עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים לֹא יִפֹּל מִמַּדְרֵיגָתוֹ:

נפילה - חלק שני

א.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנוֹפֵל, יֵדַע שֶׁמַּלְאָכָיו הַשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ נִסְתַּלְּקוּ:

ב.
מִי שֶׁבָּא לוֹ הִרְהוּר זְנוּת עִם בַּת אֵל נֵכָר, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶהוּ נְפִילָה:

ג.
אוֹ אֵיזֶהוּ חוֹלַאַת יָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו:

נבול-פה

א.
מִי שֶׁמְּדַבֵּר נִבּוּל־פֶּה, בְּיָדוּעַ שֶׁלִּבּוֹ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת אָוֶן:

ב.
עַל־יְדֵי נִבּוּל־פֶּה בָּא חֲנֻפָּה:

ג.
בַּעֲוֹון נִבּוּל־פֶּה צָרוֹת וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת מִתְחַדְּשׁוֹת, וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל מֵתִים חַס וְשָׁלוֹם, וְיִתּוֹמִים וְאַלְמָנוֹת צוֹעֲקִים וְאֵינָם נַעֲנִין (שַׁבָּת ל"ג):

ד.
הַמְנַבֵּל פִּיו, אֲפִלּוּ חוֹתְמִין עָלָיו גְּזַר־דִּין שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה לְטוֹבָה, הוֹפְכִין עָלָיו לְרָעָה, גַּם מַעֲמִיקִין לוֹ גֵּיהִנֹּם, גַּם לַשּׁוֹמֵעַ וְשׁוֹתֵק (שָׁם):

ה.
חָמוּר הָאוֹמֵר בְּפִיו מִן הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה:

נהנה מאחרים

א.
מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְקַבֵּל מָמוֹן מֵהָרָשָׁע, אַף־עַל־פִּי שֶׁזֶּה הַמָּמוֹן הוּא סְפֵק גֶּזֶל, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֻתָּר לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַבֵּל הָרָשָׁע לְעַצְמוֹ אֵיזֶהוּ תַּלְמִיד חָכָם רָשָׁע וְיֹאמַר עָלָיו שֶׁהוּא צַדִּיק, וְיִתֵּן לוֹ הַמָּמוֹן, וְיֶחֱלֹק עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת:

ב.
מְשֻׁרָבּוּ מְקַבְּלֵי מַתָּנוֹת, נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְּרוּ הַשָּׁנִים:

ג.
אָדָם שֶׁקִּבַּלְתָּ הֲנָאָה מִמֶּנּוּ פַּעַם אֶחָד אַל תְּבַזֵּהוּ:

ד.
מִי שֶׁמַּכְבִּיד עֻלּוֹ עַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְסוֹף שֶׁנִּצְטָרֵךְ לְאֲחֵרִים:

ה.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה טוֹבוֹת לִבְנֵי־אָדָם מֻתָּר לוֹ לֵהָנוֹת מֵהֶם וּצְרִיכִים לְשָׁרְתוֹ:

ו.
עַל־יְדֵי הֲנָאָה שֶׁאַתָּה מְקַבֵּל מֵחֲבֵרְךָ, עַל־יְדֵי זֶה אַתָּה סוֹבֵל צַעַר עַל עֲוֹנוֹתָיו:

ז.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מָמוֹן מֵאֲחֵרִים יְגַדֵּל כָּל זַרְעוֹ:

ח.
הַמֶּלֶךְ גּוֹבֶה יְצִיאוֹתָיו מִן הָעָם:

ט.
צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה מַשָּׂא־וּמַתָּן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְסוֹף לְבַטֵּל מִדִּבְרֵי תוֹרָה:

י.
מִי שֶׁשּׁוֹאֵל חֶלְקוֹ בְּפִיו, כְּאִלּוּ גָּזַל:

יא.
הַמְצַפֶּה לְשֻׁלְחַן חֲבֵרוֹ עוֹלָם חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ גַּם חַיָּיו אֵינָם חַיִּים: [בֵּיצָה ל"ב ע"ב]:

יב.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה הוּא נֶהֱנֶה מֵרֵיחַ. [אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נֶהֱנֵית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוּף הֱוֵי אוֹמֵר זֶה הֲרֵיחַ. בְּרָכוֹת מ"ג]:

נהנה מאחרים - חלק שני

א.
גְּדוֹלָה יְגִיעַ כַּפּוֹ שֶׁמַּצִּיל אֶת הָאָדָם מֵהֲרִיגָה:

ב.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹנֵא מַתָּנוֹת אֵינוֹ מִתְיָרֵא מֵעֲלִילוֹת:

נגינה - חלק שני

א.
כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים נִתְפָּרְסָמִים בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁים נְגוּנִים בָּעוֹלָם:

ב.
הַלְוִיִּים הָיָה לָהֶם לְכָל יוֹם נְגוּן מְיֻחָד, וְעַכְשָׁו בַּגָּלוּת נִשְׁתַּכְּחוּ הַנְּגוּנִים. וּכְשֶׁבָּאָה אֵיזֶהוּ שֶׁבֶר עַל אֵיזֶהוּ אֻמָּה, אָזַי מִתְנוֹצֵץ הַנְּגוּן שֶׁל הַלְוִיִּים שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַשֶּׁבֶר הַזֶּה:

ג.
עַל־יְדֵי הַנְּגוּנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם קוֹל בְּכִיָּה יְכוֹלִים לְהוֹצִיא הַשְּׁבוּיִים, בְּחִינַת מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת:

ד.
עַל־יְדֵי הַנְּגִינָה אָדָם נִכָּר אִם קִבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה:

ה.
מַה כְּשֶׁאָדָם שׁוֹתֶה מַתְחִיל לְזַמֵּר וּלְנַגֵּן וְלֹא כֵן בַּאֲכִילָתוֹ, מֵחֲמַת שֶׁאָמְרוּ שִׁירָה עַל הַבְּאֵר וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה עַל הַמָּן:

נסיון - חלק שני

א.
הַנִּסָּיוֹן הוּא בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל וּלְפַרְסֵם אֶת הָאָדָם:

ב.
מִי שֶׁאֵין בְּמַעֲלוֹת הַצִּדְקוּת, וְגַם אֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת, וְרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת בְּנֵי־אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִנִּסְיוֹנוֹת, וּבִפְרָט שֶׁלֹּא יִתְקַנְּאוּ בּוֹ הָרְשָׁעִים:

ג.
מִי שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּיִצְרוֹ בָּנָיו אֵינָם יוֹצְאִים לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מָמוֹנוֹ נִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יָבוֹא לִידֵי נִסָּיוֹן:

נר תמיד - חלק שני

א.
בִּזְכוּת נֵר תָּמִיד הַדּוֹלְקִים בְּשֶׁמֶן־זַיִת נְצוֹלִין מִגְּזֵרַת שְׁמָד:

אות ס

ספירת העמר - חלק שני

א.
עַל יְדֵי סְפִירַת הָעֹמֶר נְצוֹלִין מִגְּרוּשׁ:

ב.
בְּיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִזָּהֵר לִטְבֹּל לְקֶרְיוֹ בִּימֵי עֹמֶר:

ג.
בְּסִפִּירַת הָעֹמֶר יְכוֹלִין לְהַכְנִיעַ אֶת הַמָּסוּר: וְסִימָן: לְעֹמֶר – רֹאשֵׁי תֵּבוֹת מֵאִיגְּרָא רָמָא לְבִירָא עָ'מִיקְתָּא:

סוד - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי עִיּוּן עָמֹק בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה יוּכַל לְפַקֵּד עֲקָרוֹת וּלְרַפְּאוֹת חוֹלַאַת חָזָק:

ספר - חלק שני

א.
מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְחַבֵּר אֵיזֶהוּ סֵפֶר וְאֵינוֹ מְחַבְּרוֹ, זֶה כְּמוֹ שֹׁכּוֹל בָּנִים:

ב.
אֲלוּ הַמְחַבְּרֵי הַסְּפָרִים צָרִיךְ לָהֶם לְשַׁקֵּל בַּמִּשְׁקָל אֶת דִּבְרֵי הַסֵּפֶר, אִם יֵשׁ בָּהֶם כְּדֵי סֵפֶר, כִּי עִקַּר הַסֵּפֶר אֵינוֹ אֶלָּא אֵלּוּ הַדְּבָרִים, הַנֶּאֱמָרִים בְּהִתְקַשְּׁרוּת הַנִּשְׁמוֹת בִּבְחִינַת: "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם", וְאִם יֵשׁ בּוֹ מְעַט בְּהִתְקַשְּׁרוּת הַנַּ"ל, אֵין בּוֹ כְּדֵי סֵפֶר"

ג.
מְבִינֵי מַדָּע יְכוֹלִים לְהָבִין, כְּשֶׁרוֹאִים בְּסֵפֶר חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, אִם בַּעַל הַמְחַבֵּר חִדֵּשׁ אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁין בְּעַצְמוֹ, אוֹ שֶׁכְּבָר הָיָה לְעוֹלָמִים שֶׁחִדֵּשׁ אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁין, וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם כְּדֵי סֵפֶר נִתְגַּלָּה לְבַעַל הַמְחַבֵּר אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁין כְּדֵי לְחַבְּרָם בְּסִפְרוֹ, אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא טָרַח עַל אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁין, כִּי בָּא לוֹ בְּנָקֵל, כִּי כְּבָר הָיָה מִי שֶׁטָּרַח בִּשְׁבִילָם וְהֵבִיא אוֹתָם לְגִלּוּי:

ד.
כְּשֶׁנִּדְפָּס אֵיזֶהוּ סֵפֶר חָדָשׁ, עַל־יְדֵי זֶה הַבְּכִיָּה שֶׁעַל־יָדוֹ נִתְחַדֵּשׁ זֶה הַסֵּפֶר בִּבְחִינַת "וְשִׁקֲוֵי בִּבְכִי מָסָכְתִּי", הַבְּכִיָּה הַזֹּאת נִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹתֵיהֶם שֶׁל הָאֻמּוֹת, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עָלֵינוּ. כִּי גַּם עִקַּר כֹּחַ מֻמְשַׁלְתָּם אֵינוֹ אֶלָּא בִּבְכִיָּה שֶׁל עֹשֶׁק, וְסִימָן לַדָּבָר: וְהָיָה מִסֵּפֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם [עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן תִּנְיָנָא]:

ה.
מִי שֶׁאֵין מַסְתַּכֵּל עַל נָשִׁים זוֹכֶה שֶׁזַּרְעוֹ יְחַבְּרוּ פֵּרוּשִׁים עַל הַתּוֹרָה:

ו.
מַה שֶּׁסְּפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל צַדִּיקִים נִגְנָזִין וְנֶאֱבָדִין וְנִשְׁכָּחִין מִן הָעוֹלָם, כְּגוֹן כַּמָּה סְפָרִים שֶׁל תַּנָּאִים וְקַדְמוֹנִים שֶׁנֶּאֱבְדוּ וְנִשְׁכָּחוּ, הוּא טוֹבָה לְהָעוֹלָם, כִּי עַל־יְדֵי זֶה נֶאֱבָדִין וְנֶעֱקָרִין וְנִמְחִין סִפְרֵי מִינִין וְאֶפִּיקוֹרְסִים הַרְבֵּה, יִמַּח שְׁמָם: גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל קִנְאָה וְשִׂנְאָה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ הַכְּשֵׁרִים הַמִּתְנַהֲגִים בִּקְדֻשָּׁה:

ז.
עַל־יְדֵי סֵפֶר גָּדוֹל שֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם, נִפְקָדִין עֲקָרוֹת: וְסִימָן "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם":

סגלה - חלק שני

א.
נוֹצָה שֶׁל עוֹפוֹת הַבַּר הֵם סְגֻלָּה לְחֻלָּיֵי הָרֵאָה, וּמְסָגֵל לְחַזֵּק אֶת הָרוּחַ־חַיִּים:

ב.
הַשָּׁמַיִם – יֵשׁ בָּהֶם שִׁנּוּי מַרְאוֹת לְפִי מַרְאוֹת עֲשָׂבִים הַנִּגְדָּלִים עַל־יְדֵיהֶם, וְהֵם מְסֻגָּלִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶן:

ג.
מֵי גְּשָׁמִים מְסֻגָּלִין לְמִי שֶׁאֵין לוֹ גְּבוּרַת אֲנָשִׁים:

ד.
אֲמִירַת תְּהִלִּים סְגֻלָּה לְהוֹרִיד גְּשָׁמִים "תְּהִלִּם" – לְמָטָר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מָיִם:

ה.
סְגֻלָּה לְהַחֲזִיר לְאִשָּׁה וְסָתָהּ עַל־יְדֵי הַכְנָסַת אוֹרְחִים:

ו.
מִי שֶׁשַּׂעֲרוֹתָיו מְרֻבִּים שֶׁלֹּא עַל־פִּי הַטֶּבַע זֶה עָלוּל לִנְזָקִים הַרְבֵּה וְלִפְגָעִים רָעִים מֵהַסִּטְרָא־אַחֲרָא, סְגֻלָּתוֹ שֶׁיִּקָּרֵא הַפָּרָשָׁה שֶׁקּוֹרִין בְּיוֹם־כִּפּוּרִים:

ז.
מִי שֶׁנִּתְאַלֵּם בְּפֶתַע פִּתְאוֹם יַעֲבִירוּ עַל פִּיו חַלָּף כָּשֵׁר:

ח.
סְגֻלָּה לְמַקְשָׁה לֵילֵד, תִּתְלֶה לָהּ עַל צַוָּארָהּ מַפְתֵּחַ שֶׁל הַבַּיִת־עָלְמִין. גַּם הַמַּפְתֵּחַ הַזֶּה מְסֻגָּל לַעֲקָרָה:

ט.
סְגֻלָּה לְחֻלִּי הַצַּוָּאר, שֶׁיִּבְכֶּה עַל חֻרְבַּן הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ:

י.
סְגֻלָּה כְּשֶׁנִּכְנָס לְבַיִת חָדָשׁ לָגוּר, יַכְנִיס לְשָׁם חֶרֶב אוֹ סַכִּין אוֹ שְׂאֹר כְּלֵי־זַיִן. וְסִימָן לַדָּבָר: בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת – כְּלֵי חָמָס מְכֻרוֹתֵיהֶם; חַרְבוֹתֵיהֶם מְגוּרוֹתֵיהֶם:

יא.
תַּפּוּחִים מְסֻגָּלִים לְמַקְשָׁה לֵילֵד:
* לְחוֹלִי נוֹפֶל – שֶׁיְּפַזֵּר צְדָקָה. פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים:
* סְגֻלָּה לְמַקְשָׁה לֵילֵד, שֶׁתִּרְחַץ בְּיַיִן מִלְּפָנֶיהָ וּמִלְּאַחֲרֶיהָ; נִכְנָס יַיִן יָצָא סוֹד:
* סְגֻלָּה לְחוֹלֶה - לְהִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית. עַיִן בְּלִקּוּטֵי הָרִאשׁוֹן בְּסִימָן ח' [ז']:

אות עין

ענוה

א.
מִי שֶׁמְּשַׁתֵּף אֶת עַצְמוֹ בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לַעֲנָוָה:

ב.
עַל־יְדֵי אֱמֶת יִזְכֶּה לַעֲנָוָה:

ג.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה בָּא הַכְנָעָה:

ד.
עַל־יְדֵי קְבִיעוּת מָקוֹם לִתְפִלָּה בָּא לִידֵי עֲנָוָה וַחֲסִידוּת:

ה.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה תִּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, וּכְאִלּוּ הִקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת:

ו.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה מוֹסִיפִין לוֹ גְּדֻלָּה עַל גְּדֻלָּתוֹ:

ז.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה מַאֲרִיךְ יָמִים:

ח.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה אֵין מְדַקְדְּקִין אַחַר מַעֲשָׂיו:

ט.
יוֹם שֶׁאַתָּה מַקְטִין אֶת עַצְמְךָ, יוֹם הַזֶּה מוֹסִיף כֹּחַ וּגְבוּרָה וְהִתְרוֹמְמוּת בְּקְרֻבָּשָׁה שֶׁל מַעְלָה:

י.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁעֲנָוָה נִתְרַבָּה בָּעוֹלָם תְּצַפֶּה לְרַגְלֵי דִּמְשִׁיחָא:

יא.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה נִתְבַּטֵּל פַּחַד הָאוֹיְבִים:

יב.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַיִּסּוּרִין:

יג.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה הַכֹּל עִמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יד.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה בָּא חֵן. ["וְלַעֲנָוִים יִתֵּן חֵן"]:

טו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַכְנָעָה אֵין לוֹ מוֹרָא, כְּאִלּוּ יוֹשֵׁב בְּמָצוֹר:

טז.
מִי שֶׁאֵין בּוֹ הַכְנָעָה אֵין בּוֹ יִרְאָה:

יז.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה נִתְגַּדֵּל, גַּם אֵינוֹ נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ:

יח.
מִי שֶׁהוּא לֵב רַךְ הוּא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר:

יט.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זוֹכֵר אוֹתוֹ:

כ.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ תַּאֲוָתוֹ:

כא.
אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיְּם אֶלָּא עַל מִי שֶׁמַּשְׁפִּיל עַצְמוֹ כְּאַיִן:

ענוה - חלק שני

א.
סְגֻלָּה לְבָנִים – לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ:

ב.
עַל־יְדֵי גַּאֲוָה רַבָּה נִבְעָל כְּאִשָּׁה:

ג.
הָאָדָם נִכָּר בְּקוֹלוֹ אִם הוּא עָנָו אוֹ בַּעַל־גַּאֲוָה:

ד.
לִפְעָמִים עַל־יְדֵי שִׁפְלוּת שֶׁאָדָם מַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ, אוֹ אֲחֵרִים מַשְׁפִּילִין אוֹתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין מֵעָלָיו גְּזֵרוֹת מִיתָה:

ה.
כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שִׁפְלוּת, יֵדַע שֶׁמִּיתָה נִגְזַר עָלָיו:

עצבות

א.
מִי שֶׁלֹּא תִּקֵּן חַטָּאת נְעוּרִים, עַל־יְדֵי זֶה בָּאִים לוֹ דְּאָגוֹת ["אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי"]:

ב.
לְרֹב בָּא הַצַּעַר לָאָדָם עַל־יְדֵי דִּבּוּרוֹ:

ג.
כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ צַעַר, תְּדַבֵּר מִזֶּה הַצַּעַר:

ד.
עַל־יְדֵי דְּאָגָה בַּלֵּב נוֹפֵל עַל הָאָדָם אֵימוֹת מָוֶת. ["לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי" פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י דּוֹאֵג. "וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי"]:

ה.
עַל־יְדֵי הַכְנָעָה נִתְבַּטֵּל רָעָה וְיָגוֹן:

ו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת יִסְתַּכֵּל עַל הַצַּדִּיקִים וְיָבֹא לוֹ שִׂמְחָה בְּלִבּוֹ:

ז.
כְּשֶׁאַתָּה נִכְנָס בְּבֵית נָכְרִי, עַל־יְדֵי זֶה בָּא עַצְבוּת. ["וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי". מִשְׁלֵי ה']:

ח.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת אָדָם נֶחֱלָשׁ:

ט.
עַל־יְדֵי לֵב רָע הַפָּנִים נִשְׁתַּנָּה. ["מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים אֵין זֶה כִּי אִם רַע לֵב". נחמיה ב']:

י.
כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ צַעַר בְּיוֹם שִׂמְחָתְךָ וְכָל שִׂמְחָתְךָ נִשְׁבָּת, תֵּדַע שֶׁתַּמָּה זְכוּת אֲבוֹתֶיךָ:

יא.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת יִתֵּן מַתָּנָה לַצַּדִּיק תְּדִיר:

יב.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת בָּא שְׂרֵפָה:

יג.
עַצְבוּת סִימָן לְאֵיזֶה חֹלְאַת שֶׁמְּמַשְׁמֵשׁ לָבוֹא:

יד.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין עִמּוֹ:

טו.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת רוֹאֶה קֶרִי:

טז.
עַצְבוּת בָּא עַל־יְדֵי כַּעַס. ["וּדְבַר עָצֵב יַעֲלֶה אָף". מִשְׁלֵי ט"ו]:

יז.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת אֵינוֹ מַשִּׂיג תּוֹחַלְתּוֹ:

יח.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת נִתְבַּזֶּה:

יט.
עַל־יְדֵי בְּכִיָּה אֵין אָדָם יָכוֹל לֶאֱכֹל. ["וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל". שְׁמוּאֵל א' א']:

כ.
מִי שֶׁאֵין לוֹ עַצְבוּת וְהוּא תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, בְּוַדַּאי יִתְנַשֵּׂא:

כא.
עַל־יְדֵי עַצְבוּת בָּא בְּזָיוֹן:

כב.
בְּכִיָּה הוּא סִימָן טוֹב לַחוֹלֶה:

כג.
עַל־יְדֵי יָגוֹן אוֹיְבָיו נִתְרוֹמְמִים:

כד.
עַל־יְדֵי יָגוֹן בָּא כְּאֵב לֵב:

כה.
מִי שֶׁהוּא מָהִיר הוּא עַצְבָּן:

כו.
קָרְבַת הַצַּדִּיקִים מְשַׂמַּחַ אֶת הַלֵּב:

כז.
סְגֻלָּה לְהָסִיר עַצְבוּת - שֶׁיִּשְׁמַע אֶת צַדִּיק נִכְבָּד כְּשֶׁהוּא מְזַמֵּר:

כח.
מִי שֶׁאֵין מִתְוַדֶּה עַל עֲוֹונוֹתָיו אֲנָחָה וּדְאָגוֹת בָּאִים עָלָיו:

כט.
כְּשֶׁאָדָם מִתְאַוֶּה לִדְבָרִים שֶׁהֵם נֶגְדִּיִּים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לוֹ אֲנָחָה:

ל.
הָעֹצֶב עַל חֻלּוֹם רָע מְבַטֵּל אֶת הַחֲלוֹם שֶׁלֹּא יִתְקַיֵּם:

לא.
קוֹל וּמַרְאֶה וְרֵיחַ מְשִׁיבִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם:

לב.
עַל־יְדֵי הַצָּעָקָה נִתְבַּטֵּל הַצַּעַר:

לג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת מֵבִיא עַל עַצְמוֹ יִסּוּרִין:

לד.
כָּל הַנִּמְשָׁךְ אַחַר צַעֲרוֹ יוֹתֵר מִדַּי הַצַּעַר נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו:

לה.
תְּמָרִים מְבַטְּלִין דְּאָגָה:

לו.
אַגָּדָה מְשַׂמַּחַ אֶת הָאָדָם:

עצבות - חלק שני

א.
עַצְבוּת שֶׁבְּלֵב הָאָדָם - כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ בְּרָעָתוֹ, כִּי הַלֵּב הוּא הַמְסַבֵּב לְכָל זֶה; כִּי הַלֵּב הוּא הַגּוֹרֵם לְכָל דָּבָר הֵן לְטוֹב הֵן לְהֵיפֶךְ:

ב.
צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעַצְבוּת כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי אֲבֵלוּת:

ג.
עַל־יְדֵי הַצַּעַר וְהָעַצְבוּת בָּא מְרִירָה בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בָּא שָׁלוֹם בָּעוֹלָם:

ד.
עַל־יְדֵי קַלְקוּל הַשִּׂמְחָה בָּא חוֹלָאִים חַס וְשָׁלוֹם:

ה.
סְגֻלָּה לְהָסִיר הָעַצְבוּת עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת:

ו.
הַנְּדָרִים וְהַנְּדָבוֹת מְבִיאִין שִׂמְחָה:

עצירות

א.
עַל־יְדֵי עֲצִירוּת בָּאִים הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ב.
לְכָל דָּבָר מִיתָה יִפְתַּח נְקָבָיו:

ג.
עֲצִירוּת מַזִּיק לָעֵינַיִם:

עברה

א.
יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם:

ב.
מִי שֶׁעוֹבֵר עֲבֵרָה לְהַכְעִיס, לְסוֹף שְׁנִתְבַּזֶּה בְּעֵינֵי בְּנֵי־אָדָם וְהוּא כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם:

עצלות

א.
עַל־יְדֵי תַּאֲוֹת שֶׁאָדָם תָּאֵב וְאֵינוֹ מַשִּׂיג אוֹתָם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא עַצְלוּת וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ב.
עַל־יְדֵי זְרִיזוּת מֵסִיר אֶת הַשֵּׁנָה וּמְחַיֶּה אֶת הַמֹּחִין:

עונש

א.
לִפְעָמִים כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַעֲנִישׁ אוֹתוֹ, זֶה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא עָשָׂה מִצְוָה כָּזֶה כְּשֶׁבָּא לְיָדוֹ:

ב.
לִפְעָמִים דָּנִין אֶת הָאָדָם עַל פִּיו:

ג.
לִפְעָמִים הָאָדָם נֶהֱרָג מֵחֲמַת שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַמְלִיץ בְּעַד אֶחָד, שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתוֹ בְּחִנָּם:

ד.
לִפְעָמִים הָאָדָם נֶעֱנָשׁ עַל שֶׁפָּשַׁע בִּמְלַאכְתּוֹ, אוֹ שֶׁנִּגְזַר גְּזֵרָה עַל אַנְשֵׁי מְקוֹמוֹ אוֹ עַל עַמּוֹ. [מְיוּנֶה שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ "מַה מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא" וְכוּ' עַיֵּן בְּפֵירוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם. יוֹנָה א']:

ה.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְמַהֵר לְהַפְרַע מִכְּפוּיֵי טוֹבָה עַל־יְדֵי כְּפוּיֵי טוֹבָה. [רַשִׁ"י בִּמְלָכִים ב' י"ב. בְּשֵׁם מִדְרָשׁ]:

ו.
מִי שֶׁכָּלֶב נָשַׁךְ אוֹתוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁקִּבֵּל לָשׁוֹן הָרַע אוֹ שֶׁסִּפֵּר לָשׁוֹן הָרַע. ["לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ" "לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא". שְׁמוֹת כב כג]:

עצה

א.
אַל תִּשְׁאַל עֵצָה אֶלָּא מִמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ סִתְרֵי תוֹרָה. ["וְיוֹעֵץ וַחֲכַם חֲרָשִׁים וּנְבוֹן לָחַשׁ". יְשַׁעְיָה ג']:

ב.
טוֹב לִשְׁאוֹל עֵצָה מִזְקֵנִים. ["וְעֵצָה מִזְקֵנִים". יְחֶזְקֵאל ז]:

ג.
הַנּוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ עֵצָה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים לוֹ מַחְשָׁבוֹת עֲבוֹדָה זָרָה:

ד.
מִי שֶׁהוּא בַּעַל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת אַל תִּקַּח עֵצָה מִמֶּנּוּ:

ה.
עַל־יְדֵי שֶׁאַתָּה נוֹטֵל עֵצָה מֵהֲרֵב, עַל־יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לִתְשׁוּעָה. ["וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ". עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן]:

ו.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁרֵעֶיךָ אֵינָם עוֹזְרִים לְךָ, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין שׁוּם עֵצָה מוֹעִיל לְךָ. ["הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי". אִיּוֹב ו']:

ז.
כְּשֶׁאַתָּה עוֹזֵר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יוֹעִיל לְךָ עֵצָה:

ח.
הָעֵצָה הִיא מְסֻגֶּלֶת יוֹתֵר בַּשַּׁדָּה:

ט.
הַהוֹלֵךְ אַחַר עֵצַת אִשְׁתּוֹ, נוֹפֵל בַּגֵּיהִנֹּם:

י.
אַל תִּשְׂאַל עֵצָה אֶלָּא מֵאִישׁ וְלֹא מֵאִשָּׁה:

עזות

א.
מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת בְּיָדוּעַ שֶׁעָבַר עֲבֵרָה לְהַכְעִיס:

ב.
עַזּוּת בָּא עַל־יְדֵי כַּעַס:

ג.
עַל־יְדֵי עַזּוּת לֹא יְקַבֵּל מוּסָר:

ד.
עַל־יְדֵי עַזּוּת נַעֲשָׂה אַבִּיר־לֵב, גַּם בְּיָדוּעַ שֶׁעָדַיִן לֹא תִּקֵּן פִּשְׁעֵי אָבִיו:

ה.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת, תְּקוּנוֹ שֶׁיַּנִּיחַ תְּפִלִּין שֶׁהָיוּ עַל רֹאשׁ צַדִּיק:

ו.
כְּשֶׁרָשָׁע מֵעֵז בִּפְנֵי יָשָׁר, אֵין זֶה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁהַיָּשָׁר יְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. ["הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו. וְיָשָׁר הוּא יָבִין דְּרָכוֹ". מִשְׁלֵי כ"א]:

ז.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ:

ח.
הַתּוֹרָה הִיא תִּקּוּן לְעַזּוּת. [מִפְּנֵי מַה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין. בֵּיצָה כ"ה]:

ט.
עַל־יְדֵי עַזּוּת גְּשָׁמִים נֶעֱצָרִים, וּבְיָדוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בַּעֲבֵרָה, וְסוֹפוֹ שֶׁיִּכָּשֵׁל בַּעֲבֵרָה, וּמֻתָּר לְקָרוֹתוֹ רָשָׁע, וּמֻתָּר לִשְׂנֹאתוֹ, וְהוּא אֶחָד מִתתקע"ד [מֵהַתְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה] דּוֹרוֹת:

י.
חֻצְפָּה אֲפִלּוּ כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא מְהַנֵּי, וְהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תַּגָּא:

עזות - חלק שני

א.
כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁהָעוֹלָם מְעִיזִין פְּנֵיהֶם כְּנֶגֶד הַת"ח, יֵדְעוּ שֶׁבְּוַדַּאי מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל מְדִינָה הַהִוא:

ב.
כְּאֵב הָרֹאשׁ בָּא עַל שֶׁמַּעִיז פָּנָיו כְּנֶגֶד זֶרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ:

אות פ

פחד

א.
בְּשָׁעָה שֶׁבָּא פַּחַד עַל רָשָׁע, בְּיָדוּעַ שֶׁבְּזֶה הַשָּׁעָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לַצַּדִּיק תַּאֲוָתוֹ:

ב.
עַל־יְדֵי פַּחַד בָּא מִכְשׁוֹל:

ג.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן תִּנָּצֵל מִפַּחַד. ["אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד"]:

ד.
סְגֻלָּה לְבַטֵּל אֶת הַפַּחַד לִזְכֹּר אַבְרָהָם אָבִינוּ:

ה.
בִּצְדָקָה תְּבַטֵּל אֶת הַפַּחַד:

ו.
סְגֻלָּה לְבַטֵּל אֶת הַפַּחַד שֶׁתֹּאמַר ה' צְבָאוֹת:

ז.
עַל־יְדֵי הַפַּחַד נִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה:

ח.
פַּחַד מַכְחִישׁ כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם:

ט.
בַּר־דַּעַת אֵין לוֹ לְהִתְפַּחֵד מִפְּנֵי קוֹל בְּעָלְמָא:

י.
מָאן דְּמִבְעַת, אַף־עַל־גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזְלֵיהּ חָזֵי, וְתַקָּנְתוֹ - יְדַלֵּג מִדֵּכְתֵּהּ אַרְבָּעָה גַּרְמִידֵי אוֹ לִיקְרֵי קְרִיאַת־שְׁמַע אוֹ יֹאמַר עִזִּי דְּבֵי טַבָּחָא וְכוּ'. [מְגִלָּה ג']:

יא.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּחָדִים יְזַמֵּר זֶמֶר שֶׁל שִׂמְחָה:

יב.
עַל־יְדֵי שֶׁתְּצַיֵּר שָׁם אֱלֹקִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ יֵלְכוּ הַפְּחָדִים מִמְּךָ:

יג.
מִי שֶׁאוֹכֵל מָמוֹן יִשְׂרָאֵל פְּחָדִים בָּאִין עָלָיו:

יד.
מִי שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בִּבְרָכַת הַנֶּהֱנִין תְּחִלָּה וְסוֹף פְּחָדִים בָּאִים עָלָיו:

טו.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן לֹא יִהְיֶה לְךָ פַּחַד:

טז.
הוֹשַׁעְנוֹת חֲבוּטִים מְסֻגָּלִים לְבַטֵּל הַפַּחַד:

יז.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְאָצִית לְדִין תּוֹרָה נָצוֹל מִפַּחַד:

יח.
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשֶׂר טְבִילוֹת מְבַטְּלִין הַפַּחַד. גַּם יִתֵּן מַתָּנָה לְהַצַּדִּיק:

יט.
עַל־יְדֵי אֱמֶת הָאָדָם נָצוֹל מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת:

כ.
עַל־יְדֵי עֲנָוָה לֹא יִהְיֶה לְךָ פַּחַד:

כא.
בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פַּחַד, בְּיִדּוּעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֵלֶק לַסִּטְרָא־אַחֲרָא:

כב.
כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה פַּחַד וְאַחַר־כָּךְ בָּא שִׂרְפָּה, בְּיִדּוּעַ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַפַּחַד:

כג.
פַּחַד בָּא עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה. ["אָחֲזָה רְעָדָה חֲנֵפִים"]:

כד.
כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּאַחְדּוּת הָאֻמּוֹת מִתְפַּחֲדִין מֵהֶם:

כה.
כְּשֶׁשּׁוֹכְחִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם נִשְׁעָנִים עָלָיו, עַל־יְדֵי זֶה מִתְפַּחֲדִים מֵאֻמּוֹת:

כו.
עַל־יְדֵי דְּאָגָה בָּא פַּחַד:

כז.
עַל־יְדֵי פַּחַד בָּא כְּזָבִים:

כח.
אוֹר הַנֵּר סְגֻלָּה לְפַחַד:

כט.
עַל־יְדֵי הִתְפָּאֲרוּת בַּעֲשִׁירוּת בָּא פַּחַד:

ל.
פַּחַד בָּא עַל־יְדֵי כַּעַס:

לא.
עַל־יְדֵי דְּאָגָה וְפַחַד נַעֲשָׂה הַלֵּב אָטוּם:

לב.
עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשָׁעַת סְעוּדָה נָצוֹל מִפַּחַד:

לג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּחַד הוּא סִימָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ, וְסִימָן שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו:

לד.
מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְוַדֶּה עַל עֲוֹונוֹתָיו מוֹרָא בָּא עָלָיו:

פחד - חלק שני

א.
כְּשֶׁבָּא פַּחַד עַל אָדָם, יֵדַע שֶׁבָּא בֶּן גִּילוֹ לְאֵיזֶהוּ צָרָה:

ב.
לִפְעָמִים אָדָם מִתְפַּחֵד קֹדֶם שֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶהוּ טוֹב:

ג.
מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִן הַצָּרָה הוּא פִּקֵּחַ:

ד.
בְּלַיְלָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ פַּחַד בִּשְׁעַת שֵׁנָה, אַל תֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ בַּיּוֹם:

ה.
כְּשֶׁאָדָם נוֹטֶה לָמוּת, אֲפִלּוּ כְּשֶׁעֲדַיִן בְּקַו־הַבְּרִיאָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שְׁדִינוֹ לְמִיתָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא מִתְפַּחֵד וְאוֹמֵר בְּפִיו שֶׁיָּמוּת:

פדיון שבויים

א.
עַל־יְדֵי גַּבְהוּת הַלֵּב נוֹפֵל לִתְפִיסָה:

ב.
דְּמוּדָה לְנָכְרִים נוֹפֵל בִּידֵיהוֹן, אֶלָּא כָּל דִּבְרֵיהֶם תִּסְתֹּר:

ג.
הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם:

ד.
עַל־יְדֵי פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים נִתְקַבֵּץ נִדָּחָיו שֶׁל הַפּוֹדֶה:

ה.
מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ חָשׁוּב כִּתְפִיסָה:

ו.
בַּעֲוֹון מִשְׁכַּב־זָכוֹר נִתְפָּס בִּתְפִיסָה:

ז.
מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל הַשְּׁבוּיִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִמִּיתָה:

ח.
מִי שֶׁהוּא בִּתְפִיסָה, בְּיָדוּעַ שֶׁגַּם נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה בִּתְפִיסָה:

ט.
מִי שֶׁבָּא לְהַצְדִּיק וְשׁוֹאֵל אֶת הַצַּדִּיק עֵצָה וּמֵיפֵר עֲצָתוֹ אַחַר־כָּךְ, עַל־יְדֵי זֶה נִתְפָּס בִּתְפִיסָה:

י.
מִי שֶׁמַּאֲכִיל לֶחֶם לָרְעֵבִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּיל אוֹתוֹ מִבֵּית־הָאֲסוּרִים. ["נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים ה' מַתִּיר אֲסוּרִים". תְּהִלִּים קמו]:

יא.
מִי שֶׁלֹּא תִּקֵּן חַטָּאוֹת נְעוּרִים, עַל־יְדֵי זֶה בָּא לְבֵית־הָאֲסוּרִים:

יב.
מִי שֶׁהוּא רָגִיל לִהְיוֹת מוֹהֵל, אוֹ לְסַפֵּק צָרְכֵי סְעוּדַת בְּרִית־מִילָה שֶׁל עָנִי, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִבֵּית־הָאֲסוּרִים:

פדיון שבויים - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי נְאוּף נוֹפֵל לִתְפִיסָה אוֹ לְחֹלִי כְּאֵב רַגְלַיִם. גַּם תַּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה נוֹפֵל לָזֶה. גַּם מַזִּיקִין שׁוֹלְטִין עָלָיו:

ב.
סְגֻלַּת הַצַּדָּקָה לְבַטֵּל כָּל אֵלּוּ הָעוֹנָשִׁים:

ג.
בִּשְׁבִיל שֶׁאֵין מְבַקְּשִׁין רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לִתְפִיסָה, וְתִקּוּן לִתְפִיסָה, שֶׁיְּפָרְנֵס אֵיזֶהוּ בַּעֲלֵי־חַיִּים:

ד.
עַל־יְדֵי תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה בְּיָמִים שֶׁאָסוּרִין בְּתַשְׁמִישׁ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לִתְפִיסָה:

ה.
כְּשֶׁאֶחָד מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִתְפָּס בִּתְפִיסָה, עַל־יְדֵי זֶה לְפִי בְּחִינָתוֹ נִסְתָּמוּ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה מֵחַכְמֵי הַדּוֹר, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵהַתְּפִיסָה:

ו.
לִפְעָמִים עַל־יְדֵי תְּפִיסָה נִצּוֹל מִכְּלָיוֹן בָּנִים:

ז.
עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע נִתְפָּס בִּתְפִיסָה:

ח.
הַשְּׂעָרוֹת שֶׁגְּדֵלִין עַל הָאָדָם וְהַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁעַל הָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב בִּתְפִיסָה, שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם רוּחַ מְכֹעָר, שֶׁעוֹכֵר וּמְבַזֶּה אֶת הָאָדָם:

ט.
הִשְׁתַּדְּלוּת בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים מְסֻגָּל לְהוֹלָדָה:

י.
מִי שֶׁעוֹסֵק בְּפִדְיוֹן שְׁבוּיִים, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר נִכְלָלִים בּוֹ עַל־יְדֵי זֶה:

פרישו"ת - חלק שני

א.
אָדָם הַמִּתְנַהֵג בִּפְרִישׁוּת וְאַחַר־כָּךְ חוֹזֵר מִפְּרִישָׁתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה הוּא נוֹפֵל לְתַאֲוָה נוֹסֶפֶת מִמַּה שֶּׁהָיָה לוֹ קֹדֶם פְּרִישָׁתוֹ:

ב.
הַפְּרִישׁוּת מֵבִיא שִׂבְעַ:

ג.
פְּרִישׁוּת מְתַּשְׁמִישׁ חָשׁוּב כְּמוֹ תַּעֲנִית:

ד.
חוֹלַאַת שֶׁל רְקִיקַת דָּם בָּא, עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל עוֹנָה שֶׁל לֵיל טְבִילָה:

פוסק - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים עַד שֶׁיֵּדֵעַ לְהוֹרוֹת הוֹרָאוֹת, עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם פְּקִידָה לְכַמָּה עֲקָרוֹת:

ב.
עַל־יְדֵי "שֻׁלְחָן־עָרוּךְ" בָּאִים לִירְאָה:

ג.
לִמּוּד הַפּוֹסְקִים מְבַטְּלִין הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה:

ד.
כְּשֶׁאֵיזֶהוּ רָשָׁע נִתְגַּדֵּל, אֲזַי קָשֶׁה לְחַדֵּשׁ אֵיזֶהוּ סְבָרָא בַּפּוֹסְקִים. גַּם דִּבְרֵי הַדַּיָּנִים אֵינָם נִשְׁמָעִים בְּאָזְנֵי הַבַּעֲלֵי־דִינִים:

אות צ

צדקה

א.
כָּל צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בָּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם גָּדוֹל וּמְלִיצֵי יֹשֶׁר בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם: (בָּבָא בָּתְרָא י'):

ב.
גְּדוֹלָה צְדָקָה שֶׁמְּקָרֶבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה:

ג.
וּמַצָּלָת מִן הַמִּיתָה׃

ד.
וּמְקַבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה׃

ה.
וְנַעֲשֶׂה מַלְוֶה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא׃

ו.
וְנִתְרוֹמֵם מַזָּלוֹ׃

ז.
וְנִקְרָא צַדִּיק גָּמוּר. (שָׁם)׃

ח.
עַל־יְדֵי צְדָקָה נַעֲשָׂה סוּר מֵרָע׃

ט.
מִצְוָה לְזוּן אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מֵאֵלּוּ שֶׁאֵין עוֹסְקִים, אֲבָל לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לְחַלֵּק׃

י.
כְּשֶׁמּוֹצִיא גְּזֵלָה מִתַּחַת יַד חֲבֵרוֹ כְּאִלּוּ נָתַן צְדָקָה׃

יא.
הַפְּשָׁרָה הִיא מִשְׁפָּט שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צְדָקָה׃

יב.
הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, אֵין מְקַבֵּל עַל זֶה שָׂכָר׃

יג.
צָרִיךְ לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְהַנּוֹתֵן, וְאַל תֹּאמַר שֶׁלֹּא נָתַן לְךָ מִשֶּׁלּוֹ׃

יד.
שְׁקוּלָה צְדָקָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְווֹת [בָּבָא בָּתְרָא ט']׃

טו.
גָּדוֹל הַמְעַשֶּׂה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה. (שָׁם)׃

טז.
כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטָרְפִין לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל. (שָׁם)׃

יז.
גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה צְדָקָה בַּסֵּתֶר יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה. (שָׁם)׃

יח.
הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לֶעָנִי מִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁשׁ, וְהַמְפַיְּסוֹ מִתְבָּרֵךְ בְּי"א. (שָׁם)׃

יט.
הָרוֹדֵף צְדָקָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַמְצִיא לוֹ מָעוֹת וּמַמְצִיא לוֹ בְּנֵי־אָדָם מְהֻגָּנִים כְּדֵי לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם שָׂכָר, וְזוֹכֶה לְבָנִים בַּעֲלֵי עֹשֶׁר, בַּעֲלֵי חָכְמָה, בַּעֲלֵי אַגָּדָה. (שָׁם)׃

כ.
בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה דָּנִין אֶת הָאָדָם כַּמָּה יַפְסִיד, וְאִם זָכָה נוֹתֵן זֶה הַמָּמוֹן לַעֲנִיִּים. [שָׁם דַּף י']:

כא.
יְרוּשָׁלַיִם נִפְדֵּית בִּצְדָקָה:

כב.
עַל־יְדֵי צְדָקָה נִתְכַּפֵּר לְאַחְאָב מֻחֲצָה:

כג.
הַכְנָסַת־אוֹרְחִים מֵגֵן עַל חֵטְא עֲבוֹדָה זָרָה:

כד.
גְּדוֹלָה הַכְנָסַת־אוֹרְחִים שֶׁמְּרַחֶקֶת אֶת הַקְּרוֹבִים וּמְקָרֶבֶת אֶת הָרְחוֹקִים:

כה.
הַמַּזְמִין עַכּוּ"ם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ עָלָיו גּוֹרֵם גָּלוּת לְבָנָיו:

כו.
כְּשֶׁהָעוֹלָם אֵין נוֹתְנִים צְדָקָה, הַמַּלְכוּת גּוֹזֵר גְּזֵרוֹת רָעוֹת וְלוֹקֵחַ מָמוֹנָם:

כז.
יִתֵּן לְצַדָּקָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם וְיִהְיֶה תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת:

כח.
עַל־יְדֵי הַנְּדִיבוּת תִּהְיֶה לְךָ תְּקוּמָה. ["וְהוּא עַל נְדִיבוֹת יָקוּם". יְשַׁ?עְיָה ל"ב]:

כט.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בָּא אֱמוּנָה:

ל.
מִי שֶׁהוֹלֵךְ בִּשְׁבִיל צְדָקוֹת, הוּא מְשַׁכֵּךְ חֵמָה מִן הָעוֹלָם:

לא.
גַּם זוֹכָה לֶאֱמֶת:

לב.
עַל־יְדֵי צְדָקָה יִהְיֶה לְךָ בָּנִים, וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם:

לג.
עַל־יְדֵי צְדָקָה הַפֵּרוֹת מַצְמִיחִין:

לד.
עַל־יְדֵי צְדָקָה מְקָרֵב הַיְשׁוּעָה:

לה.
בְּעֵת צָרָה מַזְכִּירִין לוֹ הַצְּדָקוֹת שֶׁנָּתַן:

לו.
עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁתִּתֵּן, גַּם הַשָּׂרִים וְהַמְּלָכִים יִהְיוּ עִמְּךָ בְּשָׁלוֹם:

לז.
עַל־יְדֵי צַדָּקָה לֹא יִשְׁמַע אָדָם חָמָס וְשׁוֹד וָשֶׁבֶר:

לח.
עַל־יְדֵי צַדָּקָה זוֹכֶה אָדָם לְחֵן:

לט.
מִי שֶׁמְּדַבֵּר לִבְנֵי־אָדָם שֶׁיִּתְּנוּ צְדָקָה הוּא מַרְבֶּה יְשׁוּעָה:

מ.
כְּשֶׁאֵין בָּעִיר מִי לִסְמֹךְ אֶת הָעֲנִיִּים בָּא שְׂרֵפָה:

מא.
בִּזְכוּת הַצְּדָקָה נִצּוֹל מִגַּאֲוָה:

מב.
אֱמוּנָה חָשׁוּב כִּצְדָקָה. ("וְהֶאֱמִן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה"):

מג.
עַל־יְדֵי צְדָקָה לְשֵׁם שָׁמַיִם בָּא לְמִדַּת בּוּשָׁה:

מד.
עַל־יְדֵי הַנְּדִיבוּת יָבוֹא לְאַהֲבַת הַצַּדִּיקִים:

מה.
מִי שֶׁגּוֹזֵל אֶת הֶעָנִי בְּזִיּוֹנוֹת בָּאִים עָלָיו:

מו.
מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה כְּאִלּוּ מֵבִיא קָרְבָּן:

מז.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בָּא גֶּשֶׁם:

מח.
עַל־יְדֵי צְדָקָה אֵין מְגָרְשִׁין אֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמָם:

מט.
כְּשֶׁאֲנָשִׁים נוֹתְנִים צְדָקָה, עַל־יְדֵי זֶה הַפֵּרוֹת נִתְבָּרְכִין וְהַשָּׁלוֹם בָּעוֹלָם:

נ.
עַל־יְדֵי אֱמֶת רוֹאִים אֶת הַצְּדָקָה שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה:

נא.
צְדָקָה מֵגֵן עַל זַרְעוֹ שֶׁל אָדָם:

נב.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ נֶחְשָׁב לוֹ כִּצְדָקָה. ("וַיִּעְתֵּר פִּינְחָס וַיְכַפֵּל וַתֵּחָשֶׂב לוֹ לִצְדָקָה"):

נג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֵּי סְפוּקוֹ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן עֵינוֹ רָעָה בָּעֲנִיִּים שֶׁבָּאִים וּפוֹשְׁטִין יְדֵיהֶם שֶׁיִּתֵּן לָהֶם, גַּם מִי שֶׁנּוֹתֵן עַל מַחֲצִית שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וּמְבִיאִים לוֹ מַחֲצִיתוֹ, וּכְשֶׁרוֹאֶה שֶׁהֵם מַרְוִיחִין

וְיֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָתָם וְדֵי סִפּוּקָם הוּא מֵצַר עַל זֶה כִּי עֵינוֹ רָעָה, עָלָיו נִתְקַיֵּם הַנִּבּוּאָה הַנִּכְתָּב אַחַר פָּסוּק "בִּמְלֹאוֹת שִׂפְקוֹ יֵצֶר לוֹ" עַד "זֶה חֵלֶק אָדָם רָשָׁע":

נד.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אוֹהֲבֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה מְתַקֵּן פְּגַם הַבְּרִית:

נה.
בִּזְכוּת עֲנִיִּים אָנוּ נִצּוֹלִים מִן הַגּוֹיִים:

נו.
כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוָה, תִּרְאֶה שֶׁהַמִּצְוָה לֹא תִּהְיֶה בְּחִנָּם אֶלָּא בְּכֶסֶף מָלֵא:

נז.
בַּעֲוֹוֹן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת הַשָּׁמַיִם נֶעֱצָרִים וְהַיֹּקֶר הֲוָה:

נח.
הַשִּׂמְחָה בִּצְדָקָה הוּא סִימָן עַל לֵב שָׁלֵם:

נט.
עֲשֵׂה עַד שֶׁאַתָּה מוֹצֵא וּמְצוּי לְךָ וְעוֹדְךָ בְּיָדְךָ:

ס.
כָּל הַמְשַׂגֵּר מַתְּנוֹתָיו לְכֹהֵן אֶחָד מֵבִיא רָעָב לָעוֹלָם:

סא.
הַמַּטִּיל מְלַאי לְכִיס שֶׁל ת"ח זוֹכֶה לֵישֵׁב בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה:

סב.
גְּדוֹלָה צְדָקָה יוֹתֵר מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת:

סג.
גְּדוֹלָה גְּמִילוּת־חֲסָדִים מִן הַצְּדָקָה.

סד.
שֶׁמָּא תֹּאמַר כֹּל הַבָּא לִקְפֹּץ וְלִתֵּן צְדָקָה מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ וּמַמְצִיאִין לוֹ אֲנָשִׁים מְהֻגָּנִים, תַּלְמוּד לוֹמַר: "מַה יָּקָר", צָרִיךְ לִטְרֹחַ וְלִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם לְפִי שֶׁאֵינָם מְצוּיִים לִזְכוֹת עִם מְהֻגָּנִים:

סה.
הַצְּדָקָה הִיא בִּשְׁנֵי פָּנִים: כְּמַתְּנַת יָדוֹ וּכְבִרְכַּת ה':

סו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְפָּרְנֵס מִשֶּׁלּוֹ וּמְקַבֵּל מֵאֲחֵרִים, תֵּדַע שֶׁנִּפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, שֶׁנַּעֲשֶׂה עֶבֶד לָזֶה שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ:

סז.
מִי שֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה אַף־עַל־פִּי־כֵן יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיֵּרֵד מִנְּכָסָיו:

סח.
כָּל הַמַּעֲלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה:

סט.
הַגּוֹזֵז נָכְסָיו נְצוֹל מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם:

ע.
אֲפִלּוּ עָנִי יִתֵּן צְדָקָה, וְאֵין מַרְאִין לוֹ סִימָנֵי עֲנִיּוּת:

צדקה - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי נְאוּף נוֹפֵל לִתְפִיסָה אוֹ לְחֹלִי כְּאֵב רַגְלַיִם. גַּם תַּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרֶה, נוֹפֵל לָזֶה: גַּם מַזִּיקִין שׁוֹלְטִין עָלָיו: סְגֻלַּת הַצְּדָקָה לְבַטֵּל כָּל אֵלּוּ הָעוֹנָשִׁים:

ב.
הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַשַּׁבָּת הֵם נוֹתְנִים חַיִּים גַּשְׁמִיִּים גַּם־כֵּן:

ג.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בְּסִבָּה קַלָּה הוּא מַכְנִיעַ אֶת אוֹיְבָיו, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילוֹ מִסִּבּוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל אוֹיְבָיו:

ד.
לְסַיֵּעַ לְתַלְמִידֵי־חֲכָמִים, בְּזֶה מְבַטֵּל הוֹרָאַת הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת:

ה.
עַל־יְדֵי מְפַרְנְסֵי עֲנִיִּים נִצּוֹלִין הֶמּוֹן־עַם מִן הַמַּגֵּפָה בִּזְכוּתָם: גַּם בִּזְכוּתָם מֹחִין דְּגַדְלוּת קוֹדְמִין לְמֹחִין דְּקַטְנוּת:

ו.
עַל־יְדֵי צְדָקָה מַמְתִּיק הַדִּין שֶׁל לֶעָתִיד לָבֹא, הַיְנוּ יוֹם הַדִּין שֶׁלֶּעָתִיד לָבֹא:

ז.
אֵלּוּ גּוֹמְלֵי־חֲסָדִים הָעוֹשִׂים חֶסֶד, וְלִפְעָמִים גּוֹרְמִים עִם הַחֶסֶד לָרָעָה, וְעוֹשִׂים עַצְמָן כְּאִלּוּ אֵינָם רוֹאִים הָרָעָה, הַצּוֹמַחַת מֵחַסְדָּם, וְזֶהוּ בְּחִינַת הָאֲזָהָרָה שֶׁהַזְהִיר לַכֹּהֲנִים, בְּחִינַת חֶסֶד שֶׁלֹּא יַפְסִיעוּ פְּסִיעָה גַסָּה, עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרְמִים, שֶׁהַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ בְּמִתְינוּת: וְכֵן לְהֵפֶךְ כְּשֶׁמְּדַקְדְּקִים בְּחַסְדָּם שֶׁלֹּא יַצְמִיחַ רָעָה, עַל־יְדֵי זֶה הַדִּין בְּמִתְינוּת:

ח.
מְחַדְּשֵׁי אוֹרַיְתָא צְרִיכִין לִלְמֹד קֹדֶם הַחִדּוּשׁ פּוֹסְקִים וְגַם אַחַר־כָּךְ, וְהַלִּמּוּד פּוֹסְקִים הוּא הַשְׁמִירָה שֶׁל הַחִדּוּשִׁין שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן זָר: גַּם כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן כְּמוֹ בְּחִדּוּשִׁין:

ט.
הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְהַצְּדָקָה כָּל אֶחָד מְעוֹרֵר אֶת חֲבֵרוֹ:

י.
גָּדוֹל כֹּחַ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁמְּהַפֵּךְ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה:

יא.
עַל־יְדֵי מַעֲשֶׂה נִתְבַּטְּלִים הִרְהוּרֵי זְנוּת:

יב.
הַגּוֹמֵל חֶסֶד אֵין צָרִיךְ לִזְכוּת אָבוֹת:

יג.
עַל־יְדֵי גְּמִילוּת־חֶסֶד בָּא לַאֲרִיכוּת־יָמִים:

יד.
יֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁאֵינָם נִתְקַבְּלִים לְמַעְלָה אֶלָּא עַד שֶׁנּוֹתְנִים כָּל־כָּךְ מָעוֹת לִצְדָקָה כְּפִי מִסְפַּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה הַשַּׁיָּךְ לָזֶה הַדָּבָר. לְמָשָׁל, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת: "תֵּן לִי בָּנִים", צָרִיךְ לִתֵּן לִצְדָקָה כְּמִסְפַּר אוֹתִיּוֹת "תֵּן לִי בָּנִים":

טו.
עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה לְבָנִים:

טז.
מִי שֶׁהוּא מְפַרְנֵס אֶת הָרַבִּים, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה מֵאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל לְחוּץ לָאָרֶץ:

יז.
עַל־יְדֵי הַמָּמוֹן שֶׁנּוֹתֵן לַעֲנֵיֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה מָמוֹנוֹ נִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ:

יח.
כְּשֶׁאָדָם בָּא לְעִיר לָדוּר, יִשְׂלַח בָּשָׂר לַעֲנֵיֵי הָעִיר, וְעַל־יְדֵי זֶה יִשָּׂא חֵן בְּעֵינֵי שָׂרֵי הָעִיר:

יט.
עַל־יְדֵי נְתִינַת שְׂקָלִים נִצּוֹל מִיֵּצֶר הָרָע:

צדיק

א.
אַל יִקָּשֶׁה לְךָ הַדָּבָר כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁהַצַּדִּיק לֹא תִּקֵּן אֵיזֶהוּ דָּבָר, כִּי זֶה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּנִּיחַ מָקוֹם לְבָנָיו לְהִתְגַּדֵּל בּוֹ:

ב.
פְּעָמִים שֶׁבִּטּוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ יְסוֹדָהּ:

ג.
מְקַבְּלִים מַתָּנוֹת מֵרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁיַּחֲזְרוּ בִּתְשׁוּבָה:

ד.
צַדִּיקִים מַהֲנֵי זְכוּתַיְהוּ אַעָלְמָא, אַדִּידְהוּ לֹא:

ה.
מָצִינוּ שֶׁצַּדִּיק אֶחָד עוֹשֶׂה דָּבָר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה רַבּוֹ לְצַדִּיק אַחֵר:

ו.
תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל לִרְאוֹת פְּנֵי גְּדוֹלֵי הַדּוֹר:

ז.
הַצַּדִּיק נֶעֱנָשׁ כְּשֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל עַל דּוֹרוֹ:

ח.
הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְתַלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן נִקְרָא רָשָׁע:

ט.
לְשׁוֹן חֲכָמִים הִיא מְעַשֶּׁרֶת וּמְרַפֵּא, בְּכֵן תִּלְמוֹד לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹנָם:

י.
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים הַתּוֹרָה נִתְגַּלָּה לוֹ בְּלֹא טֹרַח:

יא.
מָצִינוּ שֶׁהַצַּדִּיק מִתְרַעֵם כְּשֶׁאֶחָד מִתַּלְמִידָיו מִתְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק אַחֵר כְּדֵי לְהִתְפָּאֵר:

יב.
לִקְרַב לַצַּדִּיקִים בְּטַרְחָא מִסְתַּיְעָא מִלְּתָא טְפֵי לַעֲבוֹדוֹת הַבּוֹרֵא:

יג.
לִפְעָמִים מַרְאִים מִן הַשָּׁמַיִם לַצַּדִּיק דָּבָר שֶׁאֵינוֹ:

יד.
הָעוֹשֶׂה טוֹבָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדְעָה, כְּזוֹרֵק אֶבֶן לְמַרְקוּלִיס:

טו.
כָּל אָדָם יִנְהֹג אֶת עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ:

טז.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאַסֵּף כַּמָּה צַדִּיקִים בְּמָקוֹם אֶחָד, כְּדֵי שֶׁיִּדָּחֲקוּ זֶה אֶת זֶה וְיִצְטַעֲרוּ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְבַּשְּׁלוּ כָּל צָרְכָם:

יז.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַעֲצִיר אֶת עַצְמוֹ זוֹכֶה לְתַלְמִידִים"

יח.
יֵשׁ צַדִּיק שֶׁקּוֹלוֹ הוֹלֵךְ מֵרָחוֹק, הַיְנוּ בְּפִרְסוּם, וְאַחַר־כָּךְ הוּא נוֹפֵל עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן"

יט.
מִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָשׁוּב בְּעֵינָיו, יִכְתֹּב בְּסֵפֶר כָּל שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַתַּנָּאִים וְהַיִּרְאִים לְזִכָּרוֹן. ["וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה'" הַיְנוּ מִי שֶׁכּוֹתֵב לְעַצְמוֹ בְּסֵפֶר לְזִכָּרוֹן כָּל שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יִרְאֵי ה'. "וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". בְּוַדַּאי חָשׁוּב בְּעֵינָיו שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ]:

כ.
אַל יִקְשֶׁה לְךָ, לָמָּה לָהֶם לַצַּדִּיקִים לְהָנוֹת מֵאֲחֵרִים כְּדֵי לְהַנְהִיג אֶת בְּנֵי־בֵיתוֹ בְּעֹשֶׁר וּבְכָבוֹד, מוּטָב שֶׁלֹּא לְהַנְהִיג וְלֹא לֵהָנוֹת מֵאֲחֵרִים, אַל יִקְשֶׁה לְךָ, כִּי כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ

תַּעֲנוּג וְהַרְחָבָה לְהַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל נִשְׁמָתוֹ, וַאֲזַי יֵשׁ בֵּית מְנוּחָה לִשְׁכִינַת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְכֵן אֵין לָבוֹא לְהַבַּיִת בְּיָדַיִם רֵיקָנִיּוֹת:

כא.
כְּשֶׁתִּרְצֶה שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלֶיךָ אֵיזֶה צַדִּיק, תֵּלֵךְ לְצַדִּיק שֶׁהוּא רַחֲמָן:

כב.
מִי שֶׁהוּא מְפֻרְסָם בְּדוֹרוֹ, צָרִיךְ לְקָרוֹת אוֹתוֹ רַבִּי, אֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ:

כג.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נוֹפֵל לְאֵיזֶה צָרָה צָרִיךְ לוֹ לְבַקֵּשׁ מִצַּדִּיק אַחֵר שֶׁיִּתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ:

כד.
אֲלוּ בְּנֵי־אָדָם הַנּוֹסְעִים לְהַצַּדִּיק, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין מְקַבְּלִים תּוֹרָה מִמֶּנּוּ, מְקַבְּלִים שָׂכָר עַל הַנְּסִיעָה:

כה.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים חַיָּב מִיתָה:

כו.
הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַעֲלוֹת מֵתִים לְמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה:

כז.
בַּהֲלִיכָה שֶׁהוֹלֵךְ אֵצֶל ת"ח בָּזֶה הוּא מְתַקֵּן פְּגַם שֶׁפָּגַם בִּבְרִכַּת הַנֶּהֱנִין:

כח.
כָּל שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לִמְחוֹת וְלֹא מוֹחֶה הוּא נֶעֱנָשׁ עֲלֵיהֶם:

כט.
לָאו אֹרַח אַרְעָא לְקַבֵּל מָרוּת אֲחֵרִים בִּפְנֵי הַצַּדִּיק:

ל.
כָּל הַמִּתְעַצֵּל בְּהֶסְפֵּדוֹ שֶׁל חָכָם אֵינוֹ מַאֲרִיךְ יָמִים:

לא.
הַצַּדִּיק יָכוֹל לַעֲנֹשׁ לְפִי מַזָּלוֹ:

לב.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר, אָזַי לָקוּתָא בָּא לְפִי מִדָּתוֹ שֶׁנָּהַג:

לג.
בִּזְכוּת הַצַּדִּיק תַּלְמִידָיו מִתְפָּרְנְסִין:

לד.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מֵהַצַּדִּיק, הֲוֵי כְּאִלּוּ הוּא אָמַר הַתּוֹרָה:

לה.
שְׁקוּלָה מִיתַת הַצַּדִּיקִים כְּשִׂרְפַּת בֵּית אֱלֹקֵינוּ:

לו.
אִם תַּלְמִיד־חָכָם הָגוּן הוּא לְמֹד מִמֶּנּוּ, וְאִם לָאו פָּרֹשׁ מִמֶּנּוּ:

לז.
אֵין לְהִסְתַּכֵּל עַל רַבּוֹ בְּבֵית־הַמֶּרְחָץ וְכַדּוֹמֶה:

לח.
לִפְעָמִים יֵשׁ שְׁנֵי צַדִּיקִים שָׁוִין, לְאֶחָד מַרְאִין לוֹ דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּלְאֶחָד אֵין מַרְאִין לוֹ. תֵּדַע שֶׁזֶּה שֶׁאֵין מַרְאִין לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּזְכוּתוֹ לְהָגֵן עַל אֲחֵרִים:

לט.
מוּטָב לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק שֶׁהוּא רַחֲמָן:

מ.
בִּזְכוּת שִׁמּוּשׁ אָדָם גָּדוֹל אָדָם נִצּוֹל מִמִּיתָה:

מא.
הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּב מִיתָה, וְרָאוּי לְהַכִּישׁוֹ נָחָשׁ, וְנִקְרָא חוֹטֵא, וּמוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדֻלָּתוֹ, וְאָזִיל לִשְׁאוֹל בְּלֹא וָלָד:

מב.
הַמָּקוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ תִּשְׁאַב הַחָכְמָה, דְּהַיְנוּ הָרַב, הִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה בָּרוּךְ וְכָשֵׁר וְלֹא תַחֲלִיפֶנּוּ, וְלֹא תָמִיר אוֹתוֹ:

מג.
כָּל אִישׁ יִדְמֶה בְּמַעֲשָׂיו לְבִרְכַּת אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט:

מד.
כְּשֶׁיֵּשׁ רָשָׁע בַּבַּיִת אָזַי נִסְתַּלֵּק מֵהַצַּדִּיק מַעְיַן הַתּוֹרָה:

מה.
בִּזְכוּת קְבוּרַת הַצַּדִּיקִים בְּחוּץ לָאָרֶץ יִזְכּוּ גַּם שְׁאָר הַמֵּתִים מִגִּלְגּוּל מְחִלּוֹת:

מו.
הַמָּמוֹן שֶׁמְּהַנֶּה אֶת הַצַּדִּיק הֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ עָבַד עֲבוֹדַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ:

מז.
יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁאֵינָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי:

מח.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר אֵיזֶהוּ דִּבּוּר, כָּל זְמַן שֶׁהַדִּבּוּר לֹא נִתְקַיֵּם שֶׁעֲדַיִן לֹא בָּא זְמַנּוֹ, הַדִּבּוּר הַזֶּה הוּא חָקוּק בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אֲבָל אֵין מֵאִיר בִּבְהִירוּת, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיִּתְקַיֵּם, אָזַי הַדִּבּוּר מַתְחִיל לְהָאִיר בִּבְהִירוּת:

מט.
הַמְהַנֶּה אֶת תַּלְמִיד־חָכָם, צָרִיךְ לְחַזֵּק שֶׁלֹּא יִתְבַּזֶּה בְּעֵינָיו הַתַּלְמִיד־חָכָם:

נ.
הַמּוֹנֵעַ הֲלָכָה מִתַּלְמִידוֹ כְּאִלּוּ גּוֹזְלוֹ מִנַּחֲלַת אֲבוֹתָיו, וַאֲפִלּוּ עֲבָרִין שֶׁבְּמֵעֵי אִמָּן מְקַלְלִין אוֹתוֹ וּמְנַקְבִין אוֹתוֹ כְּכְבָרָה. וְאִם לִמְּדוֹ זוֹכֶה לִבְרָכוֹת כְּיוֹסֵף, וְזוֹכֶה וּמְלַמְּדָהּ לָעוֹלָם הַבָּא:

נא.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְהַנֶּה תַּלְמִיד־חָכָם מִנְּכָסָיו אֵינוֹ רוֹאֶה סִימַן בְּרָכָה לְעוֹלָם:

נב.
הַמְלַגְלֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים הוּא נֶעֱנָשׁ מִיתָה:

נג.
קִרְבַת הַצַּדִּיקִים טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא:

נד.
הַצַּדִּיק בְּדִבּוּרוֹ יָכוֹל לִפְסֹק לָזֶה גַּן־עֵדֶן וְלָזֶה גֵּיהִנֹּם:

נה.
טוֹב לְבַלּוֹת זְמַן רַב בִּשְׁבִיל שָׁעָה אַחַת שֶׁיִּתְקָרֵב לַצַּדִּיק:

נו.
כְּשֶׁנִּתְמַעֵט לָאָדָם מְשַׁמְּשָׁיו יִדְאַג מִיּוֹם הַמִּיתָה אוֹ צַעַר אַחֵר:

נז.
יֵשׁ נָאֶה דּוֹרֵשׁ וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינוֹ מְכַוֵּן אֶל הָאֱמֶת:

נח.
צַדִּיק יָכוֹל לְהַגְבִּיהַּ תּוֹרָה שֶׁל צַדִּיק אַחֵר:

נט.
מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמְרָהּ בְּשִׁמּוֹ:

ס.
דִּבְרֵי צַדִּיקִים חֲכָמִים חֲבִיבִים מִדִּבְרֵי תוֹרָה וּמִדִּבְרֵי נְבִיאִים, וְצָרִיךְ לִשְׁמֹעַ וּלְצַיֵּת אוֹתָם אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין מַרְאִין לְךָ שׁוּם מוֹפֵת:

סא.
מִי שֶׁמְּשַׁבֵּחַ אֶת הַצַּדִּיק יָנוּחוּ בְּרָכוֹת עַל רֹאשׁוֹ:

סב.
הַצַּדִּיק שֶׁבָּעִיר – כָּל דִּבְרֵיהֶם עָלָיו מֻטָּל:

סג.
מֻתָּר לְצַדִּיק לְשַׂמֵּשׁ עִם מִי שֶׁהוּא שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כְּשֶׁהוּא מְלַמְּדוֹ אֵיזֶהוּ דָּבָר חָדָשׁ:

סד.
מִי שֶׁמֵּבִיא אֶת עַם־הָאָרֶץ לִקְרֵב תַּחַת כַּנְפֵי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל עַל־יְדֵי זֶה שָׂכָר:

סה.
עַל־יְדֵי הַקְּבָלַת פְּנֵי הָרַב לֹא יִרְאֶה שַׁחַת:

סו.
לִפְעָמִים הַתְּפִלָּה אֵינָהּ מוֹעֶלֶת אֶלָּא בִּשְׁעָתָהּ, וּכְשֶׁפּוֹסְקִין מִלְּהִתְפַּלֵּל עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ:

סז.
הַמֵּבִיא דּוֹרוֹן לְתַלְמִיד־חָכָם, כְּאִלּוּ מַקְרִיב בִּכּוּרִים:

סח.
אֵין לְהַטְרִיחַ אֶת הַמָּקוֹם:

סט.
מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַצַּדִּיק צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא יֵצֵא עָלָיו שֵׁם רָע:

ע.
כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים רָעָה הִיא אֵצֶל הַצַּדִּיקִים:

עא.
אַל תִּתְפַּלֵּל וְאַל תַּטְרִיחַ אֶת קוֹנְךָ כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּפֹעַלָה:

עב.
הַצַּדִּיק – כָּל זְמַן שֶׁהוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, הַגַּן־עֵדֶן שַׁיָּשׁ לוֹ מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ הַצַּדִּיקִים הָאֲחֵרִים שֶׁבְּגַן־עֵדֶן:

עג.
יֵשׁ תַּלְמִידִים שֶׁעִקָּרָם תְּלוּיִים בִּזְכוּת הַצַּדִּיק, וּכְשֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק אָז נִסְתַּלְּקִים גַּם הֵם אוֹ נֶעֱנָשִׁים:

עד.
הַמְקֹרָבִים שֶׁיֵּשׁ לְהַצַּדִּיק בְּחַיָּיו, הֵם יִהְיוּ מְקֹרָבִים בְּמוֹתָם:

עה.
מִי שֶׁהָיָה מְקֹרָב לְצַדִּיק אֶחָד וְאַחַר־כָּךְ מְקֹרָב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק אַחֵר, הַתּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע מֵהַצַּדִּיק הָרִאשׁוֹן מַטְרִידִין אוֹתוֹ:

עו.
לִפְעָמִים הַצַּדִּיק נִפְטָר כְּדֵי שֶׁיַּכְרִיעַ אֵיזֶה דִּין לְמַעְלָה:

עז.
אֵיזֶהוּ בֶּן עוֹלָם הַבָּא, זֶה שֶׁחוֹלְקִין לוֹ כָּבוֹד מֵחֲמַת חָכְמָתוֹ:

עח.
עַל־יְדֵי צְדָקָה נַעֲשָׂה סוּר מֵרָע:

עט.
אֵינְךָ זָקוּק לְיַסֵּר תַּלְמִידְךָ וּלְסַלְקוֹ מִלְּפָנֶיךָ כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, אֶלָּא תְּקָרְבֵהוּ, כִּי זֶה טוֹבַת שְׂאָר הַתַּלְמִידִים, וְסוֹפוֹ לָתֵת לֵב:

פ.
לִפְעָמִים אָדָם מֵת קֹדֶם זְמַנּוֹ עַל־יְדֵי תַּרְעֹמֶת צַדִּיק:

פא.
יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה אָדָם צַדִּיק גָּדוֹל, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא לְמַד הַרְבֵּה:

פב.
מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים רָאוּי לְעֹנֶשׁ, כָּל־שֶׁכֵּן מְלַגְלֵג:

פג.
כְּשֶׁאָחַד בָּא לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לַצַּדִּיק, מֻתָּר לוֹ לְהַרְחִיקוֹ כְּשֶׁשּׁוֹאֵל קֻשְׁיוֹת שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ:

פד.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר תּוֹרָה לָעָם, מֻתָּר לוֹ לְחַבֵּב תּוֹרָתוֹ בְּעֵינֵיהֶם קֹדֶם שֶׁיֹּאמַר:

פה.
אֲפִלּוּ זוּוּג רִאשׁוֹן מִתְהַפֵּךְ בִּתְפִלָּה:

פו.
בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּל הָרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ מְקָרֵב, אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין מְקָרְבִין אֶלָּא הַמְקֹרָבִין מִכְּבָר:

פז.
צַדִּיק שֶׁקֵּרֵב אֶת הָאָדָם, וְהָאָדָם הַזֶּה לֹא רָצָה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ, מֻתָּר לוֹ לְדַחוֹת בְּיָדַיִם:

פח.
הַצַּדִּיק יָכוֹל לַעֲנֹשׁ אֶת הָאָדָם בְּמִיתָה, אֲפִלּוּ עַל־יְדֵי חֲלִישׁוּת דַּעְתּוֹ, אֲפִלּוּ בְּטָעוּת:

פט.
דְּבָרִים שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק הֵם מוֹעִילִים יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁאַתָּה לוֹמֵד בִּסְפָרִים:

צ.
אָדָם מֵבִין יוֹתֵר כְּשֶׁרוֹאֶה פְּנֵי הַמְדַבֵּר:

צא.
עַל־יְדֵי דִּבּוּר קַל שֶׁל הַצַּדִּיק נִפְתָּח אוֹר גָּדוֹל, אָז בְּנָקֵל לִבְנֵי־אָדָם לְהַשִּׂיג חָכְמוֹת רָמוֹת:

צב.
מִי שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג כַּשּׁוּרָה מֻתָּר לְהִשְׁתַּעְבֵּד בּוֹ:

צג.
לִפְעָמִים הַצַּדִּיק מְנַשֵּׂא אֶת הָאָדָם וְאַחַר כָּךְ מַשְׁפִּילוֹ וְזֶה לְטוֹבַת הָאִישׁ:

צד.
יֵשׁ צַדִּיק נִקְרָא טוֹב, וְיֵשׁ צַדִּיק שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא טוֹב, וְיֵשׁ רָשָׁע רָע, וְיֵשׁ רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ רָע. (צַדִּיק וְטוֹב לוֹ):

צה.
גְּנַאי הוּא וְשִׁפְלוּת לְדוֹר, שֶׁכְּפוּפִין לָזֶה שֶׁאֵין לוֹ מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה מְלַאכְתּוֹ:

צו.
לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים עָדִיף מִמַּעֲשֶׂה:

צז.
יֵשׁ לְהִזָּהֵר מִלְּהַרְאוֹת חֲסִידוּת לִפְנֵי גְּדוֹלִים:

צח.
מַהוּת הָאָדָם נִכָּר עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּתוֹ; כְּשֶׁרוֹאִין לְמִי הוּא מִקָּרֵב:

צט.
הַצַּדִּיק אַל יְסַכֵּן עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ, עַד שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְסֻכָּן, אֶלָּא יִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ צַדִּיק אַחֵר:

ק.
הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְפַּלֵּל עַל אָדָם שֶׁיִּנָּצֵל מֵחֲטָאִים:

קא.
הַצַּדִּיק הוּא הַצֶּלֶם־אֱלֹקִים שֶׁל הַדּוֹר:

קב.
הַצַּדִּיק הוּא סוֹבֵל לְסוֹבְלָיו בְּעֵת צָרָתָם:

קג.
יָכוֹל אָדָם שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן בִּשְׁלֵמוּת:

קד.
הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהִתְעַנֵּג, וְאֵינוֹ יָרֵא מֵהַיֵּצֶר הָרָע, כִּי תּוֹרָתוֹ מֵגִנָּה עָלָיו.

קה.
מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד בִּפְנֵי רַבּוֹ נִקְרָא רָשָׁע וְאֵינוֹ מַאֲרִיךְ יָמִים וְתַלְמוּדוֹ מִשְׁתַּכֵּחַ.

קו.
אֵין לְהַטְרִיחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹעִיל עַל־יְדֵי דָּבָר אַחֵר.

קז.
לִפְעָמִים עַל־יְדֵי נַחַת־רוּחַ אֶחָד וּמַעַט שֶׁעוֹשִׂין לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לָעוֹלָם הַבָּא.

קח.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נַחַת־רוּחַ לַצַּדִּיק.

קט.
מִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה, הוּא מְשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים.

קי.
מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ כֹּחַ לָזֶה.

קיא.
תַּלְמִיד־חָכָם הַמְבַעֵט בְּרִבּוֹתָיו נִתְקַצְּרוּ שְׁנוֹתָיו.

קיב.
הַמַּנְהִיג עַצְמוֹ בָּרַבָּנוּת כְּשֶׁיֵּשׁ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ נִתְקַצְּרִים שְׁנוֹתָיו.

קיג.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ אֵיזֶה דָּבָר וְיָרֵא מֵהַמְקַטְרְגִים עַל צְדָקָתוֹ, יְבַקֵּשׁ הֵפֶךְ רְצוֹנוֹ.

קיד.
כְּשֶׁרָשָׁע עוֹשֶׂה אֵיזֶהוּ רָעָה וּבָא לְהַצַּדִּיק וְשׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ אִם יָפֶה עָשָׂה, מֻתָּר לוֹמַר לוֹ: יָפֶה עָשִׂיתָ, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ.

קטו.
מִי שֶׁמַּפְרִישׁ בְּנֵי־אָדָם מִלְּבוֹא תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים בָּנָיו לְעַבְדוּת.

קטז.
לִפְעָמִים צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הַחוֹלֶה שֶׁיָּמוּת.

קיז.
בִּתְחִלָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְגַלֶּה הַסּוֹד בְּהַתּוֹרָה לְהַצַּדִּיק, וְאַחַר־כָּךְ אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַתּוֹרָה בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיק.

קיח.
לִפְעָמִים הַצַּדִּיק מִתְעַנֶּה וּמִתְפַּלֵּל וְאֵינוֹ מוֹעִיל.

קיט.
הַצַּדִּיק מֻתָּר לוֹ לִפְרֹץ גְּדֵרִים שֶׁל אֲחֵרִים בִּשְׁבִיל דִּרְכּוֹ.

קכ.
לִפְעָמִים גּוֹזְרִים מִלְמַעְלָה עַל מִסְפַּר בְּנֵי־אָדָם שֶׁיָּמוּתוּ, וְיֵשׁ אֶחָד בֵּינֵיהֶם שֶׁהַצַּדִּיק אוֹהֵב אוֹתוֹ, יֵשׁ כֹּחַ בַּצַּדִּיק לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו וּלְהַצִּיל אוֹתוֹ וְלִתֵּן אַחֵר תַּחְתָּיו.

קכא.
יֵשׁ כֹּחַ בְּהַצַּדִּיק לִקַּח מִזֶּה וְלִתֵּן לָזֶה:

קכב.
בִּרְכַּת הַצַּדִּיק הוּא פִּדְיוֹן.

קכג.
כָּל צַדִּיק יֵשׁ לוֹ דְּבַר עֲבוֹדָה, שֶׁצַּדִּיק אַחֵר, אֲפִלּוּ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג עֲבוֹדָתוֹ.

קכד.
מַה שֶּׁהַצַּדִּיקִים נוֹסְעִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁבִיל מָמוֹן, כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹמָם וַעֲשִׁירִים בְּמָקוֹם אַחֵר.

קכה.
אֲרִיכַת יָמִים שֶׁל תַּלְמִידֵי־חֲכָמִים בָּא כְּשֶׁמְּכַבְּדִין זֶה אֶת זֶה.

קכו.
אֵינָהּ דּוֹמָה תְּפִלַּת צַדִּיק בֶּן צַדִּיק לִתְפִלַּת צַדִּיק בֶּן רָשָׁע.

קכז.
מִי שֶׁמְּנַסֶּה אֶת הַצַּדִּיק כְּאִלּוּ מְנַסֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

קכח.
כָּל הַגְּבִיּוֹת שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם גּוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין זֶה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַפְּגָם שֶׁפָּגְמוּ בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק.

קכט.
כְּשֶׁשּׁוֹנְאֵי הַשֵּׁם דּוֹבְרִים וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק, הוּא כָּבוֹד גָּדוֹל לְהַצַּדִּיק.

קל.
עַל־יְדֵי אֱמוּנַת צַדִּיקִים נִמְתָּק הַדִּין.

קלא.
הַצַּדִּיק הוּא מְלַמֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹרָתוֹ אֵיךְ יִתְנַהֵג עִמָּנוּ.

קלב.
הַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּהִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים הוּא נַעֲנֶה.

קלג.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל עָוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים.

קלד.
הַלֵּיצָנוּת אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לֵילֵךְ לַצַּדִּיקִים.

קלה.
עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה לְהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים.

קלו.
אֵין לְךָ צַדִּיק שֶׁאֵין עָלָיו מַחֲלֹקֶת וּמְחַקְּרִים.

קלז.
יֵשׁ רָשָׁע שֶׁהוּא בּוֹשׁ לִכְפֹּר בַּצַּדִּיק עַצְמוֹ וּמְדַבֵּר רָעוֹת עַל אִלּוּ שֶׁהֵם תַּחַת הַצַּדִּיק.

קלח.
עַל־יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק נִתְחַדֵּד הַשֵּׂכֶל.

קלט.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא יִפֹּל בּוֹ שׁוּם צַעַר, יִזְכֶּה לְכָבוֹד וְיֶהֱנֶה מִצִּדְקַת הַצַּדִּיק.

קמ.
עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת תּוֹרָה מִפִּי הַצַּדִּיק מְקַבְּלִין חִיּוּת:

קמא.
רָשָׁע שֶׁעָשָׂה חֲטָאִים רַבִּים, תַּקָּנָתוֹ – שֶׁיִּהְיֶה פְּעָלוֹתָיו לְחַיּוֹת אֶת הַצַּדִּיק:

קמב.
כְּשֶׁרָשָׁע מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ תַּחַת הַצַּדִּיק, בְּיָדוּעַ שֶׁנִּגְזַר עַל הַצַּדִּיק אֵיזֶה צָרָה וְעַכְשָׁו לֹא יָבוֹא עָלָיו עוֹד הַצָּרָה.

קמג.
כְּשֶׁתִּירָא מֵהַצַּדִּיק תִּזָּכֶה לָסוּר מֵרָע:

קמד.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק שׁוֹרֶה בְּצַעַר, וְהָרְשָׁע מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלָיו, עַל־יְדֵי זֶה יִזָּכֶה לֶעָתִיד לַעֲמֹד עַל שַׁעֲרֵי צַדִּיק:

קמה.
מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת הַצַּדִּיק, כְּדֵי שֶׁיִּדְחֶה בָּזֶה אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ בְּרִשְׁעוּתָן:

קמו.
עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק שׁוֹכְחִין אֶת הַתּוֹרָה:

קמז.
הַשָּׂבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִין אֶת הַצַּדִּיקִים כְּאִלּוּ מְשַׁבְּחִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

קמח.
עִיר שֶׁהִיא צַיִּית אֶת הַצַּדִּיק, אֵין מַלְחָמָה נִשְׁמַעַת בָּהּ וְאֵין מְהוּמָה וְאֵין שְׁמוּעָה רָעָה:

קמט.
הַהִתְנַגְּדוּת עַל הַצַּדִּיקִים זֶה בָּא מֵהִתְנַגְּדוּת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים בְּעַצְמָן:

קנ.
בִּשְׁבִיל זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן פַּרְנָסָה לַצַּדִּיק עַל־יְדֵי הֲמוֹן־עַם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה הִתְחַבְּרוּת עִמָּהֶם, וּכְשֶׁיִּזְכֹּר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַצַּדִּיק יִזְכֹּר גַּם אוֹתָם:

קנא.
בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תְּלוּיָה בְּקִרְבַת הַצַּדִּיקִים:

קנב.
עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הַנֶּפֶשׁ תְּלוּיָה בְּקִרְבוֹת הַצַּדִּיקִים:

קנג.
מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק וְקִרְבָתוֹ אֵינוֹ בְּתָמִימוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ אַחַר־כָּךְ לְרוֹדֵף:

קנד.
הַשַּׁקְרָן – בְּשָׁעָה שֶׁבָּא לִרְאוֹת אֶת הַצַּדִּיק, לִבּוֹ חוֹשֵׁב אֵיךְ יְדַבֵּר אַחַר־כָּךְ. ["וְאִם בָּא לִרְאוֹת שְׁוָא יְדַבֵּר" כְּשֶׁבָּא לִרְאוֹת זֶה שֶׁשְּׁוָא יְדַבֵּר הֵינוּ שַׁקְרָן כְּשֶׁבָּא לִרְאוֹת אֶת הַצַּדִּיק אָז: "לִבּוֹ יַחְשֹׁב אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר" כַּנַ"ל. תְּהִלִּים מ"א]:

קנה.
הַדִּבּוּרִים שֶׁדּוֹבְרִים עַל הַצַּדִּיק, לְסוֹף שֶׁדִּבְרֵיהֶם נֶהְפָּךְ עֲלֵיהֶם, וְנוֹפְלִים לְמִשְׁכָּב:

קנו.
מִי שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ בִּפְנֵי הַצַּדִּיק, בָּזֶה מְעוֹרֵר אַהֲבָה אֵצֶל הַצַּדִּיק:

קנז.
עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְצַדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לָהֶם:

קנח.
לְפִי רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לְהַצַּדִּיק כֵּן הָעֲשִׁירִים סוֹמְכִין אוֹתוֹ, וּלְפִי סְמִיכָתָם אוֹתוֹ כֵּן יָכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת הָרְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה:

קנט.
הַיְסוּרִין שֶׁבָּאִין עַל הַצַּדִּיקִים, בִּשְׁבִיל כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֲרוּ הָרְשָׁעִים לָעוֹלָם הַבָּא עַל הַטּוֹב שֶׁיִּתֵּן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לַצַּדִּיקִים:

קס.
כְּשֶׁהַיִּרְאִים הֵם בְּהִתְחַבְּרוּת עִם הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרְמִים זִוּוּג בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ פָּנִים בְּפָנִים, וְאֵין יְרִידָה אַחֲרָיו:

קסא.
עַל־יְדֵי שֶׁבַח שֶׁמְּשַׁבְּחִין אֶת הַצַּדִּיקִים מַפִּילִין אֶת הָרְשָׁעִים נְפִילָה גְּדוֹלָה:

קסב.
הַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק בַּעֲוֹן כִּשּׁוּף וְנָאוּף:

קסג.
הַנּוֹאֲפִים - לָרֹב הֵם מִתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיקִים:

קסד.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִסְתַּלֵּק, נִשְׁאָר הָעוֹלָם כִּטְמֵאִים, וְצִדְקַת הָעוֹלָם נִמְאָס בְּעֵינֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

קסה.
עַל־יְדֵי הַגְדָּלַת הָעוֹלָם עַל הַצַּדִּיק נִתְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם חֲרוֹן־אַף, גַּם שְׂרָפָה נִתְעוֹרֵר:

קסו.
טְלְטוּל הַצַּדִּיקִים לִפְעָמִים הוּא בִּשְׁבִיל לְגַלּוֹת אֵיזֶה צַדִּיק נִסְתָּר:

קסז.
לִפְעָמִים יְסוּרִין בָּאִים עַל הַצַּדִּיק כְּדֵי לְמַעֵט בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל:

קסח.
מִלּוּי כְּרֵיסָם שֶׁל הֲמוֹן־עַם גּוֹרֵם לַאֲבֵדַת הַצַּדִּיק:

קסט.
יְסוּרִים שֶׁבָּאִים עַל הַצַּדִּיקִים הוּא כַּפָּרָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל:

קע.
מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל שֶׁל הַצַּדִּיק, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹעֵס עָלָיו וּמְבַעֲתֵהוּ:

קעא.
מִי שֶׁמֵּבִיא דּוֹרוֹן לַצַּדִּיק, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ נַחַת־רוּחַ:

קעב.
עַל־יְדֵי דּוֹרוֹן שֶׁמְּבִיאִין לַצַּדִּיקִים, מַכְנִיעִים אֶת הַשּׂוֹנְאִים וּמְבַטְּלִין אֶת הָרוּחַ רָעָה שֶׁשּׁוֹרָה עַל הָאָדָם:

קעג.
עַל־יְדֵי הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ טוֹבוֹת, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָךְ.
["טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ"]:

קעד.
מִי שֶׁמְּסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֶסֶד:

קעה.
מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, הוּא מֵחֲמַת יִרְאָה שֶׁבְּתוֹכוֹ:

קעו.
כְּשֶׁאָדָם נִתְבָּרֵךְ מִן הַצַּדִּיק צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל רַגְלָיו:

קעז.
הַמֶּלֶךְ גּוֹבֶה יְצִיאוֹתָיו מִן הָעָם:

קעח.
עַל־יְדֵי כָּבוֹד שֶׁמְּכַבְּדִין אֶת בְּנֵי הַצַּדִּיקִים, נִתְעוֹרֵר רָצוֹן אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ:

קעט.
עַל־יְדֵי הַהֲלִיכָה שֶׁהוֹלְכִים לַצַּדִּיק מַכְנִיעִים אֶת הַשּׂוֹנְאִים:

קפ.
מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַצִּוּוּי שֶׁל הַצַּדִּיק הוּא נוֹפֵל מֵחֲשִׁיבָתוֹ:

קפא.
מִי שֶׁמְּהַנֵּהוּ מִנְּכָסָיו, כְּאִלּוּ מְהַנֶּה כָּל יִשְׂרָאֵל וְנִצּוֹל מִמִּיתָה:

קפב.
מִי שֶׁמְּסָרֵב עַל דִּבְרֵי צַדִּיק כְּאִלּוּ שְׁאַל בַּקּוֹסְמִים:

קפג.
עַל־יְדֵי הַחָכְמָה ה' עִמּוֹ, גַּם אֵימָתוֹ מֻטֶּלֶת עַל הַבְּרִיּוֹת:

קפד.
מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אֶת הַצַּדִּיק בְּכָל מִינֵי סְמִיכוֹת, הוּא סָמוּךְ וְקָרוֹב לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא:

קפה.
מִי שֶׁמִּתְגָּרֶה בַּצַּדִּיק לְסוֹף הוּא נִתְפָּס בִּמְצוּדָה רָעָה:

קפו.
מִי שֶׁמְּסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים מַזְכִּירִין לוֹ צִדְקוֹתָיו:

קפז.
הַצַּדִּיק יָכוֹל לִתֵּן דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם:

קפח.
הַצַּדִּיק – כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר יִדְרֹךְ כַּף רַגְלָיו הוּא קוֹנֶה:

קפט.
מִי שֶׁנּוֹתֵן עֵצָה לְצַדִּיקִים בְּעֵת הִתְנַגְּדוּת, מַעֲשֶׂה יָדָיו קַיָּמִים; וְאֵין מְבַטֵּל אוֹתָם:

קצ.
בְּשָׁעָה שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַצַּדִּיק יִסְתַּכֵּל בְּאֵימָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַנְשׁוּ אוֹתוֹ מִן הַשָּׁמַיִם:

קצא.
עַל־יְדֵי יִרְאַת־שָׁמַיִם נִשְׁתּוֹקֵק הָאָדָם לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לַצַּדִּיק:

קצב.
עַל־יְדֵי יְשִׁיבָה אֵצֶל שֻׁלְחָן הַצַּדִּיק נִתְבַּטֵּל הַמִּלְחָמָה:

קצג.
מִי שֶׁהוּא זָיְפָן, לְסוֹף שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק:

קצד.
לִפְעָמִים הַצָּרַעַת פּוֹרַחַ לַצַּדִּיק, כִּי מִקְרוֹב קָרֵב אֵיזֶה אָדָם בִּתְשׁוּבָה:

קצה.
מִי שֶׁאוֹמֵר עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא רָשָׁע וְעַל הָרָשָׁע שֶׁהוּא צַדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה יִפֹּל לְחֶלְשָׁה, גַּם עַל־יְדֵי זֶה חַמָּה וּלְבָנָה נִלְקִין:

קצו.
הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיק הוּא רְפוּאָה גְּדוֹלָה:

קצז.
קָשֶׁה לָאָדָם לְהַשִּׂיג אֵיזֶה תְּשׁוּעָה, כְּשֶׁיֵּשׁ צַדִּיק בָּעִיר, וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלָיו:

קצח.
לִפְעָמִים יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְּקֹרָב בְּהִתְקָרְבוּת גָּדוֹל לַצַּדִּיק, וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שׁוּם יִרְאַת־שָׁמַיִם; יֵדַע כִּי אִם לֹא הָיָה מְקֹרָב לֹא הָיָה רָאוּי לִחְיוֹת כְּלָל:

קצט.
לִפְעָמִים הַצַּדִּיק נִתְבַּיֵּשׁ לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל צַעֲרוֹ. מָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מֵבִיא צַעַר כָּזֶה עַל רָשָׁע, כְּדֵי כְּשֶׁהָרָשָׁע בָּא וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עָלָיו, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל גַּם הַצַּדִּיק מִצַּעֲרוֹ:

ר.
מִי שֶׁחוֹלֵק עַל הַצַּדִּיק בְּפָנָיו בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאַת־שָׁמַיִם:

רא.
לִפְעָמִים הַמַּחֲלוֹקוֹת עַל הַצַּדִּיק הוּא הוֹכָחָה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא צַדִּיק:

רב.
יֵשׁ רָשָׁע שֶׁמַּצְלִיחַ, וּכְשֶׁרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק, אָזַי הַקְּלִיפּוֹת בְּעַצְמָם נוֹקְמִים מִמֶּנּוּ:

רג.
הַחִלּוּק שֶׁבֵּין צַדִּיק לִירֵא־שָׁמַיִם, שֶׁהַיִּרְא אֵין לוֹ רְשׁוּת לְגַלּוֹת מִסְתּוֹרָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל הַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת:

רד.
מִי שֶׁדּוֹבֵר עַל הַצַּדִּיק, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא גַּדְלָן. ["הַדִּבְּרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה". תְּהִלִּים ל"א]:

רה.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה, שֶׁהַצַּדִּיק יְלַמֵּד דֶּרֶךְ אֶת הָעָם, מְרַמֵּז לוֹ בְּפַרְנָסָתוֹ:

רו.
הַצַּדִּיק כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל הָאָדָם, הוּא מֵבִין עַל אֵיזֶה עֲבֵרָה בָּא עָלָיו הַפֶּרְעָנוּת הַזֹּאת:

רז.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, בְּוַדַּאי מְחַבֵּב אֶת הַצַּדִּיק:

רח.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ מַשְׂגִּיחַ עַל הֶמּוֹן־עַם לְלַמֵּד אוֹתָם, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ:

רט.
עַל־יְדֵי הַפַּרְנָסָה שֶׁמְּפַרְנְסִין אֶת הַצַּדִּיק נִמְחָל לָהֶם כָּל עֲוֹונוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ הַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים:

צדיק - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים מַמְשִׁיכִין אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, וְדוֹחֶה הַרְבֵּה חֹשֶׁךְ וְצָרוֹת מִן הָעוֹלָם:

ב.
גַּם זוֹכֶה לִבְנָדִים נָאִים:

ג.
בְּשִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת שֶׁל הַצַּדִּיק, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁפִּיעַ עַל הַמִּתְאַבְּלִים עָלָיו מֵאוֹר הַגָּנוּז מְשֵׁשֶׁת יְמֵי־בְרֵאשִׁית:

ד.
אַל תִּתְמַהּ עַל הַחֵפֶץ, שֶׁהָאָדָם הוּא בְּרִיָּה קְטַנָּה וּבוֹ תָּלוּי כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשְׁכִּינָה שְׁרוּיָה; מוּעָט מַחֲזִיק אֶת הַמְרֻבֶּה:

ה.
כָּל אָדָם מְצֻיָּר בְּזִיו פָּנָיו גַּן־עֵדֶן שֶׁלּוֹ:

ו.
עַל־פִּי רֹב, הַיְּרֵאִים – פַּרְנָסָתָם בָּא עַל־יְדֵי טִלְטוּלִים:

ז.
לְפָעָמִים הַצַּדִּיק בָּא לְטִלְטוּלִים, כְּדֵי כְּשֶׁיְּבוֹא לָעוֹלָם הַבָּא, יִזְכֹּר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה יָבוֹאוּ טוֹבוֹת לְאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת:

ח.
מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֵׁמוֹת שֶׁל בְּנֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר, הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַמְּאֹרָעוֹת שֶׁיִּהְיֶה:

ט.
מִי שֶׁמַּצְדִּיק אֶת הַבְּרִיּוֹת כָּל חֲפָצָיו נַעֲשִׂים בְּלִי שׁוּם מוֹנֵעַ:

י.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נֶחֱלָשׁ כֹּחוֹ, שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנוֹ כְּמִקֹּדֶם, יֵדַע שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה עוֹד שֶׁיּוֹרֶה דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה לָרְשָׁעִים:

יא.
עִקַּר כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הוּא כְּשֶׁהַדִּין נִמְתָּק, הַיְנוּ עַל־יְדֵי אַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יב.
כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים נִתְפַּרְסָמִים בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה נִתְחַדְּשִׁים נִגּוּנִים בָּעוֹלָם:

יג.
מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל דִּינָיו אֵינָם בְּטֵלִים וְכַאֲשֶׁר יִגְזֹר כֵּן יָקוּם:

יד.
עַל־יְדֵי שִׁמּוּשׁ הַצַּדִּיק בָּא חֵרוּת וְנִתְבַּטֵּל הַקְּלָלוֹת:

טו.
אֵלּוּ הַמְקֻרָבִים לְיִרְאֵי־הַשֵּׁם, גַּם הֵם זוֹכִים לְיִרְאָה וּלְדַעַת:

טז.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִתְעַשֵּׁר, עַל־יְדֵי זֶה הָרְשָׁעִים חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה:

יז.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה אֵיזֶה צַדִּיק, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּיָדוֹ לְקָרֵב בְּנֵי־אָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ אֲזַי מַעֲמִיד עָלָיו שׂוֹנְאִים, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקָרֵב אֶת בְּנֵי־אָדָם, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁאֵין לוֹ שׂוֹנְאִים אֵין יָכוֹל לְקָרֵב, כְּמוֹ בְּעֵת בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ יֵשְׁבוּ בְּשָׁלוֹם, וְאָז אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים:

יח.
יֵשׁ שְׁנֵי צַדִּיקִים, שֶׁאֶחָד דִּבּוּרָיו הֵם כַּחֲרִישָׁה, וְהַשֵּׁנִי דְּבָרָיו כִּקְצִירָה, אוֹ אֶחָד דְּבָרָיו הֲקֵמַת הַבְּרִית לְזִווּג, וְהַשֵּׁנִי דְּבָרָיו הֵם הַמַּמְשִׁיכִין אֶת הַזֶּרַע וּמְהַוִּים אֶת הַוֶּלֶד בְּבֶטֶן אִמּוֹ וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ. בְּכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין שְׁנֵי צַדִּיקִים הָאֵלּוּ אַל יִתְעָרֵב זָר בְּתוֹךְ דִּבּוּרָם שֶׁמְּדַבְּרִים זֶה עַל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל הַמְכֻוָּן:

יט.
כְּשֶׁהוֹלְכִין עַל קִבְרֵי צַדִּיקִים, צָרִיךְ לָזֶה זְכוּת שֶׁיּוּכַל לֶאֱסֹף רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ לַקֶּבֶר שֶׁיִּהְיֶה כְּאִלּוּ הוּא חַי, כִּי אִם אֵין זְכוּת, אֲזַי רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלִין לְמַעְלָה לְתוֹךְ שְׁאָר הַצַּדִּיקִים:

כ.
עַל־יְדֵי הַזְכָּרַת שְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים יְכוֹלִין לְהָבִיא שִׁנּוּי בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר לְשַׁנּוֹת הַטֶּבַע. וְסִימָן לַדָּבָר: "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ" כוּ' "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכוּ' – גְּזֵרָה־שָׁוָה:

כא.
מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מֵאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁטָּעַם בֶּאֱמֶת טַעַם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לְהַכִּיר בְּאַחֵר, אִם הָיָה אֵצֶל צַדִּיק עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם לָאו, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת אֵצֶל צַדִּיק אֱמִתִּי עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, אֲזַי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה מִסְתַּכֵּל, נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הָאֲוִיר בְּחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִטַּעַם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ, הוּא מְחַיֵּב לְהַרְגִּישׁ אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁפּוֹגֵעַ וּמִתְוַעֵד יַחַד עִם זֶה הָאִישׁ, שֶׁהָיָה אֵצֶל הַצַּדִּיק אֱמִתִּי עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, כִּי עַל־יָדוֹ נַעֲשָׂה הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל:

אות ק

קללה

א.
עַל־יְדֵי הַקְּלָלוֹת בָּא אֲבֵלוּת חַס וְשָׁלוֹם:

ב.
אֵין אָדָם רַשַּׁאי לְקַלֵּל אֶלָּא־אִם־כֵּן יָכוֹל לִרְאוֹת הַדּוֹרוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ:

ג.
אַל תִּהְיֶה קַלְלַת הֶדְיוֹט קַלָּה בְּעֵינֶיךָ:

ד.
הַקְּלָלוֹת הוֹלְכִים אַחַר הַכַּוָּנָה:

ה.
לִפְעָמִים נִתְקַיֵּם קִלְלַת הַצַּדִּיק כָּל יְמֵי חַיָּיו וְלֹא לְאַחַר מוֹתוֹ:

ו.
סוֹף שֶׁקִּלְלַת חִנָּם יָשׁוּב עַל הַמְקַלֵּל:

ז.
קִלְלַת חָכָם אֲפִלּוּ בְּחִנָּם וַאֲפִלּוּ עַל תְּנַאי בָּאָה:

ח.
אֲפִלּוּ נָכְרִי הַמְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרֵךְ:

קללה - חלק שני

א.
אָדָם הָרָגִיל בְּקְלָלוֹת הוּא מֵעוֹלַם־הַתּוֹהוּ, וְכֵן לְהֵפֶךְ, הָרָגִיל בִּבְרָכָה הוּא מֵעוֹלַם הַתִּקּוּן:

ב.
עַל־יְדֵי הַחֲקִירוֹת בְּעוֹלַם־הַתּוֹהוּ, הֵינוּ מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה כוּ', עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם קְלָלָה, וְהַשּׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵחֲקִירוֹת הָאֵלּוּ גּוֹרֵם בְּרָכָה:

ג.
הָרָגִיל בְּקְלָלָה עַל־יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּגָדִים עַל שַׁבָּת:

ד.
אֵין כֹּחַ הַקְּלָלָה חָל עַל מְיֻחָס:

ה.
עַל־יְדֵי שִׁמּוּשׁ הַצַּדִּיק בָּא חֵרוּת וְנִתְבַּטֵּל הַקְּלָלוֹת:

ו.
עַל־יְדֵי מַשְׁא־וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה נִתְבַּטְּלִים הַקְּלָלוֹת:

ז.
כְּשֶׁאָדָם מְקַלֵּל לַחֲבֵרוֹ בְּשָׁעַת חֲרָדָה, מַזִּיק לוֹ הַקְּלָלָה מְאֹד:

קלפה

א.
אוֹתִיּוֹת אתה מַכְנִיעִים אֶת הַקְּלִפּוֹת:

ב.
שְׁמִירָה לְיוֹלֶדֶת, שֶׁתִּכְתּוֹב עַל קֶלַף פָּסוּק: "ה' רָמָה יָדְךָ בַּל יֵחָזְיוּן":

ג.
בְּחֻרְבּוֹת קְלִפּוֹת שְׂכִיחִים:

ד.
הַנֵּר מַכְנִיעַ שְׁלִיטוֹת הַקְּלִפּוֹת:

ה.
מַזָּלוֹ שֶׁל אָדָם שׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם מִלְּהִיוֹת נִזּוֹק:

ו.
הַשִּׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד עַל הַמַּיִם, בְּדִבּוּרָן מַכְנִיעִין הָרוּחַ רָעָה:

ז.
מַזִּיקִין מְצוּיִים בְּבוֹרוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּצוּיִין בַּשָּׂדוֹת:

ח.
מָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי־אָדָם מְצוּיִין שְׂכִיחִים שָׁם שֵׁדִים אֲפִלּוּ בַּיּוֹם, אֲבָל בָּעִיר אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה לֹא חַיְשִׁינַן:

ט.
לְצַד צָפוֹן הַשֵּׁדִים נִגְלִים לִבְנֵי־אָדָם מְאֹד:

י.
סְגֻלָּה לְהַבְרִיחַ רוּחַ הַטֻּמְאָה, לִקְרוֹת פָּרָשַׁת נֹחַ:

יא.
כְּשֶׁמְּדַבֵּר עִם רָשָׁע, עַל־יְדֵי הֶבֶל פִּיו נִתְגַּשֵּׁם:

קלפה - חלק שני

א.
יֵשׁ שֵׁדִים שֶׁמְּצוּיִים בַּבָּתִּים, שֶׁהֵם מְקַלְקְלִין הַשְּׁלוֹם־בַּיִת, וְעַל־יְדֵי זֶה כַּעַס וּקְטָטוֹת בַּבַּיִת. וְעִקַּר הַבַּיִת הִיא הָאִשָּׁה כִּי בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ, וְעַל־כֵּן עַל־פִּי רֹב עִקַּר הַקְּטָטוֹת מִמֶּנָּה. וְלִפְעָמִים נֶאֱחָזִים בִּשְׂאָר בְּנֵי־הַבַּיִת, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים הַקְּטָטוֹת וְהַמְּרִיבוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּאִים יִסּוּרִים עַל בְּנֵי הַבַּיִת. וְזֶה מְפֹרָשׁ בַּפְּסוּק: "בְּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפַּחַד", וְדָרְשׁוּ רַז"ל: מִפַּחַד – אֵלּוּ שֵׁדִים, וְזֶהוּ "שָׁלוֹם מִפַּחַד" כִּי הַשָּׁלוֹם הֵפֶךְ הַפַּחַד, שֶׁהֵם הַשֵּׁדִים הַמְקַלְקְלִים הַשָּׁלוֹם כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ: "וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ" וְכוּ', הַיְנוּ הַיִּסּוּרִים כַּנַּ"ל:

קנאה

א.
כְּשֶׁיִּתְבַּטֵּל הַקִּנְאָה, אֲזַי יִהְיֶה קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת:

ב.
עַל־יְדֵי קִנְאָה בָּא שְׂרֵפָה:

ג.
עַל־יְדֵי קִנְאָה בָּא שְׁפִיכוּת־דָּמִים:

ד.
עַל־יְדֵי קִנְאָה בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ נַעֲשָׂה שׁוֹטֶה:

ה.
עַל־יְדֵי בִּיאָתְךָ לְצַדִּיק יִתְבַּטֵּל מִמְּךָ הַקִּנְאָה:

ו.
עַל־יְדֵי קִנְאָה עַצְמוֹתָיו מַרְקִיבִין:

ז.
הַשּׁוּם מוֹצִיא קִנְאָה:

ח.
דְּפָרַע קִנְאָה מַחֲרִיב בֵּיתוֹ:

ט.
עַל־יְדֵי קִנְאָה בָּא תְּשִׁשִׁוּת כֹּחַ:

קרי

א.
קֶרִי בָּא עַל־יְדֵי דִּבּוּר מְזוֹנוֹת גַּם עַל־יְדֵי שֶׁנָּפַל מֵאֱמוּנָתוֹ:

ב.
מִי שֶׁמּוֹצִיא קֶרִי לְסוֹף הוֹלֵךְ עָרוֹם:

ג.
עַל־יְדֵי עֲצֵבוּת רוֹאֶה קֶרִי:

ד.
מִי שֶׁנִּזְהָר לֶאֱכֹל מִשְׁאֲלַת חָכָם הוּא נִצּוֹל מִטֻּמְאַת קֶרִי:

ה.
אֵין לוֹ לְאָדָם לֶאֱכֹל עַל שֻׁלְחָן הַצַּדִּיק קֹדֶם שֶׁטָּבַל לְקֶרְיוֹ:

ו.
תִּשְׁמַח בַּטּוֹב שֶׁבָּא עַל הַצַּדִּיקִים וְזֶה תִּקּוּן לְקֶרִי:

ז.
עַל־יְדֵי הַלֵּיצָנוּת בָּא לְטֻמְאַת קֶרִי:

ח.
קֶרִי בָּא מִקַּלּוּת־רֹאשׁ:

ט.
קֶרִי בָּא עַל־יְדֵי אֲכִילַת שׁוּם וּבֵיצִים:

י.
גַּם עַל־יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וְנִבּוּל פֶּה:

קרי - חלק שני

א.
הַשִּׁכְרוּת גּוֹרֵם גָּלוּת: גַּם גּוֹרֵם הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה:

ב.
הַבִּזָּיוֹנוֹת בָּאִים עַל־יְדֵי קֶרִי:

ג.
הַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר בַּחֲצִי דִּבּוּר, שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא אוֹתִיּוֹת הַדִּבּוּר יָפֶה יָפֶה, זֶה בְּחִינָה כְּמוֹ בְּחִינַת קֶרִי:

ד.
הַבָּנִים מֵתִים, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי רְאִיַּת קֶרִי:

ה.
תִּקּוּן גָּדוֹל לְמִקְרֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לוֹמַר אֵלּוּ עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁיִּקְרֶה לוֹ חַס וְשָׁלוֹם: וְהֵן אֵלּוּ: "מִכְתָּם לְדָוִד" ט"ז; "לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי" ל"ב; "אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל

דָּל" מ"א; "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג" מ"ב; "לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת" נ"ט; "עַל יְדוּתוּן" ע"ז; "תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה" צ'; "הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ" ק"ה; "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל" קל"ז; "הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ" ק"נ. וְתֵדַע נֶאֱמָנָה, שֶׁאֵלּוּ הַיּוּד קַפִּיטֶל מְסֻגָּלִים מְאֹד מְאֹד לְתִקּוּן עָוֹון זֶה, וְהַנִּזְהָר בָּזֶה לוֹמַר אוֹתָם כַּנַ"ל, אֵין צָרִיךְ לְהִתְיָרֵא עוֹד כְּלָל, כִּי בְּוַדַּאי יְתַקֵּן בָּזֶה, כִּי הֵם תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד:

קשוי לילד

א.
אִשָּׁה שֶׁאוֹכֶלֶת צְנוֹן בְּעִבּוּרָהּ, תֵּלֵד בְּקֹשִׁי:

ב.
אִשָּׁה שֶׁהִיא מְקַשָּׁה לֵילֵד, סְגֻלָּה שֶׁתִּתֵּן לָהּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִשְּׁבָעָה בְּאֵרוֹת:

ג.
גַּם בָּנֶיהָ לֹא יִהְיוּ עִמָּהּ בַּבַּיִת:

ד.
גַּם תִּלְחַשׁ לָהּ בְּאָזְנָהּ אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם ס"ג:

ה.
גַּם מִטָּתָהּ לֹא תַּעֲמֹד בְּמַעֲרָב וּבְדָרוֹם:

ו.
גַּם תִּתְלֶה עַל צַוָּארָהּ מִמָּרוֹר הַנִּשְׁאָר:

ז.
גַּם תִּלְחוֹשׁ לָהּ בְּאָזְנָהּ אוֹתִיּוֹת: פֵּא וָיו עַיִן הֵא:

אות ריש

הרחקת רשעים

א.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק בָּא לְבֵית הָרָשָׁע הַבַּיִת נִתְבָּרֵךְ, וְדַוְקָא שֶׁהַבַּיִת מְזֻמָּן לִבְרָכָה:

ב.
הַרְחֵק מֵרְשָׁעִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְפֹּס בְּעוֹנָשָׁם:

ג.
בְּשָׁבִיל אֵיבָה מַרְאִין אֵיזֶה קִרְבוּת לָרְשָׁעִים:

ד.
לִפְעָמִים כְּשֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה טוֹבָה לָרָשָׁע גָּמוּר, בָּזֶה עוֹשִׂין נַחַת־רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

ה.
אָסוּר לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָן, אֲבָל מָקוֹם שֶׁיָּבוֹא מִשְׁבְחָן שֶׁבַח לַצַּדִּיק מֻתָּר לְסַפֵּר קְצָת:

ו.
מִי שֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע גַּם הוּא נִקְרָא רָשָׁע:

ז.
אֲפִלּוּ עוֹשֶׂה אֵיזֶהוּ דָּבָר כַּדָּת וְכַדִּין אֵין אָנוּ סוֹמְכִין עָלָיו:

ח.
מִי שֶׁעֵרֵב בְּעַד רָשָׁע נוֹפֵל לְיֵדֵי תַּאֲוַת נְאוּף גַּם נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה:

ט.
רָשָׁע שֶׁשָּׂכַח אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע כָּשֵׁר:

י.
כְּשֶׁנּוֹפֵל שׂוֹנְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּיָדְךָ אַל תְּרַחֲמֵהוּ:

יא.
כְּשֶׁלֹּא תְּחַבֵּר אֶת עַצְמְךָ לְשַׁקְרָנִים הַיְדוּעִים לְךָ, עַל־יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְהָבִין אֶת הַצְּבוּעִים:

יב.
מִי שֶׁשּׂוֹנֵא אֶת הַמְּסִיתִים, בְּוַדַּאי לֹא יִדְבַּק בּוֹ דִּבְרֵיהֶם:

יג.
עַל־יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה נַעֲשָׂה רִחוּק בֵּין הָרְשָׁעִים הַמְקֻרָבִים:

יד.
מִי שֶׁמְּרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מֵרְשָׁעִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ יְשׁוּעָה:

טו.
הַפְּזוּר שֶׁיֵּשׁ בֵּין הָרְשָׁעִים הוּא סִימָן לִישׁוּעָה:

טז.
תַּרְחִיק מִלְּדוּר בְּבֵית שָׁדַר בּוֹ רָשָׁע:

יז.
אַל תְּדַבֵּר עִם הַמְּסִיתִים אֲפִלּוּ לְהוֹכִיחָם וּלְקָרְבָם:

יח.
הִתְחַבְּרוּת רְשָׁעִים מַזִּיק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יט.
נָאֶה וּמְתֻקָּבָל לְקָדוֹשֵׁי ה' שֶׁיַּעֲשׂוּ מָסָךְ וּמָגֵן, עַד שֶׁמִּמֶּנּוּ יִבָּרַח כָּל אִישׁ מַצִּיק וְרָשָׁע:

הרחקת רשעים - חלק שני

א.
מִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין רִשְׁעַת הָרְשָׁעִים הַצְּבוּעִים, הוּא מִתְעָב:

ב.
הַצְּבוּעִים גּוֹרְמִים כְּאֵב עֵינַיִם לַהֲמוֹן־עַם הַטּוֹעִים בָּם:

ג.
צָרִיךְ אָדָם לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּנַשֵּׁק אֶת עַצְמוֹ עִם רְשָׁעִים, כִּי עַל־יְדֵי הַנְּשִׁיקָה נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם הִתְקַשְּׁרוּת גַּם לְאַחַר מִיתָה:

ד.
יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁהֵם מִינִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים, אֲבָל הֵם אֵינָם מְגַלִּים אֶפִּיקוֹרְסוּת, וְאֵין בֶּן־אָדָם יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ, אֲבָל עַל־יְדֵי מִדַּת הַצְּנִיעוּת אָדָם נִצּוֹל מֵאֵלּוּ אֶפִּיקוֹרְסִים:

ה.
הָרְשָׁעִים אֵינָם מְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתֵנוּ בַּעֲבֵרוֹת שֶׁעוֹבְרִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ בְּמִצְוֹות שֶׁהֵם עוֹשִׂים, בִּשְׁבִיל זֶה: גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיָּב מִיתָה:

רחמנות

א.
מִי שֶׁמְּרַחֵם עַל עֲנִיִּים זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּנֶחָמוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

ב.
גַּם מְנַצֵּחַ תָּמִיד:

ג.
כְּשֶׁאֵין רַחֲמָנוּת אָזַי רָעָב בָּא לָעוֹלָם:

ד.
גַּם גְּזֵלוֹת נִתְרַבֶּה:

ה.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכֹחַ זוֹכֶה לְרַחֵם עַל עֲנִיִּים:

ו.
מִי שֶׁאֵין לוֹ רַחֲמָנוּת נִשְׁתַּגֵּעַ:

ז.
מִי שֶׁמְּשַׁלֵּם טוֹבָה תַּחַת רָעָה מַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים:

ח.
עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת יִתְבַּטֵּל מִמְּךָ תְּאָוות:

ט.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁאָחִיךָ בְּצָרָה, וְאֵין אַתָּה עוֹזֵר לוֹ, כְּאִלּוּ אַתָּה עָשִׂיתָ לוֹ הָרָעָה:

י.
הָרוֹאֶה חֲבֵירוֹ בְּצַעַר צָרִיךְ שֶׁיְּבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים:

יא.
עַל־יְדֵי בַּקָּשַׁת הָרַחֲמִים זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּכִים טוֹבִים הֲגוּנִים:

יב.
הַדָּן אֶת בְּנֵי־אָדָם לְכַף זְכוּת יִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַמּוֹעֲדִים כַּנָּכוֹן:

רחמנות - חלק שני

א.
בְּשִׁבְיל שֶׁאֵין מְבַקְשִׁין רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לִתְפִיסָה. וְתִקּוּן לִתְפִיסָה – שֶׁיְּפַרְנֵס אֵיזֶהוּ בַּעֲלֵי־חַיִּים:

ב.
כְּאֵב הַשִּׁנַּיִם בָּא עַל־יְדֵי אַכְזָרִיּוּת עַל בַּעֲלֵי־חַיִּים:

ג.
סְגֻלָּה לְהָסִיר הָעַצְבוּת – עַל־יְדֵי הָרַחֲמָנוּת:

ד.
צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּצַעֵר אֶת בַּעֲלֵי־חַיִּים, כִּי יַזִּיק לוֹ:

ראיה - חלק שני

א.
אֵין הָעַיִן יָכוֹל לִרְאוֹת, אֶלָּא מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת לִרְאוֹת, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר לְפָנָיו, אֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת עַד שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ רְשׁוּת מִן הַשָּׁמַיִם לִרְאוֹת:

ב.
חֶסְרוֹן הַלְּבָנָה וּלְקוּתָהּ מַזִּיק לַחֲלוּשֵׁי הָרְאוּת:

ג.
קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ מְסֻגָּל לְרַפְּאוֹת חֲלוּשֵׁי הָרְאוּת:

ד.
תִּקּוּן חֲצוֹת מְסֻגָּל לַחֲלוּשֵׁי הָרְאוּת:

ה.
עַל־יְדֵי שְׁבוּעָה בָּא כְּאֵב עֵינַיִם:

ו.
הַצְּבוּעִים גּוֹרְמִים כְּאֵב עֵינַיִם לַהֲמוֹן־עַם הַטּוֹעִים בָּם:

ז.
כְּשֶׁאָדָם גָּדוֹל מַרְגִּישׁ אֵיזֶהוּ כְּאֵב בְּעֵינָיו, יֵדַע שֶׁבָּנוֹ אוֹ תַּלְמִידוֹ עָשׂוּ אֵיזֶהוּ עֲבֵרָה:

ח.
מִי שֶׁעוֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בָּרָע, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִבִּזָּיוֹנוֹת:

ט.
כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא לַשּׁוּק וּמִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הִרְהוּר עַל־יְדֵי הִרְאִיָּה שֶׁיִּרְאֶה נָשִׁים יְפוֹת, יֹאמַר הַפָּסוּק "הֵן אָרְאֶלָּם צֹעֲקוּ חוּצָה" וְכוּ' (יְשַׁעְיָהוּ ל"ג ז'), וְעַל־יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מֵרְאוֹת:

י.
הִסְתַּכְּלוּת עַל אֶתְרוֹג הוּא רְפוּאָה לִכְאֵב עֵינַיִם:

יא.
הַזַּכַּי הָרְאוּת יְכוֹלִין לִרְאוֹת עַל הַחֲלָפִים שֶׁל הַשּׁוֹחֲטִים אֶת הַכְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ:

יב.
זַכֵּי הָרְאוּת יְכוֹלִין לְהַכִּיר אֶת הָאָדָם מִי רַבּוֹ, שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁמַּכִּירִין אֶת תֹּאַר פְּנֵי הָרַב, כִּי עַל־יְדֵי הַהֶלְכוֹת שֶׁלָּמַד מֵרַבּוֹ, נַעֲשָׂה פְּנֵי הַתַּלְמִיד כְּתֹאַר פְּנֵי הָרַב, כִּי הַהֶלְכָה הִיא חָכְמָתוֹ הַמֵּאִיר תֹּאַר פָּנָיו – "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". וּכְשֶׁמְּקַבֵּל הַהֶלְכָה מְקַבֵּל חֵלֶק מִתֹּאַר פָּנָיו, וּלְפִי רִבּוּי הַהֶלְכוֹת כֵּן נִתְרַבֶּה חֶלְקֵי תֹּאַר פָּנָיו:

יג.
כְּאֵב עֵינַיִם מַזִּיק לְעֵינַיִם:

יד.
הַגְּנֵבָה מַזִּיק לָעֵינַיִם:

רפואה - חלק שני

א.
דַּע, שֶׁיֵּשׁ לְכָל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב כֹּחַ מְיֻחָד לְרַפְּאוֹת אֵיזֶהוּ חוֹלַאַת מְיֻחֶדֶת, וְכָל זֶה אֵינוֹ לְמִי שֶׁלֹּא שָׂמַר אֱמוּנָתוֹ וּבְרִיתוֹ, וְלֹא שָׂמַר אֶת עַצְמוֹ מִלַּעֲבֹר עַל "אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם". אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְהוּא גַּם־כֵּן שׁוֹמֵר הַבְּרִית וּמְקַיֵּם "אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם", אֵין רְפוּאָתוֹ תּוֹלֶה בְּחֶלְקֵי עֲשָׂבִים הַמְיֻחָדִים לְחֶלְאָתוֹ, אֶלָּא נִתְרַפֵּא בְּכָל מַאֲכָל וְכָל מַשְׁקֶה בִּבְחִינַת "וּבֵרַךְ אֶת לַחְמְךָ" וְכוּ', וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּתְרַמֵּי לוֹ עֲשָׂבִים הַמְיֻחָדִים לִרְפוּאָתוֹ:

ב.
עַל־יְדֵי עִיּוּן עָמֹק בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה יָכוֹל לִפְקֹד עֲקָרוֹת וּלְרַפְּאוֹת חוֹלַאַת חָזָק:

ג.
לְצָרַעַת מַזִּיק דְּבָרִים מְלוּחִים וּרְפוּאָתוֹ מַיִם חַיִּים. וְסִימָן לַדָּבָר: "יְגֻרַע נִטְפֵי־מָיִם", הַיְנוּ צָרַעַת הַבָּא מֵהִתְגַּבְּרוּת הַדָּם עַל הַמַּיִם, שֶׁבּוֹ "יָזוֹקוּ מָטָר לְאֵדוֹ" [אִיּוֹב לו]: (יָזוֹקוּ – לְשׁוֹן חֶזֶק):

ד.
הִסְתַּכְּלוּת עַל אֶתְרוֹג הוּא רְפוּאָה לְכְאֵב עֵינַיִם:

אות שין

שמחה

א.
כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, זֶה סִימָן שֶׁלִּבּוֹ שָׁלֵם לַאלֹקָיו:

ב.
מֵחֲמַת שִׂמְחָה נִפְתָּח הַלֵּב:

ג.
בִּרְבוֹת הַשִּׂמְחָה נִתְחַזֵּק כֹּחַ הַשִּׂכְלִי, וְהַמַּאֲכָל וְהַמִּשְׁתֶּה הֵם סִבָּה גְּדוֹלָה לְשִׂמְחַת הַלֵּב וּלְהַרְחִיק הָעַצְבוּת וּדְאָגוֹת:

ד.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בְּלֵב שָׁלֵם בָּא לִידֵי שִׂמְחָה:

ה.
הַשִּׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הִיא מָעֹז לָאָדָם. ["חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְכֶם" נְחֶמְיָה ח']:

ו.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה, שֶׁהָרָשָׁע בְּפָתַע פִּתְאוֹם הוּא שׂוֹחֵק, בְּיִדּוּעַ שֶׁנִּפַּל לוֹ אֵיזֶה עֵצָה עַל עֲבֵרָה:

ז.
עַל־יְדֵי עֵצוֹת טוֹבוֹת שֶׁתִּתֵּן תִּזְכֶּה לְשִׂמְחָה:

ח.
עַל־יְדֵי הָרְקוּדִין וְהַתְנוּעוֹת שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה בַּגּוּף, נִתְעוֹרֵר לְךָ שִׂמְחָה:

ט.
כְּשֶׁנּוֹפֵל לְךָ שִׂמְחָה בְּלִבְּךָ בְּפֶתַע פִּתְאוֹם, זֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁנּוֹלַד אֵיזֶהוּ צַדִּיק:

י.
עַל־יְדֵי יִרְאָה בָּא הִתְלַהֲבוּת:

יא.
מִי שֶׁמְּבַזֶּה בְּעֵינָיו עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא לְהִתְלַהֲבוּת:

יב.
עַל־יְדֵי כַּוָּנוֹת הַלֵּב בָּא שִׂמְחָה:

יג.
מִי שֶׁהוּא רָגִיל בִּשְׂחוֹק, בְּיִדּוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מִגְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

יד.
עַל־יְדֵי זֶמֶר תָּבוֹא לִידֵי שִׂמְחָה וְהִתְלַהֲבוּת:

טו.
כְּשֶׁתְּשַׂמַּח אֶת הַצַּדִּיק, תּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה:

טז.
מִי שֶׁמְּפַרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק זוֹכֶה לְשִׂמְחָה:

יז.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן בָּא שִׂמְחָה. ["כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ"]:

יח.
עַל־יְדֵי תְּנוּעוֹת הַגּוּף בָּא הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב:

יט.
עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה תָּבוֹא לְמַדְרֵגָה שֶׁתִּתְאַוֶּה בְּגוּף וָנֶפֶשׁ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

כ.
מִי שֶׁמַּשִּׂים עַצְמוֹ כְּשִׁירַיִם, יִזְכֶּה לְהִתְלַהֵבוּת׃

כא.
עַל־יְדֵי שִׂמְחָה תְּפִיסַת הַמֹּחַ נִתְגַּדֵּל׃

כב.
הַשִּׂמְחָה הִיא סִימָן שֶׁהוּא זֶרַע בֵּרַךְ ה׳׃

כג.
הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין בִּזְכוּת שִׂמְחַת חָתָן וְכַלָּה׃

כד.
עַל־יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַכֵּךְ עָלָיו׃

כה.
עַל־יְדֵי שִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה זוֹכֶה לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה׃

כו.
כְּשֶׁהַשִּׂמְחָה בָּאָה לָאָדָם פִּתְאוֹם, בְּיָדוּעַ שֶׁיָּבוֹא לוֹ חֶסֶד וִישׁוּעָה׃

כז.
עַל־יְדֵי שִׂמְחָה נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם, גַּם יִזְכֶּה לְדַעַת׃

שמחה - חלק שני

א.
מִי שֶׁהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, עַל־יְדֵי זֶה הוּא מַצְלִיחַ׃

ב.
הַנִּדְרִים וְהַנְּדָבוֹת מְבִיאִין שִׂמְחָה׃

שכרות

א.
עַל־יְדֵי שִׁכְרוּת נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ׃

ב.
עַל־יְדֵי שְׁתִיַּת יַיִן, לְסוֹף שֶׁמְּקַבֵּל שִׂחַד׃

ג.
הַשִּׁכְרוּת מֵבִיא לִידֵי כְּפִירָה בֶּאֱמֶת וּלְהוֹדוֹת לַשֶּׁקֶר׃

ד.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב מִי שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר׃

ה.
הַשֶּׁמֶן מְבַטֵּל הַשִּׁכְרוּת׃

ו.
הָרְאִיָּה מְשַׂכֶּרֶת בְּיוֹתֵר:

ז.
עַל־יְדֵי שִׂכְרוּת נוֹפֵל לְהַרְהוּרֵי נְאוּף:

ח.
הַשִּׂכּוֹר – אֵין יְכֹלֶת בְּיָדוֹ לְהַמְתִּיק דִּינִים:

ט.
הַשִּׂכּוֹר – אֵין מְגַלִּין לוֹ רָזִין דְּאוֹרַיְתָא:

י.
יַיִן עִם לְבוֹנָה מַטְרִיפִין דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם:

שכרות - חלק שני

א.
מִי שֶׁלָּהוּט אַחַר עֲבוֹדַת אֲדָמָה בָּא לִידֵי אֶחָד מִשָּׁלֹשׁ: אוֹ לִידֵי שְׁפִיכוּת־דָּמִים אוֹ לִידֵי צָרַעַת אוֹ לִידֵי שִׂכְרוּת:

ב.
הַשִּׂכְרוּת גּוֹרֶמֶת גָּלוּת: גַּם גּוֹרֶמֶת הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה:

ג.
אִי אֶפְשַׁר לְשִׂכְרוּת שֶׁלֹּא יָבוֹא לְאֵיזֶה תַּקָּלָה:

ד.
עַל־יְדֵי שִׂכְרוּת הוּא שׁוֹכֵחַ בְּאַזְהָרוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי מֹשֶׁה מְלֻבָּשׁ בִּרְמַ"ח אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם, וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר מַזְהִיר אֶת הָאָדָם בְּמִצְווֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָא "מְחֹקֵק" – גִּימַטְרִיָּא רמ"ח:

ה.
עַל־יְדֵי הַשִּׂכְרוּת מַפְשִׁיט אֶת הַדַּעַת מֵהַלְּבוּשׁ חֲסָדִים, וּמַלְבִּישׁוֹ בִּגְבוּרוֹת חֲזָקוֹת חַס וְשָׁלוֹם:

ו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים יַזִּיר מִן הַיַּיִן, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה רֹאשׁ לָהֶם:

שרים

א.
מִי שֶׁסָּבְאוּ מָהוּל בְּמַיִם, הַשָּׂרִים אֵינָם נוֹהֲגִים עִמּוֹ בְּיַשְׁרָנוּת. ["סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמַּיִם שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים" יְשַׁעְיָה א']:

ב.
מִי שֶׁאֵין דָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף־זְכוּת כְּאִלּוּ הֲרָגוֹ, גַּם הַשָּׂרִים אֵינָם נוֹהֲגִים עִמּוֹ בְּיַשְׁרָנוּת:

ג.
אֲמִירַת הַלֵּל וּצְדָקָה מְסֻגָּלִין לְחֵן בְּעֵינֵי הַשָּׁר׃

ד.
עַל־יְדֵי אֲכִילַת פַּת עַכּוּ"ם מוֹנְעִין הַיַּעַר מִלַּחְטֹב עֵצִים׃

ה.
בִּשְׁבִיל ד' דְּבָרִים נִכְסֵי בַּעֲלֵי־בָּתִּים נִמְסָרִים לַמַּלְכוּת׃

שחד

א.
עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קַבָּלַת שֹׁחַד, חֲיָלוֹת בָּאִין עָלָיו׃

ב.
עַל־יְדֵי שֹׁחַד גְּדֻלָּתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת׃

ג.
עַל־יְדֵי שֹׁחַד בָּא שְׂרֵפָה׃

שלום

א.
נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת מַרְבִּין שָׁלוֹם׃

ב.
עַל־יְדֵי רְדִיפַת שָׁלוֹם זוֹכִין לְכָבוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּלְחַיִּים בָּעוֹלָם הַבָּא׃

ג.
כָּל שֶׁהוּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם אֵין בּוֹ מִשּׁוּם "מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק"׃

ד.
בְּנֵי־אָדָם הַכּוֹפִים לִצְדָקָה, עַל־יְדֵם שָׁלוֹם הַמַּלְכוּת נִתְוַסֵּף׃

ה.
עַל־יְדֵי רְדִיפַת שָׁלוֹם בָּא לְבִטָּחוֹן׃

ו.
שָׁלוֹם בָּא עַל־יְדֵי אֱמֶת׃

ז.
בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם תָּלוּי בְּשָׁלוֹם׃

ח.
עַל־יְדֵי שָׁלוֹם בָּאִים בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת׃

ט.
כְּשֶׁיֵּשׁ מוֹסָר יֵשׁ שָׁלוֹם׃

י.
עַל־יְדֵי לִמּוּד תִּינוֹקוֹת בְּבֵית רַבָּן נִתְרַבֶּה שָׁלוֹם׃

יא.
עֲכִירַת הַמַּיִם הוּא סִימָן שֶׁאֵין שָׁלוֹם:

יב.
כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם הַתְּפִלּוֹת אֵינָם נִתְקַבְּלִים:

יג.
עַל־יְדֵי שָׁלוֹם זוֹכִין לְהִתְגַּלּוּת אֵלְיָהוּ:

יד.
כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם אֵין הַנָּשִׁים יוֹלְדוֹת זְכָרִים:

טו.
מִי שֶׁמַּשְׁאִיל לִבְנֵי־אָדָם דְּבָרִים הַצְּרִיכִים לָהֶם, כְּשֶׁיֵּשׁ בְּרִיחָה לָעוֹלָם הוּא נִמְלָט:

טז.
הַשָּׁלוֹם הוּא סִימָן לְחַיִּים:

יז.
עַל־יְדֵי רְדִיפַת שָׁלוֹם מַצִּיל לְבָנָיו מִמִּיתָה וּמִגָּלוּת:

יח.
הַבְּרָכָה בָּא עַל־יְדֵי שָׁלוֹם:

יט.
כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם אֵין פַּחַד:

כ.
עַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין הָרְשָׁעִים, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כָּל טוּב:

כא.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי רְשָׁעִים:

כב.
הַשָּׁלוֹם סִימָן לְשִׂבְעָה:

כג.
כְּשֶׁהַשָּׂרִים שֶׁל מַעְלָה מִתְגָּרִים, תֵּכֶף הַאי תִּגְרָא נִתְהַוֶּה בֵּין הָאֻמּוֹת וּבֵין הַחֲכָמִים:

שבועה

א.
עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁבוּעוֹת תֶּחֱרַב וְתֵהָרֵס חַס וְשָׁלוֹם:

ב.
עַל־יְדֵי שְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר נוֹפְלִים מֵאֱמוּנָה:

ג.
לְמוּד מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת מְסֻגָּל לִירִידַת הַגֶּשֶׁם:

ד.
עַל־יְדֵי שְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר בָּאִין הָרְהוּרֵי נְאוּף׃

ה.
מִי שֶׁהוּא רָגִיל בִּשְׁבוּעוֹת מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת בָּאִים לוֹ תָּמִיד׃

ו.
עַל־יְדֵי הַעֲבָרַת הַשְּׁבוּעָה אֵין תְּקוּמָה בַּמִּלְחָמָה׃

ז.
מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַשְּׁבוּעָה, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ מְכַבֵּד יִרְאֵי הַשֵּׁם. ["וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר".
תְּהִלִּים טו]׃

ח.
עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ; וְכָאן – מִמֶּנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּמִכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּמִמֶּנּוּ נִפְרָעִין לְאַלְתַּר׃

ט.
דְּבָרִים שֶׁאֵין אֵשׁ וּמַיִם מְכַלִּין אוֹתָם, שְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר מְכַלִּין אוֹתָן׃

י.
מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵל הוּא מְמֻנֶּה עַל הַשְּׁרֵפָה לִשְׂרֹף גַּם לְהַצִּיל׃

שבת - חלק שני

א.
הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַשַּׁבָּת הֵם נוֹתְנִים חַיִּים גַּשְׁמִיִּים גַּם־כֵּן׃

ב.
הָרְגִיל בְּקְלָלָה, עַל־יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּגָדִים עַל הַשַּׁבָּת׃

ג.
עִיר שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת עַצְמָן מִלֶּלֶכֶת חוּץ לְתְחוּם שַׁבָּת, עַל־יְדֵי זֶה הַבָּשָׂר בְּזוֹל׃

ד.
עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה׃

ה.
עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו וְהוּא מְמַלֵּא שְׁאֵלוֹתָיו, גַּם הוּא גּוֹזֵר וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְקַיְּמוֹ, גַּם הַקֶּרֶן שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁלּוֹ קַיְּמִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵינוֹ אוֹכֵל אֶלָּא מִפֵּרוֹתֵיהֶם׃

שנה - חלק שני

א.
מִי שֶׁהוּא מְקֻדָּשׁ יוֹתֵר הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁנָה יוֹתֵר׃

ב.
עַל־יְדֵי רִבּוּי הַשֵּׁנָה וְהַתְּנוּמָה, עַל־יְדֵי זֶה דּוֹחֲפִין אוֹתוֹ מִמֶּרְכָּבָה דִּקְדֻשָּׁה, וְנִשְׁתַּנֶּה פָּנָיו, וְנִתְקַלְקֵל צֶלֶם־אֱלֹקִים:

ג.
חֲמִשָּׁה־עָשָׂר "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת" שֶׁבַּתְּהִלִּים מְסֻגָּלִים לְבַטֵּל הַשֵּׁנָה:

ד.
מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן יַעֲלֶה עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ אֱמוּנוֹת תְּחִיַּת־הַמֵּתִים:

שוחט - חלק שני

א.
עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים הֲגוּנִים בְּנֵי־אָדָם מְרַחֲמִים זֶה עַל זֶה, וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ב.
הַשּׁוֹחֵט שֶׁהוּא מְקַיֵּם כִּבּוּד אָב, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁמְּרוֹ שֶׁלֹּא לְהַאֲכִיל טְרֵפוֹת, וְהוּא הַדִּין לְהֵפֶךְ:

ג.
עַל־יְדֵי הַשּׁוֹחֲטִים הָרְשָׁעִים הַמַּאֲכִילִין טְרֵפוֹת, הַגְּזֵלוֹת נִתְרַבֶּה בָּעוֹלָם:

ד.
הַזּכֵי הָרְאוּת יְכוֹלִים לִרְאוֹת עַל הַחַלְפִּים שֶׁל הַשּׁוֹחֲטִים אֶת הַכְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ:

ה.
מִי שֶׁנִּתְאַלֵּם בְּפֶתַע פִּתְאוֹם יַעֲבִירוּ עַל פִּיו חַלָּף כָּשֵׁר:

אות תיו

תשובה

א.
הַתַּעֲנִית מוֹעִיל לְכָל דָּבָר:

ב.
מִי שֶׁהוּא עָרוֹם מִמַּעֲשִׂים טוֹבִים אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ אֲחֵרִים מֵרִשְׁעָתָם:

ג.
הַתַּעֲנִית קָשֶׁה מֵחֶרֶב:

ד.
הַתְּשׁוּבָה רָאוּי שֶׁתִּהְיֶה בְּאוֹתוֹ דָּבָר עַצְמוֹ:

ה.
כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב: כָּךְ וְכָךְ אֶעֱשֶׂה; כָּךְ וְכָךְ תַּעֲלֶה בְּיָדִי, עַל־יְדֵי זֶה אֵין מַחֲשַׁבְתּוֹ נִתְקַיֶּם:

ו.
גְּלוּת מְכַפֶּרֶת עַל הַכֹּל׃

ז.
מִי שֶׁדַּעְתּוֹ שְׁפָלָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב כָּל הַקָּרְבָּנוֹת׃

ח.
כָּל הַמִּתְוַדֶּה יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא׃

ט.
הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ עָשָׂאוֹ וּכְאִלּוּ עָשָׂאוֹ לְדִבְרֵי־תוֹרָה וּכְאִלּוּ עָשָׂאוֹ לְעַצְמוֹ׃

י.
רַב פָּפָּא יְתִיב בְּתַעֲנִיתָא עַל שֶׁקָּרָא לְתַלְמִיד־חָכָם בִּלְשׁוֹן גְּנַאי׃

יא.
יִשְׁמֹר אָדָם אֶת פִּיו מִלּוֹמַר: אֶעֱשֶׂה הָעֲבֵרָה הַזֹּאת אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ לֵיצָנוּת, כִּי דִּבּוּרוֹ מַכְרִיחַ אוֹתוֹ לְמַעֲשֶׂה׃

יב.
כָּל הַבּוֹכֶה בַּלַּיְלָה קוֹלוֹ נִשְׁמָע, וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בּוֹכִין עִמּוֹ׃

יג.
חַיָּבֵי כְּרִיתוּת שֶׁלָּקוּ נִפְטְרוּ מִידֵי כְּרִיתָתָן׃

יד.
כְּשֶׁבָּא צַעַר לָעוֹלָם יַחֲשֹׁב שֶׁבִּשְׁבִיל חֶטְאוֹ בָּא זֹאת הַצָּרָה׃

טו.
הַמַּלְבּוּשִׁין שֶׁעוֹשִׂין לַצַּדִּיק, כָּל מַלְבּוּשׁ יֵשׁ לוֹ סְגֻלָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְכַפֵּר׃

טז.
כֵּיוָן שֶׁנָּשָׂא אָדָם אִשָּׁה, עֲוונוֹתָיו מִתְפַּקְּקִין׃

יז.
כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹ שֶׁשָּׁמַע אֵיזֶה יִסּוּרִין שֶׁבָּא עַל גּוֹי יְהַרְהֵר בִּתְשׁוּבָה׃

יח.
הַדָּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שָׁרוּי בְּלֹא עָוֹן׃

יט.
יֵשׁ לְהָקֵל אֹפֶן הַתְּשׁוּבָה עַל הַחוֹטְאִים׃

כ.
הֶעָוֹון מַכְחִישׁ כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם׃

כא.
כְּשֶׁבָּאִין שְׁנֵי מִצְווֹת לְיָדְךָ תַּעֲשֶׂה זֹאת הַמִּצְוָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כְּפִיַּת הַיֵּצֶר יוֹתֵר׃

כב.
צְרִיכִין לְהִתְעַנּוֹת כְּשֶׁמְּצַעֲרִין אֶת הַצַּדִּיק׃

כג.
צַעַר הַלֵּב הוּא קָרוֹב לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת:

כד.
הַמַּחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה זוֹכֶה וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַטֵּל הַגְּזֵרָה בִּשְׁבִילוֹ:

כה.
חֻלְיָשׁוּת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא גְּדוֹלָה מִתַּעֲנִית:

כו.
הָעוֹשֶׂה דְּבַר עֲבֵרָה וּמִתְחָרֵט בָּהּ מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו:

כז.
הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו:

כח.
תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה עוֹזְרוֹת לָאָדָם לְאֶמְצַע וְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיֶּמְשֵׁךְ בִּקְדֻשָּׁה, וְאִם לֹא חָשַׁב בִּקְדֻשָּׁה בִּתְחִלָּה אָז יֵאָרַע תַּקָּלָה בָּאֶמְצַע וּבַסּוֹף:

כט.
שֻׁלְחָן בְּהַכְנָסַת אוֹרְחִים מְכַפֶּרֶת:

ל.
הַגְּדֻלָּה מְכַפֶּרֶת:

לא.
לִפְעָמִים כְּשֶׁמַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בָּאִין לוֹ יִסּוּרִין, זֶה מִפְּנֵי שֶׁשָּׁהָא מִלַּעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה:

לב.
עַל־יְדֵי אֲנָחָה שֶׁנֶּאֱנַח נַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה:

לג.
עַל־יְדֵי אַהֲבַת צַדִּיקִים יְכוֹלִין הַצַּדִּיקִים לְהַחֲזִיר אֶת הָעָם בִּתְשׁוּבָה

לד.
מִי שֶׁמַּחֲזִיר אֶת הָעָם בִּתְשׁוּבָה, בִּזְכוּתוֹ אֵין פַּחַד וּמַחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם:

לה.
מִי שֶׁעוֹזֵר לְיִתוֹמִים, עַל־יְדֵי זֶה מְשַׁבֵּר כֹּחַם שֶׁל הָאֻמּוֹת, וְעַל־יְדֵי שִׁבְירָתָם רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל חוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה.

לו.
מִי שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה נִצּוֹל מִבֵּית־הָאֲסוּרִים:

לז.
גַּם הוּא מְכֻבָּד בְּעֵינֵי ד':

לח.
גַּם זוֹכֶה לִהְיוֹת מְפֻרְסָם בֵּין הָאֻמּוֹת:

לט.
מִי שֶׁדַּרְכּוֹ תָּמִיד לְהַחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה, בִּזְכוּתוֹ מְבַטֵּל מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר:

מ.
מִי שֶׁמַּחֲזִיר רְשָׁעִים בִּתְשׁוּבָה יִזְכֶּה לִשְׁמִירַת שַׁבָּת:

מא.
גַּם אֵינוֹ נִזּוֹק מִנָּחָשׁ:

מב.
כְּשֶׁתִּתַלְמֵד אֶת בֶּן רָשָׁע דֶּרֶךְ טוֹב, עַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל לְבַטֵּל גְּזֵרוֹת:

מג.
עַל־יְדֵי שֶׁקֶר מַחֲזִיק יְדֵי רְשָׁעִים:

מד.
מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּכָל לֵב, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ לֵב לָדַעַת אוֹתוֹ:

מה.
עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹל שׁוֹפָר מֵאָדָם כָּשֵׁר הַיֵּצֶר הָרָע נִשְׁבָּר וְנִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם:

מו.
מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב יְזַהֵר מִלִּהְיוֹת בַּעַל־חוֹב:

מז.
מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַצַּדִּיקִים, יְכוֹל לְהַחֲזִיר אֶת בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה:

מח.
מִי שֶׁמִּתְוַדֶּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ אַהֲבַת נְדָבָה וּמֵשִׁיב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן־אַפּוֹ:

מט.
הָאֻמּוֹת הֵם קְרוֹבֵי תְּשׁוּבָה:

נ.
לְמוּד הַתּוֹרָה הִיא מְכַפֶּרֶת:

נא.
מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה גְּדוֹלָה יְכוֹל לְהַשִּׂיג שְׁלֵמוּתוֹ בְּמַעוּט פְּעֻלּוֹת:

נב.
כְּשֶׁאֵיזֶה צַעַר בָּא עָלֶיךָ תְּפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיךָ:

נג.
מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לוֹ שָׂכָר כְּאִלּוּ עָשָׂה, וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה לְפִי יְכוֹלְתּוֹ, אָזַי מְקַבֵּל עֹנֶשׁ עַל זֶה:

נד.
מִי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָרַבִּים נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

נה.
אֵין עֵרֶךְ לְמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם לְעַצְמוֹ לְבַד, אֲפִלּוּ שֶׁתִּהְיֶה רַבָּה; לְמִצְוָה שֶׁתִּמָּשֵׁךְ מִמֶּנָּה זְכוּת לָרַבִּים, אֲפִלּוּ שֶׁתִּהְיֶה קְטַנָּה:

נו.
הַפַּרְנָסָה וְהַשׂוֹנְאִים וְהַחוֹלַאַת וְרִבּוּי הָעֹשֶׁר הֵן הַמּוֹנְעִין לְאָדָם מֵהַגִּיעַ אֶל הַשְׁלֵמוּת וְהַתַּכְלִית:

נז.
כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה אֵיזֶה חֶזֶק, זֶה הַסִּימָן שֶׁיֵּצֵר הָרָע שׁוֹלֵט עָלֶיךָ:

נח.
מִי שֶׁמַּסִּית אֶת חֲבֵרוֹ מִדֶּרֶךְ הַטּוֹב שִׂרְפָּה בָּא עָלָיו:

נט.
מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִבְכּוֹת, הַסְּגֻלָּה שֶׁיֵּשֵׁב בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹפְכִים שָׁם שְׁנֵי נְהָרוֹת בְּיַחַד:

ס.
מִי שֶׁמַּחֲזִיר אֶת בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה זוֹכֶה לְחָכְמָה:

סא.
עַל־יְדֵי הָעַצְלוּת נִדְמֶה לְאָדָם שֶׁנִּסְתַּר מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה:

סב.
מִי שֶׁמְּגַלֶּה סוֹדוֹתָיו, אֲזַי קָשֶׁה לַדָּבָר הַזֶּה לְהִתְקַיֵּם:

סג.
מִי שֶׁבּוֹשׁ עַל עֲוֹונוֹתָיו, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה:

סד.
הַתַּעֲנִית שֶׁהוּא בְּלֹא דַּעַת אֵינוֹ תַּעֲנִית:

סה.
מִשָּׁעָה שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אֲזַי מְקַבְּלִין תְּפִלָּתוֹ אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה עֲדַיִן:

סו.
כְּשֶׁתִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, תְּבַקֵּשׁ מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא יַכְנִיס אוֹתְךָ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

סז.
עַל־יְדֵי חֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹון. ["בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן": מִשְׁלֵי יו]:

סח.
עַל־יְדֵי שֶׁתְּבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּתֵּן לְךָ אַהֲבָה, עַל־יְדֵי זֶה יְכַסֶּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא פְּשָׁעֶיךָ:

סט.
מִי שֶׁמִּתְוַדֶּה עַל עֲוֹונוֹתָיו, יִזְכֶּה שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִמְכֹּר מִנַּחֲלַת אֲבוֹתָיו: ["אֲשֶׁר חָכְמִים יַגִּידוּ לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה אָרֶץ"]:

ע.
כְּשֶׁאַתָּה מוֹכִיחַ אוֹתָם שֶׁלֹּא תִּקְּנוּ חֲטָאוֹת נְעוּרִים תְּכַלֵּל אֶת עַצְמְךָ עִמָּהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה יְקַבְּלוּ מִמְּךָ:

עא.
עִקַּר תִּקּוּן פְּגַם עֲוֹונוֹתָיו עַל־יְדֵי הַכְנָעָה:

עב.
צָרִיךְ אָדָם לְהוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל בֹּקֶר:

עג.
הָעֲבָדוּת שֶׁאָדָם עוֹבֵד אֶת ד' בְּבַחֲרוּתוֹ כָּל יוֹם, עֶרְכּוֹ יָקָר מִשָּׁנִים רַבּוֹת שֶׁל עֲבוֹדָה לְעֵת זִקְנָתוֹ:

עד.
אִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּדַע אָדָם בְּחַיָּיו, אִם נִתְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ:

עה.
מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁמִּי שֶׁמַּתְחִיל לַעֲבֹד אֶת ד' יִסּוּרִין בָּאִין עָלָיו, זֶה מֵחֲמַת שֶׁהִתְחִיל מִתּוֹךְ יִרְאָה שֶׁל צֶדֶק:

עו.
הַמַּתְחִיל לַעֲבֹד אֶת ה', הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר לוֹ: יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁחֻפְצְךָ וּרְצוֹנְךָ לַעֲבֹד אוֹתִי, אֲבָל מַה הוּא הַבְּטוּחוֹת שֶׁמָּא לְמָחָר תַּעֲזֹב אוֹתִי, אִם כֵּן אֵיךְ אֶקְרַב אוֹתְךָ בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן שֶׁרָצִיתָ, וְאֵיךְ אֶגְלֶה לְךָ תֵּכֶף דְּבָרִים נִסְתָּרִים, אֶלָּא כֵּן תַּעֲשֶׂה: בְּתְחִלָּה אֶהֱב אוֹתִי כָּךְ וְתַעֲשֶׂה מִצְוֹתַי, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַמִּצְוָה, וַעֲבֹד אוֹתִי פָּשׁוּט בְּלֹא חָכְמוֹת, וּכְשֶׁתַּעֲבֹד אוֹתִי כַּמָּה זְמַנִּים, אֲזַי אַאֲמִין לְךָ וַאֲגַלֶּה לְךָ טַעַם וְשֵׂכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר וַאֲקָרֵב אוֹתְךָ בְּכָל מִינֵי הִתְקָרְבוּת, כִּי הַזְּמַן הָרַב שֶׁעָבַדְתָּ אוֹתִי מְקֻדָּם הוּא בַּטּוּחוֹת, שֶׁלֹּא תַּעֲזֹב אוֹתִי (הֵן אֱמֶת):

עז.
בָּזֶה יוֹדֵעַ הָאָדָם שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא רוֹצֶה לַעֲבֹד, כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בְּפִרְסוּמוֹ:

עח.
מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יַקְטִין אֶת עַצְמוֹ:

עט.
עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּשִׁוּעָה יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

פ.
עַל־יְדֵי שִׁקְרִים אֵין אָדָם יָכוֹל לְהֵיטִיב מַעֲשָׂיו:

פא.
מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת הַיֵּצֶר הָרָע עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת אוֹתוֹ לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, יֵדַע שֶׁעֲדַיִן בְּרִשְׁעָתוֹ קַיָּם:

פב.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָפֵץ בְּמִצְוֹוֹת שֶׁעוֹשֶׂה בָּהֶם גַּם רְצוֹן הַבְּרִיּוֹת, יוֹתֵר מִבְּמִצְוֹוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לְקוֹנוֹ:

פג.
מוּטָב לָאָדָם לְקַיֵּם הַמִּצְוָה כְּפִי הָאֶפְשָׁר מִלְּהַנִּיחַ לְגַמְרֵי:

פד.
תִּקּוּן הַגּוּף קוֹדֶם תִּקּוּן הַנֶּפֶשׁ:

פה.
הַבּוֹכֶה וּמִתְאַבֵּל עַל אָדָם כָּשֵׁר מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו:

פו.
מִצְוָה לְהַחֲזִיר אֶת בְּנֵי־אָדָם עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע, וְאִם אַתָּה יָרֵא, שֶׁלֹּא יִשְׁמַע לְךָ תֹּאמַר דְּבָרֶיךָ בְּשֵׁם צַדִּיק אַחֵר כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ אוֹתְךָ:

פז.
כָּל הָאוֹמֵר "וַיְכֻלּוּ" בְּכַוָּנָה וּמִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְבַקְּשִׁין מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּכַפֵּר לוֹ:

פח.
הָעוֹנֶה "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא" בְּכָל כֹּחוֹ, אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ שֶׁמֶץ שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, מוֹחֲלִין לוֹ:

פט.
אֵלּוּ אֵין רוֹאִין פְּנֵי גֵּיהִנֹּם: דְּקְדוּקֵי עֲנִיּוּת וְחוֹלֵי מֵעַיִם וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נוֹשִׁים וְעֹל מַלְכוּת:

צ.
הִתְחַזֵּק בְּמִצְוֹוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהַיְכֹלֶת בְּיָדְךָ:

צא.
הֶפְסֵד מָמוֹן מְכַפֵּר עַל גּוּפוֹ:

צב.
הַצְּמָאוֹן הוּא תִּקּוּן דְּבָרִים בְּטֵלִים:

צג.
הַתְּשׁוּבָה מְבִיא רְפוּאָה לָעוֹלָם:

צד.
תְּשׁוּבָה מֵיִרְאָה זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין כִּשְׁגָגוֹת, וּמֵאַהֲבָה נַעֲשִׂין כִּזְכֻיּוֹת:

צה.
תְּשׁוּבָה מְקָרֶבֶת אֶת הַגְּאֻלָּה וּמַאֲרֶכֶת יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו שֶׁל אָדָם:

צו.
עַל־יְדֵי תְּשׁוּבַת יָחִיד מוֹחֲלִין לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ:

צז.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִתְפַּיֵּס עַל־יְדֵי וִדּוּי, וְדוֹמֶה כְּאִלּוּ בָּנָה מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב קָרְבָּן:

צח.
מִי שֶׁמַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו מַעֲבִירִין לוֹ עַל כָּל פְּשָׁעָיו:

צט.
הַתּוֹרָה וּגְמִילוּת־חֲסָדִים מְכַפְּרִין:

ק.
צְעָקָה וּבְכִיָּה בַּלַּיְלָה יוֹתֵר נִשְׁמַעַת לְרַחֵם:

קא.
בַּעַל־תְּשׁוּבָה יִתְפַּלֵּל עַל הַנֶּשֶׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה מְכַפְּרִין לוֹ עַל עֲוֹנוֹתָיו:

קב.
כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַנְּין, אֵין נַעֲנִין עַד שֶׁיִּהְיוּ עִם רְשָׁעִים בַּאֲגַדָּה:

קג.
הַדֶּרֶךְ שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם, שֶׁיֶּאֱהֹב אֶת הַתּוֹכָחוֹת וְיַחֲזִיק בֶּאֱמוּנָה יְתֵרָה:

תשובה - חלק שני

א.
יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּמַעֲלֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְכֵן יוֹם־הַכִּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן:

ב.
גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה הָרוּחַ שֶׁל מָשִׁיחַ מְנַשֶּׁבֶת עַל גְּזֵרוֹת הַמַּלְכֻיּוֹת וּמְבַטְּלָן:

ג.
גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה נִתְבַּטֵּל הַחֲמִימוּת הַגְּדוֹלָה:

ד.
הַנְּעָרִים הוּא בְּקַל לְהָשִׁיב אוֹתָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזְּקֵנִים:

ה.
צָרִיךְ לְכַפּוֹת אֶת הָרְשָׁעִים בְּכַפִּית מָמוֹן שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה:

ו.
עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל:

ז.
עַל־יְדֵי מֻפְלָגֵי וַחֲרִיפֵי הַדּוֹר מְאִירִין אֶת הַיִּרְאָה, וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה מִתְנוֹצֵץ זְכוּת אָבוֹת, וְעַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הָאָבוֹת נִתְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם:

ח.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה שְׁבִילִין בַּיָּם, כְּדֵי לִכְבֹּשׁ עֲוֹונוֹתֵינוּ וּלְהוֹצִיא צַדְקוֹתֵינוּ:

ט.
כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִתְעַשֵּׁר, עַל־יְדֵי זֶה הָרְשָׁעִים חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה:

י.
עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר שֶׁל מָשִׁיחַ גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה:

תוכחה

א.
הַמּוֹכִיחַ צָרִיךְ לוֹמַר תּוֹכַחְתּוֹ עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הַדִּבּוּר לְשָׁרְשׁוֹ, וְאָז נִתְקַבֵּל תּוֹכַחְתּוֹ:

ב.
מִי שֶׁנִּשְׁתַּמֵּד - אַל תּוֹכַח אוֹתוֹ כִּי לֹא תּוֹעִיל:

ג.
עַל־יְדֵי שֶׁאֵין מְקַבֵּל תּוֹכָחוֹת נֶחֱרָב מְעוֹנוֹ:

ד.
מִי שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא בְּחָכְמָה, עַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר חַס וְשָׁלוֹם גְּלוּת גָּדוֹל וְהַכְבָּדָה מֵהָאֻמּוֹת:

ה.
לְעוֹלָם אַל יוֹצִיא אָדָם אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל:

ו.
מִפְּנֵי עֹנֶשׁ תּוֹכָחָה חוֹזֵר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַטּוֹב שֶׁיָּצָא מִפִּיו:

ז.
הֵיכָא דְּיָדַע דְּלָא מְקַבְּלִי תּוֹכָחָה, הַנַּח לָהֶם:

ח.
מִי שֶׁיָּרֵא מִבְּנֵי־אָדָם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם, לְסוֹף שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ לִפְנֵיהֶם. ["אַל תֵּחַת מִפְּנֵיהֶם פֶּן אֲחִתְּךָ לִפְנֵיהֶם". יִרְמְיָה א]:

ט.
מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַזְהִיר וְאֵינוֹ מַזְהִיר, גַּם חֲבֵרוֹ מִיְּדוֹ נֶעֱנָשׁ:

י.
עַל־יְדֵי צְדָקָה תִּזְכֶּה לְקַבֵּל מוּסָר:

יא.
מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל מוּסָר נִדּוֹן בְּמִיתָה:

יב.
עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁתּוֹכִיחַ, תָּנוּחַ בַּקֶּבֶר בְּלֹא צַעַר גֵּיהִנֹּם וְתִזְכֶּה לְגַן־עֵדֶן.

יג.
מֻתָּר לִדְחוֹת בִּשְׁתֵּי יָדַיִם אֶת זֶה שֶׁלֹּא קִבֵּל מִמְּךָ תּוֹכָחָה:

יד.
כָּל זְמַן שֶׁתּוֹכָחָה בָּעוֹלָם, נַחַת רוּחַ וְטוֹבָה וּבְרָכָה בָּאָה לָעוֹלָם:

טו.
עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה נִמְתָּק הַדִּין וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד:

תוכחה - חלק שני

א.
מִי שֶׁאֵין בְּמַעֲלוֹת הַצִּדְקוּת וְגַם אֵין לוֹ זְכוּת אָבוֹת, וְרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת בְּנֵי־אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִנִּסְיוֹנוֹת, וּבִפְרָט שֶׁלֹּא יִתְקַנְּאוּ בּוֹ הָרְשָׁעִים:

ב.
מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶת הָרְחוֹקִים לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַבְּרָכוֹת מְסוּרִים בְּיָדוֹ:

ג.
מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תּוֹכָחָה וְאֵינוֹ נִתְקַבֵּל אֶצְלוֹ, יֵדַע שֶׁיִּצְטָרֵךְ לִלְווֹת אֵצֶל אֲחֵרִים, וְסִימָן לַדָּבָר: "בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֵר עָבֶד", "לְוֵה לְאִישׁ מַלְוֶה":

ד.
אֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לִזְרֹק דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו שֶׁל חֲבֵרוֹ מֵרָחוֹק, אֶלָּא עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת חֲבֵרוֹ לִבְחִינַת עִבּוּר תְּחִלָּה:

ה.
בָּזֶה שֶׁיּוֹצְאִין לִקְרַאת אָדָם חָשׁוּב, נִתְעוֹרְרִין עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם: גַּם עַל־יְדֵי קִרְבַת הָרְחוֹקִים גַּם־כֵּן:

תפלה

א.
צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק לַטּוֹב הַכְּלָלִי, אַף־עַל־פִּי שֶׁיְּמַשֵּׁךְ לוֹ לְבַד הֶפְסֵד:

ב.
הַמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת כְּאִלּוּ הֵבִיא מִנְחָה טְהוֹרָה:

ג.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מָצוּי בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת:

ד.
עַל־יְדֵי חֲנֻפָּה אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת:

ה.
עַל־יְדֵי עֹסֶק הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ דֹּחַק תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת:

ו.
הַמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר, הוּא נַעֲנָה תְּחִלָּה:

ז.
מִי שֶׁדַּעְתּוֹ שְׁפָלָה עָלָיו אֵין תְּפִלָּתוֹ נִמְאֶסֶת:

ח.
לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה:

ט.
כָּל הַמְאַמֵּץ עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה לְמַטָּה, אֵין צָרִים יְכוֹלִים לְהַסְטִינוֹ? מִלְמַעְלָה:

י.
לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִין אֶת כֹּחוֹ, וְשֶׁיְּסִיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ מַסְטִינִים מִלְמַעְלָה:

יא.
תְּפִלַּת אַחֵר מוֹעִיל יוֹתֵר מִתְּפִלַּת עַצְמוֹ, וְאָפִלּוּ צַדִּיק צָרִיךְ לִתְפִלַּת אֲחֵרִים:

יב.
מֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל עַל בַּעַל לָשׁוֹן הָרָע שֶׁיָּמוּת, וְשֶׁיִּשְׁתַּבַּח תּוֹרָתוֹ, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לוֹ בָּנִים חֲכָמִים:

יג.
כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֲפָצָיו:

יד.
יָפֶה צְעָקָה לָאָדָם בֵּין קֹדֶם גְּזַר־דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין:

טו.
אַל יְבַקֵּשׁ אָדָם עַל שׁוּם דָּבָר יוֹתֵר מִדַּאי:

טז.
בְּיוֹם הַגְּשָׁמִים יְשׁוּעָה פְּרָה וְרָבָה בָּעוֹלָם, וּמְלִיצֵי זְכוּת נִכְנָסִין לְפָנָיו:

יז.
תְּפִלַּת יָחִיד אֵינָהּ נִשְׁמַעַת אֶלָּא־אִם־כֵּן לִבּוֹ מְכַוֵּן, וּתְפִלַּת צִבּוּר נִשְׁמַעַת אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין לֵב כֻּלָּם שָׁלֵם:

יח.
לֹא מַצָּלִינָן אַתַּרְתֵּי:

יט.
אָסוּר לְהַטְרִיחַ אֶת ה' לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע:

כ.
מִי שֶׁמַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת:

כא.
הַמְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם יוֹתֵר מִדַּאי נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם:

כב.
בֵּית־הַכְּנֶסֶת שֶׁמְּחַשְׁבִין בּוֹ חֶשְׁבּוֹנוֹת, לְסוֹף שֶׁיְּלִינוּ בּוֹ מֵת מִצְוָה:

כג.
לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה צָרִיךְ הֲכָנָה וְהַזְמָנָה:

כד.
בִּשְׁאֵלַת צָרְכָיו אַל יָרִים רֹאשׁוֹ לִשְׁאֹל שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה, אֶבָל בַּתּוֹרָה וְיִרְאַת־שָׁמַיִם יִשְׁאַל כָּל תַּאֲוָתוֹ:

כה.
מִצְוָה לִהְיוֹת לוֹ בְּגָדִים מְכֻבָּדִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה:

כו.
הִנְהִיגוּ בִּרְכוֹתָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לִהְיוֹת רְגִילִין לָעוֹלָם הַבָּא:

כז.
יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי עֲנִיּוּת:

כח.
עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת אֶת הַמַּזָּל:

כט.
הַדִּבּוּר בְּקוֹל רָם מֵבִיא הַרְגָּשָׁה וּתְנוּעָה בְּכָל הָאֵיבָרִים:

ל.
מִי שֶׁעוֹלֶה עַל רוּחוֹ לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹשֵׂא חֵן בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ:

לא.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן הַקְּדוֹשׁ־בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ:

לב.
אַל תִּתְפַּלֵּל בְּבַיִת, שֶׁבָּנָה בַּעַל־מַחְלוֹקוֹת:

לג.
קֹדֶם הַתְּפִלָּה תִּתֵּן צְדָקָה וּתְקַשֵּׁר אֶת עַצְמְךָ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר:

לד.
אָדָם מְקַבֵּל שָׂכָר וְכֹחַ אֱלֹקִי כְּפִי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁמִּתְפַּלֵּל בּוֹ:

לה.
כְּשֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים הוּא עֵת רָצוֹן:

לו.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית־הַכְּנֶסֶת וְאֵינוֹ נִכְנָס לְשָׁם לְהִתְפַּלֵּל, גּוֹרֵם גָּלוּת לְבָנָיו:

לז.
עַל כָּל הַדְּבָרִים, הֵן עַל דָּבָר גָּדוֹל הֵן עַל דָּבָר קָטָן, תִּתְפַּלֵּל:

לח.
אַקְדִּימוּ וְאַחֲשִׁיכוּ לְבֵי־כְנִישְׁתָּא כִּי הֵיכֵי דְּתַאֲרִיכוּ חַיֵּי׃

לט.
מִי שֶׁאָפְשָׁר לוֹ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ, נִקְרָא חוֹטֵא׃

מ.
הַנִּפְנֶה וְנוֹטֵל יָדָיו וּמַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקוֹרֵא וּמִתְפַּלֵּל, כְּאִלּוּ בָּנָה מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן וּכְאִלּוּ טָבַל׃

מא.
מִי שֶׁנִּזְהָר לוֹמַר דִּבּוּר קָדוֹשׁ בְּבֵית הַטְּנוּפֶת יִזָּכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים׃

מב.
גְּדוֹלָה תְּפִלָּה מִמַּעֲשִׂים טוֹבִים וּמִן הַקָּרְבָּנוֹת׃

מג.
תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּתְפִלָּה וֶדֶרֶךְ־אֶרֶץ צְרִיכִין חִזּוּק׃

מד.
אַל תִּתְפַּלֵּל אֶלָּא בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת׃

מה.
עַל־יְדֵי צְדָקָה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת׃

מו.
בְּשָׁעַת תְּפִלָּה יִפְרֹשׂ כַּפָּיו כְּאִלּוּ מְקַבֵּל אֵיזֶה דָּבָר׃

מז.
עַל־יְדֵי גֶּזֶל אוֹ מְבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת׃

מח.
שַׁבָּת וְרֹאשׁ־חֹדֶשׁ יוֹתֵר מְסֻגָּל לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה׃

מט.
כְּשֶׁאָדָם נֶעֱצָר, זֶה סִימָן שֶׁאֵין תְּפִלָּתוֹ נִתְקַבֶּלֶת׃

נ.
עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁאָדָם מִשְׁתּוֹקֵק בַּלַּיְלָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה בָּנָקֵל לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בַּבֹּקֶר׃

נא.
תְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּדְמָעוֹת הִיא נִתְקַבֶּלֶת׃

נב.
כְּשֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר, תִּזְכּוֹר זְכוּת אָבוֹת׃

נג.
כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַעֲנִישׁ אֵיזֶה רָשָׁע שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עוֹד תְּשׁוּבָה, וְהַצַּדִּיק מִתְפַּלֵּל עָלָיו יוֹתֵר מִדַּאי, עַל־יְדֵי זֶה נֶעֱנָשׁ הַצַּדִּיק:

נד.
כְּשֶׁהַמִּתְפַּלֵּל נוֹפֵל לְקַטְנוּת זֶה סִימָן שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ:

נה.
כְּשֶׁאֵין לְךָ שָׁלוֹם עִם הָעוֹלָם אֵין נִתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ:

נו.
צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר אַתָּה דָּר בָּהּ:

נז.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְכַבֵּד אוֹתוֹ וּפוֹקֵד אֶת לוֹחֲצָיו:

נח.
עַל־יְדֵי תִּקּוּן־חֲצוֹת מַזְכִּירִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַטּוֹבוֹת, שֶׁהִבְטִיחַ לְיִשְׂרָאֵל:

נט.
מִי שֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר תְּשׁוּעָה, וְהַתְּשׁוּעָה בָּאָה עַל יָדוֹ:

ס.
מִי שֶׁאֵין מִתְפַּלֵּל עַל צָרַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָא חוֹטֵא:

סא.
צָרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל זַרְעוֹ וְעַל כָּל הַבָּאִים אַחֲרָיו:

סב.
אָסוּר לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה כְּפוּי טוֹבָה בֵּין לְיִשְׂרָאֵל בֵּין גּוֹי:

סג.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְכַפֵּר לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו:

סד.
הַחוֹלֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל עַצְמוֹ בִּדְמָעוֹת, בְּוַדַּאי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְרַפֵּא אוֹתוֹ וְיִקַּבֵּל תְּפִלָּתוֹ:

סה.
כְּשֶׁאַתָּה רוֹצֶה לִשְׂא תְּפִלָּתְךָ תִּתְפַּלֵּל בְּעַד יִשְׂרָאֵל:

סו.
הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַקֵּשׁ אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְפָנָיו:

סז.
מִי שֶׁמַּצִּיל אֶת הֶעָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ, הַכֹּחַ הוּא בְּנָקֵל בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה:

סח.
עַל־יְדֵי בִּטָּחוֹן תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת:

סט.
מִי שֶׁהוּא עָנָו, יָכוֹל לִצְעֹק בִּתְפִלָּתוֹ מִן הַלֵּב:

ע.
עַל־יְדֵי שִׂמְחָה תָּבוֹא תְּפִלָּתְךָ בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃

עא.
מִי שֶׁאֵין לוֹ הֲנָאָה מִתְּפִלָּתוֹ יִתְפַּלֵּל בְּרִנָּה׃

עב.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכוֹחַ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ׃

עג.
מִי שֶׁנָּדַר אֵיזֶהוּ נֶדֶר, אֵין מְקַבְּלִין תְּפִלָּתוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם אֶת נִדְרוֹ׃

עד.
מִי שֶׁאֵין בּוֹ אֱמוּנָה, אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת׃

עה.
מִי שֶׁמְּשַׁמֵּחַ אֶת הַצַּדִּיק תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת׃

עו.
צָרִיךְ קֹדֶם הַתְּפִלָּה לְדַבֵּק אֶת רוּחוֹ בְּהַבּוֹרֵא, וּמַחֲמַת הַדְּבֵקוּת יֵצְאוּ הַדִּבּוּרִים מֵעַצְמָן מִפִּיו׃

עז.
כְּשֶׁתִּשְׁמַע חֶרְפָּתְךָ וְתִשְׁתֹּק, תִּזָּכֶה שֶׁיַּעֲנֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּקָּשָׁתְךָ׃

עח.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כּוֹפֵל לוֹ אֶת טוֹבָתוֹ׃

עט.
תְּפִלָּה שֶׁאֵינָהּ נִתְקַבֶּלֶת לְמַעְלָה נִשְׁרֶפֶת׃

פ.
מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל הַחֲרָבָן, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּלֵב וְגוּף׃

פא.
תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּשִׂמְחָה הִיא עֲרֵבָה וּמְתוּקָה לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׃

פב.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲנָוָה, אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּמַחֲשָׁבָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה מַחֲשַׁבְתּוֹ׃

פג.
לִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין מְקַבֵּל תְּפִלַּת הַצַּדִּיק כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה אָדָם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיִּמְשִׁיךְ זֶה הָאָדָם לְאַחַר זְמַן אֶת הַצַּדִּיק בַּחֲטָאִים מֵחַטֹּאתָיו׃

פד.
אֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד. [פֵּרוּשׁ מִי שֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם, אַחֲרָיו הוֹלְכִים וְנִמְשָׁכִים הַמַּחֲשָׁבוֹת לְבַלְבֵּל יוֹתֵר מִשְּׁאָר בְּנֵי־אָדָם, וְזֶהוּ אֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד]׃
חזק

תפלה - חלק שני

א.
בְּשָׁבִיל שֶׁאֵין מְבַקְּשִׁין רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל לְתְפִיסָה, וְתִקּוּן לִתְפִיסָה שֶׁיְּפַרְנֵס אֵיזֶהוּ בַּעֲלֵי־חַיִּים:

ב.
הַתְּפִלָּה מְעֻלָּה כְּשֶׁפָּנָיו כְּלַפֵּי מַעְלָה:

ג.
מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל בְּנֵי־דּוֹרוֹ זוֹכֶה לְגִלּוּי שְׁכִינָה:

ד.
עַל־יְדֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת מַמְשִׁיכִין שְׁכִינָתוֹ לְמַטָּה:

ה.
תְּפִלַּת שְׁלִיחַ־צִבּוּר יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת מִלְחָמָה:

ו.
מִי שֶׁמְּקַיֵּם "יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ", עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנַת הַלֵּב:

ז.
אֲמִירַת תְּהִלִּים סְגֻלָּה לְהוֹרִיד גְּשָׁמִים. תְּהִלִּם – לְמַטַּר הַגְּשָׁמִים תִּשְׁתֶּה מַיִם:

ח.
כָּל הַמֵּצַר בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, אַף־עַל־פִּי שְׁמֻטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה אֵינוֹ נֶעֱנָשׁ:

ט.
יֵשׁ תְּפִלּוֹת שֶׁאֵינָם נִתְקַבְּלִים לְמַעְלָה אֶלָּא עַד שֶׁנּוֹתְנִים כָּל־כָּךְ מָעוֹת לִצְדָקָה כְּפִי מִסְפַּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה הַשַּׁיָּךְ לְזֶה הַדָּבָר. לְמָשָׁל, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת: "תֵּן לִי בָּנִים", צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה כְּמִסְפַּר אוֹתִיּוֹת "תֵּן לִי בָּנִים":

י.
עַל־יְדֵי תְּפִלָּה יָכוֹל לְשַׁנּוֹת זִוּוּגוֹ הַנִּכְרָז בַּשָּׁמַיִם:

יא.
הַתְּפִלָּה שֶׁל רַבִּים נִשְׁמַעַת יוֹתֵר כְּשֶׁהֵם בִּכְנוּפְיָא מִמַּה שֶׁהֵם מְפֹרָדִים:

יב.
לִפְעָמִים אֵינָהּ בָּאָה הֲיְשׁוּעָה אֶלָּא עַד שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ כַּמָּה בְּנֵי־אָדָם וְלֹא דַּי בִּתְפִלַּת יָחִיד:

יג.
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים קָשֶׁה לוֹ לְכַוֵּן דַּעְתֵּיהּ בִּתְפִלָּה:

יד.
צָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר בְּשָׁעָה שֶׁמַּזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, הַיְנוּ שֶׁיְּקַדֵּשׁ רוּחַ פִּיו כָּל־כָּךְ שֶׁיִּהֵא בִּבְחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, וְאָז הָרוּחַ הַזֶּה הוֹלֵךְ וּמַפִּיל אוֹתָם הַבּוֹטְחִים בְּשָׁוְא וּבְהֶבֶל, וְזֶהוּ: בְּשֵׁם י"י אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר – הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ:

חָזָק

הוספה מחיי מוהר"ן (סימנים עה-עז):

* * * שַׁיָּךְ לְהָאָלֶף-בֵּית הֶחָדָשׁ אוֹת ד' דַּעַת סִימָן א' הַמַּתְחִיל דַּע כִּי לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּלְכָל נִבְרָא יֵשׁ קוֹמָה מְיֻחֶדֶת לְמָשָׁל מִין הָאַרְיֵה וְכוּ' וְהַהֲבְדִּלִים כֻּלָּם הֵם רְמוּזִים בְּתְמוּנַת הָאוֹתִיּוֹת בְּצֵרוּפֵיהֶם וְהַזּוֹכֶה לְהָבִין אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ'. נִרְאֶה לִי שֶׁזֶּה עִנְיַן הַשִּׂיחָה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ קֹדֶם שַׁבַּת חֲנֻכָּה תקס"ה מֵעִנְיַן הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁכָּל הַתְּמוּנוֹת וְהַצּוּרוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם כֻּלָּם נִכְלָלִים בְּתֹאַר אָדָם הַנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה נַעֲשֶׂה אָדָם, כִּי בְּזֶה הַתֹּאַר אָדָם שֶׁאָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּתֹאַר זוֹ נִכְלָלִים כָּל מִינֵי הַתְּמוּנוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וְכֵן בְּתֹאַר בְּהֵמָה וְחַיָּה הַנֶּאֱמָר בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּזֶה הַתֹּאַר גַּם-כֵּן נִכְלָל כָּל הַתְּמוּנוֹת שֶׁל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה, וְכֵן שְׁאָר הַנִּבְרָאִים וְהָאֲרִיךְ בְּשִׂיחָה זוֹ וְאָמַר אָז שֶׁיֵּשׁ חָכְמוֹת אֲפִלּוּ בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיְּכוֹלִין לִחְיוֹת בָּהֶם לְבַד בִּלְי שׁוּם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. וְהָאֲרִיךְ בְּשִׂיחָה זוֹ הַרְבֵּה וְלֹא זָכִינוּ לְכָתְבָהּ:

* * * שַׁיָּךְ לָאָלֶף-בֵּית הֶחָדָשׁ אוֹת דַּעַת סִימָן א' בְּסוֹפוֹ, וְגַם יוֹדֵעַ הִתְאַחֲדוּתָם הַיְנוּ רֵאשִׁיתָם וְתַכְלִיתָם כִּי בְּרֵאשִׁית וּבְתַכְלִית הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל. אֶפְשָׁר שֶׁזֶּה הָיָה קְצָת כַּוָּנַת רַבֵּנוּ זַ"ל בְּהַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת "לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת ה'" (בִּלְקוּטֵי תְנִינָא סִימָן ל"ט), כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ הַתְחָלָה וְתַכְלִית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְאֶפְשָׁר הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לְיַדֵּעַ וּלְהַשִּׂיג עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁבְּהַהִתְחָלָה וְהַתַּכְלִית הֵם בְּאַחְדוּת בְּלִי הֶבְדֵּל, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה לְכוּ חֲזוּ הַנַּ"ל לֹא זָכִיתִי לְהָבִינָהּ הֵיטֵב בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, וְגַם כְּשֶׁרָאָה הַתּוֹרָה בִּכְתָב אָמַר שֶׁבְּזֹאת הַתּוֹרָה לֹא כִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ וְאָמַר בָּזֶה הַלָּשׁוֹן לֹא כָּךְ אָמַרְתִּי, וְגַם אֲפִלּוּ לֹא כָּךְ הָיְתָה כַּוָּנָתִי, וְאֶפְשָׁר הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ עִנְיַן הַנַּ"ל וְזֶה לֹא בֵּאַרְתִּי שָׁם בִּכְתָב, עַל-כֵּן אָמַר שֶׁלֹּא כִּוַּנְתִּי לְדַעְתּוֹ וַה' יוֹדֵעַ נִסְתָּרוֹת:

* * * שַׁיָּךְ לָאָלֶף-בֵּית הֶחָדָשׁ שֶׁחִבֵּר בִּימֵי יַלְדוּתוֹ, עַל-יְדֵי זְרִיזוּת בְּנָקֵל לִהְיוֹת פַּרְנָס הַדּוֹר בְּנִשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת, וְסִימָן לַדָּבָר: "לֵךְ אֶל נְמָלָה עָצֵל" (מִשְׁלֵי ו'), עַל-זֶה כְּתִיב מִשָּׁם רוֹעֶ"ה אֶבֶן יִשְׂרָאֵ"ל דְּהַיְנוּ פַּרְנָס. הַיְנוּ לִזְכּוֹת לְהִתְמַנּוֹת לִהְיוֹת פַּרְנָס זֶה עוֹמֵד עַל זְרִיזוּת הַנִּלְמָד מֵהַנְּמָלָה כִּי "מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל" כַּנַּ"ל. וְעִנְיַן זֶה כְּבָר נִדְפַּס בָּאָלֶף-בֵּית הֶחָדָשׁ בְּלָשׁוֹן אַחֵר, אַךְ בְּסִגְנוֹן זֶה שָׁמַעְתִּי זֶה הָעִנְיָן מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ: